



# Başlarken

Sevgili Okuyucularımız;

Ülkemiz demokratik değerleri benimsemiş ve içselleştirmiş bir hukuk devletidir. Bunun doğal sonucu olarak, ülkemizde çok partili siyasal yaşama geçişin nirengi noktası olan 14 Mayıs 1950'den beri demokratik seçimlere sahne olmaktadır. Bu seçimler sonucunda halkın tevaccühünü kazanan siyasal partiler iktidara gelmekte ve hükümet etmektedir.

Halkın iradesini ve tercihini yansıtan seçimler, demokrasinin olmazsa olmaz temel unsurudur. Seçimler bir "demokrasi şöleni"dir ve her beş yılda bir bu şölen yaşanmaktadır.

Bu kapsamda bir şölen 28. Dönem Milletvekili ve Cumhurbaşkanlığı Genel Seçimi 14 Mayıs 2023 tarihinde yapıldı. Kesin olmayan sonuçlara göre Cumhur İttifakı Cumhurbaşkanı Adayı Recep Tayyip Erdoğan %49,50, Millet İttifakı Cumhurbaşkanı Adayı Kemal Kılıçdaroğlu %44,88 oy oranı ile gerçekleşti. Sonuçlar bu şekilde kesinleştiği takdirde Cumhurbaşkanlığı 2.tur seçimleri ise 28 Mayıs 2023 tarihinde yapılacaktır. Milletvekili dağılımı ise AKP 266, CHP 169, MHP 50, İYİ 44, Yeşil Sol 62, TİP 4 ve Yeniden Refah Partisi 4 milletvekili ile Türkiye Büyük Millet Meclisinde yerini alacaktır. Mahalli İdareler Derneği olarak gerçekleşen seçim sonuçlarının milletimize hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

Yerel yönetimler olarak gelecek yıl Mart ayı seçimlerine hazırlık niteliğindeki bu seçimden sonra yerel yönetimlerin seçilmiş yöneticileri (belediye başkanları, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri) de hazırlık çalışmalarına başlayacaklardır. Yerel yönetimlerde halen siyaseten görev başında olanlar veya siyasete yeni atılmak isteyen kişilerin seçime girecekleri belediye ilgili bilgi toplayarak, beldeye yapacakları katkıları da şimdiden düşüncelerini menfaatlerine olacaktır. Böylelikle çok önemli projelerle göreve talip yerel siyasetçilerle beldelerimiz gelişecek ve kazanan da halkımız olacaktır.

Öte yandan, mayıs ayında çeşitli teknik düzenlemelerin yanı sıra halkın sıkıntılarına derman olacak düzenlemeler de yapılmıştır. Bu kapsamda;

• 1 Mayıs 2023 tarihinde yayımlanan *Doğal Gaz Tüketimine İlişkin Sistem Kullanım Bedelleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi* ile konut, ibadethane ve cemevi abonelerinin ödeyeceği doğal gaz tüketimine ilişkin sistem kullanım bedeli ile diğer tutarların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinden karşılanmasına karar verilmişti. 1.5.2024 tarihine kadar tahakkuk edecek sonraki faturalarda 25 Sm<sup>3</sup>'e kadar olan doğal gaz tüketimine ilişkin sistem kullanım bedelleri Bakanlıkça karşılanacaktır.

• 11 Mayıs 2023 tarihli ve 32187 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliği'nin 21 inci maddesine eklenen fıkra ile "İmar planları hazırlanırken varsa ulaşım ana planı da dikkate alınarak, motosiklet veya motorlu bisiklet olarak nitelendirilen motokurye araçlarının park veya şarj edilebileceği, motokuryelerin kısa süreli dinlenebilecekleri alanlar; her bir araç için 1 x 2 m ebadında alan ayırmak ve ulaşım trafik etüdü yapılması kaydıyla ihtiyaç duyulan dinlenme birimleri ilgili idaresince belirlenmek suretiyle, motokurye araç parkı olarak ayrılır." hükmü ile İmar planları hazırlanırken sosyal yaşamda ihtiyaç duyulan motokuryeler için kısa süreli dinlenme alanları ve otokurye araç parkı ayrılmasını sağlayan düzenlemeler yapılmıştır.

Ayrıca, Dergimizin bu sayısında kendi alanlarında uzman yazarlarca yerel yönetimler ve bu idarelerde görev yapan personele mevzuat alanında ışık tutacak çeşitli makalelere yer verilmiştir.

Gelecek sayıda tekrar buluşmak dileğiyle.

Belediyelerde İmar Kanunu 39.Madde Uygulaması  
M.Lamih ÇELİK

04

14 Kamu İhalelerinde Faaliyet Alanı  
Feyat DEMİR

Deprem Nedeniyle İhtiyaç Değişikliği Sonucu İhalelerin  
İptalleri Fazlalaşmaya Başladı  
Avukat Necati TORUN

18

23 Hazine Taşınmazlarının 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi  
ve Kontrol Kanununa Göre Belediyelere Devri-1  
Suat ŞİMŞEK

Yıllara Yaygın Yapım ve Onarım İşlerinde  
Gelir Vergisi Kesintisi  
Atilla İNAN

30

36 Tapu Kütüğünde Mesken ve İş Yeri  
Olarak Görünen Yerlerde İşyeri Açılması  
Mustafa DÖNMEZ

Yeni Çevre Denetimi Yönetmeliği ve Çevre Denetimleri  
Ahmet SANDAL

48

58 Yöresel Pide (Ekmek) Fırınların İşyeri Açma Çalışma  
Ruhsat Sorunları ve Çözümleri  
Ferhat YILDIZ

Yerel Yönetimlerde Stratejik Planın Hibe Alımlarına Etkisi  
Hasan KAHKECİ

65

70 Performans Düşüklüğü Nedeniyle İşten Çıkarma  
Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Organize Sanayi Bölgesinde Yer Alan Parsellerin  
Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Olarak Tahsisi  
Salih ÇALAL

76

82 Memuriyet Mahalli Dışındaki Daimi Nitelikteki Kadrolara  
Memurların Görevlendirilmesi Halinde, Memura Geçici  
Görev Yolluğu Mu Yoksa Sürekli Görev Yolluğu Ödenir?  
Oktay ÇAMDELEN



88

**Belediye Şirketlerinde Huzur Hakkı Ödemelerinden  
Gelir ve Damga Vergisi Kesintisi Yapılma Zorunluluğu**  
*Mustafa YAVUZ*

**Belediye Başkanının Belediyeye Ait Bir Şirkette Müdür  
Olarak Görev Alması**  
*Erdoğan DEDEOĞLU*

94

103

**Oturduğum Ev Beni Olası Bir Depremde Korur Mu?  
Bunu Nasıl Anlarım?**  
*Murat AKDAĞ*

**Belediye Şirketlerinde Tasfiyeden Dönülmesi Halinde  
Verilecek Beyannameler ve Defterlerin Tasdiki**  
*Ufuk ÜNLÜ*

108

113 Mevzuat  
Fihristi

119 Yargı  
Kararları

132 Genelge ve  
Görüşler

## Pratik Bilgiler

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	134
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	135
Belediye Başkan Ödeneği	136
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	136
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	137
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	137
İl Encümen Brüt Ödenekleri	137
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	138
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarife	139
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	139
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2023 Yılı İdari Para Cezaları	140
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	142
2559 Sayılı 2023 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	144
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	145
Değerli Kağıtlar	146
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	146
Kamu Konutlarının 2023 Yılı Aylık Kira Bedelleri	147
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	148
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	151
Çevre Temizlik Vergisi	153
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	154
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	155
Belediye Para Cezası Niteliğinde Oluşan, Mahkemelerce Verilen Para Cezaları	155
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	156
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	156
Elektrik, Doğalgaz ve Benzeri İSınma Giderleri Karşılığ Olarak çalışanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi İstisnası	157
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	158
7126 Sivil Savunma Kanunu	158
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	158

Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	158
Gecikme Zammı Tablosu	159
H - Cetveli	160
Fazla Çalışma Ücretleri	161
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	162
Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	162
Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	162
Engelliler İçin Vergi İndirimi	162
Yeniden Değerleme Oranları	162
Görevden Uzaklaşırma Halinde Ödenecek Ücret	163
Ücretli Yıllık İzinler	163
İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	163
Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	164
Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	165
Memurlarda Açılan Vekalette Ödenecek Ücret	166
Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	166
Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	167
1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	168
Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	168
Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	169
Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	169
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	170
Sular Hakkında Kanun	171
Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	171
Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	171
2023 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	172
Müteahhitlik Karneleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	175
Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	175
Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	177
Motorlu Taşıtlar Vergisi Tutarlarının Tespiti ve İlanı	178
Parasal Sınırlar	180
2023 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	184



M.Lamih ÇELİK\*

## BELEDİYELERDE İMAR KANUNU 39.MADDE UYGULAMASI

### 1. GİRİŞ

*Yıkım sözcüğü*; yıkmak işi, yok olmaya sebep olacak büyük zarar, felaket anlamlarına gelmektedir. Yıkım imar hukuku disiplini içinde bina veya yapı niteliğindeki bir tesisin ortadan kaldırılması faaliyeti ya da imar planlarına, yapı ruhsatına ve eklerine aykırı yapının ekonomik ve fiziksel varlığını ortadan kaldırmaya yönelik ağır bir idari ve mali yaptırım türü olarak tanımlanmaktadır.<sup>1</sup>

Türk hukukunda “yıkım” konusu farklı mevzuat hükümlerinde düzenlenmiş tipik bir idari işlemidir. *Yıkım kararı ve uygulaması*, başta 3194 sayılı İmar Kanunu olmak üzere<sup>2</sup>, 775 sayılı Gecekondu Kanunu<sup>3</sup>, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun<sup>4</sup> gibi birçok temel nitelikteki yasada ve bunlara istinaden çıkartılan düzenleyici işlemlerde usulü ve şartları ayrıntılı olarak açıklanmış bir kurumdur.

1 Melikşah Yasin, İmar Hukukunda İdarenin Yıkım Yetkisinin Kullanımının Usul ve Esasları, İstanbul:2009, s. 3.

2 3194 SK m. 8/ g, m. 23, m. 32, m. 33, m. 39’da düzenlenmiştir. 6306 SK M. 2/ d, m. 5, m. 6, m. 17’de düzenlenmiştir.

3 775 SK m. 18, m. 22, m. 24’de düzenlenmiştir

4 6306 SK M. 2/ d, m. 5, m. 6, m. 17’de düzenlenmiştir.

\* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, Teftiş Kurulu Başkanı

İmar Kanunu 39. Maddesi’ne 04/07/2019 tarih ve 7181 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 12 nci maddesiyle değişiklik getirilmiştir. Bu değişiklik ile yıkılacak derecede tehlikeli yapılar kenar başlıklı madde şu şekilde olmuştur:

*“Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye veya valilikçe üç gün içinde tebligat yapılır.*

*Yapı sahibine bu şekilde tebligat yapılmaması halinde bu durum tebligat yapan idarenin internet sayfasında 30 gün süre ile ilan edilir ve tebligat varakası tebliğ yerine kaim olmak üzere tehlikeli yapıya asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıtla tespit edilir. Malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılır. Tebligat veya ilanı mütea-*

kip 30 günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içinde yapı sahibi tarafından tehlikeli durumun ortadan kaldırılmaması halinde, tehlikenin giderilmesi veya yıkım işleri belediye veya valilikçe yapılır ve % 20 fazlası ile yapı sahibinden tahsil edilir.

Alakalının fakruhali tevsik olunursa masraf belediye veya valilikçe bütçesinden karşılanır. Tehlike durumu o yapı ve civarının boşaltılmasını icabettiriyorsa mahkeme kararına lüzum kalmaksızın zabıta marifetiyle derhal tahliye ettirilir.”

Görülebileceği üzere 04/07/2019 tarihli kanun, İmar Kanunu 39 uncu maddesinde ciddi değişiklikler yapmıştır. Değişiklikten önce yalnızca tehlikeli yapıların ne şekilde yıkılacağını veya tamir ettirileceğini öngören maddeye, genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz eden metruk yapıların da dahil edildiği görülmüştür. Bu çalışmamızda bu konuyu ele alacağız.

Mülkiyet hakkı, Anayasamızın 35 inci maddesinde düzenlenen temel haklardan birisidir. Mülkiyet hakkı, kamu yararı amacıyla ve sadece kanunla sınırlandırılabilen bir hak kategorisindedir. Ayrıca aynı maddenin son fıkrasında: “Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz” denilmiştir. Mülkiyet hakkının sınırlandırılması denilince akla gelen ilk örnek kamulaştırma uygulamasıdır. Oysaki yıkım kararı da mülkiyet hakkının sınırlandırılmasına yönelik bir tasarruftur. **Yıkım kararı, her ne kadar hukuka aykırı niteliği olan bir taşınmazın hukuka uygun hale getirilmesi amacıyla taşısaya da, nihayetinde malikin veya**

**yapı sahibinin rızası dışında cereyan ettiği için belirli, emredici kurallara tabi olarak icra edilmektedir. Bu nedenle yıkım kararının yetki, şekil, sebep, konu ve amaç yönlerinden tam olması gerekmektedir.**

## 2. GENEL GÜVENLİK VE ASAYİŞ BAKIMINDAN TEHLİKE ARZ EDEN METRUK YAPILAR

Metruk yapı kavramının geçtiği yargı kararları<sup>5</sup> incelendiğinde ise; genel olarak **terk edilmiş, kullanılmayan yapılar** için kullanıldığı görülmektedir.

**Metruk yapı;** kendi haline terk edilen, herhangi bir amaç için kullanılmayan, yapıya giriş çıkışı kontrol altına alacak güvenlik sistemi olmayan veya yetersiz kalan yapılardır. Bir yapının metruk yapı olmasında esas kriter yapının terk edilmesi ve yapıya giriş çıkışın herkes ve her an için mümkün olmasıdır. Riskli yapı tespiti sonrası terk edilen, yapıya giriş çıkışı engelleyen çit olmayan ve uyuşturucu bağımlıların mesken tuttuğu bir yapı metruk yapı sayılabilecekken; terk edilip kullanılmayan ancak bekçi veya güvenlik koruması olan bir yapı metruk sayılamayacaktır. Aynı şekilde kapısı kilitli olmayan ve kimsenin içinde yaşamadığı bir bağ evi, içinde hiç kimsenin olmadığı terk edilmiş bir ahır yine metruk yapı kabul edilebilecek, terk edilip kullanılmayan lakin kapısı penceresi kilitli olup maliki dışında kimseye giriş çıkış imkanı tanımayan ev metruk sayılamayacaktır.

5 “...İdare mahkemesince; yıkılacak derecede tehlike arz ettiği tespit edilen metruk yapının yıkılmasının, umumun sağlık ve selameti bakımından idareye yüklenmiş bir görev olduğu ve yapının...” (Danıştay 14D. E.2015/5060, K. 2017/434, KT. 01/02/2017)

Bu tür yapıların; terk edilmesi ve yapıya giriş çıkışın kolay olması sebebiyle genel güvenlik ve asayiş bakımından sorun oluşturması mümkündür.. Kanunun genel gerekçesinde ve madde gerekçelerinde<sup>6</sup> yer alması da; bu tür metruk yapıların uyuşturucu ve madde bağımlıları için, evsizler için mesken hale geldiği herkesçe bilinmektedir. Bu kanun hükmü ile beraber artık bu tür yapıların tehlike durumunun ortadan kaldırılması veya yıkılması mümkün hale gelmiştir.

**Düzenlemeye göre metruk yapı hakkında işlem yürütülmesi için yapının kendiliğinden yıkılma ile kamunun can ve mal tehlikesi oluşturmasına gerek bulunmamaktadır.** Yapının çok sağlam olmasına rağmen yapının terk edilmesi sebebiyle genel güvenlik ve asayiş bakımından *tehlike oluşturuyor ise yapının yıkılması mümkün olacaktır.* Kanun yapıda bulunan tehlikenin giderilmesine veya yapının yıkılmasına imkan vermemekte olup, yapının kapısına kilit vurulması ile asayiş tehlikesi ortadan kaldırılacak ise idarenin yapıyı yıkmaya zahmetine girmesini de ortadan kaldırmaktadır. Metruk yapılarda yapının kendisi kamu için tehlike yaratmamakta, yapının kullanımını asayiş bakımından sorun oluşturarak kamu için tehlike oluşturmaktadır. Oysa tehlikeli yapıda önlenmek istenen şey, yapının kendi kendine yıkılmasıdır. Yapının kendisi kamu için tehlike oluşturmaktadır. Kanunun metruk yapıların genel güvenlik ve asayiş bakımından

tehlike arz ettiğinin tespit etme yetkisini valiliğe vermiştir. ***Tehlikeli yapı tespitini yapma ve karar almada kanun belediyeleri ve valiliği yetkili kılmış iken, metruk yapıların tehlike arz etmesi halinde sadece valiliği yetkili kılmıştır.***

### 2.1-Tehlikeli Yapı Kavramı

“Osmanlı Devleti’nde sağlam yapılar zamanla yıpranma, bakımsızlık, terk edilme, yangın, deprem ve diğer sebeplerle yıkılacak derecede tehlikeli hale dönüşebilmekteydiler. Bu yapılar, kendiliğinden ve ansızın yıkılabilme tehlikesinden dolayı kamu için potansiyel tehdit oluşturmaktaydılar. Bu yapılar, idare tarafından ivedilikle çözüme kavuşturulması gereken ciddi problemlerdi . İlk dönemde kaza kadılikları tarafından yürütülen yıkım süreçleri, Turuk ve Ebniye Nizâm-nâmesiyle ülke genelinde belirli esaslar doğrultusunda gerçekleşti. Bu nizâm-nâmenin 34 üncü maddesi, yıkılmaya yüz tutmuş yapılar ile karar verme yetkisini Ebniye İdaresi veya Belediye Meclisine bırakmaktaydı. Bu kapsamda mimarağa başkanlığında ekip oluşturulması ve yapı hakkında teknik rapor hazırlanması belirtilmekteydi. Tehlikeli yapılar hakkında yıkım kararı alındığı takdirde mülk sahibine yıkım için on beş gün süre verilirdi. Şayet yıkım işlemi yapı sahibi tarafından gerçekleştirilmezse ilgili idare tarafından yıkım işlemi gerçekleştirilir ve ücreti ya idareden ya da mülk sahiplerinden karşılanırdı. İdare, depremde hasar görmüş ya da ekonomik ömrünü tamamlamış ağır hasarlı yapıları kamu yararı ve kamu düzeni ilkesi doğrultusunda re’sen yıktırma durumundaydı. İdare, bu işi can ve

6 Kanun Teklifi Bilgileri: 27. Dönem, 2. Yasama Yılı, 2/1984 Esas Numara, 25/06/2019 Başkanlık Kabul Tarih, 91 Komisyon Raporu Sayısı, 7181 Kanun Numarası, [https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari\\_teklif\\_sd.onerge\\_bilgileri?kanunlar\\_sira\\_no=250508](https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=250508).

mal kayıplarına sebep olma ihtimalinden dolayı çeşitli gerekçelerle daha fazla geciktirmesi veya uygulamaktan geri durması söz konusu olamazdı.<sup>7</sup>

**Tehlikeli yapı**, yıkılacak halde olan, yıkılmaya yüz tutmuş, kendi kendine veyahut çok düşük dış etmen etkisiyle yıkılabilecek olan yapılardır. Halkın can ve mal güvenliğini tehlikeye uğratmaları sebebiyle çeşitli işlemlerin yapılması ile ortadan kaldırılabilmektedirler. Burada önem arz eden husus yapının yıkılma, çökme tehlikesidir.

Hem genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz eden metruk yapılar hem de tehlikeli yapıların incelenmesi re'sen veya ihbar üzerine yapılabilir.

Danıştay, bir kararında yıkımı sürecinde kanunda yer alan usulün sırası ile takibinin gerekliliğini “yapının bir kısmının veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğunun tespitine ilişkin raporun düzenlenmesinden sonra ilgili idarece rapordaki tespitlerin esas alınması suretiyle yapının tamiri veya yıkımının bir işlemle yapı sahibinden isteneceği, anılan işleme ilgisinin hangi yönde tasarrufta bulunacağı hususunda bilgi sahibi olması açısından bu yöndeki tespitin de ekleneceği, dolayısıyla tamir veya yıkım yönünde bir tebligat yapılmadan/bir işlem tesis edilmeden yerinde yapılan tespitin tek başına ilgilisi açısından hukuki bir sonuç doğurmayacağı açıktır”<sup>8</sup> ifadeleri ile kararına gerekçe yapmaktadır.

7 Özdemir, G. (2021). Osmanlı Devleti'nde Yıkım Kararları ve Gerekçeleri . Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi , 0 (71) , 583-615 . DOI: 10.14222/Turkiyat4497 -s.593-594

8 Danıştay 6.D., E.2007/9992,K. 2009/11910, T. 11.12.2009

Yapının tehlikeli yapı olup olmadığının tespiti belediye sınırları içerisinde belediyenin iken belediye sınırları dışında il idaresidir. Tehlikeli yapıyı il idaresi ve belediye kendi personelleri ile tespit edecektir. Bununla beraber il idaresi ve belediye kendi uzman personellerinin bulunmaması veya yetersiz kalması halinde özel uzman kişi ya da kuruluşlardan da teknik destek alabilir.

Uygulamada yapı sahipleri yapılarının yıkılacak derecede tehlikeli yapı olmadığını tespiti için harekete geçmektedirler ve adli yargıda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (H.M.K) madde 400-405 hükümleri (Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 368-374 maddeleri) çerçevesinde geçici hukuki korumalarından olan delil tespiti yoluna gitmektedirler. **Danıştay 6. D., E. 1967/1142, K.1968/1138, T:17.04.1968 tarihli kararında** “bilirkişilerce derhal yıkılma tehlikesi olmadığı saptanan bina için yıkım kararı verilemez” hükmü tesis edilmiştir. Görüldüğü üzere delil tespiti yolu ile elde edilen rapor yapı hakkında tesis edilen yıkım işlemine karşı idari yargıya başvurulması aşamasında karara dayanak olmaktadır.

**Danıştay 6. D., E. 1988/274, K.1988/466, T:13.04.1988 tarihli kararında** “mahalli adli mahkeme aracılığıyla yapılan tespit sonucu yıkılacak derecede tehlikeli olmadığı anlaşılan yapının belediyece yıktırılması nedeniyle doğan zararın tazmini gerektiği” yönünde hüküm oluşturmaktadır. İdarenin, yıkım eylemi hakkında mevcut olan raporları dikkate almadan hareket etmesi kararda da görüldüğü üzere idarenin hizmet kusuru

sayılı idarenin mali sorumluluğuna gidilmektedir.

Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz eden metruk yapıların tespitinin ise sadece valilik tarafından yapılabileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla belediyenin bu durumu gerekçe göstererek metruk yapıları yıkamaz. Valiliğinde tehlikeli yapılar gibi metruk yapının genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike oluşturup oluşturmadığını kendi personeli ile tespit edecektir. Yıkılacak derecede tehlikeli olduğu (mail-i inhidam); yapının durumuna göre bir tutanak veya raporlar tespit edilen yapı hakkında belediyece veya il idaresi tarafından belli bir süre içinde yapının tamir ettirilmesi ve tehlikeli durumun ortadan kaldırılması aksi halde yapının yıkılacağı kararının bildirilmesidir. Bu karar belediye veya il idaresi tarafından alınmalıdır. Aksi halde karar yetki yönünden sakat hale gelecektir.

Yapı sahibinin tehlikeli durumu ortadan kaldırması veya yapıyı yıkması için 30 günü geçmemek üzere süre verileceği öngörülmüştür. Kanun değişikliği yapılmadan önce idarece alınan kararın yapı sahibine on gün içinde bildirilmesi gerekmekte idi. Yapılan değişiklikle bu süre üç güne düşürülmüştür. Üç günlük bu süreyi idari kararın alınmasından itibaren başlatmak gerekir.

Belediyece alınan karar yapı sahibinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine üç gün içinde tebligat yapılır.<sup>9</sup> Yapı sahibine bu şekilde tebligat

9 Danıştay 6. D., E. 2007/9992, K.2009/11910 ve T.11.12.2009 sayılı kararda da "tamir veya yıkıma ilişkin bir tebligat yapılmadan yerinde yapılan tespit tek başına ilgisi açısından hukuki sonuç doğurmayacağı açıktır" demek suretiyle yapı sahibi ve ilgi-

yapılamaması halinde ise, tebligat yapılamadığını ve yapının tehlikeli yapı veya genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz eden metruk yapı olduğu 30 gün süre ile ilan edilir. Yapı sahibine tebligat yapılamayan yapıya da tebliğ yerine kaim olmak üzere yapıya asılır ve bu durum muhtarla birlikte zabıta tespit edilir. Ayrıca kanun malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılabileceğini öngörmektedir. Tebliğden sonra idari karar ile 30 günü geçmeyecek şekilde kararlaştırılan süre içinde yapı sahibi tarafından yapının yıkılma tehlikesini bertaraf etmesi veya metruk yapının güvenlik ve asayiş için tehlike oluşturmayacak hale getirilmesi beklenir. Bu durum yapının sahibince yapının tamir ettirilmesi veya yıktırılması ile gerçekleştirilir. Bu süre içinde yapı sahibince herhangi bir işlem yapılmaz ise, sürenin sonunda yapının durumu tehlikenin giderilip giderilmediği tespit ettirilir. Tespit işlemi bir tutanakla veya rapor alınarak yapılabilir. Tehlike giderilmiş ise herhangi bir işlem yapılmaz idari işlem son bulur. **Bununla beraber tehlikeli yapı için tehlike ortadan kaldırılmamış veya metruk yapının güvenlik ve asayiş için tehlike oluşturmayacak hale getirilmemiş ise belediye ya yapıyı tamir ederek veya başkaca bir şekilde tehlikeyi giderir ya da yapıyı yıkarak tehlikeli durumunu ortadan kaldırılır.** Burada keyfiyet belediyeye ait olmakla birlikte *belediyenin neden tamir değil de yıkımı tercih ettiğini gerekçelendirmesi gerekir.* Belediyece yapılan tamir veya yıkım işleminin bedeli

lerin haklarının tam korunmasını dikkate almaktadır



hesaplanarak yapı sahibinden %20' i fazlası ile tahsil edilir.

Tehlikeli yapının durumu yapı ve civarının boşaltılmasını gerektiriyorsa herhangi bir mahkeme kararına gerek olmaksızın kolluk marifetiyle tahliye ettirilir. Tahliye ettirmede işlemi yürüten idare il idaresi ise vali zaten kolluk yetkisine haiz bir makam olması sebebiyle kolluk birimlerini harekete geçirebilecektir. İşlem belediye tarafından yürütülüyor ise belediye kolluğu (zabıta) belediye encümeni veya başkanının direktifi ile tahliye işlemini yerine getirebilecektir.

### **2.2-7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'a Göre Tehlikeli Yapıların Yıkılması**

Bu kanun deprem, yangın, su baskını, yer kayması gibi afetlerde yapıları, kamu tesisleri ile genel hayata etkili olacak derecede zarar görev veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirleri düzenleyen bir kanundur. Afete uğrayan bölgeler belirtilerek cumhurbaşkanınca afete maruz kalan bölge olarak kararlaştırılır ve tespit olunan ilgili yer valiliklerince ilan olunur. Afete maruz kalan bölgede Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kurulacak fen kurulları tarafından afetin meydana geldiği arazinin durumu ile bütün yapılar ve kamu tesisleri incelenerek hasar tespit raporu düzenlenir. Arazinin tehlikeli durumu ve binaların gördüğü hasar bakımından yıktırılması ve boşaltılması gerekenler hakkında, o il ve ilçenin en büyük mülkiye amirine ayrı bir rapor verilir. Bu makamlarca

böyle binalar derhal boşaltılır. Yıkılması gerekenler için en çok üç gün süre verilerek tehlikenin giderilmesi sahiplerine bildirilir. Mahallinde sahibi bulunmadığı takdirde durum, mahalli vasıtalarla ilan edilmek suretiyle, bildiri yapılmış sayılır. Mal sahibi veya vekili, bu bildiriye karşı üç gün içinde yetkili idare kurullarına itiraz edebilir. İdare kurulları bu itirazı en geç üç gün içinde inceler ve karara bağlar. Süresinde itiraz olmayan yahut itiraz olup da idare kurullarınca yıkılması onaylanan binaları mal sahibi yıkmadığı takdirde bu binalara el konularak yıkma parası yıkıntıdan elde edilecek malzeme bedelinden ödenmek üzere, mahallin en büyük mülkiye amirinin emri ile yıktırılır. Ayrıca hasar görmüş, fakat ıslahı mümkün olan binaların fen kurullarının göstereceği şartlara göre tamiri yapılınca ya kadar içine girilmesine ve oturulmasına izin verilemez. Bu binalar 1 yıl içinde tamir ettirilmediği ve itiraz da olmadığı takdirde yukarıdaki izah edildiği şekilde yıktırılır. İtiraz halinde, bu itiraz yukarıdaki mahalli idare kurullarınca 5 gün içinde incelenir ve karara bağlanır. İtiraz sebepleri yerinde görüldüğü takdirde süre 6 ay daha uzatılır. Burada afete maruz kalan bölgede yer alan yapılar içinde bir yıkım prosedürü öngörülmüştür. Bu kanun ile yapılacak olan yıkımın tehlikeli yapılardan en büyük farkı burada afete maruz kalan bölge ilan söz konusudur. Aslında imar kanunu 39 uncu maddesi hem afete maruz kalan bölge ilan edilen yerde hem de edilmeyen yerde uygulanabilirken, 7269 sayılı Kanun hükümleri ancak afete maruz kalan bölge ilan edilen yer içinde uygulanabilecektir. Tabi bura-

da afet sebebiyle ilan edilen olağanüstü hal ile afete maruz kalan bölge ilanının aynı şey olmadığını da ifade etmek gerekir<sup>10</sup>

Afete maruz kalan bölge ilan ile bu yasaya göre tehlike yaratan veya yaratabilecek yapılar hakkında yıkım işlemleri uygulanmaktadır. Tehlikeli yapıda da gerek duyuluyorsa binanın içi derhal boşaltılabilmektedir. Tehlikeli yapıda tamir veya yıkım için süre her somut olaya göre belirlenirken, burada yıkım için süre en çok üç gün için verilmektedir. Tehlikeli yapıda idari işlem belediye veya il idaresi tarafından yürütülürken, burada merkezi idare devreye girmekte ve idari işlemi il veya ilçenin en büyük mülki amiri yürütmektedir. Her iki kanununda farklı idari işlemler ve farklı prosedür öngördüğünü hatırlatmakla birlikte şu hususunda unutulmaması gerekmektedir ki, 7269 sayılı Kanunca yapılan bir tespitin imar kanunu. 39. maddesinin sebep unsuru olarak uygulanamayacaktır. **Danıştay 14. Dairesi 04/02/2014 tarihinde vermiş**

10 Anayasa Madde 119. "Cumhurbaşkanı; savaş, savaş gerektirecek bir durumun başgöstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir."

7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun Madde 2. "Su baskınına uğramış veya uğrayabilir bölgeler, Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının teklifi üzerine Devlet Su İşlerinin bağlı bulunduğu Bakanlıkça (Orman ve Su İşleri); yer sarsıntısı, yer kayması, kaya düşmesi ve çığ gibi afetlere uğramış veya uğrayabilir bölgeler ise, Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca tespit ve bunlardan şehir ve kasabalarda meydana gelen ve gelebileceklerin sınırları imar planına, imar planı bulunmayan kasaba ve köylerde de belli edildikçe harita veya krokilere işlenmek suretiyle, afete maruz bölge olarak Cumhurbaşkanınca kararlaştırılır ve bu suretle tespit olunan sınırlar, ilgili valiliklerce mahallinde ilan olunur.

**olduğu bir kararında;** 7269 sayılı Kanun gereğince inceleme yapılan ve orta hasarlı olduğu tespit edilen bir yapının, ayrıca bir rapor alınmadan salt 7269 sayılı Kanun gereğince alınan rapora dayanılarak tehlikeli yapı olarak tespit edilemeyeceğini ve kaldı ki her iki kanununda farklı usulleri ve farklı yetkili idari mercileri olduğuna karar vermiştir<sup>11</sup>

Yargı kararlarına baktığımızda gerçekten; encümen kararı ile alınan idari kararın yargı organlarınca yetki unsurdan iptal edilmemesi, kararın encümen tarafından alınabileceğini ortaya koymaktadır<sup>12</sup>. Burada bir şüphe bulunmamaktadır, kararının encümen tarafından alınmasında bir engel yoktur. İmar Kanunu 39 uncu maddesine dayanan idari karar belediye başkanı tarafından alınabilir mi?

**Danıştay 14. Dairesi 10/04/2012 tarihli bir kararında** belediye başkanı tarafından alınan kararı hukuka uygun bulmuştur<sup>13</sup>. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: "3194 sayılı Yasanın 39. maddesinde yer alan belediye ifadesinin, bütün bir belediye teşkilatını içine alan tüzel kişiliği ifade ettiği belediye başkanının ise bu tüzel kişiliği temsil etmeye yetkili olan kişi olduğu anlaşılmaktadır.

3194 sayılı Yasa'nın 39. maddesinde belediye tabiri ile belediye teşkilatının tüzel kişiliği ifade edilmiş ve bu cezanın belediye tüzel kişiliği tarafından verilmesi amaçlanmıştır. Kanun koyucu; cezanın belediye encümeni tarafından verilmesi-

11 Danıştay 14D. E.2012/6618, K.2014/1397, KT. 04/02/2014

12 Danıştay 6D. E.2004/8089, K.2006/6505, KT. 22/12/2006, Da-

nıştay 14D. E.2013/494, K.2014/5792, <http://www.danistay.gov.tr>,

13 Danıştay 14D. E.2011/2934, K.2012/2544, KT. 10/04/2012.

ni amaçlamış olsaydı, aynı maddede cezanın belediye encümeni tarafından verileceği şeklinde açıkça bir düzenlemeye yer verirdi. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda; belediye tabiri ile bütün belediye tüzelkişiliği kastedildiğinden, bu tüzel kişiliği temsil etmeye yetkili olan belediye başkanı tarafından, 3194 sayılı Yasa'nın 39. maddesi uyarınca yıkım kararı verilmesi işleminde yetki yönünden mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.”

Ayrıca belirtmek gerekir ki; büyükşehir olan illerde imar kanunu 39 maddesine dayanan kararı alma yetkisi ilçe belediyelerine aittir. Bu sebeple büyükşehir belediyeleri tarafından İK.39.md. dayanarak alınacak karar yetki yönünden hukuka aykırılık oluşturacaktır<sup>14</sup>.

### 2.3- Tehlikeli Yapı Kültür ve Tabiat Varlığı Olarak Tescilli bir Yapı ise

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 9 uncu maddesi doğrultusunda 05/11/1999 tarihinde, taşınmaz kültür varlıklarının gruplandırılması, bakım ve onarımlarına ilişkin olarak 660 sayılı ilke kararı açıklamıştır. Bu ilke kararına göre; yıkılma tehlikesi arz ettiği mal sahipleri ya da belediyelerce ileri sürülen yapıların yıkım kararları ancak koruma kurulları tarafından alınabilir. Yıkılacak şekilde tehlike yaratan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının tespit edilmesi halinde, söz konusu yapı üzerinde belediyeler veya il idareleri yapının boşaltılması ve gerekli fiziki ve güvenlik önlemlerinin alınmasında yetkilidir. Tedbirler

alındıktan sonra, konu koruma kuruluna iletilerek alınacak karara göre işlem yapılacaktır.

Dolayısıyla kültür varlığı olarak tescilli bulunan taşınmazın tehlikeli yapı kapsamında yıkım kararının verilmesi belediye ve il idaresine ait olmamakta, yıkım kararının verilmesi koruma kuruluna ait olmaktadır.<sup>15</sup>

Bir başka uyuşmazlıkta ilgili belediye kültür varlığı olarak tescilli bulunan yapının yıkılacak derecede tehlikeli olduğunu tespit etmiş ve yapının yıkılması için koruma kuruluna başvurmuştur. Koruma kurulunun talebi reddetmesi üzerine, yapı sahibi tarafından koruma kurulu kararına karşı dava açılmıştır. Davada yerel mahkeme yapının büyük ölçüde yıkılmış olması nedeniyle ve yapının eski durumuna getirilmesini sağlayacak yeterli veri de bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Yüksek mahkeme ise yerel mahkemenin kararını; eski eser tescilli yapının yıkılmış olması nedeniyle mevcut durumu itibarıyla kültür varlığı özelliği taşımadığı yorumunun yapılmasının, bu nitelikteki yapıların yıkılarak eski eser tescili kapsamından çıkartılması sonucunu doğuracağını ve bu durumda da korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gereken değerlerin korunmasının olanaksız hale geleceğini belirterek yerel mahkeme kararını bozmuştur<sup>16</sup>.

Danıştay da kararında Koruma Kurulu kararında yıkım kararı alınması halinde yerel idarenin bağlı yetki içinde

14 Danıştay 6D. E.1994/4017, K.1995/1695, KT. 19/04/1995,

15 Danıştay 6D. E.2004/8089, K.2006/6505, KT. 22/12/2006,

16 Danıştay 6D. E.2003/8151, K.2005/5673, KT. 22/11/2005

bulduğunu; yapıyı yıkmakla mükellef olduğunu belirtmiştir<sup>17</sup>

Danıştay bir kararında “Maili inhidam durumu arz eden ve taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli yapıların yıkım yetkisi koruma kurallarına aittir. Belediyenin yetkisinin söz konusu yapıların ancak boşaltılmaları ve gerekli güvenlik ve fiziki önlemlerinin alınması ile sınırlıdır” diyerek Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları’nın yıkım işlemi tesis etme yetkisine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.<sup>18</sup>

**Son olarak;** genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz eden metruk yapıların tehlikesinin giderilmesi veya ortadan kaldırılması için karar alınması gerektiğinde, yapı taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli ise koruma yüksek kurulu tarafından karar alınması gerektiğini belirtmeliyiz.

## 2.4 Özel Durumlar

Yine uygulamada karşılaşılan bir başka sorun ise; tehlikeli yapı hükmü çerçevesinde karar alınan yapı hakkında daha sonradan İmar Kanunu. 32 nci maddesi kapsamında karar alınıp alınamayacağına ilişkindir. Yapı İK. 32 nci maddesine aykırılığı gideren ruhsat alsa bile, hala

17 Danıştay 14D. E.2016/2213, K.2017/580, KT. 07/02/2017,  
18 Danıştay 6. D., E. 2004/8089, K. 2006/6505 ve T. 22.12.2006 sayılı karar. Kararın gerekçesine de 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 61. maddesinin yanında “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplandırılması, Bakım ve Onarımlarına ilişkin 5.11.1999 günlü, 660 sayılı ilke kararının “Esaslı Onarım İlkeleri” başlıklı kısmının b maddesinde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen yapıların yıkılmadan korunmalarının esas olduğu, yıkılma tehlikesi arz ettiği (maili inhidam) mal sahipleri ya da belediyelerce ileri sürülen yapıların yıkılma kararlarının ancak koruma kurulunca alınacağı, anılan taşınmaz kültür varlıklarının belediyeler veya valiliklerce boşaltılacağı, gerekli güvenlik ve fiziki önlemlerinin ilgili valilik ve belediyesince alındıktan sonra, konunun koruma kuruluna iletilerek alınacak karara göre işlem yapılacağı hükmünü” yer almaktadır

yapı hakkında alınmış karar bulunmakta olup; ya tamir edilmesi ya da yıkılması gereklidir. Danıştay önüne gelen uyuşmazlıkta tehlikeli yapı hükmünce yıkım kararı alınmış yapı hakkında ayrıca ruhsata aykırılıktan yıkım kararı alınmayacağını hüküm altına almıştır<sup>19</sup>.

Yapının tamamı hakkında İK. 39 uncu maddesi kapsamında idari karar alınmış ise, tekrardan İK. 32 nci maddesi hükmüne göre karar alınması mümkün değildir. Fakat yapının kısmen tehlikeli olduğu hakkında karar alınmış ise, tehlikeli olmayan kısmı için İK. 32 nci maddesi kararı alınmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Tespit raporlarında önem arz eden diğer bir husus da riskli yapı tespitine ilişkin raporların tehlikeli yapı tespitine için esas oluşturup oluşturamayacağıdır. Bilindiği üzere 6306 sayılı Kanunda riskli yapılar düzenlenmiştir. Riskli yapılarda da yapının maliklerinden birinin başvurusu ve idarenin talebi üzerine yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapının incelemesi yapılmakta ve buna göre işlem devam ettirilmektedir. İdarelerce riskli yapıya ilişkin bu raporlar, İK. 39 uncu maddesi kapsamında gerçekleştirilen işlemin dayanağı yapılmaktadır. Bu yönde işlem tesis edilmesi halinde ne olacaktır?

**Bize göre;** burada bir ayrıma gitmek gereklidir. Riskli yapı tespit raporu yapının, taşıyıcı unsurlarının zarar gördüğünü ve yapının kendi kendine yıkılma riskini barındırdığını tespit etmişse; bu raporun tehlikeli yapının sebep unsuru olarak kullanılmasında bir engel yoktur. Ancak riskli yapı tespit raporu, yapının

19 Danıştay 14D. E.2014/2805, K.2017/162, KT. 18/01/2017

tehlikeli olduğuna ilişkin bir tespitte bulunmuyor; yapının ekonomik ömrünü doldurduğunu veya olası bir afette ağır hasar görme riskini barındırdığını tespit ediyor ise İK. 39 uncu maddesi uyarınca gerçekleştirilen işlem için kullanılmayacaktır. **Riskli yapı ile tehlikeli yapı kavramları ise birbirinden farklı olduğu gibi uygulamaları ve amaçları da farklılık arz etmektedir.** Riskli olan bir yapı aynı zamanda tehlikeli olmayabilir. Riskli yapı tespitinde binanın, yıkılma veya ağır hasar görme riski veya ekonomik ömrünü tamamlamış olup olmadığı tespit edilirken; tehlikeli yapıda yapının kendi kendine yıkılma riskinin bulunup bulunmadığı tespit edilecektir.

6 Şubat Depremlerinden sonra “Acil yıkım sisteminin” 7269 sayılı Kanun 63 yaşında diğeri 3194 sayılı Kanun 38 yaşına ulaşmış kanunlarla yönetilmesi mümkün olmadığı ortaya çıkmıştır. Acil yıkım yeni ve günümüz ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde açık bir kavramsal bir çerçeveye oturtulmalı ve sadece afet sonrası değil kamu güvenliği riski taşıyan tekil bazdaki binalar için de izlenmesi gereken Acil Yıkım Raporu ve Bildirimi, Bölge Halkını Bilgilendirme, Yıkım Müteahhidi Atama, Bitişik Mülk Stabilitate Değerlendirme, Yıkım Sahası Terk Raporu gibi acil yıkım prosedürleri tanımlanmalıdır. **“İl Acil Yıkım Yönetim Planları”, ilgili tüm birimleri koordine edecek yetki tanımlamaları, karar alma, uygulama ve değerlendirme aşamalarında daha etkin bir belediye yönetim modeli oluşturulmalıdır.**

### KAYNAKÇA

Demir, B. M. , Ercan, S. , Aktan, M. & Öztaşkın, H. (2020). Türkiye’de Acil

Yıkım Yönetim Sistemi: Temel Yaklaşımlar, Elazığ Deprem Deneyimi Ve Öneriler . Afet ve Risk Dergisi , 3 (2) , 143-158 . DOI: 10.35341/afet.763521

ERSÖZ, A.K,2015. Bir İdari İşlem Olarak Yıkım Kararı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y. 2015, Sa.3.

Karavelioğlu, Cemil Erdem: İmar Kanunu, 3. Baskı, Ankara, Karavelioğlu Hukuk Yayınevi, 2010.

Kaydul, İdris: “İmar Mevzuatı Çerçevesinde Yıkım”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Oğurlu, Yücel: İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Koruma, Ankara, Seçkin Yayınları, 2000.

Sezginer, Murat: İdari İşlemlerde Amaç Unsuru Bakımından Hukuka Aykırılık, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Seçkin, Sinan/ Üstün, Gül: “İdari İşlemlerde Takdir Yetkisi ve Gereke İlkesi”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:21, 2015, Sayı:2.

Şimşek, Suat/ Hazar, İlhami: İmar Davaları Rehberi, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.

Yasin, Melikşah: İmar Hukukunda İdarenin Yıkma Yetkisinin Kullanımının Usul ve Esasları, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2009

Yıldırım, Ramazan; İmar Hukukuna Aykırı Yapılar Üzerinde İdarenin Yetki ve Yaptırımları, İstanbul 1990, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.



Feyat DEMİR \*

## KAMU İHALELERİNDE FAALİYET ALANI

### 1. GİRİŞ

Faaliyet kelime olarak “canlılık, hareket, çalışma, işler durumda olma ve etkinlik” anlamlarına gelmektedir.<sup>1</sup> Faaliyet yerine kullanılan diğer bir kelime olan İştigal’in anlamı ise “uğraşma, ilgilenmek ve meşgul olma” anlamlarına gelmektedir.<sup>2</sup>

Faaliyet alanının Şirketler (istekliler) açısından gündeme gelmesi ise idareler ve Kamu ihale kurulu tarafından ihaleye teklif veren isteklilerin ihale konusu alanda faaliyet gösterip göstermediği ve bu hususun incelenmesi ile olmuştur.

Önceki 29.06.1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) “Hükmi şahısların ehliyeti” başlıklı m.137’ de yer alan “*Ticaret şirketleri hükmi şahsiyeti haiz olup şirket mukavelesinde yazılı işletme mevzuunun çevresi içinde kalmak şartıyla bütün hakları iktisap ve borçları iltizam edebilirler.*” hükmü yürürlükte

iken şirketler veya tacirler işletme mevzuu denilen faaliyet alanının dışına çıkmazlardı.

6762 sayılı kanun m.137’ye göre şirketlerin ana sözleşmelerinde yazılı olan “faaliyet alanı” veya “faaliyet konusu” ticari olarak sınırlarını belirlemiştir. Başka bir ifade ile şirketlerin ticaret yapacakları alanlar ana sözleşmede yazılı olan faaliyet alanı ile sınırlı olmakta idi. Şirketler faaliyet alanının dışına çıkabilmeleri için ise bir sürü bürokratik işlemleri yerine getirmeleri de ayrı bir sorundu. Bu sebeplerden dolayı şirket isimleri çok uzun olur bazılarının ise isimleri iki satırı bulurdu.

13.01.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’un (TTK) “Tüzel kişilik ve ehliyet” başlıklı m.125’in ikinci fıkrasında “*Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanunu’nun 48’inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.*” hükmü getirilerek önceki yasadan kaynaklı faaliyet alanı kısıtlaması kaldırılmıştır. Dolayısıyla şirketlerin

1 Türkçe Sözlük TDK yayınları Ankara Türk Dil Kurumu 2019 sh.845

2 Türkçe Sözlük TDK yayınları Ankara Türk Dil Kurumu 2019 sh.1299

\* Kamu İhale Uzmanı, E. İhale ve Satınalma Şb. Müd.

ana sözleşmelerinde yazılı olan faaliyet alanları dışında da ticaret yapmalarının önu açılmıştır. Yeni TTK açısından faaliyet alanı ile ilgili herhangi bir kısıtlama da kalmamıştır.

6102 sayılı yasa ile ticari alan ile ilgili bir kısıtlama kalmadı derken, ihalelere teklif veren istekliler açısından Kamu İhale Kurulunun “ihale konusu alanda faaliyet” hususundaki değerlendirmeleri önlere farklı bir engel olarak çıkmıştır.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa (KİK) göre yapılan ihalelerde teklif veren gerçek veya tüzel kişi isteklilerin, Kamu İhale Kurul Kararlarında ihale konusu alanda faaliyet göstermeleri gerektiği ve bunu belgelendirmelerine ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır. Faaliyet alanının belgelendirilmesi sorunu ve Türk Ticaret Kanununa (TTK) göre kurulmuş şirketlerin, bu kanuna göre ihaleye teklif vermelerine engel bir durum olmamasına karşın Kamu İhale Kurulunun 6102 sayılı yasadaki hükümden farklı olarak faaliyet alanını değerlendirdiğini görmekteyiz.

Bu farklı değerlendirmenin sonucunda isteklilerin, faaliyet alanına ilişkin olarak idareye şikayet başvurusunda buldukları sonuç alınmazsa Kamu İhale Kurumuna itirazın şikayet yolunu seçtikleri ve son olarak da mahkemelere başvurumaktadırlar.

## 2. KAMU İHALE KURULUNUN İLGİLİ MEVZUATA BAKIŞI

Kamu İhale Kurulu kararlarında dayanak olarak 4734 sayılı KİK'in “Tanımlar” başlıklı m.4'te yer alan “ihale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya

tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişim” şeklindeki “istekli olabilecek” tarifinden almaktadır.

Esasında *istekli olabilecek* tanımı ihalelere yapılan şikayetler ile ilgili olarak düzenlenen/açıklığa kavuşturulmaya çalışılan bir tanımdır. Bu durum KİK'in gerekçesinde de

“(5812/2) 4 üncü maddeye 5812 sayılı Kanununun 2 nci maddesiyle eklenen tanımların gerekçesi: İhale dokümanını satın alarak ihale sürecine katılma istek ve iradesini ortaya koyanların da ihalelere yönelik başvuru yollarını kullanma hakları bulunmakla birlikte, bu hususun açıklığa kavuşturulmasını temin için, 4734 sayılı Kanununun 54, 55 ve 56 ncı maddelerinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Kanununun 4 üncü maddesine “İstekli olabilecek” tanımı eklenmekte...”<sup>3</sup> şeklinde yer almaktadır.

Dolayısıyla sadece ihaleye şikayet başvurusunda bulunacakların ihale dokümanı almasının yanında ihale konusu alanda faaliyet göstermelerinin gerektiğini anlıyoruz. İhaleye teklif veren *isteklilerin* kanundaki tanımı<sup>4</sup> ise teklif vermelerine engel teşkil etmemektedir. Ayrıca yargı kararlarında da bu durum aynı şekilde ifade edilmiştir.<sup>5</sup> Danıştay 13. Daire başkanlığının da benzer uyumsuzlukta aynı kararı verdiğini görmekteyiz.<sup>6</sup>

Ancak Kamu İhale Kurulu verdiği kararlarında eski ve yeni TTK'nın

<sup>3</sup> Kamu İhale Kanunu (Gerekçeli) md.4 www.kik.gov.tr

<sup>4</sup> Kamu İhale Kanunu md.4'e göre “İstekli : Mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesine teklif veren tedarikçi, hizmet sunucusu veya yapım müteahhidini,” ifade eder.

<sup>5</sup> Ankara 23. İdare Mahkemesinin 18.08.2021 tarihli E:2021/1186 sayılı kararı

<sup>6</sup> Danıştay Onüçüncü Daire Başkanlığınının 06.07.2021 tarih ve E:2021/2814, K:2021/2657

(6762 sayılı TTK m.137, 6102 sayılı TTK m.125'in ikinci fıkrası) ilgili maddelerini sıraladıktan sonra,

“Dolayısıyla 6102 sayılı Kanunla *ultra vires* (yetki aşımı) ilkesinin kaldırılmasıyla ticaret şirketlerinin, ana sözleşmelerinde yer almayan faaliyet konuları dışında da bütün haklardan yararlanıp, borçları üstlenebilmeleri bakımından Türk Ticaret Kanunu açısından herhangi bir engelin kalmadığı anlaşılmaktadır.” Türk Ticaret Kanunu açısından herhangi bir engelin kalmadığı tespitini yapmaktadır. Daha sonra KİK’i “*özel kanun niteliğini taşıyan*” olarak değerlendirdiğini ve

“Ancak Türk Ticaret Kanunu’na göre özel kanun niteliğini taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde istekli olabilecek “*ihale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişim*” olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan, ihale konusu alanda faaliyet gösterme şartı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 125’inci maddesi uyarınca kanuni istisna niteliğindedir.”<sup>7</sup> Görüşü ile ihale konusu alanda faaliyet gösterme şartını *istisnai* bir konuma oturtmuştur.

İhalelerde Kamu ihale Kurulu tarafından faaliyet alanına ilişkin belgelendirilmede ilgili odalardan alınmış belge, ticaret sicil gazetesi gibi belgeleri esas aldığı görülmektedir. Kamu İhale Kurulu tarafından isteklinin iş deneyim belgesi veya mezuniyet (mühendislik diploması) belgesi sunmuş olmasının bir önemi yok-

7 Kamu İhale Kurulunun 18.09.2019 tarih ve 2019/UH.I-1171 sayılı kararı

tur.<sup>8</sup> İsteklilerce ihale konusu için faaliyet alanları olduğuna dair odalardan alınan belgeler, ticaret sicil gazetesi veya v.b ile tevsik edilmesi gerekmektedir. İdarelerin dikkat etmesi gereken bir hususta ihalede isteklilerin faaliyet alanına ilişkin ek belge sunma zorunluluğu olmadığından idarece bu belge ayrıca istenmelidir.<sup>9</sup>

İhalede şirketlerin ve isteklilerin, örneğin bir *iş makinesi kiralama* hizmet alımına teklif vermesi durumunda, ticaret sicil gazetesinde yayımlanan ana sözleşmelerindeki faaliyet alanı kısmında *iş makinesi kiralama* işlerinin de yer alması gerekmektedir. Faaliyet alanı olmaması durumunda istekli kurulca değerlendirme dışı bırakılmaktadır. Gerçek kişiler için bu belgelendirme (oda kaydı, ticaret sicil gazetesi, faaliyet belgesi, vergi levhası<sup>10</sup> gibi) şekli farklı olabilmektedir

Kamu İhale Kurulunun faaliyet alanına bu şekildeki yaklaşımı enteresan kararların çıkmasına neden olmuştur. Mesela iş deneyim belgesi bir işin yapıldığına ve o alanda faaliyet gösterildiğine dair güçlü bir karine teşkil etmektedir. Kamu İhale Kurulunca iş deneyim belgesi incelenmiş, yapılan inceleme sonucu iş deneyimi uygun olan isteklinin faaliyet alanı uygun olmadığından değerlendirme dışı bırakıldığını görmekteyiz.<sup>11</sup> Kurul iş deneyim belgelerinin uygunluğunu veya varlığını faaliyet alanı olarak dikkate almamıştır.

8 Kamu İhale Kurulunun 10.03.2021 tarih ve 2021/UY.I-553 sayılı kararı

9 Kamu İhale Kurulunun 21.04.2020 tarih ve 2020/UH.II-798 sayılı kararı

10 Kamu İhale Kurulunun 10.03.2021 tarih ve 2021/UY.I-553 sayılı kararı

11 Kamu İhale Kurulunun 18.09.2019 tarih ve 2019/UH.I-1171 sayılı kararı



Mezuniyet (Diploma) belgelerinde de iş deneyimine benzer kararlar alınmıştır<sup>12</sup>. Yapım işlerinde iş deneyim belgesi olsun olmasın mühendisler için idari şartnamelerde mezuniyet belgesi (idari şartnamelerde teklif verebilecek mühendislik dalları ve diplomalar belirtilir.) düzenlemesi yapılır. İhaleye teklif verenler de iş deneyim belgesi olarak kabul edilen mezuniyet belgelerini sunarak katılım sağlarlar. Dolayısıyla mezuniyet belgesinin de iş deneyim belgesi gibi faaliyet belgesi işlevi görmesi gerekirken, Kamu İhale kurulu mezuniyet belgesini (iş deneyimi olarak) uygun bulduğu inşaat mühendisi olan istekliyi, faaliyet alanı uygun olmadığından yine değerlendirme dışı bırakmıştır.<sup>13</sup>

Kamu ihale kurulunun bu yöndeki kararlarından biri Ankara 23. İdare Mahkemesinin 18.08.2021 tarihli E:2021/1186 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.<sup>14</sup>

12 Kamu İhale Kurulunun 08.12.2020 tarih ve 2020/UY.I-2037 ile 10.03.2021 tarih ve 2021/UY.I-553 sayılı kararları

13 Kamu İhale Kurulunun 16.06.2021 tarih ve 2021/UY.I-1213 sayılı kararı

14 Ayrıca bkz. Kamu İhale Kurulunun 15.09.2021 tarih ve 2021/MK-391 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun başta aldığı kararlarının aksine yeni kararlarında iş deneyim belgesini faaliyet alanı olarak kabul ettiğinin işaretlerini görmekteyiz<sup>15</sup>. Bu yerinde kararların, faaliyet alanına yönelik şikayetlerin kanunun gerekçesine uygun olarak sadece şikayeti yapan başvuru sahibi ile sınırlı olarak inceleme yapılabileceğinden reddedilmesi şeklinde alınacak kararlarla da desteklenebilir.

### 3. SONUÇ

Sonuç olarak Kamu İhale Kurulunun faaliyet alanına ilişkin kararlarında *istekli olabilecek* tanımını değerlendirirken kanunun gerekçesine uygun olarak şikayetler ile sınırlı olarak incelemesi gerekirken, bunu yapmadığı ve ihaleye teklif veren isteklileri de bu kapsamda değerlendirdiğini görmekteyiz. Son alınan kurul kararlarında ise iş deneyim belgesinin faaliyet alanı olarak değerlendirildiğini görmekteyiz. Ayrıca bu konu ile ilgili yeni bir mevzuat düzenlemesinin de işareti olarak görülebilir.

15 Kamu İhale Kurulunun 23.03.2022 tarih ve 2022/UY.I-392 ile 04.01.2023 tarih ve 2023/UH.I-28 sayılı kararları



## DEPREM NEDENİYLE İHTİYAÇ DEĞİŞİKLİĞİ SONUCU İHALELERİN İPTALLERİ FAZLALAŞMAYA BAŞLADI

Avukat Necati TORUN \*

### 1. GİRİŞ

Deprem sadece ülkemizde değil Dünyada da önceden kestirilmesi bilimsel olarak henüz mümkün olmayan bir doğal felakettir. 06.02.2023 tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık merkezli 7.7 büyüklüğünde ve Elbistan Merkezli 7.6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiş olup çok büyük miktarda can ve mal kaybı yaşanmıştır.

6785 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile depremden etkilenen Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Malatya, Osmaniye, Hatay ve Kilis 08.02.2023 Çarşamba'dan itibaren 90 gün süreyle Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edilmiştir. Bu süreçte idari yönden alınan tedbirlerden bazıları da kamu ihalelerine ilişkindir. İhaleler iptal edildi. Deprem Bölgesi dışında gerçekleştirilmiş bir ihalenin deprem nedeniyle iptal edilip edilmeyeceği geçtiğimiz günlerde yayınlanan örnek Kamu İhale Kurulu kararı doğrultusunda makalemizin konusunu teşkil edecektir.

\* Avukat, İhale Hukuku Uzmanı

### 2. KAMU İHALELERİNDE İHALENİN İPTALI

Kamu ihalelerinde ihalenin iptali sürecinde idarenin yetkisi konusunda açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

#### 2.1. 2.2. Kamu İhale Süreçlerinde İhalenin İptali Hususu

İhale süreçlerinin usul ve esasları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ayrıntılı olarak düzenlenmektedir. İhale iptaline yönelik idarenin takdir yetkisi bulunmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali" başlıklı 39'uncu maddesinde

*"İhale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Ancak, idare isteklilerin talepte bulunması halinde, ihalenin iptal edilme gerekçelerini talep eden isteklilere bildirir."*

hükmü yer almaktadır. Söz konusu maddenin gerekçesinde

*“Tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya yaklaşık maliyete göre çok yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, Kanununun temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti gibi nedenlerle, ihale yetkilisinin onayından önceki herhangi bir aşamada ihale komisyonunun kararı üzerine idareye uluslararası mevzuata paralel bir şekilde ihaleyi iptal etme yetkisi verilerek, buna ilişkin hükümler düzenlenmiştir.”* denilmektedir.

Anılan Kanun’un “İhalenin karara bağlanması ve onaylanması” başlıklı 40’inci maddesinde de;

*“37 ve 38 inci maddelere göre yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır.*

...

*İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.*

*İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder. İhale; kararın onaylanması halinde geçerli, iptal edilmesi halinde ise hükümsüz sayılır...”* hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerine göre ihale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbest olsa

da idarelere kanun ile verilen bu takdir yetkisi, takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı kullanılması gerektiği, tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya yaklaşık maliyete göre çok yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, sunulan bütün tekliflerin ilgili idarece hazırlanan şartnamelerde yer alan yeterlik koşullarını karşılamaması ve Kanununun temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti, tesis edilen iptal işleminin gerekçelerinin açıkça ortaya konulması gibi nedenlerle sınırlandırılmıştır.

### **2.3. Örnek Bir Kurul Kararı: İhalede Tek Geçerli Teklifin Kalması Durumunda İhale İptal Edilebilir Mi?**

Mevzuat hükümleri yukarıda belirttiğimiz doğrultuda olmakla birlikte konunun daha iyi anlaşılması açısından Kamu İhale Kurulu’nun 08.02.2023 tarihli ve 2023/UH.II-322 sayılı Kararına aşağıda yer verilmiştir. Bu karar ihalenin iptali konusunda idarenin takdir yetkisini ortaya koymaktadır.

İlgili kararda ihaleye çıkan idare, istekli firmanın teklifinin yaklaşık maliyetin altında olmasına rağmen *“ihalede tek geçerli teklif kaldığı, ancak teknik şartnamenin bazı maddelerinde rekabeti engelleyici hususlar bulunduğu ve revize edilmesi”* sebebiyle ihaleyi iptal etmiştir.

Kamu İhale Kurulu kararında, ihalede tek geçerli teklif kalmasının her durumda rekabetin oluşmadığı anlamına gelmeyeceği, başvuru sahibine ait teklifin yaklaşık maliyetten düşük olduğu, ihale komisyonu tarafından söz konusu ihalede rekabet ortamının sağlanamadığına ilişkin idarenin başkaca bir tespit ve değerlendirme sinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla Kurul tarafından idarenin somut olarak ortaya konulmayan iptal gerekçesinin mevzuata uygun olmadığı anlaşıldığından idarenin rekabet ortamının oluşmadığı gerekçe gösterilerek ihalenin iptaline yönelik kararı yerinde görülmemiş ve ihalenin iptali kararının iptal edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Görülebileceği üzere ihalenin iptali noktasında idarelerin takdir yetkisi sınırsız değildir.

### 3. DEPREM SONRASI KAMU İHALE KURULUNCA ALINAN İHALE SÜRECİNE YÖNELİK ALINAN İLK TEDBİRLERDE İHALE İPTALİ KONUSU BULUNMAKTA MIDIR?

Depremi hemen sabahında daha önce gerçekleştirilmesi için EKAP üzerinden duyurulan ihaleler ile ilgili olarak Kamu İhale Kurulu hemen harekete geçmiş; 6.2.2023 tarihinde hemen sitesinde gerekli duyuruları yayımlamıştır.

6 Şubat tarihli Kamu İhale Kurumu duyurusunda depremlerden (mücbir sebep) etkilenen illerde (Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Malatya, Osmaniye, Hatay ve Kilis) yapılacak ihaleler ile bu illerdeki aday veya isteklilerin katılacağı ihalelere ilişkin olarak:

1) İhale tarihi 7/2/2023 – 17/2/2023 tarihleri arasında (bu tarihler dahil) olan ihaleler ihale tarihinden itibaren iki hafta sonra aynı saatte yapılmak üzere ertelenmiştir.

2) İhale tarihi 20/2/2023 tarihinden sonra (bu tarih dahil) olan ihalelerde, deprem felaketi nedeniyle önceden ilan edilen ihale tarih ve saatine kadar ihaleye

yeterli sayıda teklifin ulaştırılmayacağı ve/veya ihalede rekabet ortamının sağlanamayacağı idarece öngörülmesi halinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 29 uncu maddesi uyarınca, ihale dokümanı alanların son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde zeyilname düzenlenerek son teklif verme süresinin uzatılabileceği,

3) Belgelerdeki bilgi eksikliğinin tamamlanması, aşırı düşük teklif açıklaması yapılması veya yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgi ve belgeleri tevsik edici belgelerin sunulması için isteklilere verilecek sürenin belirlenmesinde, bu belgelerin temininde deprem felaketinden kaynaklanabilecek muhtemel sorunların göz önünde bulundurulması,

4) Sözleşme imzalaması tarihi 7/2/2023 – 17/2/2023 tarihleri arasında (bu tarihler dahil) olan işlerde, ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibinin mücbir sebep haline bağlı olarak sözleşmeye davet süresinin uzatılmasını talep etmesi halinde idarece sözleşmeye davet süresinin uzatılması,

Hususlarının idare tarafından dikkate alınarak aday ve isteklilere gerekli kolaylıkların sağlanmasına karar verilmiştir.

Görülebileceği üzere Kamu İhale Kurulu tarafından depremin hemen akabinde geçici olarak da olsa tedbirlerin alındığı görülmektedir. Bu tedbirler içerisinde ihalelerin iptaline yönelik bir karar alınmadığı açıkça görülmektedir.

### 4. DEPREM BÖLGESİ DIŞINDA BİR İDARENİN DEPREM SEBEBİYLE İHALEYİ İPTAL ETMESİ

Kamu İhale Kurulu, 15.03.2023 tarihli

ve 2023/UY.I-484 sayılı Kararında makale konusu husus ile ilgili karar vermiştir.

#### 4.1. İstekli Firmanın Şikayet Nedeni İhalenin İptali

18.01.2023 tarihli ve 2023/UY.I-167 sayılı Kamu İhale Kurulu kararı sonrasında ihalenin kendileri üzerinde bırakılması gerektiği, ancak EKAP üzerinden tebliğ edilen yazıda “...Ülkemizde gerçekleşen doğal afet ve idaremizin ihtiyacının değişmesi nedeniyle ihale iptal edilmiştir...” gerekçesiyle ihalenin iptal edildiğinin belirtildiği, İstanbul İlinin afet bölgesi olarak ilan edilmediği, bununla birlikte ihale konusu iş kapsamında iş makinesi, tesis ve ekipmanlar için kendileri tarafından ciddi yatırımlar yapıldığı, idarece alınan ihalenin iptali kararının iptal edilmesi gerektiği iddialarına yer verilmiştir.

#### 4.2. Kamu İhale Kurulu'nun Konuya İlişkin Değerlendirmesi

Kamu İhale Kurulu tarafından yapılan incelemede; mevzuat ve doküman düzenlemeleri çerçevesinde başvuruya konu ihalenin İstanbul/Sancaktepe İlçesinin muhtelif cadde ve sokaklarında asfalt kaplama yapılması işi olduğu, idarece söz konusu ihalenin “ülkemizde gerçekleşen doğal afet ve idarenin ihtiyacının değişmesi” nedeniyle iptal edildiği, ancak ihale konusu işin gerçekleştirileceği yerin doğal afet nedeniyle afet bölgesi ilan edilen yerler arasında olmadığı, bu durumda idarece belirtilen gerekçenin somut bir şekilde ortaya konulması gerektiği ve fakat idarenin ihale konusu işi iptal etme gerekçesinin somut verilere dayanmadığı, dolayısıyla söz konusu gerekçenin bu haliyle öne sürülerek ihalenin iptal edilme işleminin mevzuata uygun olmadığı anlaşılmıştır.

#### 4.3. Kamu İhale Kurulu Kararının Açıklanması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 39'uncu ve 40'ncü maddelerinde ihalenin idare tarafından iptaline yönelik hükümler yer almaktadır.

İlgili maddelerde ihale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbest olsa da idarelere kanun ile verilen bu takdir yetkisi, takdir hakkının kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı kullanılması gerektiği, tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya yaklaşık maliyete göre çok yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, sunulan bütün tekliflerin ilgili idarece hazırlanan şartnamelerde yer alan yeterlik koşullarını karşılamaması ve Kanunun temel ilkelere uygun olmayan durumların tespiti, tesis edilen iptal işleminin gerekçelerinin açıkça ortaya konulması gibi nedenlerle sınırlandırılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “Temel İlkeler” başlıklı 5'inci maddesinde “İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.” düzenlemesi yer almaktadır.

İstekli firmalar tarafından ihale süreçlerinde teklif hazırlanırken gerek maddi anlamda gerekse zaman konularında bir maliyet oluşmaktadır.

Hal böyle iken İstanbul'da bulunan idarenin Deprem bölgesinde yaşanan depremi gerekçe göstererek ihaleyi iptal

etmesi, ihale üzerinde bırakılan firmanın hukuki hakkını ihlal edeceğinden ihale nin iptalinin hukuka aykırı olduğu ortaya konulmuştur.

### 5. SONUÇ

Kamu ihalelerinde istekli firmalar, idareler tarafından ihale ilanlarının yayınlanmasını müteakip ihale süreçlerine hazırlık yapmakta; gerek zaman gerekse geçici teminat mektubu vb sebeplerle maliyetlere katlanmaktadır. İhale gün ve saatinde ihale kararı açıklandıktan sonra ise sözleşme süreçlerine hazırlık yapmaktadırlar.

İşte tam bu süreçte ihalenin idare tarafından iptali muhakkak ki istekli firmalar açısından bir hayli olumsuz bir durum teşkil edecektir. İşte Kanun koyucu da ihalenin iptali konusunda ihaleye çıkan idarelere bu nedenle sınırsız yetki vermemiştir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 39 ve 40'ncü maddelerinde ihalenin iptali konusunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Ülkemiz Dünya tarafından da kabul edildiği üzere çok büyük bir deprem felaketi yaşadı. 06.02.2023 tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık merkezli 7.7

büyükliğünde ve Elbistan Merkezli 7.6 büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiş olup çok büyük miktarda can ve mal kaybı yaşanmıştır.

Makalemizde yer vermiş olduğumuz Kamu İhale Kurulu kararında deprem bölgesinde bulunmayan İstanbul'da bulunan bir idare, ülkemizde gerçekleşen doğal afet ve idarenin ihtiyacının değişmesi sebebiyle ihaleyi iptal etmiştir.

Ancak Kamu İhale Kurulu tarafından işin gerçekleştirileceği yerin doğal afet nedeniyle afet bölgesi ilan edilen yerler arasında olmadığı, bu durumda idarece belirtilen gerekçenin somut bir şekilde ortaya konulması gerektiği ve fakat idarenin ihale konusu işi iptal etme gerekçesinin somut verilere dayanmadığı, dolayısıyla söz konusu gerekçenin bu haliyle öne sürülerek ihalenin iptal edilmesi işleminin mevzuata uygun olmadığı doğrultusunda karar vermiştir.

### KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, [www.mevzuat.gov.tr](http://www.mevzuat.gov.tr)

Kamu İhale Kurulu Kararları, [www.kik.gov.tr/Kararlar](http://www.kik.gov.tr/Kararlar)



Suat ŞİMŞEK\*

## HAZİNE TAŞINMAZLARININ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNUNA GÖRE BELEDİYELERE DEVRİ-1

### A. GENEL OLARAK

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 45. maddesine göre, kamu idareleri, görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinde kullanılacağına ve amacına uygun kullanılmaması halinde geri alınacağına dair tapu kütüğüne şerh konulması kaydıyla taşınmazlarını, diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredebilir.

Bu maddenin uygulamasını göstermek amacıyla Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmeliğin 12. maddesine göre, özel bir hüküm olmaması durumunda, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere kamu idareleri, mülkiyetlerinde bulunan taşınmazları, görmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinde kullanılacağına ve amacına uygun kullanılmaması halinde geri alınacağına dair tapu kütüğüne şerh konulması kaydıyla bedelsiz olarak birbirlerine devredebilirler.

Hazine taşınmazları da bu hüküm kapsamında belediyelere devredilebilmektedir. Bu yazı dizimizde, Hazine ta-

şınmazlarının 5018 sayılı Kanun'un 45. maddesine göre belediyelere devri konusu irdelenecektir. Bu dizinin ilk yazısında, Hazine taşınmazlarının 5018 sayılı Kanun'a göre devredilebilmesinin şartları izah edilecektir.

### B. 5018 SAYILI KANUNA TAŞINMAZ DEVRİNİN ŞARTLARI

5018 sayılı Kanun'un 45. maddesi ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik, bir kamu idaresine ait taşınmazın bir diğer kamu idaresine devrini belirli şartlara bağlamıştır. Bu şartlar aşağıda açıklanmıştır.

#### 1. KAMU HİZMETİ

5018 sayılı Kanun'a göre kamu idarelerinin görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinde kullanılacak olan taşınmazlar devredilebilir. Her kamu idaresinin görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri ilgili kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile belirlenir.

Belediyelerin görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri, Belediye Kanunu ile belirlenir. Belediyeler mahallî müşte-

\* Daire Başkanı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü

rek nitelikte olmak şartıyla bu Kanunun 14. maddesinde belirtilen hizmetleri yürütmekle yükümlüdürler.

Büyükşehir belediyelerinin görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri ise Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre belirlenir. Kanunun 7. maddesine büyükşehir belediyelerinin görmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleri, tahdidi bir şekilde sayılmıştır.

Hem ilçe belediyesi, hem de büyükşehir belediyesi tarafından talep edilen taşınmazlarda, tahsis amacı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinde sayılanlardan ise büyükşehir belediyesine, bu maddede sayılmıyor ise ilçe belediyesine devir yapılır.

## 2. HAZİNE ADINA TESCİL ŞARTI

Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik, Hazine taşınmazını "Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" olarak tanımlamıştır. **Ancak 5018 sayılı Kanun'un 45. maddesi kapsamında yapılacak devir işlemleri, tapu sicili üzerinden yapılabilecek devir işlemleridir. Bu nedenle, sadece tapuda Hazine adına tescilli taşınmazlar devredilebilir.**

## 3. BEDELSİZ DEVREDİLEMEYECEK TAŞINMAZLAR

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmeliğin 20. maddesine göre, aşağıda belirtilen taşınmazların tahsis ve devri yapılamaz; bu taşınmazlarla ilgili açıklamalar, her bir durumun karşısında belirtilmiştir.

**a) Tapu kayıtlarında devredilemeyeceğine ilişkin şerh veya tedbir bulunan taşınmazlar:** Bunlardan tedbir, Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğin-

ce konulan ve taşınmazın mülkiyetinin devredilmesini yasaklayan ihtiyati tedbir kararlarıdır. Ayrıca tapu kütüğünde devredilmeyeceğine dair şerh veya beyan bulunan taşınmazlar da devredilemez.

**b) Kadastro mahkemesinde mülkiyeti ihtilafı olan taşınmazlar:** Kadastro mahkemesinde mülkiyeti ihtilafı olan (yani 30 günlük kadastro askı ilan süresi içerisinde mülkiyete yönelik dava açılmış olan) taşınmazlar, tutanaklar kesinleşmeyeceği için tapuda herhangi bir kişi adına tescil edilemez. Doğal olarak bu aşamada taşınmazların maliki henüz belli olmayacağı için bu taşınmazlar da devredilemez.

**c) İmar planı ve imar düzenleme işlemi davalı olan taşınmazlar:** İmar planları ve imar düzenleme işlemleri (ifraz/tevhit, parselasyon vb.) bir taşınmazın kullanım amacını değiştirme potansiyeli olan işlemlerdir. Bunlar hakkında açılacak davalarda verilecek iptal kararları, taşınmazın imar durumunu oldukça etkileyecektir. Bu nedenle Yönetmelik, imar planı ve imar düzenleme işlemi davalı olan taşınmazların devrini uygun bulmamıştır.

**ç) Diğer paydaş veya paydaşları tarafından devrine muvafakat edilmeyen paylı taşınmazlar:** Aslında, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, paylı mülkiyette bulunan bir taşınmazdaki hissenin, paydaşlar dışında bir başkasına devrini yasaklamamıştır. Medeni Kanun'un 683. maddesine göre paydaşlardan her biri kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahip olur; pay devredilebilir ve rehnedilebilir. Bununla birlikte Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik, paylı mülkiyette olup diğer paydaş veya paydaşları tarafından devrine muvafakat



edilmeyen paylı taşınmazların devrini uygun bulmamıştır.

**d) Elbirliği mülkiyetinde bulunan taşınmazlar:** 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 701. maddesine göre elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır. Yani, paylı mülkiyetin aksine, elbirliği mülkiyetinde ortakların pay oranı belli değildir. **Elbirliği mülkiyetinde paylar belirlenmiş olmadığı için herhangi bir ortağın kendi hissesini bir başkasına devretmesi de söz konusu değildir.**

**e) Tapu tahsis belgesi şerhi bulunan taşınmazlar:** Tapu tahsis belgesi, 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'a göre verilen ve bir taşınmazın hak sahibine tahsis edildiğini gösteren bir belgedir. 2981 sayılı Kanun'un 10. maddesinde bu Kanun hükümlerine göre Hazine, belediye il özel idaresine ait veya Vakıflar Genel Müdürlüğünün idare ettiği arsa veya araziler üzerinde gecekondu sahiplerince yapılmış yapıların 12. maddede hükümlerine göre tespit ettirildikten sonra kayıt maliki kamu kuruluşunca bu yerin hak sahibine tahsis edileceği ve bu tahsisin yapıldığının tapu sicilinin beyanlar hanesinde gösterilerek ilgilisine "tapu tahsis belgesi" verileceği kurala bağlanmıştır. İşte Yönetmelik, bu şekilde tapu tahsis belgesi verilmiş taşınmazların devredilemeyeceğini öngörmüştür.

Bununla birlikte iki hususu gözden kaçırmamak gerekir. Öncelikle 2981 sayılı Kanun, 6306 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, fakat 23. madde henüz yürürlüğe girmemiştir. Kanunun 23. maddesi yayımı

tarihinden (31/5/2012) on bir yıl sonra (31/5/2023) yürürlüğe girecektir. Yani, tekrar değişiklik yapılmaz ise, 2981 sayılı Kanun, 31/5/2023 tarihinde yürürlükten kalkacaktır. Kanun yürürlükten kalkması durumunda mevcut tapu tahsis belgelerinin durumu hakkında ne 2981 sayılı Kanunda ne de 6306 sayılı Kanunda hüküm bulunmamaktadır.

İkinci olarak 2981 sayılı Kanun'un 14. maddesi, bazı alanlarda bulunan gecekondu sahiplerinin bu Kanundan yararlanamayacağını öngörmüştür. Kanun'un 13. maddesi de, 14. maddenin a, b, c, d, e, g, h ve i bentleri kapsamında kalmaları nedeniyle, buldukları yerde korunamayan gecekondu sahiplerinden hak sahibi sıfatı taşıyanlarına, bir gecekondu önleme veya ıslah bölgesinde veya yakın bölgelerde yapılmış ıslah imar planları içinde meydana gelen boş imar parselleri müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esasına göre verileceğini düzenlemiştir. Bundan dolayı, 14. maddenin a, b, c, d, e, g, h ve i bentleri kapsamındaki alanlarda kalan ve tapu tahsis belgesi düzenlenmiş olan taşınmazlar, şerh olsa dahi belediyelere devredilebilir.

**f) Kamu idarelerince üzerinde irtifak hakkı tesis edilmiş taşınmazlar:** Bunlar kamu idareleri tarafından özellikle yatırımcılar lehine irtifak hakkı tesis edilmiş taşınmazlardır. Yönetmelik, bu durumda olan taşınmazların da devredilemeyeceğini öngörmüştür. **Bununla birlikte büyük bir parselin bir kısmında trafo gibi küçük alanlarda tesis edilen irtifak haklarının, taşınmazın bir diğer kamu idaresine devrine engel olamayacağını düşünüyorum.**

**g) İmar planında öngörülen amaç dışındaki kullanımlar için talep edilen taşınmazlar:** 3194 sayılı İmar Kanunu'nun

3. maddesine göre, herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz. Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik, bu hükmü dikkate alarak, imar planında öngörülen amaç dışındaki kullanımlar için talep edilen taşınmazların devrinin yapılamayacağını öngörmüştür.

ğ) İmar planlarında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tapudan terkin edilecek olan ve başka kullanımlar için talep edilen taşınmazlar: Bu durumda olan taşınmazlardan Hazine ve il özel idaresi mülkiyetinde bulunan taşınmazların, İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında (gerekli şartların oluşması halinde) belediyelere terk edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte bu konuda iki hususa dikkat etmek gerekir. Birincisi, Yönetmelik, imar planlarında meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılan ve tapudan terkin edilecek olan ve başka kullanımlar için talep edilen taşınmazların devrini yasaklamıştır. İmar Kanunu'nun 11. maddesi ise Hazine'ye ve il özel idarelerine ait taşınmazların terk edilebileceğini düzenlemektedir. Dolayısıyla, Hazine (milli emlak) ve il özel idareleri dışındaki idarelere ait taşınmazların terki söz konusu olmadığı için bu idareler ait taşınmazlar Yönetmeliğin bu maddesi kapsamına girmez ve bunlar devredilebilir. **Keza Hazine'ye ve il özel idarelerine ait taşınmazlardan olup da terk şartlarını taşımayan taşınmazlar da Yönetmeliğin bu maddesi kapsamına girmez. Bunların da bu Yönetmelik kapsamında devri mümkündür.**

h) Kıyı tanımına giren ve tapu kayıtlarının, kıyı mevzuatına göre terkin gereken taşınmazlar: Kıyı Kanunu kıyıyı "kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan alan" olarak tanımlamaktadır. Gerek 1982 Anayasası'nın 43. maddesine ve gerekse 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na göre kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyıların, devletin hüküm ve tasarrufu altında olması, onların özel mülkiyete konu olamaması ve dolayısıyla tapuda kayıtlı ise tapudan terkin edilmesi anlamına gelir. Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik, bu durumda olan ve terkin edilmesi gereken taşınmazların, devir işlemine konu edilemeyeceğini öngörmektedir.

ı) Özel kanunları gereğince, gerçek kişilerle kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine tahsisi, devri, emirlerine ve kullanımlarına bırakılması, satışı, irtifak hakkı veya trampa yoluyla verilmesi gereken taşınmazlar: Bazı kanunlar, bazı taşınmazların gerçek kişilerle kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine tahsisi, devri, emirlerine ve kullanımlarına bırakılması, satışı, irtifak hakkı veya trampa yoluyla verilmesini öngörmektedir. Örneğin 6292 sayılı Kanun'a göre 2/A olarak orman sınırı dışına çıkarılan yerler, nakli-ne karar verilen Devlet ormanları içinde veya bitişiğinde bulunan köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi için Devlet eliyle ihya edilerek bu halka devri ve yararlandırılması amacıyla Orman Genel Müdürlüğü'nün tasarrufuna geçer. Keza 2/B olarak orman sınırı dışına çıkarılan yerler, bu yerler üzerindeki hak sahiplerine satılır. İşte bunun gibi özel kanunları gereğince değerlendirilmesi gereken yerler, devir işlemine konu edilemez.

**i) Kullanımı, tahsisi, devri, tasarrufu ve benzeri işlemleri özel düzenlemelere veya ilgili kurum ve kuruluşların iznine tabi olan taşınmazlar:** Bazı kanunlar, nitelikli bazı Hazine taşınmazlarının tahsisi, devri, tasarrufu ve benzeri işlemleri, kamu idarelerinin iznine tabi kılmiştir. Örneğin 2863 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Hazineye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup, usulüne göre tescil ve ilan olunan, her çeşit korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dâhilindeki taşınmazlar, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni olmadan, gerçek ve tüzelkişilere satılamaz, hibe edilemez.

#### 4. DEVRE ENGEL OLMAYAN ŞERHLER

Yönetmeliğin 20. maddesine göre, taşınmazların tapu kütüğünde bulunan ve aşağıda belirtilen şerhler, tahsis ve devir işlemi yapılmasına engel değildir:

##### a) Vakıf Şerhi

Her ne kadar Yönetmelikte vakıf şerhinin, taşınmazın bir başka kamu idaresine devrine engel olmayacağı belirtilmiş ise de bu hükmü hayrattan olmayan (doğrudan hayır hizmetlerinde kullanılan) sahih vakıflar için konulan şerhlerle sınırlı olarak kabul edilmek gerekir. Zira hayrat (cami, aşevi gibi doğrudan hayır işlerinde kullanılan) vakıfların mülkiyeti devredilemez. Yönetmelikte kastedilen; doğrudan hayır işlerinde kullanılan vakıflarda, taviz bedelinin ödenmesini garanti altına almak için konulan vakıf şerhleridir.

2762 sayılı Vakıflar Kanunu, hayrattan olmayan vakıfların, taviz bedeli ödenmek suretiyle mutasarrıfları adına tescilini öngörmüştür. Bu hüküm gereği, kadastro çalışmalarında bu tür vakıf malları, taşın-

maza ait tapu kaydı esas alınarak mutasarrıfı adına tespiti yapılmakta; kadastro tutanağının şerhler bölümüne “vakıf malıdır” ya da “...vakfına aittir” gibi bir kayıt düşürülmektedir. Bazen de Vakıflar Genel Müdürlüğü, taviz bedelinin tahsilini sağlamak için ya doğrudan doğruya Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne ya da yerel tapu sicil müdürlüklerine idari yoldan başvurmak suretiyle tapu siciline “vakıf malıdır” ya da “...vakfına aittir” şerhinin yazılmasını sağlamakta veya hasımsız dava açmak suretiyle veyahut benzer yollarla söz konusu şerhi tapu kütüğüne (siciline) işletmektedir. İşte bu tür vakıf şerhleri, taşınmazın bir başka kamu idaresine devrine engel değildir.

##### b) Kamulaştırma Şerhi

Yönetmelik, tapu kütüğünde kamulaştırma şerhi bulunan taşınmazların devredilebileceğini, daha doğrusu tapu kütüğünde bulunan kamulaştırma şerhinin devre engel teşkil etmeyeceğini öngörmüştür. Bununla birlikte bu hükmü, kamulaştırma şerhinin niteliğinde göre değerlendirmek gerekir.

Kamulaştırma şerhleri iki kısımdır. Bunlardan birincisi, Kamulaştırma Kanunu'nun 7. maddesine göre konulan belirtmedir. Kanun'un 7. maddesine göre, idare kamulaştırma kararı verdikten sonra kamulaştırmanın tapu siciline şerh verilmesini kamulaştırmaya konu taşınmaz malın kayıtlı bulunduğu tapu idaresine bildirir. İşte bu bildirim, Kamulaştırma Kanunu'nun 7. maddesi gereğince yapıldığı için bu belirtmeye “2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 7. maddesine göre belirtme” denilmektedir. Belirtmenin amacı, taşınmazı satın almak isteyen kişilerin kamulaştırmadan haberdar olmasını sağlamaktır. Bu belirtme, mülkiyetin

devrini kısıtlayan bir belirtme değildir. Zaten 2942 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yer alan *"Bildirim tarihinden itibaren malik değiştiği takdirde, mülkiyette veya mülkiyetten gayri ayni haklarda meydana gelecek değişiklikleri tapu idaresi kamulaştırmayı yapan idareye bildirmek zorundadır."* hükmü de bu taşınmazlar üzerinde mülkiyeti veya sınırlı ayni hakları etkileyen işlemler yapılabileceğini göstermektedir. Bundan dolayı, belirtmenin konulduğu taşınmaz, satılabilir, kiraya verilebilir, üzerinde sınırlı ayni hak tesis edilebilir ve devredilebilir.

Buna karşılık Kamulaştırma Kanunu'nun 31. maddesinin (b) bendi hükmü uyarınca kamulaştırma kararının tebliğinden sonra taşınmaz malın başkasına devir ve ferağı veya temlik yasaktır. 2942 sayılı Kanun'un 31. maddesinin (b) bendine göre "Mahkemece 10 uncu maddede uyarınca yapılan tebliğat, davet veya ilan tebliğden sonra taşınmaz malın başkasına devir ve ferağ veya temlik" yasaktır. Kamulaştırma davasını açan idare, dava açıldığını tapu müdürlüğüne bildirir. Bildirimi alan tapu müdürlüğü tapu kütüğüne şerh koyar. İşte konulan bu şerhe 31/b şerhi denilmektedir. Dolayısıyla tapu kütüğüne 31/b şerhi konulan taşınmazların başkasına satışı veya başka suretle devri yasaktır.

### c) İşgal ve Zilyetlik Şerhi

Bu şerhler, kadastro esnasında, tespiti yapılan taşınmazın kadastro tutanağına ve sonrasında da tapu kütüğüne konulan "..... zilyetliğindedir" şeklindeki şerhlerdir. Aslında Türk Medeni Kanunu'nun 1009 ve devamı maddelerinde tapu siciline şerh verilmesi gereken kişisel haklar sınırlı olarak sayılmış olup sadece kanunlarda açıkça öngörülen hakların tapu siciline

şerh verilebileceği hükme bağlanmıştır. Tescil ve şerhlerde olduğu gibi beyanlar sütununa kayıt hususu da Türk Medeni Kanununun 1012. maddesi ile düzenlenmiştir. Zilyetlik de kanunlarda belirtilen şerh edilebilir haklardan değildir. Esasen zilyet yararına tapulama tespit tarihinde zilyetlikle mülk edinme koşullarının oluşması halinde taşınmazın adına tespit ve tescili mümkün bulunduğuna göre ayrıca zilyetlik şerhi verilmesi için bir neden de bulunmamaktadır. Bu nedenle, işgal ve zilyetlik şerhleri, taşınmazın bir başka kamu idaresine devrine engel değildir.

### d) Muhdesat Şerhi

Sözlük anlamıyla "muhdes", ihdas edilmiş, sonradan meydana gelmiş, eskiden olmayan demektir, muhdesat ise muhdesin çoğuludur. Bu kavrama sadece 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nda yer verilmiştir. Muhdesat kavramı, Tapulama ve Kadastro Paftalarını Yenileme Yönetmeliği'nin 4. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır: "Arsa ve arazi üzerinde malikinden başka bir kimse veya paydaşlardan birisi tarafından yapılan yapı, tesis veya dikilen şeyler".

3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun "Takyitler, sınırlı ayni haklar ve muhdesat" başlıklı 19. maddesinin ikinci fıkrasında, muhdesata ilişkin olarak şu şekilde bir hüküm mevcuttur: "Taşınmaz mal üzerinde malikinden başka bir kimseye veya paydaşlarından birine ait muhdesat mevcut ise bunun sahibi, cinsi, ihdas tarihi ve iktisap sebebi belirtilerek tutanağın ve kütüğün beyanlar hanesinde gösterilir."

İşte bu şekilde tapu kütüğüne konulan muhdesat şerhleri taşınmazın bir başka kamu idaresine devrine engel değildir. Bununla birlikte, taşınmazın üzerinde bulunan muhdesat devir tarihinde ha-

len mevcut ise bu muhdesatın bedelinin, devralan idare tarafından muhdesat sahibine ödenmesi gerekir.

### e) İpotek Şerhi

İpotek, taşınmaz rehninin bir türüdür. Medeni Kanun, 850. maddesinde, taşınmaz rehninin üç türünü öngörmüştür. Bunlar ipotekli borç senedi, irat senedi ve ipotektir. Bunların sayıları sınırlı olup bu üç taşınmaz rehni dışında bir yenisinin kurulması mümkün değildir.

İpotek kişisel bir alacağı güvence altına alma amacı güden, kıymetli evraka bağlı olmayan ve bir taşınmazın değerinden alacaklının alacağını elde etmesi olanacağını sağlayan sınırlı aynı haklıdır.

Sözleşmeye dayanan ipoteğin kurulması iki aşamada gerçekleşir. Birinci aşama taraflar arasındaki rehin sözleşmesinin kurulmasıdır. Sözleşme taşınmaz üzerinde aynı bir hakkın kurulmasına ilişkin olup Medeni Kanun'un 856. maddesi gereğince resmi yazılı geçerlilik koşuluna tabidir. İkinci aşama tapu siciline tescil aşamasıdır. Alacaklı lehine rehin şeklindeki aynı hak tescil ile doğar. Kamu taşınmazları üzerinde ipotek şerhi konulmuş olması pek mümkün görünmemekle birlikte, bu tür şerhler taşınmazın 5018 sayılı Kanun'a göre devrine engel değildir.

### f) Kamu idareleri lehine konulan "... intifai ... aittir" biçimindeki şerhler,

Bu şerhler, herhangi bir taşınmaz bir kamu idaresi tarafından kamulaştırıldığı anda konulmaktaydı. Ancak bu şerhler, taşınmazın bir diğer kamu idaresine devrine engel değildir. Zaten 315 sayılı Millî Emlak Genel Tebliğine göre, Hazine taşınmazları açısından daha önceki uygulamalar nedeniyle tapu kayıtlarında mevcut "... intifai ... aittir" biçimindeki şerhlerin, Tapu ve Kadastro Genel Mü-

dürlüğünün 16/9/1955 tarihli ve 1250 sayılı Genelgesi doğrultusunda kaldırılması istenilecektir.

### g) Mülga Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünce veya Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca Konulan Şuf'a (Ön Alım) Hakkı Şerhleri

1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesine göre, Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü (bu Genel Müdürlük kaldırıldıktan sonra Toplu Konut İdaresi Başkanlığı); konut, sanayi, eğitim, sağlık ve turizm yatırımları ve kamu tesisleri için planlamayı öngördüğü ve tahdidini yaparak ilgili tapu idarelerine bildirmiş bulunduğu sahalardaki arsa ve arazinin satışlarında şuf'a hakkını haizdir. Bu madde kapsamında Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü (bu Genel Müdürlük kaldırıldıktan sonra Toplu Konut İdaresi Başkanlığı), tapu kütüklerine, ön alım şerhi konulmasını sağlamıştır. İşte bu tür şerhler, taşınmazın bir diğer kamu idaresine devrine engel değildir.

## 5. DEVİR YERİNE TAHSİS

Yönetmeliğin 23. maddesine göre, görmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinde kullanılmak amacıyla kamu idarelerince devralınması istenilen taşınmazların devri yerine tahsisinin yapılması suretiyle kamu hizmetlerinin görülmesi sağlanabiliyor ise, taşınmazın devri yerine tahsisi yapılır. Yani taşınmazın kamu hizmeti için devir talep eden kamu idaresine tahsisi mümkün ise devir yapılmamalıdır.

### Gelecek Sayıda

Gelecek sayıda, Hazine taşınmazlarının belediyelere devir süreci, devir amacının değiştirilmesi ve devredilen taşınmazların geri alınması hususları değerlendirilecektir.



Atilla İNAN \*

## YILLARA YAYGIN YAPIM VE ONARIM İŞLERİNDE GELİR VERGİSİ KESİNTİSİ

### 1. GİRİŞ

Yıllara yaygın yapım ve onarım işleri hem bütçenin yıllık olma hem de verginin yıllık olma ilkesi açısından yasalarla kural dışı işlemlere tabi tutulmuş bir alandır. Konumuz, söz konusu alanı vergi hukuku açısından incelemektir.

Gelir Vergisi Kanununun 42' nci maddesi uyarınca, yıllara yaygın yapım ve onarım işlerinde kâr ve zarar işin bittiği yıl belirlenip tamamı o yılın geliri sayılıp, o yılın beyannamesinde gösterilerek vergilendirilir. Bu durumda doğal olarak ara süre içerisinde hakedişler alıp bunun vergisini daha ileriki yıllarda veren müteahhit için kazanç fazlası ortaya çıkacaktır. Yasa koyucu yıllara yaygın yapım ve onarım işlerinde, vergilendirme açısından sağladığı avantajın karşılığı olarak yıllara yaygın yapım ve onarım işlerinde kaynakta vergi tevkifatı esasını getirmiştir.

Yıllara yaygın yapım ve onarım işleri yaptıran belediyeler dahil olmak üzere kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, tüzel kişiliğe sahip bütün

kuruluşlar, ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço ve zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler hakediş öderken, vergi kesintisi yapmak zorundadırlar.

İşte bu verginin kesilmesinde ve idaresinde karşılaşılan sorunlar araştırmamızın amacını oluşturmaktadır.

### 2. YILLARA YAYGIN VE ONARIM İŞLERİNİN KOŞULLARI

Gelir Vergisi Kanununun öngördüğü yapım ve onarım işlerinden sözedebilmek için,

- Bir yapım ve onarım işi olması,
- Yapım ve onarım işinin taahhüt işi olması,
- Yapım ve onarım işinin birden fazla yılla yaygın olması, koşullarının bir arada olması aranır.

#### A- Yapım ve Onarım İşinin Olması

Yapım ve onarım işleri özel hukukta "istisna" akdi denilen sözleşme türleri kapsamına girerler. İstisna akdi, bir taraftan

\* E. Sayıştay Uzman Denetçisi

bir bedel karşılığında bir üretimde bulunmayı üstlendiği akit türü olarak tanımlanır. Yapım ve onarımı amaçlayan istisna akitleri konumuzu oluşturmaktadır.

“İnşa” kelimesi; yapma, kurma, “inşaat” kelimesi; yapı, yapı işleri anlamına gelir. Bu kelimeyi sadece bina yapım işleri için kullanmak doğru değildir. Gemi inşaatı, dolap inşaatı biçimlerinde olduğu gibi de kullanıldığı bilinmektedir. Bu nedenle yol yapım işinin Gelir Vergisi Kanunu uyarınca inşaat işi olarak kabul edilmesi gerekir.

*Devlet İhale Kanunu 4 üncü madde-sinde* “yapım” teriminin tanımını yapmış; “Her türlü inşaat, ihzarat, imalat, sondaj, tesisat, onarım, yıkma, değiştirme, iyileştirme ve montaj işlerini” kapsamına almıştır. İlk bakışta “yapım” teriminin Devlet İhale Kanunundaki tanımının değil, genel tanımının esas alınması gerektiği ileri sürülebilirse de, yapılan tanım gözönünde tutulduğunda ikisi arasında fark olmadığı görülür. Ancak kanımızca Borçlar Kanunundaki “istisna” akdi tanımına girmeyen işleri “yapım” işi olarak kabul etmemek gerekir. Bu nedenle bina değil yol yapım işi de Gelir Vergisi Kanunu açısından inşaat yani yapım tanımı kapsamına girmekle beraber, yol yapım işi için gerekli olan mıcır nakli işi yapım kapsamına girmez.

*Maliye Bakanlığının 5.1.1995 tarih ve 422 sayılı Maliye Bakanlığı Özelgesi ile öğrenci taşıma işinin bir yapım işi olmadığı belirlenmesi yerindedir. Bununla beraber 20.06.1989 tarih ve 51482 sayılı Maliye Bakanlığı Özelgesi ile çelik asfalt tankları ve çelik boru hatları imalat işinin, yapım işi olarak kabul edilmemesi görüşü yerinde değildir. Yapım veya inşaat işini bina yapım işi ile sınırlandırmak doğru değildir. Aynı yaklaşımla İstanbul Defterdarlığının*

20.1.1992 tarih ve 1595 sayılı Özelgesi ile kapı, pencere ve portmanto işlerinin yapım işi olarak kabul edilmemesini doğru bulmuyoruz.

Kanımızca bir istisna akdi örneği olduğu için elektrik tesisat işi yapım işi olarak kabul edilip Gelir Vergisi Kanunu uyarınca yıllara yaygın olma işlemine tabi tutulabilir. Aynı yaklaşımla yapım ve onarım işine ilişkin proje kapsamında taahhüt edilen kazı işleri, donanımların yapımı ve montaj işlerinin yapım işi ve yıllara yaygın yapım işi olarak kabulünde sorun yoktur (22.7.1991 tarih ve 58582 sayılı Maliye Bakanlığı Özelgesi).

Aynı şekilde bir istisna akdi niteliğinde olmayan yani bir imalat işinin söz konusu olmadığı, asfalt plantinine bazalt temini ve nakli işi, yapım işi sayılmayacağından yıllara yaygın bir yapım işi olarak kabul edilemez.

***Gelir Vergisi Kanunu inşaat = yapım terimi yanında onarım kelimesini de kullanarak yapım tanımını daha da genişletmiştir. Onarmak;*** bozulmuş olan bir şeyi düzelterip yararlı bir duruma sokmak olarak tanımlandığına göre, yine Borçlar Kanunumuza göre bir istisna akdi örneğidir.<sup>5</sup> Bu nedenle diğer koşulların da gerçekleşmiş olması halinde herhangi bir onarım işi de Gelir Vergisi Kanunu açısından yıllara yaygın nitelik kazanır.

## **B- Yapım ve Onarım İşinin Taahhüt İş Niteliğinde Olması**

Gelir Vergisi Kanununun sözlerinden, yıllara yaygın yapım ve onarım işlerinde “taahhüt” koşulu bulunduğunu çıkarmak olanaksızdır. Ancak Maliye Bakanlığının görüşleri ve Danıştay’ın içtihatları bu konuda açıklık taşımaktadır. *Maliye Bakanlı-*

ğının 5.1.1995 tarih ve 44/4405-566/422 sayılı Özeldesinde “**Yapım ve onarım işi kavramından;** taahhüt işi yapan kişilerin gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin yanında, kamu kurum ve kuruluşları, vakıflar, dernekler, kooperatifler ve benzeri kurumlara yapılan yapım ve onarım işleri şeklinde yorumlanması gerekir” açıklığı getirilmiştir.

Bir kimsenin satmak üzere kendi nam ve hesabına yaptığı özel yapım işleri, taahhüt niteliği taşımadığından, G.V Kanununun 42 nci maddesi kapsamına girmezler. Çünkü özel yapım işleri, iş bir başkasına yaptırılmadığı için istisna akdi kapsamına girmez. Ayrıca bir imalat söz konusu olmadığı için taksitle yapılsalar bile satış sözleşmeleri de diğer koşullar uygun olsa bile yıllara yaygın yapım işi olarak kabul edilemez. Danıştay’ın da bu doğrultuda verilmiş birçok kararı bulunmaktadır.

### C- Yapım ve Onarım İş Yıllara Yaygın Olmalıdır

Bir işin yıllara yaygın olmasından amaçlanan, *yapılan işin birden fazla takvim yılını ilgilendirmesidir. Takvim yılı 12 aylık süreyi değil, işin başladığı takvim yılından sonra gelen başka bir takvim yılında bitmesini ifade eder.*

Örneğin, 20 Kasım 1999 yılında başlayıp 20 Mart 2000 yılında biten bir iş dört ayda bitmiş olmasına karşın, birden fazla takvim yılını ilgilendirdiğinden yıllara yaygın bir yapım ve onarım işi olarak kabul edilir. Aynı takvim yılı içinde başlayıp biten işler 12 ay devam etmelerine karşın yıllara yaygın yapım işi sayılmazlar.

Kimi zaman sözleşmenin akte edildiği yıl ile Sayıştay’ca tescil edildiği yıl farklı olabilir.

Örneğin sözleşme 12 Aralık 1999 yılında da akdedilip tescil işlemi 2000 yılına sarkabilir. Böylesi bir durumda 2000 yılında da bitecek iş yıllara yaygın bir yapım işi niteliğinde olmaz. Yıllara yaygın yapım işinin başlangıç tarihi olarak akit tarihi değil uygulama tarihi esas alınması yani sözleşmenin uygulamaya başlangıç tarihi olarak Sayıştay’ca tescil tarihi esas alınmalıdır.

Bir yapım işi sözleşmesi keşif artışı nedeniyle yıllara yaygın hale gelebilir. Yıllara yaygın olma hali keşif artışından sonra doğduğu için daha önceki hakedişlerden gelir vergisi kesintisi yapılması gerekmez.

Önceden yıllara yaygın olmayan bir yapım sözleşmesi sonradan yıllara yaygın hale gelmişse, bir ek sözleşme ile yıllara yaygın hale geldiğinde bu sözleşmenin yapıldığı, böyle bir antlaşma olmadığında takip eden takvim yılı başından itibaren gelir vergisi kesintisine tabi olur.” Bu nedenle bakanlık oluru ile süre uzatımı verilen bir olayda, süre uzatımı ile gelecek yıla taşan yapım işinde bakanlık oluru tarihinden sonra Gelir Vergisi tevkifatı yapılması gerekir.

Sözleşmesine göre yıllara yaygın bir yapım işi olmasına karşın tek bir hakedişle ödeme yapıp iş yılı içinde tamamlandığında, Gelir Vergisi tevkifatı yapılmaz.

Karardan da anlaşıldığı üzere, yıllara yaygın olma konusunda ölçüt fiilen işin bitim tarihidir. Tek bir hakediş olup da gelecek yıla taşımadığında kesinti yapılmayacaktır. Ancak sözleşme yıllara yaygın olup birden fazla hakediş yapıp iş gelecek yıla taşmadan bitmişse, ilgililerin önceki sözleşmelerden Gelir Vergisi kesintisi yapması doğaldır. Ancak söz konusu iş yılı beyannamesinde yer alacağından önceden kesilen kesintilerin vergi iadesi yoluyla ödenmesi gerekir.



İş bitiminden sonra hakediş ödemeleri yapıldığında bu ödemelerden G.V kesintisi yapılmaz. Çünkü geçici kabul yapıldıktan sonra elde edilen hakedişler, ilgili yılın beyannamesinde gösterileceğinden kesinti yapılması gerekmez. İşin bitim tarihi konusu önem taşıdığından ayrı bir başlık altında incelenmesinde yarar vardır.

### 1- Yapım ve Onarım İşlerinde İşin Bitim Tarihi

Gelir Vergisi Kanununun 44 üncü maddesi uyarınca yapım ve onarım işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın düzenlendiği tarih diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir. Görüldüğü gibi geçici ve kesin kabule tabi olan hallerde tutanağın düzenlendiği tarihin işin bitim tarihi olduğu yasada açık gösterilmiştir.

Bununla birlikte Maliye Bakanlığı geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde bile tutanak tarihi değil tutanağın tasdik tarihinin esas alınacağı şeklinde uygulamalar yapmaktadır.

#### a- İşin Bitim Tarihini Belirleyen Esasların Tarihçesi

Gelir Vergisi Kanununun 44 üncü maddesinde işin bitim tarihi “Geçici ve kesin kabule tabi olan haller” ve “diğer haller” ayırımına tabi tutulmuştur. Gelir Vergisi Kanununun ilk şeklinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan haller açısından işin bitim tarihi;

#### “İnşaat ve onarma işlerinde;

1 - Muvakkat ve kati kabul usulüne tabi olan işlerde muvakkat kabulün yapıldığı yıl;...” söz konusu tarih olarak Yasayla be-

lirlenmiştir. Geçici kabulün yapıldığı tarih konusunda da tutanak tarihi mi tasdik tarihi mi duraksamalarını gidermek için Maliye Bakanlığı 85 Seri no.lu Gelir Vergisi Tebliğini yayınlamıştır (10.10.1967 tarih ve 12721 sayılı R.G.). Değinen tebliğde bitim tarihinin; geçici kabulün kabul komisyonunca fiilen yapıldığını belirleyen “tutanak tarihi” olduğu açıklığa kavuşturulmuştur. Daha sonra bu anlayış Gelir Vergisi Kanununda 24.10.1980 tarih ve 2361 sayılı Yasanın 44 üncü maddesinde bir yasa hükmü halini almıştır. Söz konusu yasa hükmünün son şeklindeki;

“İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın düzenlendiği tarih .... bitim tarihi olarak kabul edilir.” hükmü ayrıca bir yorum yapmaksızın bütün duraksamaları gidermişti. Uygulamada da bu konuda bir istikrar sağlanmış bulunmaktaydı.

Uygulama bu anlayış çerçevesinde sürdürülmekte iken son zamanlarda Maliye Bakanlığı yetkilileri konuya yeni bir yaklaşım getirerek işin bitim tarihinin, geçici kabul tutanağının düzenlendiği tarih değil, tasdik edildiği tarih olması gerektiğini ileri sürmeye başlamışlardır.

Bu görüşün dayanağı olarak da, 2361 sayılı Kanunun, G.VK'nun 44'üncü maddesini değiştiren 29' uncu (sonradan 31 'inci) maddesinin gerekçesi gösterilmektedir.

Sözkonusu 29 'uncu maddenin gerekçesi şöyledir:

“Maddenin bu yeni şekline göre, geçici ve kati kabul usulüne tabi olan hallerde işin bitimi, geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın tasdik tarihine göre tespit edilecek-

tir. Böylece, yürürlükteki maddede yer alan “muvakkat kabulün yapıldığı yıl” deyimine açıklık getirilmiş olmaktadır.” denilmektedir. Görüldüğü üzere Yasanın sözleri ile gerekçesi arasında bir çelişki vardır. Maliye Bakanlığı da tebliğlere yansımayan son yaklaşımlarında Yasanın sözlerini bir tarafa iterek gerekçesine göre işlemler yapmaya başlamıştır. Bu yorum tarzı sonucunda geçici kabul tutanağının tasdik tarihi mutlaka düzenleme tarihinden sonra olacağından, tasdik tarihi bir sonraki yıla rastladığında beyanname verilmesi bir yıl gecikmektedir. Kimi zaman da kesinti oranı verilecek vergi miktarından fazla olacağı zaman buna itirazlar olmaktadır.

**Yasaların yorumlanması ihtiyacı herhangi bir duraksama ve hukuk boşluğu olduğu zaman söz konusu olur. Yasaların sözlerinin açık ve belirgin olduğu durumlarda bir yorumlama arayışına gidilmez.** Olayımızda Yasanın sözleri ile gerekçesi arasında bir çelişki vardır. Bu durum Yasanın hazırlanmasından sonra bir değişiklik olmasından kaynaklanabilir.

**Yasa gücü, Yasanın sözleri için vardır. Yasanın gerekçesini sözlerinden daha güçlü sayan Maliye Bakanlığı anlayışı yasal olmayıp hukuk yorumlama tekniklerine de ters düşmektedir.**

Kaldı ki hukukun amacının düzen anlayışı olduğu gerçeği karşısında yıllara istikrar kazanarak yerleşmiş bir anlayışı değiştirmek de uygun bulunmamaktadır.

#### **b- İstikrar kazanmış uygulama**

**İşin bitim tarihinde sözleşmeyle belirlenen hukuki kriterin mi yoksa işin fiili bitim tarihinin mi esas alınacağı tartışılmıştır.** Bu konuda 2.6.1966 gün ve 3122/5 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararı fiili durumun esas

alınacağını belirlemiştir. Ayrıca Muayene ve Kabul Yönetmeliğindeki hükümler de aynı doğrultudadır.

Konuyu düzenleyen G.V.K.’nın 44’üncü maddesinde; “inşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın düzenlendiği tarih, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir. Yasada sözü edilen geçici ve kesin kabul usulüne tabi işler, Devlet İhale Kanununa tabi işlerdir. Devlet İhale Kanununa göre değinilen işler 26.4.1985 tarih ve 85/9453 Karar sayılı “Muayene ve Kabul İşlemlerine Ait Yönetmelik” hükümlerine göre yapılır.

Söz konusu Yönetmeliğin 3’üncü maddesine göre oluşan kabul heyetleri, heyetin oluşumundan sonra 10 gün içinde iş yerine giderek, Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesininin 41 ‘inci maddesine göre müteahhit tarafından yapılan işleri muayene eder. Zorunlu hallerde bu süre uzatılabilir. Geçici kabul heyeti yapmış olduğu muayene ve incelemeler sonucunda, işi geçici kabule hazır bulduğu takdirde geçici kabul tutanağı düzenler. Yapılan işte kusur ve noksanların olması, geçici kabul tutanağının düzenlenmesine engel değildir. Makul ölçüdeki kusur ve noksanların tamamlanması için ilgili idareye yazılır ve bunların tamamlanması için yeterli bir süre tanınır. Böylesi durumlarda işin bittiği tarih kusur ve noksanların sözleşmeye göre tamamlandığı tarih değil Yasa uyarınca geçici kabul tutanağının düzenlendiği tarihtir.

Geçici kabule ilişkin esasların diğer bir kısmı Devlet İhale Kanununa göre çıkarılan Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesinin

41 'inci maddesinde bulunmaktadır.-Değınilen madde hükmüne göre; kusurlu ve eksik işlerin miktarı, toplam iş bedelinin % 5'inden fazla olamaz. Kabul heyetince belirtilen oranda kusur ve eksiklikler olmasına karşın bir kabul tutanağı yapılmakla birlikte, kusur ve eksikliklerin dökümünü gösterir bir liste düzenlenerek bunların giderilmesi için gerekli süre tanınır. Belirlenen eksiklikler belirlenen sürede giderilmezse, bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, sözleşmesinde gecikme cezası olarak yazılan miktarın belli oranında ceza uygulanır ve geçici kabul tarihi kusur ve eksikliklerin giderilme tarihine ertelenir.

Önceden geçici kabul tutanağı düzenlendiğı halde kusur ve noksanlarının giderilmesi için verilen süre dolmasına rağmen iş tamamlandığında, önceki kabul tutanağı tarihi vergileme döneminde esas alınmalıdır.

Gelir vergisi uygulaması açısından işin bittiğini gösterir geçici kabulün yapılmasından sonra yıllara yaygın inşaat ve onarım işleriyle ilgili olarak yapılan giderler ve her ne nam altında olursa olsun elde edilen hasılat, yapıldıkları veya elde edildikleri yılın kâr ve zararının tespitinde dikkate alınır. Bir

başka deyişle, işin bitim tarihinden sonra elde edilen gelir elde edildiğı yılın kâr ve zararının tespitinde dikkate alınacaktır. Bu şekilde verginin dönemselliğı ve takvim yılı esasına göre hesaplanması ilkesine tanınan istisna işin bitim tarihi ile sınırlandırılmaktadır.

***Devlet İhale Kanununa tabi olmayan diğer yapım ve onarım işlerinde, işin bitim tarihi, işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarihtir.*** Bitim tarihi sözleşmeye göre değil mevcut duruma göre tespit edilir. Eğer taraflar arasında işin kabulü hakkında ihtilaf yoksa tarafların teslim ve teslim ettiğı tarih, bitim tarihi olarak kabul edilir.

Hukukun en önde gelen amacı bir düzen kurma gereğidir. Bu nedenle "kötü bir düzen bile düzensizliğe tercih edilir" sözü hukukçuların çok kullandığı bir ifadedir.

***Yıllara yaygın inşaat ve onarım işlerinde işin bitim tarihinin belirlenmesi konusunda yasalarla ve uygulamayla bir düzen oluşmuş, istikrar da kazanmıştır. Yasanın sözlerine ters düşen gerekçeye dayanarak bu düzene zarar vermek doğru olmayacaktır.***



Mustafa DÖNMEZ \*

## TAPU KÜTÜĞÜNDE MESKEN VE İŞ YERİ OLARAK GÖRÜNEN YERLERDE İŞYERİ AÇILMASI

### 1. GİRİŞ

İşyeri açılması için aranacak şartlar, 14.7.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ikinci bölümünde düzenlenmiştir.

Bir işyerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için Yönetmelik'te aranan genel şartları yerine getirmiş ve fiziki ortamlarını sınıf ve özelliklerine göre uygun olarak düzenlemiş olması gerekmektedir.

Örneğin sıhhi bir işyeri açılacaksa;

- Tüm işyerleri için aranan genel şartları taşımalıdır.
- Sıhhi işyerleri için aranan asgari ortak şartları taşımalıdır.
- Sıhhi işyerinin sınıfına ve özelliğine bağlı olarak aranan özel şartları (boyut, yükseklik, genişlik, donanım vb) taşımalıdır.

Ayrıca, işyeri açılacak taşınmazın tapu kütüğünde “işyeri” olarak görünme-

diği hallerde ya da diğer bir alternatif olarak “mesken” olarak görüldüğü hallerde dahi mevcut yapının yapılacak plan tadilatı ile birlikte Yönetmelik'te belirtilen genel şartlar ile sınıflarına ve o işyerinin özelliğine göre aranan özel şartların da yerine getirilmesi halinde ruhsatlandırılabilmesi mümkündür.

Bu yazımızda, işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için aranan genel şartlardan tapu kütüğünde mesken ve iş yeri olarak görünen yerlerde işyeri açılması üzerinde durulacaktır.

### 2. TAPU KÜTÜĞÜNDE MESKEN VE İŞ YERİ OLARAK GÖRÜNEN YERLERDE İŞYERİ AÇILMASI

#### 2.1. Konuya İlişkin Yasal ve Yönetmelik Düzenlemeler

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi

\* İçişleri Bakanlığı, (E) Mahalli İdareler Gn. Md., Şube Müdürü

gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,

**şarttır** (İşy. Y. m.5/b).

İşyeri Açma Yönetmeliği'nin bu bent hükmü, esas itibariyle 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun "Yasak işler" başlıklı 24 üncü maddesindeki; "Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; **dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmıyan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.**

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlarla açılabilir.

(**Ek fıkra : 13/2/2011 - 6111/194 md.**)  
1136 sayılı Avukatlık Kanununda avukatlık büroları ve hukuk büroları ile ilgili düzenleme yapıncaya kadar meskenlerdeki avukatlık ve hukuk büroları faaliyetlerine devam ederler. Bu süre, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıldır. Bu hüküm 3568 sayılı Serbest Muhasebeci

Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda ilgili düzenleme yapıncaya kadar meslek mensupları tarafından açılan bürolar hakkında da uygulanır.

Bu karar yöneticinin veya kat maliklerinden birinin istemi üzerine bütün bağımsız bölümlerin kat mülkiyeti kütüğündeki sahifelerine şerh verilir." hükmü esas alınarak düzenlenmiştir.

Söz konusu madde hükmüne göre; anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulması mümkün değildir. Dolayısıyla kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüz kabul edilecektir.

Ancak, dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır. Yani, hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki gayrimenkullerin bağımsız bölümlerinde değil, kendi başına müstakil binalarda açılabilir.<sup>1</sup>

## 2.2. Konuya İlişkin Görüşler

► **Kahvehane olarak çalıştırılmak istenen yerin imarda mesken olarak görüldüğü durumda, işyeri olarak iskân ruhsatı bulunmayan yere umuma açık istirahat ve eğlence yeri ruhsatı verilebilir mi?**<sup>2</sup>

... daha önce öğrenci yurdu olarak çalıştırılan yerin başka bir işletmeci tarafından kahvehane olarak çalıştırılmak istendiği, ancak bahsedilen yerin imarda

<sup>1</sup> Hafize Zülüflü, *A'dan Z'ye İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Rehberi*, Ankara Yayınevi, Ankara 2012

<sup>2</sup> İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Kütahya Valiliğine hitaben 03.12.2008 tarihli ve B.05.0. MAH.0.07.01.00/30908 sayılı görüş yazısı.

mesken olarak görüldüğü, işyeri olarak iskân ruhsatı bulunmayan bu yere umuma açık istirahat ve eğlence yeri ruhsatı verilip verilemeyeceği hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; “Umuma açık istirahat ve eğlence yeri: Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiralathaneler; kumar ve kazanç kastı olmayan şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yer” olarak tanımlanmıştır. Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde, Yönetmeliğin 5 inci maddesine istinaden tapuda mesken olarak gösterilen bölümlerde yukarıda sayılan işyerlerinin açılması halinde kat maliklerinin oy birliği ile bir ka-

rar alması, kahvehane, kır kahvesi, oyun salonu, internet salonu, çay bahçesi, çay ocağı ve benzeri işyerlerinde aranan şartları taşıması şartıyla ruhsat verilebileceği değerlendirilmektedir.

➤ **Kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde yer alan işyerlerinde içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenir mi?**<sup>3</sup>

... yönetim planında; kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde içkili kafeterya istisna tutularak açılmayacak işyerleri sayıldığı belirtilerek, söz konusu işyerinde içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenip istenmeyeceği hakkında görüşümüz talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 24. maddesi “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi yerler, an-

3 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün İzmir Valiliğine hitaben 12.12.2012 tarihli ve B.05.0.MAH.0.11.01.00/253-30911 sayılı görüş yazısı.

*cak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararla açılabilir..” hükmünü,*

28 inci maddesinin birinci fıkrası “Yönetim planı yönetim tarzını, kullanma maksat ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetime ait diğer hususları düzenler. Yönetim planı, bütün kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.” hükmünü,

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) fıkrasında, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

*Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması” hükmünü amirdir.*

Ayrıca, içkili kafeterya açılması talep edilen yerin Yönetim Planınının 2 nci maddesinde “Kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde, hiçbir şekilde hastane, ... ticarethaneler ve işyerleri, sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, porno yayın film ve malzeme satan işyerleri, kumarhane ve kumar oynatılan yerler, kulüp, dans salonu gibi eğlence yerleri ile; ekmek fırını, boyaha-

ne, gürültülü imalathane gibi yerler açılmaz. (İçkili kafeterya açılabilir).

...Mesken olarak kütüğe tescil edilen bölümlerde, bütün bağımsız bölüm maliklerinin (zemindeki işyerleri dahil) oybirliği ile karar verilmedikçe; vakıf, dernek, sendika ve parti merkezi veya şubesi, basımevi, lokanta, pastane, dükkan, galeri, müzik stüdyosu **gibi yerler** açılmaz.

Zemin katta bulunan iki adet dükkan istenirse lokanta olarak açılabilir. ... Bu işyerleri satıldığı, devredildiği, kiralandığı veya işletme kontrolü ve idaresinin üçüncü bir şahsa % 49’dan fazlası devredildiği takdirde lokanta olarak kullanım hakkı otomatikman kalkacaktır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu kapsamda, işyerinin bulunduğu yerin Yönetim Planında bağımsız bölümlerde açılmayacak işyerleri ile ilgili sayma yoluna gidilerek, istisna olarak “içkili kafeterya açılabilir” belirtilmiş, ancak, içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenip istenmeyeceğine dair özel bir düzenleme yapılmamıştır. Bununla birlikte, aynı maddenin devamında zemindeki işyerleri dahil bağımsız bölümlerde maliklerin oybirliği ile karar verilmedikçe lokanta **gibi yerlerin** açılmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, söz konusu işyerinde “içkili kafeterya” açılması için kat maliklerinden muvafakat istenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

► *Tapuda işyeri görünen yerde açılacak sıhhi ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseseler için kat maliklerinden oy çokluğu kararı alınacak mıdır?<sup>4</sup>*

4 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Mersin Valiliğine hitaben 20.04.2009 tarihli ve B.05.0

Bilindiği gibi, sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Söz konusu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin alt bendinde yer alan “*Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması*” hükmü, Danıştay 8. Dairesi’nin 26.4.2006 tarihli ve E.2005/4199, K.2006/1740 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

Dolayısıyla, yapı kullanma izin belgesi bulunan ve tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılacak sıhhi ve üçüncü sınıf gayrisıhhi müesseseler için kat maliklerinden muvafakat alınmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

► **Tapuda işyeri gözükten bir yerin hisseli olması durumunda hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenebilir mi?**<sup>5</sup>

...tapuda işyeri olarak gözükten ancak hisseli olan bir yerin hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenip düzenlenemeyeceği, tapuda tarla, çaylık, bahçe vb. gibi gözükten yerler üzerindeki binalarda açılmak istenen sıhhi işyerleri için kira sözleşmesinin yeterli olup olmayacağı, bu

MAH.0.65.001/80000-10147 sayılı görüş yazısı.

5 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Rize Valiliğine hitaben 12.06.2008 tarihli ve B.05.0. MAH.0.65.001/80000-16122 sayılı görüş yazısı.

yerlerin hisseli olması durumunda hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenip düzenlenemeyeceği hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesi ve EK-1/A İşyerlerinde Aranacak Asgari Ortak Şartlar başlığı altında belirtilen şartları taşıması ve hissedarların muvafakatının alınması suretiyle ruhsat verilebileceği değerlendirilmektedir.

► **Tapuda ve yapı kullanma izin belgesinde mesken olarak görünen yerlerde işyeri açılmak istenmesi halinde kat maliklerinden oy birliği kararı aranır mı ? Bu yerlerde işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenebilmesi için bu yerlerin tapuda işyerine çevrilmesine gerek var mıdır?**<sup>6</sup>

Bilindiği üzere, 23.6.1965 tarih ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu’nun 24 üncü maddesi, “*Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmyan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.*

*Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, an-*

6 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Elazığ Valiliğine hitaben 16.01.2013 tarihli ve B.05.0. MAH.0.11.01.00/1651 sayılı görüş yazısı.



*cak kat malikleri kurulunun oy birliği ile vereceği kararla açılabilir.” hükmünü içermektedir.*

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

*Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü ihtiva etmektedir.*

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; tapuda ve yapı kullanma izin belgesinde *mesken olarak görünen yerlerde işyeri açılmak istenmesi halinde kat maliklerinden oy birliği kararı aranması* gerekmekte olup, işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi için bu yerlerin *tapuda işyerine çevrilmesine gerek olmadığı* değerlendirilmektedir.

► **Tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılacak hastane, dispanser, klinik veya poliklinik gibi işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilip verilemeyeceği?**

7 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün İstanbul Valiliğine hitaben 22.07.2010 tarihli ve B.05.0.

İlgi yazıyla, tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılacak hastane, dispanser, klinik veya poliklinik gibi işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilip verilemeyeceğine ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, **23.6.1965 tarih ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu’nun 24 üncü maddesi**, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır. Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararla açılabilir.” hükmünü ihtiva etmektedir.

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendinde, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, ga-

MAH.0.07.01.00/21328 sayılı görüş yazısı.

leri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; tapuda mesken olarak görünen yerlerde hastane, dispanser, klinik veya poliklinik türünde işyerleri açılmayacağı, hastane, dispanser, klinik ve poliklinik niteliğinde olmayan muayenehanelerin ise kat maliklerinin oy birliği kararı doğrultusunda ruhsatlandırılacağı değerlendirilmektedir.

► **Tapu kaydında mesken olarak gözüken işyerine, tapu kütüklerinde işyeri olarak tescil edilmeden işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi?**<sup>8</sup>

.....10.08.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda işyeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü taşımaktadır.

Bu bakımdan, 634 sayılı Kanun kapsamına giren ve tapu kütüğünde mesken

olarak gözüken bağımsız bölümlerde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması halinde kat maliklerinin oy birliği ile alınmış kararı gerekmektedir.

### 2.3. Konunun İncelenmesi

Bilindiği üzere, ülkemizde bütün bir yapıda bağımsız bölüm kurulması ile bu bağımsız bölümün ana yapı ile ilişkisi, 634 sayılı Yasa ile kurulmuştur. Ana yapıda kat mülkiyeti kurulurken bağımsız bölümlerin niteliği noter onaylı bir liste halinde gösterileceği gibi, bu bağımsız bölümlerin kullanılış tarzını da gösteren bir yönetim planının hazırlanması da zorunludur.

Burada yeri gelmişken, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu’nun konu ile ilgili temel hükümlerine göz atılması, özellikle bazı kavramların açıklığa kavuşturulması açısından yararlı bulunmaktadır.

634 sayılı Yasa’nın 1 inci maddesine göre; tamamlanmış bir yapının kat, daire, iş bürosu, dükkan, mağaza, mahzen, depo gibi bölümlerinden ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya elverişli olanları üzerinde, o gayrimenkulün maliki veya ortak malikleri tarafından, bu Kanun hükümlerine göre, bağımsız mülkiyet hakları kurulabilir. Yapılmakta veya ileride yapılacak olan bir yapının, birinci fıkrada yazılı nitelikteki bölümleri üzerinde, yapı tamamlandıktan sonra geçilecek kat mülkiyetine esas olmak üzere, arsa maliki veya arsanın ortak malikleri tarafından, bu yasa hükümlerine göre irtifak hakları kurulabilir.

8 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Eskişehir Tepebaşı Belediyesine hitaben 29.08.2005 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.002/8554-82236 sayılı görüş yazısı.

Aynı Yasa'nın 2 nci maddesine göre; kat mülkiyetine konu olan gayrimenkulün bütününe (*anagayrimenkul*); yalnız esas yapı kısmına (*anayapı*) anagayrimenkulün ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya elverişli olup, bu Kanun hükümlerine göre bağımsız mülkiyete konu olan bölümlerine (*bağımsız bölüm*); bir bağımsız bölümün dışında olup, doğrudan doğruya o bölüme tahsis edilmiş olan yerlere (*eklen*ti); bağımsız bölümler üzerinde kurulan mülkiyet hakkına (*kat mülkiyeti*) ve bu hakka sahip olanlara (*kat maliki*) denilir.

Anılan Yasa'nın 27 nci maddesi; anagayrimenkulün, kat malikleri kurulunca yönetileceğini ve yönetim tarzının, kanunların emredici hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu kurul tarafından kararlaştırılacağını öngörmektedir.

Demek oluyor ki, bu Yasa'ya göre anagayrimenkulün bir yönetim planı bulunması gerekmektedir.

Aynı Yasa'nın 28 inci maddesi hükümüne göre; **yönetim planı**, yönetim tarzını, kullanma amaç ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetime ait diğer hususları düzenleyen ve tüm kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.

Esasen Yasa hükmündeki ifadeye uygun olarak hekim/dişhekim muayenehanesi, mimar bürosu gibi işyerlerinin binalarda yer almasının mümkün olduğu uzun zamandır Yargıtay kararlarında yer bulmaktaydı. Ancak burada dikkat edilmesi gereken asıl nokta; yönetim planında aksine hüküm olmaması. Yani bir apartmanın yönetim planında bağımsız bölümlerin muayenehane olarak kullanılmayacağına ilişkin bir hüküm var ise,

herhangi bir kat maliki ya da yöneticinin açacağı dava ile bağımsız bölümün muayenehane olarak kullanımına son verilmesine karar verilebilir.

Yönetim planında mevcut bağımsız bölümlerde muayenehane açılmayacağına ilişkin hükümlerin ortadan kaldırılabilmesi ise, tüm kat maliklerinin ortak kararı ile mümkün olabilecektir.

Bu bağlamda kat mülkiyeti, kaynağını yukarıda yer verilen hükümlerden alan İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği'nin (b) bendine dönersek, 634 sayılı Yasa kapsamına giren gayrimenkullerin;

#### a) Tapu Kütüğünde Mesken Olarak Gösterilen Bağımsız Bölümlerinde;

- Sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri,
- Fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri,
- İmalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı,

gibi işyerlerinin açılması hususunda **kat maliklerinin oy birliği** ile karar alınması.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Samsun Valiliğine hitaben 28.01.2013 tarihli ve B.05.0.MAH.0.11.01.00/253-2902 sayılı görüş yazısında; "Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 22/10/2002 tarih E:2002/7572, K:2002/10144 sayılı kararında; belli meslek mensuplarının **münferiden kendi emeğiyle yürüttüğü** doktorluk, avukatlık, mühendislik (proje çizim) gibi faaliyetler, Kat Mülkiyeti Yasasının 24 üncü maddesi birinci fıkrası kapsamında meskende yü-

rütülebilecek büro hizmetleri olarak kabul edilebilir ise de, bu nitelikte olmayan her tür ticari faaliyetin yürütülmesinin meskenin işyeri olarak kullanılması niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, ticari şirket tarafından işletilecek mühendislik bürosunun tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılmak istenmesi halinde kat maliklerinin oybirliği ile karar alması gerektiği, ancak tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılmak istenmesi halinde kat maliklerinin oylamasına başvurulmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.” denilmiştir.

**Danıştay 8. Dairesinin 24.12.2013 tarihli ve E:2011/8063, K:2013/10870 sayılı Kararında,** 634 sayılı Kanun kapsamına giren ana gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat maliklerinin oybirliği ile karar alması gerektiği kuralının yer aldığı belirtilerek, “... 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde ...imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, ... gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oybirliği ile karar alması» gerektiği, kuralı yer almıştır. Belirtilen kurallar ile, kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlarla açılacak işyerleri sayılmış, sonunda «gibi yerler» denilmek suretiyle bu sayılanlar sınırlanmamış, aksine bu ifade ile «benzeri işyerlerinin» bu gruba dahil edileceğine işa-

ret edilmiştir. Kütükte mesken olan yerde dükkan açılabilmesi için kat malikleri kurulunun alacağı kararda oybirliği şartının aranmış olması ile insanların evlerinin hemen yanında yoğun yaya ve araç trafiğine maruz bırakılarak rahatsız edilmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır. Çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla açılan büroların, yabancı insanların apartmana girip çıkmasına sebep olacağı, gerek yaya trafiği, gerekse araç trafiğini yoğunlaştıracağı açık olduğundan, Yasa ve ilgili Yönetmelik kuralının amacı doğrultusunda, dava konusu işyerinin de dükkan benzeri ticarethane olarak nitelendirilmesi gerektiği açıktır.

Uyuşmazlıkta; dava konusu taşınmazların 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanun'u kapsamında ve tapuda mesken olarak yer aldığı hususunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığı da dikkate alındığında dava konusu işlemde hukuka aykırılık, İdare Mahkemesince verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir...” denilerek, aksi yöndeki yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

#### **b) Tapuda İşyeri Olarak Görünen Yerlerde;**

- **Umuma açık istirahat ve eğlence yeri,**

açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, **kat maliklerinin oy çokluğu** ile aldığı kararın bulunması şarttır.<sup>9</sup>

<sup>9</sup> Kat mülkiyetine geçmemiş yerlerde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerleri için tapuda hissedar olarak görünen herkesin muvafakatının aranmasının gerekir (İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 29.07.2009 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/19934 sayılı görüşü)

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin ikinci fıkrasında yer alan *"Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması"* şeklindeki hüküm, Danıştay 8. Dairesi'nin 26.4.2006 tarihli ve E.2005/4199, K.2006/1740 sayılı Kararıyla mülkiyet hakkının ve çalışma özgürlüğünün kısıtlandığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

İşyerlerine ruhsat verilmesinde mekansal olarak belirleyici unsurlardan biri de yönetim planıdır. **Yönetim planı**, 634 sayılı Yasa'nın 28 inci maddesinde düzenlenmiştir.

Söz konusu madde hükmüne göre yönetim planı; yönetim tarzını, kullanma maksat ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetime ait diğer hususları düzenler. Yönetim planı, bütün kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.

Yönetim planında hüküm bulunmayan hallerde, anagayrimenkulün yönetiminden doğacak anlaşmazlıklar bu Kanuna ve genel hükümlere göre karara bağlanır. Yönetim planının değiştirilmesi için bütün kat maliklerinin beşte dördünün oyu şarttır. Kat maliklerinin mahkemeye başvurma hakları saklıdır.

Yönetim planı ve bunda yapılan değişiklikler, bütün kat malikleriyle onların külli ve cüzi haleflerini ve yönetici ve denetçileri bağlar.

Yönetim planının ve onda sonradan yapılan değişikliklerin tarihi, kat mül-

kiyeti kütüğünün (beyanlar) hanesinde gösterilir ve bu değişiklikler yönetim planına bağlanarak kat mülkiyetinin kuruluş belgeleri arasında saklanır.

Danıştay 8. Dairesi'nin bu kararı, Yönetmelik hükmünün kamu güvenliği ve esenliği için getirilmiş kural niteliğinde olduğu gerekçesiyle, Danıştay İdari Dava Daireleri'nin 09.07.2009 tarihli ve E.2006/2856, K.2009/1706 sayılı Kararı ile bozulmuştur.

Söz konusu Danıştay Kararı aşağıya alınmıştır:

***"Tapuda işyeri olarak gözükten yerlerde umuma açık istirahat ve eğlence yeri faaliyetlerinin yapılabilmesinin kat maliklerinin oy çokluğu ile vereceği karara bağlı kalınmasında kamu yararı bulunduğu hk.***

*Dava 10.08.2005 gün ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5. maddesinin (b) fıkrasında yer alan "Tapuda işyeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda, yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması" kuralının iptali istemiyle açılmıştır.*

*... bu tür işyerlerinin aynı binada oturan bina sakinlerinin rahatsızlıklarına ve şikayetlerine neden olmaması için bu düzenlemenin getirildiğini belirterek kararı temyiz etmekte ve bozulmasını istemektelerdir.*

*Dava konusu Yönetmeliğin 1. maddesinde bu Yönetmeliğin amacının işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenle-*

mek olduğu belirtilmiş; 3. maddesinde de Yönetmeliğin dayanağı kanunlar sayılmıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te yer alan umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde ve burayı işletecek ve çalıştıracak kişilerde aranan nitelikler incelendiğinde; kanun koyucunun amacının, işyerinin fen ve sağlık açısından uygunluğuyla birlikte çevrenin ve toplumun huzur ve güvenliğini de göz önünde tutmak olduğu anlaşılmaktadır.

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 24. maddesinde tapuda mesken olarak görülen yerlerin eğlence, toplantı, gıda, beslenme, galeri, çarşı vb. gibi amaçlarla kullanılabilmesinin kat maliklerinin oybirliğiyle vereceği karara bağlı olduğu kurala bağlanmış, tapuda işyeri olarak görülen bölümlerin belirtilen amaçlarla kullanılabilmesi için açık bir hükme yer verilmemiştir. Ancak, 634 sayılı Kanunun 28, 29, 30, 31, 32. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, bu kanuna tabi binaların kullanma amaç ve şeklinin yönetim planında gösterileceği ve binanın yönetimin kat malikleri kurulunca alınan kararlara göre yürütüleceği anlaşılmaktadır.

Durum böyle olunca, tapuda işyeri olarak gözükebilecek bile bu işyerlerinde dava konusu yönetmeliğe tabi istirahat ve eğlence yeri faaliyetlerinin yapılabilmesinin kat maliklerinin oyçokluğuyla vereceği karara bağlı kılınmasında kamu yararı bulunmaktadır. Öte yandan dava konusu yönetmeliğin dayanağını oluşturan kanunlardan birisi olan 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanununun 7. maddesinde dinlenme ve eğlence yerlerinin açılmasının mahallin en büyük mülki amirinin izni-

ne bağlı olduğu hükmüne yer verilmiş, bu izinlerin verilmesi dava konusu yönetmelikte objektif ölçütlere bağlanmış olup, bu ölçütler arasında kat malikleri kurulunun oyçokluğuyla izin verdiğine ilişkin karar tutanağının sayılmış olması, kamu güvenliği ve esenliği için getirilmiş bir kural niteliğinde olduğundan hem Yönetmeliğin dayanağı Kanuna hem de Yönetmeliğin amacına aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır."

Bu doğrultuda 09.07.2009 tarihinden sonra tapuda işyeri olarak görülen yerlerde açılacak umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için ruhsat düzenlenirken, yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile karar alınması uygulamasına devam edilecektir.

Bu karar üzerine İçişleri Bakanlığı da görüş değiştirmiştir. Nitekim, Bakanlıkça İstanbul Valiliğine verilen 02.05.2014 tarihli ve 71188846/253/9289 sayılı mütalaasında; "...Tapuda iş yeri olarak görülen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması," hükmünü amirdir.

Konuyla ilgili Danıştay İdari Dava Dairelerinin 09.07.2009 tarih ve İ:2006/2856, K:2009/1706 sayılı kararında; 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 28, 29, 30, 31, 32 nci maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, bu Kanuna tabi binaların kullanma amaç ve şeklinin yönetim planında gösterileceği ve binanın yönetiminin kat malikleri kurulunca alınan kararlara göre yürütüleceği anlaşıldığı, bununla birlikte tapuda işyeri olarak gözükebilecek bile bu işyerlerine istirahat ve eğlence yeri faaliyet-

lerinin yapılabilmesinin kat maliklerinin oyçokluğu ile vereceği karara bağlı kılınmasında kamu yararı bulunduğu belirtilmektedir.

*Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda; 26.08.2009 tarih ve 22248 sayılı yazımızda da belirtildiği üzere; tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılacak umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için ruhsat düzenlenirken yönetim planında aksine bir hüküm -yönetim planında oy çokluğu dışında bir düzenleme veya sınırlamada bulunulmamış- yoksa kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın aranması gerektiği değerlendirilmektedir.” görüşüne yer verilmiştir.*

### 3. SONUÇ

İşyeri açılması için aranacak şartlar, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliği’nde düzenlenmiş, bu kapsamda bir işyerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için Yönetmelik’te aranılan genel şartları yerine getirmiş ve fiziki ortamlarını sınıf ve özelliklerine göre uygun olarak düzenlemiş olması gerekmektedir.

Ayrıca, işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi, açılacak işyerinin tapu kütüğünde mesken ve işyeri olup olmamasına göre değişiklik göstermektedir.

Bu çerçevede, 634 sayılı Kanun kapsamına giren gayrimenkullerin, **tapu**

**kütüğünde mesken** olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda **kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,**

Tapuda **iş yeri** olarak görünen yerlerde, *umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması* durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, **kat maliklerinin oy çokluğu** ile aldığı kararın bulunması,

şartı bulunmaktadır.

Bu bağlamda, tapuda ve yapı kullanma izin belgesinde mesken olarak görünen yerlerde işyeri açılmak istenmesi halinde kat maliklerinden oy birliği kararı aranması gerekmektedir. Birlikte, işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi için bu yerlerin tapuda işyerine çevrilmesine gerek olmadığı,

Tapuda mesken olarak görünen yerlerde hastane, dispanser, klinik veya poliklinik türünde işyerleri açılmayacağı, hastane, dispanser, klinik ve poliklinik niteliğinde olmayan muayenehanelerin ise kat maliklerinin oy birliği kararı doğrultusunda ruhsatlandırılabilceği

değerlendirilmektedir.



Ahmet SANDAL \*

## YENİ ÇEVRE DENETİMİ YÖNETMELİĞİ VE ÇEVRE DENETİMLERİ

### 1. GİRİŞ

Ülkemizde çevre denetimleri 09/08/1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ile ilgili yönetmelikler kapsamında gerçekleştirilmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatınca gerçekleştirilen çevre denetimlerinin uygulama yönetmeliği 12/06/2022 tarih ve 31509 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği ile baştan sona değiştirilmiş ve güncellenmiştir. Söz konusu yönetmelik çevrenin korunması için tesis veya faaliyetlere gerçekleştirilecek denetimlere, denetim yapacak personelin niteliklerine, ihlallerin tespiti ve idari yaptırım uygulamalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Bu yönetmelikten önce 21/11/2008 tarih ve 27061 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çevre Denetimi Yönetmeliği mevcut idi. Eski yönetmelik güncelleştirilerek baştan sona değiştirilmiştir.

2021 yılından itibaren çıkartılan sözkonusu yeni yönetmelik ile çevre denetimi alanında yeni bir döneme girilmiştir. Yeni yönetmelikle birlikte Çevre Kanu-

nuna Göre Verilecek İdarî Para Cezalarında İhlalin Tespiti ve Ceza Verilmesi ile Tahsili Hakkında Yönetmelik de yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan bu Yönetmeliğe yapılmış atıflar yeni Çevre Denetimi Yönetmeliğine yapılmış sayılmaktadır.

Bu yazıda yeni Çevre Denetimi Yönetmeliği temelinde açıklamalarda bulunulacak ve bilgiler verilecektir.

### 2. ÇEVRE DENETİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE AÇIKLAMALARI

#### 1- Çevre Denetimi:

Tesis veya faaliyetlerin 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuata uygunluğunu kontrol etmek için, tesis veya faaliyetlere ilişkin bilgilerin tarafsız bir şekilde toplanmasını, değerlendirilmesini, tespitlerin tutanak altına alınmasını, gerektiğinde rapor haline getirilmesini ve uygunsuzluk halinde idari yaptırım kararını verme ile yetkilendirilmiş makama bildirilmesi sürecine çevre denetimi denilir.

#### 2-Çevre Denetiminin Kapsamı:

\* Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İç Denetçi & Etik Eğitici & Kamu Yönetimi Uzmanı



Çevre denetiminin kapsamına, Ülke-miz sınırları içerisinde kalan serbest ve münhasır ekonomik bölgeler dâhil tüm kara alanları, egemenlik alanlarımızdaki denizlerde ve yargılama yetkisine tabi olan deniz yetki alanları ve bunlarla bağlantılı sular, tabii veya suni göller ve baraj gölleri ile akarsular girmektedir. 03/03/2005 tarihli ve 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun uyarınca Bakanlığın görev ve yetkileri kapsamında kalan denetimlere ilişkin usul ve esaslar ile yürütülecek iş ve işlemler de Çevre Denetimi Yönetmeliği kapsamındadır.

### 3-Çevre Denetiminde Kapsam Dışı Alanlar:

Söz konusu Yönetmelik, askeri işyerleri, askeri bölgeler ve tatbikatların denetiminde, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki alanına giren konular ile 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan konuların denetiminde uygulanmaz. Bununla birlikte ilgili kurumun oluşabilecek risklere karşı gerekli tedbirleri alması kaydıyla Bakanlık ve ilgili kurumlar arasında bir protokol yapılarak ortak denetim yapılabilir.

### 4-Çevre Denetimi Türleri:

a) **Birleşik Çevre Denetimi:** Tesis veya faaliyetlerin çalışmalarının 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuata uygunluğunun bir arada ele alındığı çevre denetimleridir. Tesis veya faaliyetlerin, ça-

lışmalarının Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe giren *hava, su, toprak, atık, kimyasallar, deniz ve gürültüye ilişkin tüm yönetmeliklere uygunluğunun bir arada ele alındığı denetimlerdir.*

b) **Konu (Ortam) Bazlı Çevre Denetimi:** Tesis veya faaliyetlerin, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuattan en az birine uygunluğunun ele alındığı çevre denetimleridir. Tesis veya faaliyetlerin Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe giren *hava, su, toprak ortamları ile atıklara, kimyasallara ve gürültüye ilişkin mevzuattan birinin uygunluğunun ele alındığı denetimlerdir.*

### 5- Çevre Denetçisi:

Çevre denetçisi, çevre birimlerinde (Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile İl Müdürlüklerinde) görev alan ve Üniversitelerin mühendislik, mimarlık veya fen fakültelerinden mezun olmuş, kapsamı Bakanlıkça belirlenen çevre denetçisi eğitimini tamamlamış olanlardır.

Çevre Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ek 11, ek 12 ve ek 13 üncü maddeleri kapsamında yapılan denetimlerde, 13/1/2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yapılan yakıt denetimlerinde, 10/9/2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında yer almayan hayvansal atık şikâyetleri için yapılan denetimlerde ve 19/7/2013 tarihli ve 28712 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Koku Oluşturan Emisyonların Kontrolü Hakkında Yö-

netmelik, 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği, 11/3/2017 tarihli ve 30004 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği ile 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliği kapsamında yapılan denetimlerde, çevre denetim ekibi, ekipte en az bir çevre denetçisi bulunması kaydıyla çevre birimlerinde tekniker olarak görevli olan çevre denetçisi eğitimi almış personelden oluşturulabilir.

#### 6- Çevre Denetim Yetkisi ve Yetki Devri:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının tesis veya faaliyetleri denetlemekle yetkili birimleri, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleridir. Ayrıca, Çevre Kanunu ve bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulan yönetmeliklerin yetkili kıldığı kurum ve kuruluşların denetim yetkileri saklıdır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bazı alanlardaki denetim yetkisini, sınırları ve şartları belirlenerek **Belediyeler, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve benzeri kurum ve kuruluşlara devredebilir.** Yetki verilmiş kurum ve merciler, yetki devri kapsamında Bakanlıkça belirlenmiş olan nitelik ve koşullara uygun denetim ekibi ve personeli ile denetimleri yürütürler. Bu noktanın ve bu şartların sağlanıp sağlanmadığı Bakanlık tarafından takip ve kontrol altında tutulmalıdır.

Yetki devri yapılan kurum ve merciler tarafından Kanuna göre yapılan tüm çevre

denetimlerine dair bilgiler, ceza ile sonuçlanıp sonuçlanmamasına bakılmaksızın Bakanlıkça belirlenen şekilde Bakanlığa bildirilir. Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca yetki devri yapıldığında; ihlaller için idarî yaptırım kararı düzenlemek suretiyle idarî para cezası verme yetkisi, yetki devri yapılan kurum ve merciler tarafından kullanılır.

#### **Hangi konularda ve hangi kurumlara yetki devri yapılmıştır?**

*-Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında -Belediye Başkanlıklarına yetki devri yapılmaktadır.*

*-Gürültü ile ilgili ayrıca Sahil Güvenlik Komutanlığı ve **trafik denetim ekiplerine** de yetki devri yapılarak kara ve deniz araçlarından kaynaklanan gürültü ile ilgili denetimlerin yapılması sağlanmaktadır.*

*-Hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının kontrolü kapsamında **Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına,***

*-Denizlerde Kurulacak Balık Çiftlikleri konusunda Sahil Güvenlik Komutanlığına, **Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği konusunda** Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı ve **İstanbul, Kocaeli, Mersin, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına** yetki devri yapılmış durumdadır.*

*-Ayrıca Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü ile Benzin ve Motorin Kalitesi Yönetmeliği kapsamında motorlu taşıtların pul denetimlerini yapmak ve pulu olmayan araçlara 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun*

20'nci maddesi'ne göre idari yaptırım uygulamak üzere, *trafik zabıtalarına yetki devri yapılmıştır.*

### 7- Çevre Denetimine Tabi Tesisler veya Faaliyetler:

2872 sayılı Çevre Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri kapsamına giren her türlü kirlilik kaynağı, ihlal, tesis ve faaliyetler denetime tabidir.

### 8- Denetime Tabi Tesislerin veya Faaliyetlerin Yükümlülükleri:

*Denetime tabi tesis veya faaliyetler;*

a) Denetim sırasında çevre denetçisinin veya deniz kirliliği denetçisinin tesis veya faaliyet sahalarına girmesini, güvenliğinin ve denetim için gerekli görülen personel ile her türlü ekipmanı sağlamakla,

b) İlgili mevzuat kapsamında gerekli ölçüm ve analizleri, Bakanlığa ya da Bakanlıkça yetkilendirilmiş özel veya kamu kurum ve kuruluşlarının laboratuvarlarına yaptırmakla, ölçüm ve analizlerin giderlerini karşılamakla,

c) Çevre denetçisinin veya deniz kirliliği denetçisinin gerekli gördüğü hallerde ve/veya itiraz durumunda talep edilen ölçüm ve analizlerin giderlerini karşılamakla,

ç) Denetimle ilgili istenilen bilgi ve belgeleri talep edilen sürede eksiksiz olarak sağlamakla,

yükümlüdür.

### 3. ÇEVRE DENETİMLERİ NASIL VE NE ŞEKİLDE GERÇEKLEŞTİRİLİR?

Ülkemizde 12 Haziran 2021 tarihine kadar uygulanan çevre denetim sisteminde, sözkonusu Yönetmelik Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan tesis veya faaliyetler denetim kapsamına alınıyordu. Ek-1:

Çevreye Kirletici Etkisi Yüksek Olan Faaliyet veya Tesisler (Ham Petrol, Doğal Gaz, Kömür ve Turba Çıkarma Endüstrisi, büyük kapasiteli metal demir, çelik ve metal tesisleri ile diğer büyük sanayi vb gibi tesislerden) Ek-2: Çevreye Kirletici Etkisi Olan Faaliyet veya Tesislerden (maden ocakları, termik santraller, düşük kapasiteli pik demir ya da çelik üretim tesisleri vb gibi üretim tesislerinden) oluşmaktaydı. 12/06/2021 tarihinde çıkartılan yeni yönetmelikte Ek-1 ve Ek-2 listeler artık mevcut değildir. Çevre denetimleri artık Çevreye Kirletici Etkisi Yüksek Olan ya da Olmayan Faaliyet veya Tesisler şeklinde bir ayırım olmadan denetlenmektedir.

Yönetmeliğin 8'inci maddesinde belirtildiği üzere çalışma ekipleri faaliyetlerini en az iki çevre denetçisi olarak gerçekleştirmektedir. Çevre denetim ekibine çevre denetçisi adayları da dâhil edilebilir. Çevre denetim ekibinde yer alan çevre denetçisi adayları denetim tutanağını gözlemci olarak imzalarlar.

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile İl Müdürlüklerinde çevre denetim ekipleri oluşturarak aşağıda belirtilen denetim türleri ile görev icra etmektedir.

#### a) Çevre Denetimi Metodları:

Denetimler planlı ve plansız (ani) denetim şeklinde ikiye ayrılır.

#### 1-Planlı Denetimler:

Çevre Denetimi Yönetmeliğinin 12'nci maddesine göre tesis veya faaliyetlerin çevre üzerindeki potansiyel etkilerinin risk değerlendirme yöntemi ile sınıflandırıldığı ve denetim sıklığının belirlendiği çevre de-

netim planları, Bakanlık ve İl Müdürlüklerinin işbirliği ile hazırlanır. Bu planlar ulusal, bölgesel veya il ölçeğinde yıllık olarak veya istenilen periyotta oluşturulabilir ve gerektiğinde değiştirilebilir.

Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatınca birleşik denetim gerçekleştirilecek tesis veya faaliyetler için yıllık birleşik çevre denetim programı; Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ve İl Müdürlüklerinin işbirliği ile bir önceki yılın Aralık ayında hazırlanır ve Bakan tarafından onaylanarak yürürlüğe girer. Çevresel risk değerlendirme esaslı çevre denetim programları ile ihtiyaç duyulan diğer denetim programları, konu bazlı çevre denetiminin yanı sıra birleşik çevre denetimleri olarak da gerçekleştirilebilir. Bakanlık ve Bakanlığın yetki verdiği kurum ve merciler, denetimleri kendilerinin belirlediği programlar çerçevesinde yetki konularına göre konu bazlı olarak gerçekleştirirler.

## 2-Plansız Denetimler:

Çevre Denetimi Yönetmeliğinin 13'üncü maddesine göre kaza ya da olay gibi durumlarda veya gerek görüldüğü hallerde yapılan ani denetimler ile şikâyet ve ihbar denetimleri, denetim planına bağlı olmaksızın birleşik ya da konu bazlı çevre denetimi olarak yapılır. Bakanlık veya İl Müdürlüklerine bildirilen şikâyetler, 09/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile 01/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanuna uygun olması şartıyla değerlendirmeye alınır ve şikâyet konusunun Çevre Kanunu kapsamında olması halinde denetim gerçekleştirilir. İhbar durumunda ise ihbar konusunun Çevre Kanunu kapsamında olması halinde denetim gerçekleştirilir.

## c) Çevre Denetim Usul ve Esasları

*Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında görevlendirilen çevre denetim ekibi tarafından yapılan denetim ve incelemeler sonucunda;*

1) Çevre denetimlerinde şekli ve esasları Yönetmelikte belirtilen çevre denetim tutanağı düzenlenir.

2) Egzoz gazı emisyon kontrolü için yapılan taşıt denetimlerinde, Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği ekinde yer alan egzoz gazı emisyon denetim tutanağı kullanılır.

3) Çevre denetim tutanağı, e-denetim sistemi üzerinde hazırlanarak denetim ekibi tarafından elektronik imza ya da mobil imza ile imzalanır.

4) E-denetim sisteminin kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda her nüshası arasına karbon kâğıdı konulan ya da kendiliğinden karbonlu matbu çevre denetim tutanağı, mürekkepli veya tükenmez kalemle en az üç nüsha halinde hazırlanır ve denetim ekibi tarafından imzalanır. İmzalı çevre denetim tutanağı e-denetim sistemine kaydedilir.

5) Tesis veya faaliyetlere yapılan saha denetimlerinde çevre denetim tutanağı yerinde düzenlenir.

6) Matbu çevre denetim tutanağı kullanılarak yapılan saha denetimlerinde, talep edilmesi halinde tutanağın bir nüshası denetime tabi olan sorumlu kişiye verilir. E-denetim sistemi ile hazırlanan imzalı çevre denetim tutanakları, talep edilmesi halinde denetime tabi olan sorumlu kişinin beyan edeceği e-posta adresine gönderilir.

7) Bakanlık birimleri ya da diğer kurum ve kuruluşlarla ortak yapılacak çevre

denetimlerinde çevre denetim tutanaklarını denetime katılan diğer görevliler de imzalar.

8) Bakanlıkça yetki verilmiş kurum ve mercilerin kullanacağı çevre denetim tutanağı formatı ve kullanım şekli kendileri tarafından belirlenir. Belirlenecek formatta düzenlenecek çevre denetim tutanağında denetlenen gerçek kişi ise; adı soyadı, adresi, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, Türkiye Cumhuriyeti vatan-dışı değilse pasaport numarası ve yabancı kimlik numarası, tüzel kişi ise; unvanı, vergi dairesi, vergi sicil numarası, adresi, kanunî temsilcisinin adı soyadı ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası bilgilerinin, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değilse pasaport numarası veya yabancı kimlik numarasının yer alması zorunludur.

#### d) İhlalin tespiti

Çevre Denetimi Yönetmeliğinin 17'nci ve 18'nci maddelerinde çevreye yönelik ihlallerin tespitine dair hususlar (tutanak, resim vb gibi hususlar) hükme bağlanmıştır. göre Kanunda belirtilen ihlallerin belirlenmesinde çevre denetim tutanağı kullanılır. İhlal tespitinde çevre bilgi sistemleri, fotoğraf, hava fotoğrafı, kamera, uydu görüntüleri ve diğer teknik cihazlardan yararlanılabilir.

#### Saha denetimleri haricinde;

1- Çevre bilgi sistemleri ile yapılan tespitlerin denetim ekibi tarafından ihlali işleyen ve ihlalin tespiti için yeterli bulunması halinde çevre denetim tutanakları bu bilgilere dayandırılarak düzenlenebilir.

2- Resmi yazı ile denetim ekibine inkital eden ihlal bildirimlerinde, olayın mahiyeti nedeni ile ihlalin tekrar yerinde tespitinin mümkün olmadığı durumlarda,

bildirilen bilgi ve belgelerin denetim ekibi tarafından ihlali işleyen ve ihlalin tespiti için yeterli bulunması halinde çevre denetim tutanakları bu bilgilere dayandırılarak düzenlenebilir.

3- İhlal tespiti ile bu ihlalleri gerçekleştirenlerin tespitinin aynı anda yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda yapılan tespitler için gerçek kişi çevre denetim tutanağı kişi bilgileri boş bırakılarak düzenlenir. İhlali gerçekleştirenler tespit edildiğinde, kabahat fiilini işleyenlerin niteliğine göre gerçek ya da tüzel kişilik olarak düzenlenecek olan çevre denetim tutanağında, daha önce ilgili fiile dair kişi bilgileri boş bırakılarak düzenlenmiş olan tutanağın numarası belirtilir.

4- İhlalin tespiti için numune alınması gerekiyorsa, bu numuneler usulüne uygun olarak yeterli miktarda alınır, etiketlenir ve mühürlenir. Numunelerin analizi yetkili laboratuvarlarca yapılır. Laboratuvar, analiz sonuçlarını faaliyet sahibine ve denetimi yapan ilgili kuruma bildirir. Analiz sonuç raporları delil olarak değerlendirilir. Alınan numuneler denetim tutanaklarında belirtilir.

5- İhlalin belirlenmesi için fotoğraf, kamera ve diğer teknik cihazlardan yararlanılması veya numune alınması işleminin; ilgililerin olay mahallinden ayrılması, olayın kendine özgü mahiyeti gibi fiili imkânsızlıklar nedeniyle yapılamadığı durumlarda çevre denetim tutanağının düzenlenmesi ihlalin tespiti için yeterlidir.

#### e) Denetim raporu:

Yıllık denetim programına alınan birleşik denetimlerde denetim raporu hazırlanır. Denetim raporu kırk takvim günü içinde hazırlanmalıdır. Bu süre analiz, ölçüm ve belge istenen durumlarda ilgili

belgelerin denetçiye ulaştığı tarihten itibaren başlar. Denetim raporunda;

1- Denetim sırasında tespit edilen hususlar, eksiklikler ve uygunsuzluklar,

2- İdari yaptırım uygulanmasını gerektiren durumlarda önerilen cezalar ile yasal dayanakları,

yer alır.

3- Denetim raporu; ekinde çevre denetim tutanağı, numune alınmış ise analiz sonucuna ilişkin rapor, fotoğraf ve video çekimi yapılmış ise buna ilişkin kanıtlar ve ilgili diğer belgelerle birlikte idarî yaptırım kararı vermeye yetkili merciye sunulur.

4- Yıllık birleşik denetim programına alınan tesis veya faaliyetlere, yapılan birleşik denetime ait raporların bir nüshası gönderilir.

#### 4. ÇEVRE DENETİMİNİN SONUÇLARI

##### a) İdari Yaptırım Kararı:

Yapılan denetim sırasında, Kanunda belirtilen gerekliliklere uyulmadığının veya yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda Kanunda belirtilen cezalar uygulanır. Söz konusu idari yaptırım kararına yol açan ihlal, 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlara göre suç oluşturuyor ise soruşturma yapılması için Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

##### b) İdarî Yaptırım Kararının Tebliğ Edilmesi

İdari yaptırım kararı, 11/02/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebliğ edilecek idarî yaptırım kararında,

karara karşı başvurulabilecek kanun yolları, mercileri ve süreleri açıkça belirtilir.

##### c) İdarî Yaptırım Kararına İtiraz:

İdari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idarî yargıda dava açılabilir.

##### d) Bakanlıkta İdarî Para Cezası Verme Yetkisi:

Kanunda belirtilen ihlaller için idari yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında il müdürü tarafından verilir. Genel Müdürler denildiğinde Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürü, Çevre Yönetimi Genel Müdürü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü anlaşılmalıdır. İl Müdürü olarak da 81 İlde Kurulu bulunan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürleri anlaşılmalıdır.

##### e) Bakanlık Dışında İdarî Para Cezası Verme Yetkisi:

Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca yetki devri yapıldığında; ihlaller için idarî yaptırım kararı düzenlemek suretiyle idarî para cezası verme yetkisi, yetki devri yapılan kurum ve merciler tarafından kullanılır.

##### f) Süre Verilmesi ve/veya Faaliyetin Durdurulması:

İhlale neden olan tesis veya faaliyetler, kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almak ve yasaklara aykırı faaliyetlerini düzeltmekle yükümlüdür.

Yapılan denetim sırasında, Kanunda belirtilen yasaklara uyulmadığının veya yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin saptanması durumunda, idari para cezasını müteakip, tesis veya faaliyetlere,

yasaklara aykırı faaliyetin düzeltilmesi ve Kanunda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi için idari yaptırım kararı vermeye yetkili merci tarafından;

### g) İdarî Para Cezası Takip ve Tahsili:

#### 1-İdarî para cezalarını ödeme süresi

İdarî para cezaları, idarî yaptırım kararının tebliğinden itibaren otuz gün içinde ödenir.

#### 2-İdarî para cezalarının ödenmesi

İdarî para cezaları, muhasebe yetkilisi mutemedine alındı karşılığında ödenebileceği gibi ilgili muhasebe birimi veznesine veya banka hesabına da ödenebilir. İdarî para cezalarının, dava açma süresi içinde ve dava açılmadan önce defaten ödenmesi hâlinde, cezanın dörtte üçü tahsil edilir. İdarî para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içinde durum, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirilir. İdarî para cezalarının tahsilinde kullanılacak belgelerde ilgili mevzuat hükümlerine uyulur.

#### 3-İdarî para cezalarının taksitli ödenmesi

İdarî para cezasına muhatap olanın ekonomik durumunun müsait olmaması hâlinde idarî para cezasının ilk taksitinin idari para cezasının ödeme süresi içinde peşin ödenmesi koşuluyla, idari para cezasının tebliğ edildiği tarihten itibaren bir yıllık süre içerisinde ve en fazla dört eşit taksit hâlinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir. İdarî para cezasının ödeme süresi olan bir ay içinde yapılan taksitlendirme talepleri idarî para cezası vermeye yetkili mercilerce değerlendirilerek karar veri-

li. Taksitlendirme talebi; çevre denetim tutanağı ile ceza karar tarihi, karar tebliğ tarihi, taksit tarihleri ve tutarları açık olarak belirtilmek suretiyle yazılı olarak yapılır. Taksitlendirilen idari para cezasına ilişkin taksitlendirme kararının bir örneği, karar tarihinden itibaren on iş günü içerisinde yetkili merci adına tahsilatı yapacak muhasebe birimine gönderilir.

#### 4-İdarî para cezasının ödenmemesi hâlinde izlenecek yol

Bakanlık ve Bakanlıkça yetki devri yapılan 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerince verilen idarî para cezalarının ödeme süresi içinde ödenmemesi veya taksitlendirilmesi hâlinde taksitlerin tam ve süresinde ödenmemesi durumunda, ödenmeyen idarî para cezası tutarları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre vergi dairelerince takip ve tahsil edilir. Bakanlıkça yetki devri yapılan mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezalarının ödeme süresi içinde ödenmemesi veya taksitlendirilmesi hâlinde taksitlerin tam ve süresinde ödenmemesi durumunda, ödenmeyen idarî para cezası tutarları ilgili kanunlarında aksine hüküm bulunmadığı takdirde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kendileri tarafından tahsil olunur.

### 5. ÇEVRE GÖNÜLLÜLERİ ÇEVRE DENETİMİ YAPABİLİR Mİ? ÇEVRE CEZASI UYGULAYABİLİRLER Mİ?

Çevre gönüllüsünün görev ve yetki sınırları Yönetmeliğin 40-42'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Bakanlıkça, uygun niteliklere sahip kişiler arasından seçilen

ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan düzenlemelere *aykırı faaliyetleri Bakanlığa bildiren kişiyi tanımlar.*

#### a) Çevre Gönüllüsünün Nitelikleri ve Görevleri:

Çevre gönüllüsünün;

a) Kamu hizmetlerinden yasaklı olmaması,

b) Bakanlık tarafından düzenlenecek çevre gönüllüsü eğitimine katılmış olması, gerekmektedir.

#### b) Çevre gönüllüsünün görevleri

Çevre gönüllüsü, ihlalleri Bakanlığın merkez veya taşra teşkilatına iletmekle yükümlüdür. Görevini kötüye kullandığı tespit edilen çevre gönüllülerinin bu görevleri sona erdirilir; bu kişiler yeniden çevre gönüllüsü olarak başvuruda bulunamazlar.

#### c) Çevre gönüllüsünün bildirimde bulunma yetkisi

Çevre gönüllülerinin tesis veya faaliyetlere giderek denetleme yapma yetkisi olmayıp ihlalleri bildirme yetkisi bulunmaktadır. *Çevre gönüllüsü çevre denetimi yapamadığı gibi herhangi bir şekilde çevre cezası da uygulayamaz.*

### 6. ETKİLİ BİR ÇEVRE DENETİMİ İÇİN SİSTEM ÖNERİSİ

Yazı boyunca anlaşıldığı üzere çevre denetimi esasta bir idari denetimdir. Denetimi yargı, idari, ombudsman denetimi, Sayıştay denetimi vesayet denetimi gibi türlere ayırdığımızda çevre denetimi bu türlerden idari denetimi kapsamına girmektedir. Yazımın bu noktasında şunu da hassaten ifade etmek isterim, “denetimsiz yönetim olmaz”, çevre denetimi de çevre yönetiminin en önemli ve en etki-

li bir araçtır. Çevre denetimi olmazsa, çevre kirliliği artar ve çevre korumada rehabet ve sorunla yaşanır. Bu nokta itibarıyla her çevre denetimi halkımızın huzur ve sağlığı için elzemdir.

İşyeri, tesis ve sanayicilerin ve madencilerin de çevre denetiminden korkmaması gerekir. Kurallara uyuyorlarsa ve gerekli çevresel önlemleri alıyorlarsa firma ve tesis sahiplerinin ve yetkililerinin çevre denetimlerinden korkmamaları gerekir.

### ÇEVRE DENETİMİ ÜZERİNE GELİŞTİRDİĞİM ÖNERİLERİMİ ÜÇ BAŞLIKTA SUNMAK İSTERİM

#### 1) Çevre Denetçiliği ve Çevre Denetim Birimleri Geliştirilmelidir.

Çevre Denetimi Yönetmeliğinde çevre denetçileri şeklinde bir unvan belirtilmiş olsa da uygulamada bu unvanlar bir kadroya istinat etmemekte ve mühendis, mimar ve benzeri unvanlarda istihdam edilen personele ikinci bir iş olarak çevre denetçiliği görevi verilmektedir. Esasında o görevlilerin ilk işi çevre denetçiliği değildir. Yönetmeliğin 9'uncu maddesinde belirtildiği üzere, çevre denetçisi denilen görevliler ilgili birimlerde çalışan ve mühendislik, mimarlık veya fen fakültelerinden mezun olmuş kişilerdir. Asıl yaptıkları görevler yanında çevre denetçiliği de yapmaktadırlar. Esasında ideal bir çevre denetimi sisteminde, çevre denetim görev ve yetkileri için iyi yetiştirilmiş ve gerekli nosyon ve formasyona sahip yeterli sayıda çevre denetçileri aynı adı taşıyan kadrolara atanmalı ve kadro unvanları çevre denetçileri olanlar onlar vasıtasıyla denetimler gerçekleştirilmelidir. Unvanının da mühendis ya da uzman değil çevre denetçisi ya da çevre kontrolörü olması gerekir. Hatta daha da ilerisi, çevre denetimi yapan görevliler (denetçi ya



da kontrolörler) sertifikalı da olmalıdır. Sertifikaları da belirli periyotlarla eğitim aldıkça yenilemeye tabi olmalıdır.

Öte yandan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde birkaç Genel Müdürlük çerçevesinde gerçekleştirilen çevre denetim görevleri, tek bir Birim çatısı altında sağlanmalı ve bunun için müstakil Çevre Denetim Genel Müdürlüğü kurulmalıdır.

Çevre denetçileri devamlı suretle hizmetiçi eğitime tabi tutulmalıdır. Sertifikaları 3 yılda bir sınav ya da eğitim sonucunda yenilenmelidir. Çevre denetçilerinin özlük ve maaş hakları yüksek düzeyde olmalıdır.

## 2) Çevre Denetimleri Sonrasındaki İdari Yaptırımlarda Maksat Cezalandırma Olmamalıdır.

Çevre denetimleri planlı ve programlı olarak, yüksek oranlara ulaşacak sayıda tesis ve işletmelerde gerçekleştirilmelidir. Çevre denetiminde denetlenen tesis sayısı ve denetim kalitesi her geçen yılda artırılmalıdır. Bir önceki denetim kalitesi ve sayısal durumu gözden geçirilmelidir. *Ancak denetimlerde asıl maksat firmalara ve tesislere idari para cezası uygulamak olmamalıdır.* Ayrıca çevre kirliliği ya da çevre ihlalleri sonrasında uygulanan çevre cezalarının parasal olarak tutarlarının çok fazla olduğu yönünde de oldukça fazla yakınmalar bulunmaktadır.

Çevre cezalarının oranlarının kademeli şekilde artırılması ve çevre ile ilgili bir sorununun belirli sürelerde giderilmesi mümkün ise ceza yazılmadan önce ikaz edilmesi daha uygun olacaktır. El-

bette giderilmesi mümkün olmayan ya da çevrede kalıcı tahribat bırakılmış bir çevre ihlalinin caydırıcı bir şekilde cezalandırılması gerekecektir.

## 3) Çevre Denetim Sonuçlarının Halkla Paylaşılması ve Kamuoyu Faaliyetleri:

Denetim sonuçları her sene yapılacak bir basın toplantısıyla açıklanmalı ve kitapçık olarak da dağıtılmalıdır. Zaten buna ilişkin Yönetmelikte madde hükmü bulunmaktadır. Yönetmeliğin 15. maddesine göre, denetim faaliyetleri yıllık olarak değerlendirilir ve Bakanlıkça hazırlanan yıllık faaliyet raporları halkın erişimine açılır. Bu hüküm daha geniş halk kitlelerine ulaşacak şekilde işletilmeli ve çevre denetimi ile ilgili kamuoyu faaliyetleri artırılmalıdır.

## 7. SONUÇ

Makalemizin en sonunda şu gerçeği ifade etmekte fayda vardır. Çevre denetimleri ve takipleri ne kadar fazla olursa, çevre ihlallerine yol açan firma ve işyerleri sayısı o kadar az olur. 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan Çevre Denetimi Yönetmeliği ve diğer ilgili mevzuat kapsamında firma, tesis ve işyerlerine yapılan çevre denetimleri sağlık ve huzur içerisinde ve temiz bir çevrede yaşama imkanımız için gerekli uygulamalardır. Çevre denetimleri, çevreye karşı saygısı olmayan ve kâr hırsıyla çevreyi hiçe sayan sanayici, madenci ve benzeri kişiler açısından caydırıcı etkisi olduğu açık bir gerçektir. Çevre denetimleri çağa uygun, etkili ve bilimsel metodlarla kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilmelidir.



Ferhat YILDIZ \*

## YÖRESEL PİDE (EKMEK) FIRINLARIN İŞYERİ AÇMA ÇALIŞMA RUHSAT SORUNLARI VE ÇÖZÜMLERİ

Ekmeğin tarihine göz attığımızda medeniyetlerin tarihi kadar eski olduğunu görürüz. Ekmek, insanoğlunun bilinen en eski, en temel ve önemli gıda maddesidir. Kabul gören en eski hikayeye göre, ateşin bulunuşunun ardından ilk insanlar su ile ıslatılmış ve kendi haline bırakılmış buğday kırmasında gözeneklerin meydana geldiğini görmüşler ve gözenekli kütleyi sıcak taşlar üzerinde pişirdikleri zaman lezzetinin iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Ekmeğin tarihi kuşkusuz yabani buğday ve arpanın tarihi ile başlar.

Buğdayın kökeninin yabani ataları kızıl buğday ve gemik olduğundan söz ediyor ve insanlarca ilk kez güneybatı Asya'da kullanıldığını söylüyor. Yabani buğday M.Ö. 9000 yılları öncesinde küçük kızıl buğday ve gemik (bir çeşit buğday), bir biçimde ehlileşirken, Şeria vadisinde Ceriko'da ve Şam'ın hemen güneydoğusuna düşen Tell Esved'de ekilip biçilmeye başlandı.(1)

Anadolu'da Diyarbakır Çayırönü (M.Ö.7000), Konya Çatalhöyük (M.Ö. 6800-5700), Burdur Hacılar (M.Ö. 6750-

6500) kazılarında ortaya çıkan kömürleşmiş buğday taneleri, hayvan boynuzuna çakmak taşı kaktırlmış oraklar, öğütme taşları ve hububat saklama çukurlarına dikkat çeker.(1)

Yapılan araştırmalardan elde edilen bilgiye göre MÖ. 4000 yıllarında Babililer özel fırınlarda ekmeği pişirmeyi biliyorlardı. Yine MÖ. 4300 yıllarında değirmencilik ve fırıncılık sanatının icra edildiği, yapılan kazılarla elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır.

MÖ. 2600 yıllarında Eski Mısırlılar, buğday unu ve su karışımından elde edilen hamura maya kattıklarında ekmeğin daha yumuşak, daha kabarık olduğunun farkına vardılar

Mısır'dan Roma'ya ve ardından Batı Avrupa'ya yayılan mayalı ekmeği, son asırlarda hemen bütün dünyada sofralarda yerini almıştır.

Türklerde ekmeği konusu "Bir ekmeğin dürüm yapılabilmesi için kalın bile olsa onun hiç olmazsa yufka biçiminde olması gerekmektedir. Böyle bir dürüm

\* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Ruhsat ve Denetim Şube Müdürü

yapılabilmesi için ekmeğin ince veya kalın pide olması gereklidir. Türkler'in bazlama, büskeç, sinçü, pide gibi adlar verdikleri ekmeğin çeşitleri, böyle yufka şeklindeki ekmeklerdendi.”(2)

Buğday, Osmanlı döneminde de devlet tekelinde olmaya devam etti. İstanbul'un günlük ekmeğin ihtiyacı için gerekli buğday, un vs. temini, devletin en önemli işlerindendi. Buğday devlete ait ambarlarda depolanır, satış fiyatı devlet tarafından saptanırdı. Un emini Un Kapanı'ndaydı. İmaretler, ulema, kışlalar ve kent fırınları için gerekli olan un buradan temin edilirdi.”

Kırım, Kefe, Varna, Köstence, Burgazdan buğday yüklü gemiler, yüklerini Un Kapanı rıhtımında boşaltırlar ... İşkele darı, arpa ve buğday yığılanıyla doludur ... 110 kadar fırında halkın ekmeği pişirilirdi. (3)

Çörek, kata, kadayıf, baklava, simit, gevrek, peksimet, Halep ve Şam böreği, gözleme, francala için gerekli un buradan alınır ... Binlik konaklar, eski ve yeni padişah sarayları için yapılan has ekmeğin buğdayı dışında ekmeğin buğdayı buradan temin edilirdi.

Evliya Çelebi, dönemindeki ekmeğin esnafını 999 dükkân ve 10.000 nefer olarak kaydeder ve en has francala ekmeğinin Galata ile Tophane fırınlarında yapıldığını aktarır. Yeniçerilerin ekmeği Şehzade Camii karşısında, yeniçeri kışlası ile Acemioğlanları Kışlası arasında bulunan büyük fırında pişerdi ve bu ekmeğe “tavın” denirdi. Siyah renkli ve lezzetli olan bu ekmeğe halk arasında “fodla” denirdi. Evliya Çelebi'ye göre bu fırında 300 nefer çalışırdı. Askere ekmeğin temin

edenlere 1863 yılına kadar Ekmekçi başı denirdi.” Osmanlı sarayında ise saray ekmeği has ekmeğin diye anılır ve has fırın adı verilen fırınlarda pişirilirdi.

## 1. TÜRKİYE'NİN EKMEK HARI-TASI BAKTIĞIMIZDA (4)

Bazlama; Özellikle Orta Anadolu'da yaygın olarak yapılır. Daire şeklinde ve 1 cm kadar kalınlıkta açılan hamurlar, sac veya tandırda pişirilir. Bazlamaya Eskişehir 'de “tapıl”, Aydın 'da “bezdirme,” Isparta 'da ve Denizli 'de ise “bazdırma” denilir.

Ebeleme; Mayalı hamurun yufka gibi açılarak, sac üzerinde pişirilmesinden elde edilir. Piştikten sonra altı ve üstü yağlanır. Ebeleme, Ankara civarında oldukça yaygındır.

Gilik; Mayalı hamurdan, ortası delik ve yassı olarak hazırlanan daire şeklinde olan ekmeğindir. Sivas ve Erzincan yörelerinde yaygındır. Giliğin 2 çeşidi vardır. Memmecim giliği, 7 cm çapında olan simitlerdir. İpte dizili olarak Ramazan ve Kurban Bayramı arifesinde çarşılarında satılır. Kırk giliği ise, üzerine çörek otu serpilerek yapılır. Ölen kişinin 40. ölüm günü pişirilir ve komşulara dağıtılır.

Gömeç; Mayalanan hamur istenilen büyüklükte bezelere ayrılır. Bezeler, fırın içinde ayaklı sac üzerinde pişirilir. Konya 'nın Cihanbeyli yöresinde yaygındır.

Gübaye; Buğday, mısır ve arpa unlarından hazırlanan hamur, tandıra yapıştırılarak pişirilir. Bir nevi tandır ekmeğidir. Bu çeşit ekmekler, yeneceği zaman ıslatılır. Siirt yöresine özgüdür.

Halka; Niğde 'nin mahalle fırınlarında pişirilen mayalı ekmeğin türüdür. Hamur

elle yuvarlanarak uzatılır ve U harfi şekline getirilerek pişirilir. Halka, evde 2 gün kurutulur ve ipe dizilerek muhafaza edilir.

Kakala; Mayalı hamurdan yuvarlak bezeler yapılarak, “bileki” denilen çukur taş içinde pişirilir. Artvin yöresine aittir.

Kalın; Parçalara ayrılan mayalı hamur, 2 cm kalınlığında açılarak tandırda pişirilir. Kars ’ın Arpaçay yöresine aittir.

Lavaş; Mayalı hamurdan yapılan yufkaların, kızgın tandır duvarlarına yapıştırılmasıyla pişirilir. Sivas, Erzurum, Kars, Muş, Konya, Erzincan, Van yörelerinde yaygındır. Elazığ yöresinde ise “tandır ekmeği” olarak bilinir.

Mayalı; Açılan mayalı hamurun sac üzerinde pişirilmesiyle elde edilir. Bazı yörelerde fırında veya tandır üzerinde pişirilir. Karaman, Elazığ, Hatay, Gaziantep, Mardin, Konya yörelerinde yaygındır. Niğde ’de “mayalı sepe”, Sivas civarında ise “ekşili ekmeğ” olarak adlandırılır.

Pıt Pıt; Mayalı hamura istenilen büyüklükte, yuvarlak şekil verilir. Tekrar mayalandırılarak fırında pişirilir. Çorum Osmaniye’de yapılan bir tür ekmeğdir.

Sac Arası Ekmeği; Hazırlanan hamur kızgın sac üzerine konur ve üzerine üstü küllü kızgın sac kapatılarak pişirilir. Bu ekmeğe kapama, sac kapama, kasta ekmeği de denir. Akşehir, Sivas, Kayseri, Niğde, Manisa yörelerinde yaygındır.

Tandır Ekmeği; Tandır ekmeği, yere çukur kazılarak yapılan bir tür fırın olan tandırda pişirilir. Gömme tandırlar, pişmiş topraktan yapılır ve tabanı geniş, ağzı dar yarım koni biçiminde büyük bir küpe benzer. Altında hava alması için “kulle” denilen bir delik bulunur. Pişen ekmeğler

“eğiş” denilen aletle tandırdan alınır. Erzurum, Erzincan, Elazığ, Diyarbakır, Ağrı, Kayseri, Hatay, Eskişehir, Mardin, Malatya, Sivas, Siirt, Yozgat, Urfa ve Konya illerinde yaygındır.

Taşlı Fırın Ekmeği; Un, su, tuz ve maya karıştırılarak pide hamuru kıvamında mayalandırılır. Fırının içinde ısınan çakıl taşlarının üzerinde pişirilir. Malatya ’da Darende civarında yapılmaktadır.

Yuvarlak Mayalı; hamurlar yağlı tepsiye dizilir, üzerine susam ve haşhaş sürülür. Ilık fırında sabaha kadar pişirilir. Çuvaldızla ipe dizilerek asılır ve yeneceği zaman ıslatılır. Isparta’da yapılan bir ekmeğ çeşididir.

Fetil; Taze olarak yenmesi gereken ekmeğ türüdür. Yufkadan yapılır ve sacda pişirilir. Malatya, Sivas ve Elazığ yöresinde yapılır.

Güdü; Sacda veya tandırda pişirilen, mısır ya da buğday unundan yapılan bir tür ekmeğdir. Samsun, Sivas, Amasya, Tokat civarında bilinir.

Gartalaş; Mayasız hamurdan yufka ekmeği gibi açılır ve sacda pişirilir. Bursa, Bolu ve Eskişehir yörelerinde yapılır.

Kömeç; Yeni sönmüş ocağın kıvılcımlı ve küllü ateşine gömülerek pişirilen ekmeğdir. Başka bir tabirle kül pidesidir. Trabzon ve Zonguldak ’ta yaygındır. Sivas’ta “kömbe”, Balıkesir ’de “kömme” adı verilir. Sinop civarında ise kete denir.

Mısır Ekmeği; Mısır unu, tuz ve su ile hamur yapılır. Sacda, kuzine sobada veya tepsiye dökülerek fırında pişirilir. Genellikle Karadeniz Bölgesi’nde olmak üzere Sinop, Trabzon, Kastamonu yörelerinde yaygındır. Mısır ekmeğine Ordu ’da “toraman”, Artvin ’de ise “cadi” adı verilir.

Ter Ekmeği; Yufka gibi açılır ve yağ-sız olarak sacda pişirilir. İçine soğan ve yumurta konarak yenir. Ayrıca ter ekmeğinden “bandırma” denilen bir yiyecek yapılır. Kare şeklinde pişmiş ter ekmeğinin içine ceviz konur ve tepsiye dizilir. Üzerine sıcak hindi suyu dökülür. Kastamonu ilinde yaygındır.

Bu ve buna benzer bir çok yöresel ekmeğler Anadolu da yaygındır. Ekmeğin hazırlanması ve pişirme yöntemlerine baktığımızda ekmeğlerin hemen hemen tamamı tandırda, sac da veya yöresel (kara) fırınlarda pişirildiğini görmekteyiz.

Bu bilgiler ışığında bugün ekmeğin üretilmesi ve ekmeğin fırınlarının gelmiş olduğu serüven, köyden kente göçlerin artması ve nüfusunda artması ile birlikte ekmeğin ve ekmeğin fırınları da değişime uğramıştır, nüfusun yoğun olduğu şehirlerde ekmeğin ihtiyacını karşılamak için teknolojik gelişmelerle birlikte artık eski yöntemlerden gittikçe uzaklaşmış olduğunu görmekteyiz. Çok azı dışında bir çoğu fabrikasyon üretimi şeklini almıştır. Hatta büyük kentlerde yirmi dört saat esasına dayanan çalışma süreleri, iki -üç vardiyalara kadar çıkartılmıştır.

Dolayısıyla bu gün kentlerdeki ekmeğin ve ekmeğin fırınları ve işyeri açma ve çalışma ruhsatları yönünde baktığımızda İşyeri açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin madde 5. c) fıkrasında “özel yapı şekli” özeliği ve m) fıkrasında Ekmeğin fırınlarının bu amaca tahsisli ayrık nizamda müstakil binalarda açılmış olması şartı aranmakta. Ayrıca daha önce çalışma ruhsatı olup bina altlarında açılmış olan bu fırınların ruhsat devir işlemleri de bir sorun oluşmuştur. Bu sorunu çözmek için öncelikle ekmeğin ve

ekmeğin fırınlarının bir tanıma ihtiyacı olduğu görülmektedir. Yine bina altlarında ekmeğin fırınları açılabilir mi, Yapı ruhsatları yönünden sorunlar giderilebilir mi? Bu sorunların incelenmesi ve değerlendirilmesi zorunlu hale geldiği açıktır.

## 2. EKMEĞİN TANIMI VE ÜRETİMİN YAPILDIĞI YERLERE BAKTIĞIMIZDA;

Türk Gıda Kodeksi Ekmeğin Ve Ekmeğin Çeşitleri Tebliği (Tebliğ No: 2012/2) Madde 4 -de e) fıkrasında Ekmeğin: Buğday ununa; su, tuz, maya gerektiğinde şeker,enzimler,enzim kaynağı olarak malt unu, vital gluten ve izin verilen katkı maddeleri ilave edilip bu karışımın tekniğine uygun olarak yoğrulması, şekillendirilmesi, fermantasyona bırakılması ve pişirilmesi ile yapılan ürünü, d) fıkrasında Diğer ekmeğin çeşitleri: Bir veya birden fazla tahıl unu, tahıl ezmesi, tahıl tanesi, tahıl kırması, tahıl irmiği, soya unu, baklagil unları, kepek, bitkisel yağ, süt ve/veya süt ürünleri, bitkisel lif veya diğer çeşni maddelerinden bir veya birkaçının ilave edilmesinden sonra tekniğine uygun olarak üretilen ekmeğin diye tanımlar . Aynı yönetmeliğin 2. Maddesinde ve 2. Fıkrasında (Değişik:RG-1/12/2017-30257) Bu Tebliğ kurutulmuş ekmeğleri, yufka, bazlama, pide, simit ve benzerlerini kapsamaz denilmiştir. Yönetmeliğe dikkat ettiğimizde yöresel pide ekmeğleri “diğer ekmeğler” tanımına da girmemiştir. Dolayısıyla bizim yöresel pide diye tabir edilen bu ekmeğler Türk Gıda Kodeksi Ekmeğin ve Ekmeğin Çeşitleri Tebliğine uymadığından bu tebliğden muaf tutmuştur.(5)

Somun ekmeğin ve çeşidi; Un,Su , Tuz ,Maya ve birtakım katkı maddeleri ka-

rıştırılarak 75 dk. Dinlenmeden sonra ,Pişirim; düşük sıcaklıkta tutulur 35-100 dk arsında, fırın çeşidine göre 230-300 C derecede pişer. Ekmek hacimli ve kabukludur, birtakım katkı maddeleri eklendiğinden raf ömrü uzundur. Fırın makineleri; "sanayi tipidir", çok az bir kısmı odun fırını olduğu , üretim bandı tam otomatik ve yarı otomatik olup, çalışma ve vardiya süreleri yirmi dört saat esaslı olabilir. (6)

İmar yönünde baktığımızda, Ekmek Fırınların Kurulması gereken alanlar, binaların bağımsız bölümlerinde ve ayrık nizamda, sanayi, küçük sanayi, organize sanayi, konut dışı çalışma alanları ile ticaret bölgelerinde kurulması ve yapı kullanma yönünden "özel yapı" şeklindedir.

Yöresel pide ekmekleri ; tırnaklı pide, lavaş pide için hamur : Un,Su , Tuz ve Maya ile yoğrulur, dinlenme 35-50 dakikadır. Pişirim süresi kısa olup 3-4 dakika ve 350-400 derecedir. Lavaş pide için süre ve sıcaklık daha azdır. Sert kabuklu değildir ve Hacimce incedir, raf ömrü çok kısadır, özellikle Şanlıurfa yöresinde üretilen bu ekmekler kısa sürede pişirilir ve tüketilir. Fırınlar, yöresel taş fırınlardır, genelde odunla ısıtılır . Üretim bandı tamamen insan eliyledir ve çalışma süresi gün içinde ve sınırlıdır. Bu fırınların bulunduğu yerler genelde meskenlere yakın veya bina altlarındır. Üretilen bu pideler ekmekler daha çok öğünlük olup kısa sürede tüketilir. Yine burada katkılı pide- lahmacunlar ve pide ekmekler, aynı fırında pişerler. Bu nedenle yöresel diye tabir edilen mahalli yöresel pide ekmek çeşitleri vatandaşın rahatlıkla ulaşması gerek bir yerde olması önemlidir.(6)

14/7/2005 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma

Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin Madde 5 b) fıkrasında 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde *mesken* olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; "fırın," lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması halinde bu işyerlerine ruhsatlandırma yapılabilir olduğu açıktır.

Yine 3 Temmuz 2017 tarihli resmi gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği madde 46 - (1) 14/7/2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri saklı kalmak üzere fırınlar; sanayi, küçük sanayi, organize sanayi, konut dışı çalışma alanları ile ticaret bölgelerinde yapılabilir. **Katkılı pide**, kebab, simit fırınları ve geleneksel tandır ocakları, zemin katı işyeri olarak kullanılabilen binalarda yapılabilir denilmekte.

(2) Fırınların tanziminde; a) Mevcut binalarda ekmek fırını hariç fırın ve tandır yapılması durumunda, 634 sayılı Kanun hükümlerine uyulur denilmekte. Burada özellikle binaların altında simit fırınları ve katkılı pide fırınların kurulabileceğinin imar açısından bir sakınca görmemiştir. Biliyoruz ki özellikle Gaziantep, Şanlıurfa ve yörelerde tırnaklı pide ve lavaş pideler, katkılı pidelerle aynı fırınlarda yapılırlar.

Yöresel olarak üretilen pide ekmek (pide, katkılı pide lavaş pide ve benzeri

pide.) çeşitleri, ihtiyacın karşılanması ve zamana ayak uydurması bakımından, tandır ve sac ocaklar bu gün bir çoğu taş fırın (kara fırın) şeklini almış bu fırınlarda, yöresel pide ekmekler ve katkılı pideler aynı fırında yapıldığını belirtmiştik dolayısıyla yukarıdaki yönetmelik, kanunun ve açıklamadan yola çıkacak olursak, binaların tapu kütüğünde, mesken bile olsa yöresel olan bu fırınların "katkılı pide fırınları ve benzi" kat mülkiyeti kapsamında kurulabileceğini görülmektedir.

Yöresel tırnaklı ve lavaş pide ve katkılı pide hamurun hazırlanması pişirimi ve raf ömrü süreleri kısa, fırınlar taş ve "kara" fırın olmaları yönünde ekmek fırınlarıyla yapı bakımından da bir takım farklılıkları barındırıyor. Özellikle Biliyoruz ki Gaziantep, Şanlıurfa ve yörelerde tırnaklı ve lavaş pideler ile katkılı pideler aynı fırınlarda yapıldığı ortadayken yönetmelik bu fırınların tamamını "ekmek fırını" olarak tanımlamıştır. Bu nedenle sorunu biliyoruz ama yönetmelikteki ekmek fırını ile yöresel ve geleneksel pide fırınları yapı ve çalışma esasları yönünü de farklı olduğu için bu sorunu çözmek için yeni bir tanıma ihtiyacı olduğu zorunlu hale gelmiştir. Çünkü bu yöresel ve Geleneksel fırınların geneli bina altlarındadır ve yönetmelik gereği İşyeri Açma ve Çalışma ruhsatını alamamaktadır. Ayrıca yöresel ve geleneksel olan bu lezzetin devam ettirilmesi ve korunması gerektiğini düşünmemiz gerektiği yönündeyim.

İşyeri Açma ve Çalışma ruhsatı verilmesi yönünde ve İmar Kanunu açısından incelendiğinde; gerek ekmek fırınlarının gerekse de diğer ekmek ve pide fırınları, yönetmeliğin 5 c) maddesi gere-

ği özel yapı kapsamında yapı ruhsatına ve Yapı Kullanma Belgesine tabi olduğu ancak geleneksel katkılı pide fırınları ve tandırlar, binaların, bağımsız veya ticari bölümlerinde 634 kat mülkiyeti kanunu kapsamında kurulabileceğini, Yine Türk Gıda Kodeksi Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Tebliği açısından da pide ve yöresel pide ekmekler kapsan dışında tutulduğundan bu işyerleri bina altlarında açılmasında yönetmelik gereği bir sakınca görülmemiştir.

Bir zamanlar, tandırda ve sacda pişen yöresel pide ekmeklerin (lavaş pide, gilik, halka pide, tırnaklı pideler ve benzeri pideler) bu gün taş fırınlarda pişirilmektedir. nasıl ki bina altlarında tandır ve benzeri fırın açılmasında, kanun ve yönetmelik açısından bir sorun yoksa bu günde aynı pideler aynı şekilde biraz daha farklı "kara fırın" diye tabir edilen fırınlarda pişmektedir. Sorun **İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik** yönünden bakıldığında yöresel pide ekmek fırınlarını "ekmek fırını" kapsamında değerlendirdiğinden bu yerlerin ruhsat olarak açılıp çalışmasında birtakım sorunlarla karşılaşmış dolayısıyla yönetmelik gereği "ekmek fırınları" bina altlarında açılıp çalıştırılmayacağı açıktır. Bu sorunun giderilmesinde ilgili yönetmelikte yeni bir tanıma ihtiyacı olduğu hasıl olmuştur.

### 3. RUHSATLANDIRIRMA;

Bu işyerleri, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin madde 5 c ve m) fıkraları kapsamında değerlendirilmekte. Yöresel fırınlar aynı yönetmeliğin gayrisihhi müesseseler listesi başlığında 3. Sınıf gayri sıhhi müesseseler olduğu ve Büyükşehir olan illerde

ilçe belediyeleri diğer illerde belediyeler ruhsatını vermektedir. Fırınlar Belediyelerden ruhsatı aldıktan sonra Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında “İşletme Kayıt Numarası” alırlar.

**Denetim:** Fırınlar hijyen ve gıda sicili bakımından Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından denetlenir. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı yönünden ve belediye kanunu kapsamında Belediye Zabıtası da denetim yapar.

#### 4. SONUÇ OLARAK

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin fırınlar başlığı altında madde 46 ya göre ve İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğinin madde 5 ve b) fıkrasına göre yöresel” katkılı pide fırınları “,”tandır” şeklindeki fırınlar 634 kat mülkiyeti kapsamında tapu kütüğünde mesken dahi olsa bina altlarında ruhsat olarak açılıp çalıştırılabileceğini

Türk Gıda Kodeksi Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Tebliğine göre yöresel pide ekmekleri bu tebliğin dışında tutmuş ve İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğinde yeni bir tanım ya-

pılması halinde yöresel ve mahalli pide fırınların, ruhsatlandırılmasında ve açılmasında sorunlar aşılabilir olduğu görülmektedir.

#### KAYNAKLAR:

Kenneth F.Kıplı'nın Gezgin Şöleni Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkmış olan Gezgin Şöleni kitabında

Bahaeddin Ögel 'in Kültür Bakanlığı Yayını olan Türk Kültür Tarihi'ne Giriş isimli kitabında şöyle özetleniyor:

Eremya Çelebi Kömürçüyan ise, 17. yüzyılda İstanbul Tarihi adlı kitabında şu bilgileri vermektedir:

<http://untad.com/tr/blog/turkiyenin-ekmek-haritasi>

Türk Gıda Kodeksi Ekmek Ve Ekmek Çeşitleri Tebliği

Mehmet Köten , A. Sabri Ünsal. Haran Ün. Ziraat Fak. Şanlıurfa Yöresine Özgü “Tırnaklı ve Açık Ekmeklerin” Geleneksel Üretim Yöntemleri

5393 Sayılı Belediye kanunu

5216 sayılı B. Şeh Bel. Kanunu





Hasan KAHKECİ \*

## YEREL YÖNETİMLERDE STRATEJİK PLANIN HİBE ALIMLARINA ETKİSİ

### 1. GİRİŞ

Belediyeler, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları ve kamu hizmetlerinin halka götürülmesinde oynadıkları roller nedeniyle halkın yönetime katılmasının ilk aşaması olarak görülürler.(AZAKLI,1999.8) Ayrıca belediyeler, belde halkının yerel ve müşterek ihtiyaçlarını karşılayan ve kâr amacı gütmeyen yerel yönetim birimleridir. (FURMAN,1987:40) Devletin halka direk hizmet götürebildiği en önemli birimler olan yerel yönetimler, daha kaliteli ve verimli hizmet üretebilmek için çalışmalarını belli bir disiplin içinde yapmalıdırlar.

Yerel yönetim birimi olan belediyeler, öncelikle tüm paydaşların gereksinimlerini belirlemeli, bu gereksinimlerin giderilmesi için ihtiyaç duyulan kaynakları saptamalıdır. Sahip olunan kaynaklar için en uygun ve verimli dağılım biçimini belirlerken, sahip olunmayan kaynakların teminini sağlamalıdır. Kesintisiz hizmet ve kalkınmayı hedefleyen belediyeler için, “kısıtlı kaynaklarla en fazla ihtiyacın giderilmesi” ancak uzun vadeli stratejik

planlarla mümkün olabilir. Bu nedenle kaynakların dağılımındaki adaletin sağlanması ve bununla birlikte paydaş beklentilerinin karşılanması ve bu görevin belediyeler için en az maliyetle ifa edilebilmesi için stratejik planlama yapmanın yerel yönetimler/belediyelerde çok önemli bir yeri vardır.(YILDIZ, 2015:40) Stratejik plan 2003 yılında kamu kurum ve kuruluşlarında zorunlu hale getirilmiş<sup>1</sup>, 2018 yılında kapsamı genişletilerek “kamu idarelerinde stratejik planlamaya ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik” olarak tamamıyla uygulanması zorunlu hale getirilmiştir.<sup>2</sup>

Mahalli idarelerde stratejik plan aslında bütçeleme yapmak iken, hizmetlerin hedeflenmesi ve bu doğrultuda hizmet çalışması yapmak için uygulanmaktadır. Yani performans göstergesi olarak temel alınmış hedeflere ulaşmada gösterge ola-

1 Bu Yönetmelik, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerini ve mahalli idareleri kapsar. <https://www.mevzuat.gov.tr>

2 Bu yönetmelik, 26.02.2018 tarih ve 30344 sayılı kanun ile Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik <https://www.resmigazete.gov.tr>

\* Şube Müdürü

rak faydalanılmaya çalışılmıştır. Ancak sonradan stratejik planın kaynakları doğru kullanmak ve doğru kaynak bulmak için yapılan stratejik planlamada hep kendi kaynağını kullanmaması gerektiği görülmüştür.<sup>3</sup>

Büyükşehir belediyeleri bu hibelerden haberleri olup proje ekibi yani alt yapısı olması nedeniyle faydansalar da bu hibelerden bazı il ve ilçe belediyeleri için de bu çalışmanın, yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

## 2. BELEDİYELER DE STRATEJİK PLANIN KAYNAK BULMAYA YÖNELİK AMACI

2014 yılında 5216 sayılı kanun ile Büyükşehir statüsüne kavuşan birçok ilin bu kanunla beraber; Büyükşehir Belediye hizmet sınırları o ilin aynı zamanda coğrafi sınırlarının il mülki sınırlarına dönüşmesi nedeniyle hizmet alanlarının genişlemesi beraberinde kaynak ihtiyacının karşılanması noktasında önem arz etmektedir.<sup>4</sup> Yerel Yönetimler/Belediyelerin kaynaklarının doğru kullanılması gerektiği her projeye aslında kendi imkânlarıyla değil hibe veren kuruluşların vereceği kaynaklarla da yapılabileceği anlaşıldığından, stratejik planın bu amaçla yapılması gerektiği görülmüştür.

Belediyeler stratejik plan yaparken projenin destek görmesi için bu amaç doğrultusunda kaynak sağlayan ulusal ve uluslararası STK, kamu kurum ve kuruluşlarıyla iletişime geçerler.

3 Bu yönetmelik, 22.04.2021 tarih ve 31462 sayılı kanun ile Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. <http://www.sp.gov.tr>

4 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

## 3. YEREL YÖNETİMLERDE STRATEJİK PLANIN PROJELER ÖZELİNDE HİBE KAYNAĞINA ETKİSİ

Kesintisiz hizmet ve kalkınmayı hedefleyen belediyeler için, “kısıtlı kaynaklarla en fazla ihtiyacın giderilmesi” ancak uzun vadeli stratejik planlarla mümkün olabilir. Bu nedenle kaynakların dağılımındaki adaletin sağlanması ve bununla birlikte paydaş beklentilerinin karşılanması ve bu görevin belediyeler için en az maliyetle ifa edilebilmesi için planlamanın yerel yönetimlerde çok önemli bir yeri vardır.(YILDIZ, 2015:42) Paydaş analizi ile de, kamu hizmetlerinin yararlanıcı ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesi için yararlanıcıların taleplerinin bilindir duruma gelmesi hedeflenir.<sup>5</sup>

Yerel yönetimlerin güçlü ve zayıf yönleri ile önündeki fırsat ve tehditler karşılıklı etkileşim içindedir. Bir yerel yönetim biriminin önünde fırsatın bulunması tek başına yeterli değildir. Yerel yönetimin bu fırsatı değerlendirebilecek potansiyelle de sahip olması gerekmektedir.(ŞENTÜRK, 2005:s.20) Yani bir stratejik planma hazırlanırken hibe kaynaklarının bilinmesi araştırılması ve bununla ilgili bir proje ekibinin de yer alması gerekmektedir. Proje ekibi planlama yaparken kaynak sağlayan ulusal ve uluslararası STK, kamu kurum ve kuruluşlarıyla yani dış paydaşlarıyla sürekli iletişime geçerler ve güncel kalmak zorundadırlar.

Belediyelerin stratejik plan yaparken zorlandıkları en önemli konulardan bir tanesi özellikle dış paydaş beklentilerini gerçekleştirmeleri zorunluluğudur.(YILDIZ, 2015:39) Stratejik plan, kaynakların

5 Devlet planlama Teşkilatı, DPT.2006.s.17 <https://www.sbb.gov.tr/> (Cumhurbaşkanlığı Strateji ve bütçe Başkanlığı)

doğru kullanılmasının yanında kaynak bulmada da etkili bir planlama sistemi olduğu, yerel yönetimlerce hibe kaynaklarının bulunmasıyla anlaşılmıştır.

Yapılan planlamada hedef konulmuş ancak, yapılacak harcamanın aslında sürdürülebilirliği açısından sivil toplum kuruluşları aracılığıyla da yapılabildiği görülmüştür. Bu durum da Kurumun hedefe ulaşmasını kısa bir şekilde sağlamıştır. Örneğin; Uluslararası STK, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Katar, Kuveyt veya Suudi Arabistan'a bağlı kuruluşların; sosyal, kültürel ve altyapı amaçlı olan projelere destek verdiği görülmüştür.<sup>6</sup>

Kurumun stratejik planında yer alması nedeniyle kamu yararına proje içerdiğinden bu kuruluşlar %75 oranında hibe vererek projeleri desteklenmesi stratejik plandaki hedeflere ulaşması sağlamıştır.

Stratejik planlama yapılırken hedef oranlarını yerel yönetimler orta vadede tuttuklarında ilgili kuruluşların desteğini almaktadırlar. İlk zamanlar Avrupa Birliği delegasyonu üzerinden bu destekler alınırken son zamanlarda dünyanın ilk 10 (On) Ekonomisine sahip ülkelerin de artık sosyal amaçlı projelere destek verdiği görülmüştür.<sup>7</sup> Öncelikle son 10 yıl içinde göç feleketinin çevresel bir felaket olarak kabul görüldüğü düşünüldüğünde bu desteklerin Ortadoğu ve uzak Asya devletleri tarafından da örneğin; Katar, Kuveyt, Suudi Arabistan, Endonezya, Malezya, Japonya v.s. ülkelerin bağlı kuruluşlarının destek verdiği görülmüştür.

Hibelerin alımı örneğin; Yerel Yönetimler/Belediyelerde insan güvenliği ve sağlığı

açısından önem teşkil eden İtfaiye teşkilatının donanım, ekipmanının yenilenmesi ve güçlendirilmesi için stratejik planda yer almış ancak, kendi kaynaklarının yanında aslında AB delegasyonunun hibesi ile yapılabileceği ve bunun planlarında yer aldığı hangi şekilde yapılacağına bilinmesi önceliklerinin olduğu anlaşılmış; bina, alet, araç donanımı dâhil plan ve projeye işlenmiş %70'i karşılamak üzere İtfaiye hizmetleri yanında afet koordinasyon merkezi yapılması konusunda destek elde edilmiş, proje uygulanmış ve bitirilmiş ilgili kuruma teslimi yapıldığı görülmüştür. Kurum bu sayede İtfaiye binası elde etmiş, beraberinde İtfaiye araçları elde etmiş, donanım ve ekimani yenilenmiş olduğu görülmüştür.<sup>8</sup> Yine aynı şekilde birçok belediyenin stratejik planlarında yer aldıkları birçok kadın destek merkezleri ve gençlik merkezleri projelerini AB hibeleriyle yaptığı ve bunları faaliyete sunduğu görülmüştür.<sup>9</sup>

Gap projesi sulama kanallarının olması, sıcak havalarda çocuk ve gençlerin bu sulama kanallarına yüzmek için girmesi ve boğulma oranlarının artması nedeniyle boğulmaların önüne geçmek için havuz yapımı ihtiyacı gerekliliği anlaşılmış ancak, maliyetlerin yüksek olması nedeniyle stratejik plana dâhil edildiği, bu projeye boğulmaların önüne geçilebileceği dikkati çekilmiş ve birçok uluslararası STK kuruluşları tarafından hibe destekleri sağlanmış, proje uygulanarak birçok havuz yapımı sağlanmıştır. Örnek teşkil etmesi nedeniyle Gap projesi kapsamında olan birçok belediye bundan faydalandığı görülmüştür. Bir ihtiyaç doğru planlandı-

6 <https://www.tbb.gov.tr/proje-ve-finansman/hibe-duyurulari/>

7 <https://www.dogaka.gov.tr/destekler/diger-destekler/uluslararasi-kuruluslara-ait-fonlar>

8 Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Hizmetleri Dairesi Başkanlığı yüzyüze görüşme

9 Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kadın Aile Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ile yapılan yüzyüze görüşme

ğında ve kaynak ihtiyacının stratejik plan üzerinden kurumlara bildirildiğinde birçok projenin gerçekleştirilebileceği görülmüştür. Ancak son 15 yılda dünya gündemi nedeniyle; artık projeler sosyal içerikli projeler olmuş bina yani inşai projelere destek oranı %25'e düşmüş, fakat tüm sosyal ve insani yardım projelerin tamamına %80-90 oranında destekler artmıştır. Ancak buna rağmen örneğin son dönemde Cumhurbaşkanlığı himayesinde sınır komşuluğu olan belediyelere stratejik planında yer alan alt yapı projelerine Ortadoğu (Arap) ülkelerinin hükümetleri ve belediyelerce imzalanan protokol ile hibe desteği sağlanmıştır.

Projelerin stratejik planda yer alması destek sağlayan kuruluşların kurumsallık içerdiği imajı vermesi nedeniyle önem arz etmektedir. Aynı şekilde bu hibenin DPT(Devlet Planlama Teşkilatı) de yer alması ve bu projenin yapılması gerektiği izlenimi vermektedir. Stratejik planların onaylanması yani kanun yönetmeliğinde "Stratejik planlar, bakanlıklar ile bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarında Bakanın, diğer kamu idarelerinde en üst yöneticinin onayını müteakip performans programı ve bütçe hazırlıklarında esas alınmak üzere Maliye Bakanlığına ve Müsteşarlığa gönderilir."<sup>10</sup> hükmünün bulunması stratejik planların onaylandığını ve bir nevi o projelerin aslında devlet planı olduğu devlet garantörlüğünde yapıldığını gösterir.

Birçok Belediyenin daha önce de belirtildiği gibi 5216 sayılı yasa ile 2014 de büyükşehir statüsüne kavuşması ve bü-

yükşehir sınırlarının da coğrafi sınırları olarak belirlenmesi kaynak ihtiyacı olduğu ve bu yönde arayışlar yapmak gerektiği de görülmüştür. Bu nedenle birçok belediye kaynak arayışına çıkmış bu zaman zarfında doğru planlama ile gerçekten ihtiyaç duyulan projelerin ortaya çıkarılması gerektiği kaçınılmazdır.

#### 4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de yerel yönetimler öncelikle büyükşehirler mülki sınırlar nedeniyle kaynak ihtiyaçlarını karşılamak zorundadırlar. Artan hizmet ihtiyacı sınırlı kaynak ile belediyecilik ve şehircilik yapmanın imkânlar dâhilinde olduğu görülmüştür. 5018 sayılı K.M.Y. K.K kamu ve yerel yönetimlerin istisnalar hariç yönetimlerinin inandırıcı eylem ve hedeflere dayandırılarak kamu maliyesindeki kaynak savurganlığının önüne geçerek tutarlı ve planlı yönetimin önünü açmıştır. (YILDIZ. 2015:57) Stratejik plan, performans programı, performans esaslı bütçeceleme, faaliyet raporu gibi çalışmalarla yerel yönetimlerin ve kamunun şimdiye kadar yaptığı boş vaatlere dayalı savurganlığın önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Ancak bu güzel uygulamanın daha etkin, daha ekonomik, daha verimli olabilmesi için stratejik planlama yerel yönetimlerde daha işlevsel hale getirilmeli, sürdürülebilir sosyal içerikli projelerin desteklenmesi sağlanmalıdır.

Özellikle yerel yönetimlerde stratejik amaçlı yönetimin tek merkezden koordinasyonu için çalışmalar desteklenmelidir. Büyükşehirlerin olduğu belediyelerde imar planı uygulamalarında olduğu gibi stratejik planlama da belediyelerce bir bütünsellik kazandırılarak takip edilmeli ve desteklenmelidir. Yapılacak her tür-

10 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060526-11.htm> Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından: Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Madde -15

l proje ve çalışma planlanmalı stratejik planla ilişkilendirilmeli ve stratejik plan dışı uygulamalar denetime dahil edilmelidir. Bu konuda ödüle yönelik hedefler belirlenmeli ve stratejik plan uygulaması çok daha etkinleştirilmelidir.

Yerel yönetimlerdeki stratejik planlama sürecinde saydamlık, hesap verilebilirlik gibi konularda hedeflediği hususların gerçekleştirilmesinde, belediyenin çevreyi sürekli analiz etmesi, faaliyetlerini planlaması, gerekli araç ile kaynaklarını düzenlenmesi, i ve dış paydaşlarının görüşlerini hızlı bir Şekilde alarak katılımcığın artırılması ve her türlü bilginin güncel bir veri olarak stratejik plan sürecine dâhil edilmesi için e-Belediye uygulamalarını kullanması gerekmektedir. Stratejik planlamanın yerel yönetimlerde kaynak bulmadaki önemi merkezi yönetimce uluslararası hibe kuruluşlarına mutlaka tanıtılması ve deklare etmesi de etkili olacaktır.

### KAYNAKÇA:

**AZAKLI, S.** "Belediye Hizmetlerinde Bilini Strateji Geliştirme ve Sorunları" (Ege Bölgesi rneği) Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, SBE, 1999 S.8.

**FURMAN, B.O.** "Kr Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda stratejik Yönetim: kavramsal bir ereve istanbul niversitesi, İ..İ.F. Dergisi, Cilt 16,sayı: 39-50, s.40

**YILDIZ, R.** "Belediyelerde Stratejik Planlamanın Uygulanabilirliği: Fatih Belediyesi rneği" İstanbul Aydın Üniversitesi, İ.A..D. s.2015: 39

**ŞENTÜRK, H.** "Belediyelerde Stratejik Planlama" İlke Yayıncılık, İstanbul. 2005.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ile yapılan yüzyüze görüşme. 26.09.2021

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Kadın Aile Hizmeti Dairesi Başkanlığı ile yapılan yüzyüze görüşme. 26.09.2021

Bu Yönetmelik, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malı Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerini ve mahalli idareleri kapsar. <https://www.mevzuat.gov.tr> E.T.04.10.2021

Bu yönetmelik, 26.02.2018 tarih ve 30344 sayılı kanun ile Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik <https://www.resmigazete.gov.tr> E.T.04.10.2021

Bu yönetmelik, 22.04.2021 tarih ve 31462 sayılı kanun ile Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. <http://www.sp.gov.tr> E.T.04.10.2021

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> E.T.04.10.2021

Devlet planlama Teşkilatı, DPT.2006.s.17 <https://www.sbb.gov.tr/> (CumhurBaşkanlığı Strateji ve bütçe Başkanlığı) E.T.04.10.2021

<https://www.tbb.gov.tr/proje-ve-finansman/hibe-duyurulari/> E.T.04.10.2021

<https://www.dogaka.gov.tr/destekler-diger-destekler/uluslararası-kuruluslara-ait-fonlar> E.T.04.10.2021



## PERFORMANS DÜŞÜKLÜĞÜ NEDENİYLE İŞTEN ÇIKARMA

Cumhur Sinan ÖZDEMİR \*

### 1. GİRİŞ

İşçinin işveren tarafından performansına (yeterliliğine) bağlı sebeplerle iş sözleşmesinin feshi uygulamada halen tartışma konusudur. Performans Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde kelime anlamı “*başarım*” olarak tanımlanmıştır. İşçinin iş sürecinde harcadığı ve işin üretimine kattığı emeğin kalitesi ve düzeyi, işçinin performansını oluşturur. Birim zamanda işçinin harcadığı emeğin sonucu olan üretimin düzeyi ise işçinin verimliliğini gösterir. *Başka bir anlatımla performans*, iş sürecinde yer alan emeğin bir boyutu, verimlilik ise birim zamanda harcanan emeğin sonucudur. Buna göre performansı yüksek olan işçinin verimlilik düzeyinin de yüksek olması beklenir. Performans değerlendirilmesinde objektif olabilmek ve geçerli nedeni kabul edebilmek için, performans değerlendirme kriterleri önceden saptanmalı, işin gerektirdiği bilgi, beceri, deneyim gibi yetkinlikler, işyerine uygun davranışlar ve çalışandan gerçekleştirmesi beklenen iş ve kişisel gelişim hedeflerinde bu kriterler esas alınmalıdır.

### 2. FESİH VE FESİH HAKKI

Devam etmekte olan bir hukuki ilişkiyi, tek taraflı olarak ve ileriye dönük olmak üzere sonlandıran bozucu yenilik doğurucu irade beyanına fesih denir. Fesih hakkı, iş sözleşmesini derhal veya belirli bir sürenin geçmesiyle ortadan kaldırabilme yetkisi veren bozucu yenilik doğuran ve karşı tarafa yöneltilmesi gereken bir haktır. Fesih bildiriminde fesih sözcüğünün bulunması gerekmez. *Fesih iradesini ortaya koyan ifadelerle eylemli olarak işe devam etmeme hali birleşirse bunun fesih anlamına geldiği kabul edilmelidir.*

#### 2.1. Fesih Bildirimi

Fesih bildiriminin yazılı olarak yapılması, 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 109'uncu maddesinin bir sonucudur. Ancak yazılı şekil şartı, geçerlilik koşulu olmayıp ispat şartıdır. Fesih bildirimini karşı tarafa ulaştığı anda sonuçlarını doğurur. Ulaşma, muhatabın hâkimiyet alanına girdiği andır. *4857 sayılı İş Kanunu'nun 20'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre feshin geçerli nedene dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir.* İşçi, feshin başka bir

\* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Başmüfettişi

sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 19'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre işveren fesih bildirimini yazılı yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır. Fesih bildirim yazılı yapılmamışsa veya fesih sebebi açık ve kesin bir şekilde belirtilmemişse aynı Kanununun 21'inci maddesi gereğince geçerli sebep gösterilmediği kabul edilir. Buna karşılık, aynı Kanununun 25'inci maddesinde öngörülen, işverenin haklı nedenle derhal feshinde ise yazılı şekil şartı aranmamaktadır.

## 2.2. Süreli Fesih

İş sözleşmesi, taraflara sürekli olarak borç yükleyen bir özel hukuk sözleşmesi olsa da, taraflardan herhangi birinin iş sözleşmesini bozmak için karşı tarafa yönelttiği irade açıklamasıyla ilişkiyi sona erdirmesi mümkündür. Süresi belirli olmayan sürekli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir. İş sözleşmeleri;

- İş altı aydan az sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra,
- İş altı aydan birbuçuk yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,
- İş birbuçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak altı hafta sonra,
- İş üç yıldan fazla sürmüş işçi için, bildirim yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra, feshedilmiş sayılır.

Bu süreler asgari olup sözleşmeler ile artırılabilir. Bildirim şartına uymayan taraf, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır. İşveren bildirim süresine ait ücreti peşin vermek suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir.

## 2.3. İşverenin Fesih Hakkı

Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hallerde dayanarak işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 25'inci maddesinde sayılmıştır. Yasa hükmü gereği işverene haklı nedenle derhal fesih hakkı veren ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

a) İş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler veya sözler söyleyerek işçinin işvereni yanıltması.

b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmesi veya davranışlarda bulunması yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması.

c) İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması.

d) İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması.

e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işve-

renin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması.

f) İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası erelenmeyen bir suç işlemesi.

g) İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi.

h) İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.

ı) İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi,

işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya

başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede

hasara ve kayba uğratması.

### 3. PERFORMANS DÜŞÜKLÜĞÜ

**Performans**, en basit tanımıyla verimliliğin ölçülmesidir. İşçinin iş sürecinde harcadığı ve işin üretimine kattığı emeğin kalitesi ve düzeyi, işçinin performansını oluşturur. Birim zamanda işçinin harcadığı emeğin sonucu olan üretimin düzeyi ise işçinin verimliliğini gösterir. *Başka bir anlatımla performans, iş sürecinde yer alan emeğin bir boyutu, verimlilik ise birim zamanda harcanan emeğin sonucudur. Buna göre performansı yüksek olan işçinin verimlilik düzeyinin de yüksek olması beklenir.*

### 3.1. Performans Değerlendirmesi

4857 sayılı İş Kanunu'nun 18'inci maddesine göre, işveren, iş sözleşmesini işçinin davranışlarından kaynaklanan nedenlerle geçerli olarak feshedebilir. İşçinin iş sürecinde gözlenen performansı ile işin sonucuna bağlı ölçülen verimliliğine dayalı olarak yetersiz kaldığının belirlenmesi halinde, işçinin yetersizliğinden doğan geçerli nedenlerden söz edilebilir. İş Kanunu gerekçesinde hangi hallerin işçinin yetersizliği nedeniyle geçerli fesih hakkı bahşedeceği örnek kabilinden sayılmış olup bunlar; *ortalama olarak benzer işi görenlerden daha az verimli çalışma, gösterdiği niteliklerden beklenenden daha düşük performansla sahip olma, işe yoğunlaşmasının giderek azalması, işe yatkın olmama, öğrenme ve kendini yetiştirme yetersizliği, sık sık hastalanma, çalışamaz duruma getirmemekle birlikte işini gerektiği şekilde yapmasını devamlı olarak etkileyen hastalık, uyum yetersizliği/işyerinden kaynaklanan sebeplerle yapılacak fesihlerde emeklilik yaşına gelmiş olma halleridir.*

Kanunun gerekçelerinde ifade olunan yetersizlikten kaynaklanan sebepler dışında, işçiyle yapılan iş sözleşmesi, işyeri personel yönetmeliği, kurumsal çalışma ilkeleri veya işyerine özgü performans değerlendirme kriterlerinde yer alan işçinin verimliliği ile ilgili beklentilerin karşılanamaması halinde de geçerli sebeple fesih uygulanabilir. İşçinin yetersizliğinden kaynaklanan nedenlerin iş sözleşmesinin geçerli fesih imkânının bahşetmesi için, işçinin kişisel yetenek ve özellikleri itibarıyla, fesih anında iş sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülükleri tamamen veya



*kısmen ifa edemeyecek durumda olması şarttır.* İşçinin yetersizliğinin, işletmenin normal işleyişinde somut olarak aksaklık ve bozulmalara sebebiyet vermesi ve işçinin yetersizliğinin doğurduğu üretim aksaklığının ilave masrafı doğurmayan tedbirlerle giderilemez olması gerekir.

Performans değerlendirilmesinde objektif olabilmek ve geçerli nedeni kabul edebilmek için, performans değerlendirme **kriterleri önceden saptanmalı**, işin gerektirdiği bilgi, beceri, deneyim gibi yetkinlikler, işyerine uygun davranışlar ve çalışandan gerçekleştirmesi beklenen iş ve kişisel gelişim hedeflerinde bu kriterler esas alınmalıdır. Bir başka anlatımla, çalışanın niteliği, davranışları ve sonuçta ulaştığı hedef önemli olmaktadır. Bu kriterler çalışanın görev tanımına, verimine, işverenin kurumsal ilkelerine, uyulması gereken işyeri kurallarına uygun olarak objektif ve somut olarak ortaya konmalı ve buna yönelik performans değerlendirme formları hazırlanmalıdır. İşyerine özgü çalışanların performansının değerlendirileceği, performans değerlendirme sistemi geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

### 3.2. Performans Kriterleri

İşin gerektirdiği bilgi, beceri, deneyim gibi yetkinlikler, işyerine uygun davranışlar ve çalışandan gerçekleştirmesi beklenen iş ve kişisel gelişim hedeflerinde kanaatimce aşağıdaki kriterler esas alınmalıdır.

✓ İşyerine özgü çalışanların performansının değerlendirileceği, performans değerlendirme sistemi geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.

✓ Performans değerlendirme kriterleri önceden saptanmalıdır.

✓ Performans değerlendirme kriterleri işçiye tebliğ edilmelidir.

✓ Objektiflik ölçütü o işyerinde aynı işi yapanların aynı kurallara bağlı olması şeklinde uygulanmalıdır.

✓ Performans ve verimlilik standartları gerçekçi ve makul olmalıdır.

✓ Performans ve verimlilik sonuçlarına dayalı geçerli bir nedenin varlığı için süreklilik gösteren düşük veya düşme eğilimli sonuçlar olmalıdır.

✓ Koşullara göre değişen, süreklilik göstermeyen sonuçlar geçerli neden kabul edilmemelidir. Ancak, işçinin kapasitesi yüksek hedefler için yeterli ise işçi bu hedefler için gereken gayreti göstermiyorsa geçerli neden söz konusudur.

✓ Performans ve verimliliğin yükseltilmesine dönük hedeflere ulaşılamaması tek başına geçerli neden olmamalıdır.

✓ Çalışanın niteliği, davranışları ve sonuçta ulaştığı hedef önemsenmelidir.

✓ Kriterler çalışanın görev tanımına, verimine, işverenin kurumsal ilkelere, uyulması gereken işyeri kurallarına uygun olarak objektif ve somut olarak ortaya konmalı ve buna yönelik performans değerlendirme formları hazırlanmalıdır.

### 3.3. İş Sözleşmesinin Performans Düşüklüğü Nedeniyle Feshi

İş sözleşmesinin işçinin fiziki ve mesleki yetersizliği nedeniyle geçerli bir şekilde feshedilebilmesi için onun iş edimini yerine getirmesi için sahip olması

zorunlu plan mesleki ve fiziki özelliklerindeki eksiklik ve yoksunluğun iş sözleşmesinin feshi anında mevcut olması ve onun iş ediminin usulüne uygun bir şekilde ifası için kısa sürede doktor, terapist, psikolog; antrenör vs.nin yardımıyla bu özelliklere yeniden kavuşabilmesinin mümkün görülmemesi gerekir.

İşçinin yetersizliğine dayanan fesihlerde, iş edimi işçinin yeteneği gibi kendisinde objektif olarak bulunan hal ve hususiyetlerden dolayı sözleşmeye uygun olarak yerine getirilemezken, işçinin davranışlarından kaynaklanan fesih, sözleşmenin ifasında işçinin sormut olarak akde aykırı bir davranışı nedeniyle iş edimi yerine getirilememektedir. Başka bir anlatımla, ***işçinin yetersizliğinden kaynaklanan geçerli fesih sebebinin kabulü için, işçinin verim düşüklüğünün işçinin icra ettiği iş için gerekli olan fiziki veya fikri özellikleri haiz olamamasından kaynaklanmalıdır.*** Buna karşılık, yaptığı iş için gerekli olan şahsi özellikleri haiz ve mesleki bilgilerle donanımlı yani; mesleki yetenek ve uygunluk açısından aranan niteliklere sahip olan bir işçinin, daha önce kendisine ihtar edilmiş olmasına rağmen, aynı veya benzer işi görenlerden ortalama olarak daha az verimli çalışmaya devam etmesi, işçinin davranışından kaynaklanan geçerli bir fesih sebebidir.

İşçinin performans ve verim düşüklüğünün hastalığından ileri gelmesi halinde ise, işçinin davranışlarından kaynaklanan geçerli fesih sebebi değil; hastalığa bağlı işçinin yetersizliğinden kaynaklanan geçerli bir fesih sebebi söz konusu olur. Hastalığa bağlı verim düşüklüğü,

iş sözleşmesinin feshi anında, işçinin verim düşüklüğünün gelecekte de devam edeceğine dair bir tahmini haklı kılmalıdır. Hastalığa bağlı performans ve verim düşüklüğü nedeniyle iş sözleşmesinin geçerli feshedilebilmesinin diğer bir şartı, bu durumun işyerinde önemli olumsuzluklara ve aksaklıklara sebep olması, işverenin işletme ile ilgili menfaatlerinin önemli ölçüde ihlal edilmiş gerekir.

İşçinin performans ve verimlilik sonuçlarının geçerli bir nedene dayanak olabilmesi için objektif ölçütlerin belirlenmesi zorunludur. İşçinin deneme süresi de belirli (ki bu en az altı ay olmalı) bekleme süresi içinde saptanan mesleki özelliklerine dayanarak, bu süreden sonra performans ve verim düşüklüğü nedeniyle iş sözleşmesi feshedilirse bu geçerli neden olarak kabul edilemez. Yani bu süre içinde işçinin çalışma standartları ve mesleki özellikleri daha sonraki performans ve verimlilik ölçümü bakımından işverenin kabul ettiği sınırlar olarak dikkate alınır. Ancak bu sınırların altına düşülmesi ve bunun süreklilik göstermesi halinde geçerli neden doğabilir. İşveren, bu sınırların üstünde bir performans ve verimlilik beklentisinde haklı olduğunu ileri sürüyorsa, bu beklentiyi doğrulayacak eğitim ve iş koşullarının iyileştirilmesi gibi performans artırıcı olanakları sağladığını da kanıtlamalıdır.

#### 4. SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu 18'inci maddesine göre, işveren, iş sözleşmesini işçinin davranışlarından kaynaklanan nedenlerle geçerli olarak feshedebilir. İşçinin iş sürecinde gözlenen performansı ile işin so-

nucuna bağlı ölçülen verimliliğine dayalı olarak yetersiz kaldığının belirlenmesi halinde, işçinin yetersizliğinden doğan geçerli nedenlerden söz edilebilir. İşçinin iş sürecinde harcadığı ve işin üretimine kattığı emeğin kalitesi ve düzeyi, işçinin performansını oluşturur. Birim zamanda işçinin harcadığı emeğin sonucu olan üretimin düzeyi ise işçinin verimliliğini gösterir.

**Başka bir anlatımla performans**, iş sürecinde yer alan emeğin bir boyutu, verimlilik ise birim zamanda harcanan emeğin sonucudur. Buna göre performans yüksek olan işçinin verimlilik düzeyinin de yüksek olması beklenir. *Performans değerlendirilmesinde objektif olmak ve geçerli nedeni kabul edebilmek için, performans değerlendirme kriterleri önceden saptanmalı, işin gerektirdiği bilgi, beceri, deneyim gibi yetkinlikler, işyerine uygun davranışlar ve çalışandan gerçek-*

*leştirilmesi beklenen iş ve kişisel gelişim hedeflerinde bu kriterler esas alınmalıdır. İş sözleşmesi feshedilen işçi, işverenin öne sürdüğü geçerli neden yargı tarafından geçerli bulunmaz ise işe iade edilir. Geçerli neden yargı denetimine tabidir.*

### KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

Cevdet İlhan GÜNAY, İş Kanunu Şerhi, Ocak 2023

Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Kasım 2022

Ercan AKYİĞİT, İş Hukuku, Ocak 2021

Tankut CENTEL, İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar, Kasım 2020

Bülent ÖZ, İnsan Kaynaklarında Performans Değerlendirme Sistemi, Ekim 2019

Cumhur Sinan, ÖZDEMİR, Açıklamalı, İtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Mayıs 2018



Salih ÇALAL \*

## ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE YER ALAN PARSELLERİN TAMAMEN VEYA KISMEN BEDELSİZ OLARAK TAHSİSİ

### 1. GİRİŞ

Organize sanayi bölgesi, sanayinin etkinliğini ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla, sanayi tesislerini bir araya toplayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, kentsel toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atıksu arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve gereksinmeleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türüdür.

OSB'lerin kuruluş aşamasında yerel yönetimler ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları yer almaktadır. OSB'lerin tüzel kişilik kazanabilmeleri için kurulması öngörülen yerdeki varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası, o da yoksa ticaret odasından en az biri ile talepleri halinde il özel idaresi, il özel idaresi bulunmayan yerlerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı veya OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde beledi-

yesinin, büyükşehirlerde ayrıca büyükşehir belediyesinin temsilcilerince imzalı ve valinin olumlu görüşünü muhtevi kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydolmaları gerekir.

OSB'lerde parsel tahsisi işleminin yapılabilmesi için OSB müteşebbis heyeti ya da genel kurulu tarafından karar alınması gerekmektedir. Kendilerine parsel tahsisi talep eden gerçek ya da tüzel kişilerin OSB karar organından tahsis talep ederken belirli şartları taşımaları ve yatırımları için taahhüt vermeleri beklenir. 4562 sayılı Kanununun ek 3'üncü maddesine dayalı olarak çıkarılan, "Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelik" 9 Şubat 2018 tarih ve 30327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmada, OSB'lerin alt yapısını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların arsa ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin, arsa satışından elde edecekleri kazancının vergilendirilmesi hususu incelenecektir.

\* Ticaret Başmüfettişi

## 2. OSB'LERDE YER ALAN PARSELLERİN TAMAMEN VEYA KISMEN BEDELSİZ OLARAK TAHSİSİNİN VERGİSEL YANSIMALARI

4562 sayılı Kanuna 12.04.2011 tarihinde eklenen geçici 9'uncu madde hükmü ile OSB mevzuatına giren ve yaklaşık altı yıl süreyle uygulanan "tamamen veya kısmen bedelsiz parsel tahsisi" uygulaması, 4562 sayılı Kanuna 18.06.2017 tarihli ve 7033 sayılı Kanunla eklenen ek 3'üncü maddeyle kalıcı hale getirilmiştir. 4562 sayılı Kanunun ek 3'üncü maddesiyle, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen il ve ilçelerdeki OSB'lerde yer alan parsellerin tamamen veya kısmen bedelsiz tahsis edilebileceği kabul edilmiş, uygulamaya ilişkin usul ve esaslar, 09.02.2018 tarihli ve 30327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe giren "Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelikte" düzenlenmiş ve söz konusu uygulamanın kapsamını ve süresini belirleyen 14.05.2018 tarihli ve 2018/11773 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve eki ise, 05.06.2018 tarihli ve 30442 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Devam eden süreçte, 02.06.2021 tarihli ve 31499 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4051 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Organize Sanayi Bölgelerinde yer alan parsellerin tamamen veya kısmen bedelsiz tahsisine ilişkin 14.05.2018 tarihli ve 2018/11773 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda değişiklik yapılmıştır. Anılan değişiklik ile OSB'lerde sağlanacak indirimli alan tahsisi uygulamasına 31.12.2024 tarihine kadar devam edileceği kararlaştırılmıştır.

### 2.1. Kurumlar Vergisi Kanunu Yönünden Değerlendirme

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler ile iş ortaklıklarının kazançlarının kurumlar vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanunun 2 nci maddesinde dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmış olup, bu maddenin beşinci fıkrasında, dernek ve vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketleri ile kooperatifler dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri olduğu; maddenin altıncı fıkrasında ise dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal ve hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi ile organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların; arsa, elektrik, gaz, buhar ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce bir-

likte oluşturulan ve kazancının tamamını bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanan iktisadi işletmeler kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (4.16.) bölümünde, organize sanayi bölgelerinin, tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisinin konusuna girmediği, ancak, organize sanayi bölgelerinin, muafiyet kapsamı dışındaki iktisadi işletmelerinin bulunması halinde, bu iktisadi işletmelerin kurumlar vergisi mükellefi olup olmayacakları hususunun Tebliğin (2.4.) bölümünde yapılan açıklamalar çerçevesinde değerlendirileceği, açıklanmıştır.

Söz konusu Tebliğin (2.4) bölümünde ise iktisadi işletmelerin belirgin özelliklerinin, bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesi olduğu, diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurlarının, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerin olduğu, Kanunun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kâr edilmemesinin, kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği; ayrıca kazanç sağlama amacı olmasa dahi işletmenin konusunun ve faaliyetinin, her türlü mal ve hizmet satışı ya da bunlara benzer şekillerde olması ve devamlı surette yapılması durumlarında da dernek veya vakıflara ait

iktisadi işletme oluştuğunun kabul edileceği, belirtilmiştir.

Vergi uygulamaları bakımından dernek olarak kabul edilen ve tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayan organize sanayi bölgelerinin yürüttüğü faaliyetlerin, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde devamlı surette ve bir bedel mukabilinde gerçekleştirilen ticari, sınai ve zirai faaliyetlerden oluşması halinde, bu faaliyetler dolayısıyla organize sanayi bölgeleri bünyesinde oluşacak iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerektiği tabiidir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, organize sanayi bölgelerinin alt yapısını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların arsa ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin, arsa satışından elde edecekleri kazancın tamamının organize sanayi bölgelerinin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılması kaydıyla, Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi kapsamında kurumlar vergisinden muaf tutulması mümkün bulunmaktadır.

## 2.2. Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden Değerlendirme

*3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;*

- 1/1 inci maddesinde, Türkiye’de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV’ye tabi olduğu,
- 17/4-k maddesinde ise organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin kurulması amacıyla

oluşturulan iktisadi işletmelerin arsa ve iş yeri teslimlerinin KD-V'den istisna olduğu,

hükümleri yer almaktadır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin «Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitelerine Tanınan İstisna» başlıklı (II-F/4.23.) bölümünde,

*“3065 sayılı Kanununun (17/4-k) maddesine göre; organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin kurulması amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin arsa ve işyeri teslimleri KDV'den istisnadır.*

*Organize sanayi bölgesi veya küçük sanayi sitelerinin kurulması amacıyla, müteşebbis heyet, kooperatif veya diğer isimler altında iktisadi işletmeler oluşturulmaktadır. Bu organizasyonlar, arsayı temin etme, altyapıyı tamamlama, işyerlerini inşa etme gibi hizmetlerin tamamını veya bir kısmını yürütmek üzere kurulmaktadır.*

*Sözü edilen organizasyonların sadece arsa teslimleri ile işyeri teslimleri istisna kapsamına alınmıştır. Bu organizasyonların yapacakları her türlü hizmetler ile arsa ve işyeri dışındaki teslimlerinin yanı sıra bölge ve site dışındaki arsa ve işyeri teslimleri de genel hükümler çerçevesinde KDV'ye tabi olacaktır.*

*3065 sayılı Kanununun (17/4-k) maddesinde yer alan istisna kapsamındaki arsa teslimine, söz konusu arsa için organize sanayi bölgeleri tarafından yapılan ve parsel birim maliyeti içinde yer alan harcamalar da dahil edilir.”*

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre, organize sanayi bölgeleri tarafından yapılan arsa ve iş yeri teslimle-

ri KDV'den istisna olup iktisadi işletmelerin yapacağı diğer teslim ve hizmetler ile bölge dışındaki arsa ve iş yeri teslimleri ise genel hükümler çerçevesinde KDV'ye tabi olacaktır.

### 2.3. Damga Vergisi Kanunu Yönünden Değerlendirme

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu, bu Kanundaki kağıtlar teriminin, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade edeceği;

-3 üncü maddesinde ise damga vergisinin mükellefinin kağıtları imza edenler olduğu ve resmi daireler ile kişiler arasındaki işlemlere ait kağıtların damga vergisinin kişiler tarafından ödeneceği;

-8 inci maddesinde, bu Kanunda yazılı resmi daireden maksadın genel ve özel bütçeli idarelerle il özel idareleri, belediyeler ve köyler olduğu, bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmelerin resmi daire sayılmayacağı;

-9 uncu maddesinde, bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisinden müstesna olduğu;

-24 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, birden fazla kişi tarafından imza edilen kağıtlara ait vergi ve cezanın tamamından imza edenlerin müteselsilen sorumlu olduğu, bunlar arasında vergiden müstesna olanların bulunmasının damga vergisinin noksan ödenmesini ge-

rektirmeyeceği, damga vergisinden muaf kuruluşlarca kişilerin (1) sayılı tabloda yer alan işlemleriyle ilgili olarak düzenlenen ve sadece bu kurumların imzasını taşıyan kağıtlara ait verginin tamamının kişiler tarafından ödeneceği, ancak bu kağıtlara ait verginin hiç ödenmemesi veya noksan ödenmesi halinde vergi ve cezanın tamamından kişilerle birlikte kurumların müteselsilen sorumlu olacağı hükme bağlanmıştır.

Mezkûr Kanuna ekli (2) sayılı tablonun «IV. Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar» başlıklı bölümüne 7033 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile eklenen (53) numaralı fıkrasında, organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde bulunan arsaların tahsisine ilişkin olarak düzenlenen sözleşmelerin ve taahhünamelerin damga vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 7033 sayılı Kanunla değişik 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun «Arsa satışları» başlıklı 15 inci maddesinde, arsa satışları müteşebbis heyetin belirleyeceği prensipler içerisinde yönetim kurulunun yetki ve sorumluluğu ile gerçekleştirileceği ve Bakanlığa satışı takip eden ayın ilk haftası içerisinde bilgi verileceği;

-18 inci maddesinde, arsa tahsisinin, yönetmelik hükümlerine göre müteşebbis heyetin veya genel kurulun belirleyeceği prensipler çerçevesinde yönetim kurulu tarafından yapılacağı;

-20 nci maddesinde, organize sanayi bölgelerinin ihtiyacı olan elektrik, su, kanalizasyon, doğalgaz, arıtma tesisi, yol, haberleşme, spor tesisleri gibi alt yapı ve genel hizmet tesisleri kurma ve işletme, kamu ve özel kuruluşlardan satın alın-

rak dağıtım ve satışını yapma, üretim tesisleri kurma ve işletme hakkının sadece organize sanayi bölgesinin yetki ve sorumluluğunda olduğu;

-21 inci maddesinde ise organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğinin, bu Kanunun uygulaması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 21 inci maddesi ile belirtilen muafiyet hükmü organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğine tanınmış olup damga vergisinden muaf olmayan kişi veya kurumlar ile organize sanayi bölgesi tüzel kişiliği arasında düzenlenecek 488 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı tabloda belirtilen kağıtlara ait damga vergisinin tamamının muafiyet kapsamı dışındaki kişi veya kurumlarca ödenmesi gerekmekte olup verginin ödenmemesi veya noksan ödenmesi halinde ise vergi ve cezanın tamamından kağıda taraf olan kişi veya kurumlar ile birlikte organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğinin de müteselsil sorumluluğu bulunmaktadır.

#### 2.4. Harçlar Kanunu Yönünden Değerlendirme

492 sayılı Harçlar Kanununun 57 nci maddesinde, tapu ve kadastro işlemlerinden bu Kanuna bağlı (4) sayılı tarifede yazılı olanların, tapu ve kadastro harçlarına tabi olduğu; Kanuna bağlı (4) sayılı tarifenin I/13-a maddesinde, arsa ve arazi üzerine inşa olunacak bina vesair tesislerin tescilinde (her bir bağımsız bölüm vesair tesis için); I/13-c maddesinde, (a) fıkrası dışında kalan her nevi cins ve kayıt tashihinde (her bir işlem için) maktu tutarda harç alınacağı; I/20-a maddesinde de gayrimenkullerin ivaz karşılığında veya ölüncüye kadar bakma akdine



dayanarak yahut trampa hükümlerine göre devir ve iktisabında gayrimenkulün beyan edilen devir ve iktisap bedelinden az olmamak üzere emlak vergisi değeri üzerinden (cebri icra ve şuyunun izalesi hallerinde satış bedeli, istimlaklerde takdir edilen bedel üzerinden) devir eden ve devir alan için ayrı ayrı nispi harç alınacağı hükme bağlanmıştır.

Mezkûr Kanunun tapu harcından müstesna işlemleri düzenleyen 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının 7033 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle değişik (n) bendinde, organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan gayrimenkullerin ifraz veya taksim veya birleştirme işlemleri, söz konusu bölgelerde bulunan arsaların tahsisi nedeniyle şerhi gerektiren işlemleri ile bu arsa ve üzerine inşa edilen binaların tahsis edilene devir ve tescili işlemleri ve cins değişikliği işlemlerinin harçtan müstesna tutulacağı hüküm altına alınmıştır.

***Bu itibarla, organize sanayi bölgeleri sınırları içinde yer alan arsaların tahsisi nedeniyle şerhi gerektiren işlemleri ile bu arsa ve üzerine inşa edilen binaların tahsis edilene devir ve tescili işlemleri ile cins değişikliği işlemlerinden Harçlar Kanununun 59/n bendine göre alıcı ve satıcıdan harç aranılmaması gerekmektedir.***

### 3. SONUÇ

Yürürlükteki mevzuat gereğince organize sanayi bölgelerinde yer alan parsellerin gerçek veya tüzel kişilere tamamen veya kısmen bedelsiz tahsisi mümkündür. 4051 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile OSB'lerde yer alan parsellerin tamamen veya kısmen bedelsiz tahsisine ilişkin 14.05.2018 tarihli ve 2018/11773 sayılı

Bakanlar Kurulu Kararı'nda değişiklik yapılmış ve anılan değişiklik kapsamında OSB'lerde sağlanacak indirimli alan tahsisi uygulamasına 31.12.2024 tarihine kadar devam edileceği kararlaştırılmıştır.

Buna göre, organize sanayi bölgelerinin alt yapısını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların arsa ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin, arsa satışından elde edecekleri kazancın tamamının organize sanayi bölgelerinin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılması kaydıyla, Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi kapsamında kurumlar vergisinden muaf tutulması mümkün bulunmaktadır. Organize sanayi bölgeleri tarafından yapılan arsa ve iş yeri teslimleri KDV'den istisna olup iktisadi işletmelerin yapacağı diğer teslim ve hizmetler ile bölge dışındaki arsa ve iş yeri teslimleri ise genel hükümler çerçevesinde KDV'ye tabi olacaktır. Organize sanayi bölgeleri sınırları içinde yer alan arsaların tahsisi nedeniyle şerhi gerektiren işlemleri ile bu arsa ve üzerine inşa edilen binaların tahsis edilene devir ve tescili işlemleri ile cins değişikliği işlemlerinden harç aranılmaması gerekmektedir.

### KAYNAKÇA

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu

492 sayılı Harçlar Kanunu

Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelik



Oktay ÇAMDELEN \*

## MEMURİYET MAHALLİ DIŞINDAKİ DAİMİ NİTELİKTEKİ KADROLARA MEMURLARIN GÖREVLENDİRİLMESİ HALİNDE, MEMURA GEÇİCİ GÖREV YOLLUĞU MU YOKSA SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞU ÖDENİR?

### 1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun "Daimi vazife harcırahının mebdei" başlıklı 9 uncu maddesi gereğince, naklen veya tahvilen başka bir mahalle gönderilenlere, bu tayinleri sırasında mezunen başka bir mahalde bulunsalar dahi eski memuriyetleri mahallinden ve muvakkat vazife ile veya vekaleten bir yerde buldukları esnada asli vazife mahalli değişenlere eski memuriyetleri mahallinden itibaren verilen sürekli görev yolluğunun; anılan Kanun'un "Yol masrafı, yevmiye, aile masrafı ve yer değiştirme masrafının birlikte verilmesini icabettiren haller" başlıklı 10 uncu maddesinde, "Yol masrafı, yevmiye, aile masrafı ve yer değiştirme masrafı aşağıdaki hallerde verilir: Yurt içinde veya yurt dışında görev yapmakta iken yurt içinde veya yurt dışındaki sürekli bir görev ve naklen atanan ya da yabancı ülkelerdeki memuriyet merkezi değiştirilen memur ve hizmetlilere yeni görev yerlerine kadar" denilerek, yol masrafı, yevmiye, aile masrafı ve yer değiştirme masrafından oluştuğu hükme bağlanmıştır.

Bununla birlikte, Harcırah Kanunu'nun "Muvakkat vazife harcırahı (Yol masrafı ve yevmiye)" başlıklı 14 üncü maddesinde de, "Aşağıda gösterilen memur ve hizmetlilere muvakkat vazife harcırahı olarak yol masrafı ile yevmiye verilir ve hamal (Cins ve adedi beyannamede gösterilmek suretiyle) bagaj ve ikametgah veya vazife mahalli ile istasyon, iskele veya durak arasındaki nakil vasıtası masrafları da ayrıca tediye olunur:

1. Birinci maddede yazılı kurumlara ait bir vazifenin ifası maksadiyle muvakkaten yurt içinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere;

2. Yeni ve eski memuriyetlerine mütaallik bir meseleden dolayı bu kanuna tabi kurumlarca açılan bir dava sebebiyle sanık veya davalı olarak (İşten el çektirilmiş olsun veya olmasın) başka bir yere gönderilenlerden lehinde netice hasıl olanlara;

3. Memuriyet merkezlerinin bulunduğu mahal dışındaki bir vazifeye vekaleten gönderilenlere;

4. Fiilen oturduğu mahalden gayrı bir yere açıktan vekaleten gönderilenlere (yalnız gidiş ve dönüşleri için);

\* Başmüfettiş, Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

5. *Muvakkat kaza salahiyeti ile gönderilenlere*” denilmiş ve hangi durumlarda geçici görev yolluğunun verileceğinin yanı sıra bu kapsamda yevmiye, yol masrafı, hamal, (görev mahalli ile istasyon arasındaki) taksi ücretinin verileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, 6245 sayılı Harcırah Kanunu’nun 33’üncü maddesine, 5335 sayılı Bazı Kanunve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un<sup>1</sup> 4’üncü maddesi ile eklenen (d) fıkrasında yer alan “...ve her defasında on gün ile sınırlı olmak...” ibaresi, Anayasa Mahkemesi Kararı ile iptal edilmesi üzerine, 2016 ve sonraki yıllara ait Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’na ekli H Cetvelinin dipnotunda konuyla ilgili olarak yeni düzenleme getirilmiş olup, bu düzenleme neticesinde, teftiş, denetim, inceleme veya soruşturma ile görevlendirilen denetim personeli hâricindeki diğer kamu görevlilerinin, 10 günü aşan geçici görevlendirilmelerinde konaklama bedelinin tamamı ödenmemekte olup, konaklama bedelinin;

-görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı,

-görevlendirmenin ilk 10 gününü takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 miktarı,

-görevlendirmenin 90 gününü aşan günleri için ise gündeliklerinin %40 miktarı ödenebilmektedir. Daha sonra, 7394 sayılı Kanun’un<sup>2</sup> Geçici 2 nci maddesi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (H) işaretli cetvelin “**I- Yurt**

**İçinde Verilecek Gündelikler**” başlıklı bölümünün dipnot kısmında yer alan “%50 artırımlı miktarı” ibareleri “%180 artırımlı miktarı” şeklinde, “%50’si” ibaresi “%95’i” şeklinde, “%40’ı” ibaresi “%75’i” şeklinde arttırılmış olup, 15.04.2022 tarihinden itibaren yeni tutarlar üzerinden konaklama bedelleri ödenmektedir.

Her ne kadar, Harcırah Kanununda geçici ve sürekli görevlendirmenin açıkça belirlenmiş ise de, uygulama bazen farklılıklar ortaya çıkmakta ve memurun memuriyet mahalli dışına yapılan görevlendirmenin geçici veya sürekli olduğuna ilişkin herhangi bir ibarenin olmaması halinde memura geçici görev yolluğu mu yoksa sürekli görev yolluğu mu ödenip ödenmeyeceği tereddütleri neden olmaktadır.

## 2. KONUYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından memurların 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “*Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları*” başlıklı 86 ncı maddesi kapsamında vekaleten atanmalara, yine anılan Kanunu “*Vekalet, ikinci görev aylık ve ücretleri ile diğer ödemeler*” başlıklı 175 inci maddesinde “*Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atananlara 146 ncı maddede yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilir. Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atananlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır...*” hükmünden hareketle, geçici görev harcırahının verilmesi gerekmektedir. Zaten, Devlet Memurları Kanununda ve-

1 Bkz. 27.04.2005 tarih 25798 sayılı Resmî Gazete

2 Bkz. 15.04.2022 tarih ve 31810 sayılı Resmî Gazete yayımlanan Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

kaleten atama; esasen memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulanması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde uygulanması gereken bir müessese olarak planlanmıştır.

Memurun memuriyet mahalli dışında görevlendirmenin geçici olduğu belirtilmese de geçici görev kapsamında değerlendirilmesi durumunda, Harcırah Kanunu'nun "Geçici görev gündeliğinin verilebileceği azami süre" başlıklı 42 nci maddesindeki "Geçici bir görev ile başka bir yere gönderilenlere, görev mahalline varış tarihinden itibaren bu Kanuna göre verilen gündelikler:

a. Yurtiçinde bir yıllık dönem zarfında aynı yerde, aynı iş için ve aynı şahsa 180 günden fazla verilemez. İlk 90 gün için tam, takibeden 90 gün için 2/3 oranında ödenir.

b. Yurtdışında ilk 180 gün tam ve müteakip günler için 2/3 oranında ödenir.

Geçici görevlendirmelerde meydana gelecek ara vermeler bu müddetleri veya gündelik miktarını artırmaya neden olamaz..." hükmü gereğince, ilk 90 gün için tam yevmiye, takibeden 90 gün için 2/3 yevmiye ödeneceği ve aynı yerde ve aynı iş için 180 günden sonraki takibeden günler için ise yevmiye verilmeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu maddenin gerekçesinde, "diğer taraftan yurt içindeki muvakkat vazife hallerinin bazen muvakkat vazife mefhumu ile kabili telif olamayacak bir şekilde uzun müddetler devam ettirildiği ve bu yüzden çok uzun müddetler yevmiye ödenmek mecburiyetinde kaldığı vakidir. Halbuki vazifenin uzun müddetler devam etmesi ona daimiyet izafe olunmasını, yani bu vazifeye kadro tahsisi suretiyle muamele yapılmasını icabettirir. İşte bu sebepler

yüzünden bu maddede aynı yerde aynı iş için aynı şahsa 180 günden fazla yevmiye verilmeyeceği" denilmiş olup, geçici görevlendirmelerin uzun süreleri kapsaması ve bu nedenle uzun süreli harcırah ödenmesini engellemek amacıyla aynı yer ve iş için aynı kişiye 180 günden fazla harcırah verilmeyeceği belirtilmiştir.

Görevlendirmenin geçici olarak değerlendirilmesi için, harcırahın verilmesini gerektiren hakim unsurların, başka yere gönderilmenin kurumlara ait bir görevin yapılması amacıyla olması ve bu yolculuğun asli görevin ifası maksadıyla değil arızı olarak yapılmış bulunmasıdır.<sup>3</sup> Dolayısıyla, kısa bir süre devam etmesi gereken hizmetler, bu yüzden sürekli görevlerde bulunan diğer memurlar eliyle gördürülür ve bu tür görevlere de geçici görev denmektedir.<sup>4</sup>

Nitekim, geçici görevlendirmenin tanımı Kurumlar Arası Geçici Görevlendirme Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinde "Bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kurumlar arası yapılan görevlendirmeyi" şeklinde tanımlanmış ve Yönetmeliğin "Ortak hükümler" başlıklı 8 inci maddesinde de geçici görevlendirme en fazla bir yıl olarak yapılabileceği ve her defasında bir yılı geçmemek üzere uzatılabileceği açıkça belirtilmiş olup, geçici görevlendirmeden bahsedilebilmesi açısından görevlendirme onay/olurunda görevlendirmenin sürenin belirtilmesi gerekmektedir.

Geçici görevlendirme olarak ifade edilmekle birlikte, daimi nitelikteki görev-

3 UZUNEFİ Fahri, ANIK M. Kazım, ALPSEL MEHMET, "En son Değişiklikleri İle 6245 Sayılı Harcırah Kanunu", 1982, Ankara, sahife 169.

4 PINAR İbrahim, "Açıklamalı-İçtihatlı Harcırah Kanunu" 1980, Ankara, sahife 96.

lerin, mevcut kadrolara atama yapılmadığı için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin “geçici” olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesinin, bu şekilde görevlendirmelerin uzun süreyi kapsaması ve bu görevlendirmelerde memuriyet mahallinin yeni görev yerinde oluşması nedeniyle 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.<sup>5</sup>

Yani, görevlendirmenin mahiyetinin irdelenmesi gerekmekte olup, memurun daimi nitelikli kadrolara (Bölge Müdürü, İl Müdürü, Daire Başkanı vb.) atama olarak değerlendirilebilecek süresiz bir şekilde görevlendirmenin yapılması halinde, memura geçici görev yolluğunun değil de, sürekli görev yolluğunun ödenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Konuya ilişkin Maliye Bakanlığının 02.07.1981 tarih ve 19482 sayılı yazısında<sup>6</sup>, “... öte yandan, 1750 sayılı Kanun’un 46 ncı maddesinde ... öğretim üyelerinin her türlü hakları saklı kalmak ve üniversitedeki haklarından da faydalanmak kaydıyla, ... geçici süre ile görevlendirilebilecekleri hükme bağlanmış olmakla birlikte, ilgi yazıda ... Üniversitesi ...Prof. Dr. ...’nin, görev süresi açıklanmamıştır. Bu itibarla, adı geçene Adana-Ankara arasında sürekli görev harcırahı verilmesi uygun olacaktır.” denilmiştir. Keza, Bütçe

5 BEZİK Mehmet, DEMİRHAN Salim, ÜNALAN Rahmi, “Güncel Mevzuatlı Tüm Kamu Personeli İçin Harcırah” 2013, Ankara , sahife 195 (Sayfanın dipnotunda, “Sivas Bölge İdare Mahkemesi Tarih: 4/11/2010, E: 2010/494, K: 2010/611 sayılı Kararında, görevlendirmenin birinci koşulu olan hizmet gereğinin ikinci koşulu olan belirli bir süreyi içermesi koşullarının bulunmadığı görülmekle görevlendirmenin geçici görevlendirme olmayıp atama niteliğinde olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.” denilmektedir.

6 UZUNEFİ Fahri, ANIK M. Kazım, ALPSEL MEHMET, “En son Değişiklikleri İle 6245 Sayılı Harcırah Kanunu”, 1982, Ankara, sahife 161.

ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 19/04/2012 tarihli yazısında<sup>7</sup> da, “İlgi yazınızda, Bakanlığımız ... boş bulunan birinci Hukuk Müşavirliğine ... İl Müdürlüğü Avukatı ...’ın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı ve 175 inci maddelerine göre vekaleten görevlendirildiği belirtilerek asli görev yeri .. İli olan söz konusu personele geçici görev yolluğunun ödenip ödenmeyeceği hususunda Bakanlığımız görüşü istenilmektedir.

...Dolayısıyla, daimi nitelikteki görevlerin süresi belirsiz vekaleten görevlendirmeler ile yürütülmesinin, 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisi bulunmadığı ve bu şekilde görevlendirilenlerin yukarıda belirtilen ek giderlere katlanmalarının söz konusu olmadığı mütalaa edildiğinden uzun süreli görevlendirmelerde sürekli görev yolluğu ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

...Bu itibarla, Bakanlığımız birinci Hukuk Müşavirliği görevine vekalet süresi belli olmaksızın vekaleten görevlendirilen Avukat ...’a yukarıda yer alan hükümler ve değerlendirmelerimiz çerçevesinde işlem yapılması gerektiği mütalaa edilmektedir.” denilmiş ve daimi nitelikteki görevlerin vekaleten süresiz olarak görevlendirilmemesinin, Harcırah Kanunu kapsamındaki geçici görevlendirme ile bir ilgisinin olmaması yanı sıra uzun süreli görevlendirmelerde sürekli görev yolluğunun ödenmesi gerektiği mütalaa edilmiştir.

Buna karşılık, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 08/03/2013 tarihli yazısında<sup>8</sup> “... Bu çerçevede; daimi nitelikteki görevlerin mevcut kadrolara atama

7 uzun süreli vekaleten görevlendirilenlere sürekli görev ... <https://birimler.atauni.edu.tr/sites/2020/07/2>.

8 [https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/editordosya/1\(8\).pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/editordosya/1(8).pdf)

yapılmadığı için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin “geçici” olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesinin, bu şekildeki görevlendirmelerin uzun süreyi kapsamaması ve bu görevlendirmelerde memuriyet mahallinin yeni görev yerinde oluşması nedeniyle 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, ... Müdürlüğü görevini yürütmekte iken, ... Müşavirliği kadrosuna atanan ancak Bakanlık Makam onayı ile süre belirtilmeksizin başka bir ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesine göre vekaleten görevlendirilen İl Müdürüne geçici görevlendirmenin birinci yılı için ilk 90 gün tam, takip eden 90 gün için 2/3 oranında gündelik ödenmesi, takip eden yıllar için herhangi bir ödemenin yapılmaması gerektiği...” mütalaa edilmek suretiyle süre belirtilmeden başka bir ildeki daimi nitelikteki göreve vekaleten atananlara geçici görevlendirme kapsamında ilk 90 gün tam, takip eden 90 gün için 2/3 oranında gündelik ödenmesi, takip eden yıllar için herhangi bir ödemenin yapılması belirtilmiştir<sup>9</sup>.

Konu hakkında son yıllarda verilmiş bir görüş/mütalaa bulunamamış olmakla beraber, Afyon Kocatepe Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının 2017 yılına ait görüşünde<sup>10</sup>, “... Ancak, daimi nitelikteki görevlere başka yerdeki

kadrolarda istihdam edilen personelin bir yılı aşan süreyi kapsayacak şekilde uzun süreli veya süresiz olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesi karşısında, bu görevlendirmelerin, 6245 sayılı Kanununun 14. Maddesinde düzenlenmiş olan ‘geçici görevlendirme’ ile bir ilgisinin bulunmadığı ve bu şekilde görevlendirilenlerin maddede belirtilen ek giderlere katlanmalarının da söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, daimi nitelikteki hizmetlerin yürütülmesi amacıyla süresiz veya bir yıldan uzun süreli olarak görevlendirilenlere, görevlendirme yerlerine gidişte ve görevlendirme süresinin bitiminde 6245 sayılı Kanun hükümlerine göre sadece sürekli görev yolluğu verilmesi gerektiği, bir yılın altında bir süre ile görevlendirildiğinin belirtilmesi halinde ise geçici görev yolluğunun verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

İlgi yazıda belirtilen görevlendirme süre konusunda tereddüte düşüldüğü takdirde Personel Daire Başkanlığına yazılı sorularak görevlendirme süresinin netleştirilmesi, buna göre eğer görevlendirme süresiz veya bir yıldan uzun süreli ise sürekli görev yolluğu; bir yıldan az süreli ise geçici görev yolluğu ödemesinin uygun olacağı mütalaa edilmiştir...” denilerek, daimi nitelikteki görevlere süresiz veya bir yıldan daha uzun süreli bir görevlendirmenin yapılması halinde sürekli görev yolluğunun, görevlendirmenin bir yıldan daha az süreli olduğunun belirtilmesi durumunda da geçici görev yolluğunun ödenmesi uygun görülmüştür.

### 3. SONUÇ

Kamu kurum ve kuruluşlarının daimi nitelikteki kadro/görevlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 86 ncı maddesi kapsamında vekaleten atanmaları halinde, adı geçen Kanunu’nun 175

9 Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 29/07/2013 tarihli yazısında da “... Bu itibarla, Bakanlığınız tarafından geçici görevle başka bir yere görevlendirilenlerin görev süresi bir yıldan daha uzun süreyi kapsamaması nedeniyle geçici görevlendirmenin ilk yılı için Harcırah Kanununun 42 ncı maddesinde belirtilen ilk 90 gün için tam, takip eden 90 gün için 2/3 oranında gündelik ödenmesi gerektiği, takip eden yıllar için herhangi bir ödeme yapılmamasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir.” denilmiştir (https://www.memurlar.net/common/news/documents/886827/maliye.pdf)

10 https://strateji.aku.edu.tr/uploads/sites/2017/12

inci maddesinde “Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atananlara 146 ncı maddede yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilir. Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atananlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır...” hükmü uyarınca, vekaleten görevlendirilen memurlara Harcırah Kanunu’na göre geçici görev harcırahının ödenmesi gerekmektedir.

Aslında, Devlet Memurları Kanunu’na göre kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmalrı üzerine memurların vekaleten görevlendirilebileceği dikkate alındığında, vekaleten görevlendirmenin de kanun koyucu tarafından geçici bir süre devam edeceği değerlendirilmiştir.

Ancak, daimi nitelikteki kadro/görevlere yapılan görevlendirmenin süre belirtilmeden süresiz veya uzun süreli bir şekilde yapılması halinde, memurlara geçici görev yolluğu mu yoksa sürekli görev yolluğunun mu ödeneceği hususunda uygulamada tereddütlere neden olmaktadır.

Harcırah Kanunu’nun Harcırah Kanunu’nun “Muvakkat vazife harcırahı (Yol masrafı ve yevmiye)” başlıklı 14 üncü maddesi ile “Geçici görev gündeliğinin verilebileceği azami süre” başlıklı 42 nci maddesi gereğince, geçici görev yolluğunun ödenebilmesi için görevlendirmenin açıkça geçici ve belli bir süre olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla, görevlendirmenin mahiyetine göre bir değerlendirme yapılması,

daimi nitelikteki kadro/görevlere gerçekleştirilen görevlendirmenin geçici bir süreliğine mi yoksa sürekli olarak yapılan naklen bir atama mahiyetinde olup olmadığının değerlendirmesi gerekmektedir.

Yukarıya aktarılan mevzuat hükümleri ile görüşler göz önünde bulundurulduğunda, daimi nitelikteki kadro/görevlere süresiz görevlendirilen memurlara, geçici görev kapsamında değil de, sürekli görev olarak değerlendirilerek sürekli görev yolluğunun verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

### KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

6245 sayılı Harcırah Kanunu

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 19/04/2012 tarihli yazısı (<https://birimler.atauni.edu.tr> sites > 2020/07 > 2.)

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 08/03/2013 tarihli yazısı ([https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/edirtordosya/1\(8\).pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/strateji/edirtordosya/1(8).pdf))

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 29/07/2013 tarihli yazısı (<https://www.memurlar.net/common/news/documents/886827/maliye.pdf>)

Afyon Kocatepe Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının 2017 yılına ait görüşü ([https://strateji.aku.edu.tr > uploads > sites > 2017/12](https://strateji.aku.edu.tr/uploads/sites/2017/12))

UZUNEFELİ Fahri, ANIK M. Kazım, ALPSEL MEHMET, “En son Değişiklikleri İle 6245 Sayılı Harcırah Kanunu”, 1982, Ankara

PINAR İbrahim, “Açıklamalı-İçtihatlı Harcırah Kanunu” 1980, Ankara

BEZİK Mehmet, DEMİRHAN Salim, ÜNALAN Rahmi, “Güncel Mevzuatlı Tüm Kamu Personeli İçin Harcırah” 2013, Ankara



Mustafa YAVUZ \*

## BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE HUZUR HAKKI ÖDEMELERİNDEN GELİR VE DAMGA VERGİSİ KESİNTİSİ YAPILMA ZORUNLULUĞU

### 1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca belediyeler tarafından kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurulabilmektedir. Belediyelerce kurulan ya da sonradan ortak olunan anonim ve limited şirketler, belli istisnalar dışında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu<sup>1</sup> (TTK) hükümlerine göre faaliyet göstermektedir.

Belediye şirketlerinin iki kanuni ve zorunlu organı bulunmakta olup, bunlar genel kurul ve yönetim organıdır. Söz konusu şirketlerin idare ve temsil organı olan yönetim organı, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruldur. Yönetim organı, kanunla veya esas sözleşme ile genel kurula bırakılmamış ve şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş

ve işlemler hakkında karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidir. Belediyelerinin iştirakinin bulunduğu şirketlerin yönetim organlarında, belediye başkanları, başkan yardımcıları ve meclis üyeleri ile belediyede görev yapan memurlar ve diğer personel görev alabilmektedir.

TTK'da şirketin, ortakların ve alacaklıların haklarının korunması amacıyla yönetim organı üyelerine önemli görev ve yetkiler verilmiş ve ayrıca ağır yükümlülük ve sorumluluklar yüklenmiştir. Söz konusu yüküm ve sorumluluklar karşısında, menfaatler dengesine uygun olarak yönetim organı üyelerine bir takım mali haklar da tanınmıştır. Bu kapsamda, hem anonim hem de limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde görev yapan yönetim organı üyelerine huzur hakkı ödemesi yapılabilmektedir. Ancak, vergi mevzuatı açısından huzur hakkı ödemeleri ücret olarak kabul edildiğinden anılan ödemeler üzerinden gelir vergisi ve ayrıca damga vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla huzur hakkı, vergilendirmeye tabi bir ödeme türü olmaktadır.

<sup>1</sup> 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

\* Gümrük ve Ticaret Uzmanı



İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinde huzur hakkı ödemelerinden gelir ve damga vergisi kesintisi yapılma zorunluluğu detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

## 2. GENEL OLARAK BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE HUZUR HAKKI

TTK'nın "Yönetim kurulu üyelerinin mali hakları" başlıklı 394. maddesinde "Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir." hükmü yer almaktadır. Anılan hüküm uyarınca anonim şirket şeklinde kurulmuş belediye şirketlerinde yönetim kurulu üyelerine huzur hakkı ödenebilmektedir. Ancak, ödenecek huzur hakkı tutarının, esas sözleşmede gösterilmesi ya da genel kurul tarafından kararlaştırılması gerekmektedir. Aksi takdirde yönetim kurulu üyelerine ödeme yapılması mümkün değildir.

Hemen belirtelim ki, yukarıda yer verilen hükümde, yönetim kurulu üyelerine sağlanan mali haklar arasında hem huzur hakkı hem de ücret ayrı ayrı zikredilmiştir. Huzur hakkı (hakkı huzur), kelime anlamı itibariyle yönetim kurulu toplantılarına katılmanın bir karşılığı olarak ve toplantı başına yapılan bir ödemedir. Ücret ise kanun ve esas sözleşme kapsamında ifa edilen görev ile yüklenilen yüküm ve sorumlulukların karşılığı haftalık, aylık veya yıllık yapılan ödemedir. Ancak, uygulamada genel kurullar tarafından yönetim kurulu üyelerine aylık olarak belli bir tutarda ödeme yapılmasına karar verilmekte ve bu ödeme huzur hakkı olarak isimlendirilmektedir. O halde huzur hakkı, her toplantı için ayrı ayrı belirlenebile-

ceği gibi aylık olarak belirli bir ücret biçiminde de tespit edilebilir. Yeri gelmişken, huzur hakkının, kâr payı dağıtımı olmayıp, hizmet karşılığı alınan bir ücret türü olduğunu bir kere daha ifade edelim.

Öte yandan, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde görev alan müdürlere de huzur hakkı ödemesi yapılabilir. Nitekim TTK'nın 616/1-f maddesinde, "müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi" limited şirket genel kurullarının devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla, anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketlerde de yönetim organı üyelerine (müdürlere) huzur hakkı ödenebilir. Hem anonim hem de limited şirketlerde yönetim organı üyelerine huzur hakkı ödenebilmesi için şirketin bir önceki faaliyet yılını kârla kapatması gerekmektedir.

Diğer taraftan, anonim ve limited şirketlerde yönetim organı üyelerine huzur hakkı ödenebilmekle birlikte bu ödemenin yapılması zorunlu değildir. Zira genel kurul, huzur hakkı ödenmemesine karar vermiş veya bu hususta herhangi bir karar almamışsa huzur hakkı ödemesi yapılamaz. Başka bir deyişle, huzur hakkı ödemesi yapılabilmesinin şartı esas sözleşmede hüküm bulunması ya da genel kurulun bu yönde karar almasıdır. Ayrıca, yönetim organı üyeleri kendilerinin ücretini belirleyemeyeceği gibi, belediye başkanı veya belediye meclisi de bu hususta karar almaya yetkili değildir. Söz konusu yetki münhasıran şirket genel kuruluna aittir. Bunun yanında, huzur hakkı tutarının, görev dağılımına, ifa edilen görevin niteliğine (yönetim organı başkanlığı, başkan vekilliği, murahhas üyelik gibi), tecrübeye, sorumluluk derecesine

bağlı olarak farklı tutarlarda belirlenmesi mümkündür.

Son olarak, huzur hakkının tutarına ilişkin mevzuatta asgari veya azami bir tutar öngörülmemekle birlikte ödenecek tutar, makul ölçülerde, emsal ücretlere uygun ve dürüstlük (iyi niyet) kuralı ihlal edilmeyecek şekilde, ayrıca şirket ile yönetim organı üyeleri arasında menfaatler dengesi göz önünde bulundurularak ve söz konusu hak kötüye kullanılmadan belirlenmelidir. Mezkûr belirleme; şirketin niteliği, büyüklüğü, faaliyet alanı ve faaliyet dönemi içerisindeki ekonomik/mali durumu ve günün koşulları, yönetim organı üyelerinin bu görev için harcadığı emek ve mesai ile bunların görev, yetki ve sorumluluklarıyla dengeli ve uyumlu bir şekilde yapılmalıdır.

### 3. HUZUR HAKKI ÖDEMESİN-DEN GELİR VERGİSİ KESİNTİSİ YAPILMASI

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun<sup>2</sup> (GVK) 1. maddesinde gelir, gerçek kişilerin gelirlerinin gelir vergisine tabi olduğu ve gelirin bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı olduğu belirtilmiştir; geliri oluşturan kazanç ve iratların sayıldığı aynı Kanunun 2. maddesinde de 'ücret', bu kazanç ve iratlar arasında yer verilmiştir.

GVK'nın 61. maddesinde ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler olarak tanımlanmış, ayrıca aynı maddenin dördüncü bendinde, yönetim ve denetim kurulları

başkanı ve üyeleriyle tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin ücret olarak vergilendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Anılan hükümler uyarınca, belediye şirketlerinde yönetim organı üyelerine yapılan huzur hakkı ödemelerinin ücret olarak değerlendirilmesi ve brüt tutarlar üzerinden gelir vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Öte yandan, GVK'nın 94. maddesinde; "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dâhil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar." hükmüne yer verilmiş ve bu maddenin 1 no.lu bendinde de "Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre" denilmek suretiyle huzur hakkı ödemeleri gelir vergisi tevkifatına tabi kılınmıştır. GVK'nın 103. maddesine göre 2023 yılı<sup>3</sup> için ücret ve dolayısıyla huzur hakkı gelirlerine uygulanacak gelir vergisi tarifesi ise aşağıdaki gibidir:

<sup>2</sup> GVK'nın 103/1. maddesinde yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin 2022 yılı vergilendirilmesinde esas alınan tarife, Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 323) ile belirlenmiş ve bu Tebliğ, 30.12.2022 tarihli ve 32059 ikinci mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

<sup>2</sup> 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 06.01.1961 tarihli ve 10700 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

	Oran
70.000 TL'ye kadar	% 15
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	% 20
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	% 27
1.900.000 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL), fazlası	% 35
1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 621.400 TL (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	% 40

Görüldüğü üzere, huzur hakkı üzerinden yapılan gelir vergisi kesintileri artan bir oran sistemine göre yapılmaktadır.

Bu arada, belediye şirketlerince hizmet karşılığı olarak yapılan huzur hakkı ödemeleri, emsallerine ve şirketin mali durumuna uygun olması koşuluyla, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu<sup>4</sup> kapsamında kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Ancak, söz konusu ödemenin emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak yapılması halinde anılan Kanunun transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtılması hakkındaki hükümleri uygulanır ve emsaline göre fazla ödenen tutar kurum kazancının tespitinde gider olarak indirim konusu yapılamaz.

Yeri gelmişken belirtelim ki, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun<sup>5</sup> (VUK) 238. maddesi uyarınca GVK'ya göre ücret kabul edilen huzur hakkı ödemeleri için her ay "bordro" düzenlenmesi gerekmektedir.<sup>6</sup> Ancak huzur hakkı ödemesi sigorta primine tabi değildir.

4 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 21.06.2006 tarihli ve 26205 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

5 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10-12.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanmıştır.

6 Cumhuriyet İnan Bilen ve Selin Güler, Tüm Yönleriyle Huzur Hakkı, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 456, Ağustos 2019, s.146.

#### 4. HUZUR HAKKI ÖDEMESİNDEN DAMGA VERGİSİ KESİNTİSİ YAPILMASI

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun<sup>7</sup> 1. maddesinde; bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu, 3. maddesinin birinci fıkrasında, damga vergisinin mükellefinin bu kağıtları imzalayanlar olduğu, 10. maddesinde de damga vergisinin nispi veya maktu olarak alınacağı, nispi vergide, kağıtların nevi ve mahiyetlerine göre bu kağıtlarda yazılı belli paranın, maktu vergide kağıtların mahiyetlerinin esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "IV-Makbuzlar ve diğer kağıtlar" başlıklı bölümünün 1/b fıkrasında, maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dâhil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden

7 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu, 11.07.1964 tarihli ve 11751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

kağıtların nispi damga vergisine tabi olacağı belirtilmiştir. Bu nedenle, belediye şirketlerinde yönetim organı başkan ve üyelerine yapılan brüt huzur hakkı tutarı üzerinden binde 7,59 nispetinde damga vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

### 5. HUZUR HAKKI ÜZERİNDEN GELİR VE DAMGA VERGİSİ TEVKİFATININ BELEDİYE ŞİRKETİNCE YAPILMASI

VUK'un 8. maddesinde mükellefin, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzel kişiler olduğu; vergi sorumlusunun ise, verginin ödenmesi bakımından alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişi olduğu ifade edilmiştir. Aynı Kanununun 11. maddesinde de yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar ve dolayısıyla belediye şirketleri, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumlu kılınmıştır. Daha önce ifade edildiği üzere GVK'nın 94. maddesi uyarınca huzur hakkı ödemeleri, kaynaktan kesintiye tabi tutulmaktadır.

Bu çerçevede, vergi sorumlusu olan belediye şirketi, vergi mükellefi olan yönetim organı üyelerinin istihkaklarına terettüp eden gelir vergisini, kaynaktan kesme yöntemiyle ödeme sırasında tevkif etmesi ve vergi dairesine beyanda bulunması gerekmektedir.

### 6. HUZUR HAKKI TUTARININ NET VEYA BRÜT OLARAK BELİRLENMESİNİN SONUÇLARI

Yönetim organı üyelerine yapılacak huzur hakkı tutarının belirlendiği genel kurul kararında ödemenin 'net' mi yoksa

brüt olarak mı yapılacağı belirtilmesi ya da herhangi bir açıklamanın bulunmamasının sonuçları gelir ve damga vergisinin hesaplanması ve yapılacak ödeme tutarının tespiti bakımından önem arz etmektedir.

Örneğin; genel kurul tarafından anonim şirket yönetim kurulu üyelerine/limited şirket müdürlerine 2023 yılı için aylık net 6.000 TL huzur hakkı ödenmesine karar verilmişse, organ üyelerine bu tutarda ödeme yapılacak, gelir vergisi ve damga vergisi bu tutar üzerinden ayrıca brütleştirilerek hesaplanacaktır. Başka bir anlatımla, yönetim organı üyeleri aylık net 6.000 TL huzur hakkı alacaktır. Buna mukabil, ilgili genel kurul kararında "net" ibaresine yer verilmemiş veya huzur hakkına terettüp eden vergilerin şirket tarafından katlanılacağı belirtilmemişse 6.000 TL üzerinden ilgili mevzuat uyarınca gerekli kesintiler yapıldıktan sonra kalan tutar yönetim organı üyelerine ödenecektir.

Dolayısıyla, ihtilafların yaşanmaması bakımından genel kurul kararında, huzur hakkı tutarının net mi, yoksa brüt mü olduğunun gösterilmesi uygun olacaktır. Öyle ki, Sayıştay raporlarında,<sup>8</sup> belediye şirketi genel kurul kararında huzur hakkının net olarak ödeneceği öngörülmemişken, kararda belirtilen tutar kadar yönetim organı üyelerine ödeme yapılmasının ve gerekli vergi kesintilerinin de bu tutarlar üzerinden hesaplanmasının, belediye şirketinin yersiz bir şekilde zarar etmesine sebebiyet verdiği ve ilgili kararda yapılacak ödemelerin "net tutar" üzerinden gerçekleştirileceği

<sup>8</sup> <https://www.sayistay.gov.tr/reports/G0YEq9lYj3-ankara-bu-yuksehir-belediyesi-metropol--imar-as> (Erişim-10.05.2023).

belirtilmemişse yönetim organı üyelerine yapılacak ödemelerden söz konusu tutarlar düşüldükten sonra kalanın ödenmesi gerektiği, zira gelir ve damga vergilerine karşılık gelen tutarların normal şartlarda şirketin değil, huzur hakkı alan kişilerin katlanması gereken tutarlar olduğu belirtilmektedir.

## 7. SONUÇ

Belediyeler tarafından kurulan ya da ortak olunan şirketler, yönetim organınca yönetilir ve temsil olunur. Yönetim organı, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise müdürlerdir. Belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi sermaye şirketleri olup, belediyelerin tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir. Söz konusu şirketler, diğer şirketler gibi mezkûr Kanunda öngörülen kurallara tabidir. Bu kapsamda, TTK'nın 394 ve 616/1-f maddeleri doğrultusunda anılan şirketlerin yönetim organında görev yapanlara, ifa ettikleri görevin karşılığı olarak şirket bütçesinden huzur hakkı ödemesi yapılabilir.

Yönetim organı üyelerine huzur hakkı verilip verilmeyeceği ile ödenecek huzur hakkı tutarını belirleme yetkisi şirket genel kuruluna aittir. Bu yetki belediye organları tarafından kullanılmayacağı gibi şirketin yönetim organı da kendi huzur hakkını belirleyemez.

Bunun yanında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61. maddesi uyarınca yönetim organı başkan ve üyelerine ödenecek huzur hakkının ücret olarak değerlendirilmesi ve ödenen tutar üzerinden

aynı Kanunun 94. maddesine göre gelir vergisine tabi tutulması, ayrıca yapılan huzur hakkı ödemeleri nedeniyle düzenlenen kağıtların ihtiva ettiği tutar üzerinden 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablonun IV-1/b fıkrasına göre nispi damga vergisine tabi tutulması ve tevkif edilen vergilerin ilgili vergi dairesine ödenmesi gerekmektedir.

Belediye şirketlerinin, daha sonradan herhangi bir sorumluluğa muhatap olmaması ve Sayıştay denetimlerinde bir sorunla karşılaşmaması bakımından, yönetim organı üyelerine ödenen huzur hakkı tutarları üzerinden gelir vergisi ve damga vergisi kesintisi yapılması hususunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi menfaatlerine olacaktır.

## KAYNAKÇA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (06.01.1961 tarihli ve 10700 sayılı R.G.).

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10-12.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.).

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu (11.07.1964 tarihli ve 11751 sayılı R.G.).

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (21.06.2006 tarihli ve 26205 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Bilen, Cumhur İnan ve Güler, Selin, Tüm Yönleriyle Huzur Hakkı, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 456, Ağustos 2019.

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 323) (30.12.2022 tarihli ve 32059 ikinci mükerrer sayılı R.G.).

<https://www.sayistay.gov.tr>



## BELEDİYE BAŞKANININ BELEDİYEYE AİT BİR ŞİRKETTE MÜDÜR OLARAK GÖREV ALMASI

Erdoğan DEDEOĞLU\*

### 1. GİRİŞ

Belediyelerle ilgili yasal düzenlemeler 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yapılmış olup bu Kanunda belediye; Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanunda belediyenin organları da belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olarak sayılmıştır.

Belediyenin organları arasında sayılan belediye meclisi, belediyenin karar organı olup ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilmiş üyelerden oluşur.

Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,

b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden,

Oluşur.

Belediyenin organları arasında sayılan belediye başkanı ise, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilir.

Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve yürütme organı olup aynı zamanda belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanları seçimle işbaşına gelen görevlilerdir.

Belediye başkanları, belediyenin en büyük amiri olmak, belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediye tüzel kişiliğini temsil etmek gibi nitelikleri sebebiyle birçok görevler ve yetkilerle donatılmıştır.

Bu makalemizde belediye başkanının kendi belediyesine ait bir belediye şir-

\* Sayıştay Uzman Denetçisi, Kamu Yönetimi Uzmanı

ketinde şirket müdürü olarak görev alıp alamayacakları konusu incelenecektir.

## 2. 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNUNDA BELEDİYE BAŞKANLARI

5393 sayılı Belediye Kanununun 37.nci maddesine göre belediyenin organları arasında sayılan belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilir.

Belediye başkanları, görevlerinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamazlar; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamazlar ve yönetiminde bulunamazlar.

Belediye başkanının görev ve yetkileri de Kanunun 38.nci maddesinde şöyle sayılmıştır:

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

c) Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.

d) Meclise ve encümen başkanlık etmek.

e) Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

f) Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.

g) Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.

h) Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.

i) Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.

j) Belediye personelini atamak.

k) Belediye ve bağlı kuruluşları ile işlemlerini denetlemek.

l) Şartsız bağışları kabul etmek.

m) Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

n) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.

o) Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.

p) Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Kanunun 39.ncü maddesinde belediye başkanının özlük hakları konusu düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeye göre belediye başkanına nüfusu;

a) 10.000'e kadar olan beldelerde 70.000,

b) 10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde 80.000,

c) 50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde 100.000,

d) 100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde 115.000,

e) 250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde 135.000,

f) 500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 155.000,

g) 1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde 190.000,

h) 2.000.001'den fazla olan beldelerde 230.000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplanmasında (c) bendinde belirtilen gösterge rakamı esas alınır.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmez.

Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü buldukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usûllere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü buldukları için de uygulanır.

Kanunun 40.ncü maddesine göre belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hâllerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir. Başkan vekili, başkanın yetkilerine sahiptir. Başkan vekiline, gö-

rev süresince başkana ödenen aylık brüt ödeneğin gün hesabı üzerinden ödenek verilir.

Kanunun 42.nci maddesine göre belediye başkanı, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.

Kanunun 43.ncü maddesine göre Belediye başkanının kendisinin, birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının ve evlatlıklarının, belediye ile ihtilâflı olduğu durumlarda dava açılması ve bu davada belediyenin temsili, meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendirileceği kişiler tarafından yerine getirilir.

Kanunun 44.ncü maddesine göre belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden sona erer.

Belediye başkanının;

a) Mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülki idare amiri tarafından belirlenmesi,

b) Seçilme yeterliğini kaybetmesi,

c) Görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenmesi,

d) Meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması,

Hâllerinden birinin meydana gelmesi durumunda İçişleri Bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararıyla başkanlık sıfatı sona erer.

Kanunun 45.nci maddesine göre belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından



belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

a) Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

Seçer.

Ancak, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifası halinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Bu fıkra gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri 31 inci maddede belirtilen encümen üyeleri tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından ve gizli oyla seçilir. İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır. Dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olur. Oyların eşitliği durumunda kur'a çekilir.

Birinci fıkranın (b) bendi uyarınca başkan vekili seçildikten sonra belediye başkanlığının (a) bendinde belirtilen nedenlerle boşalması durumunda bu maddeye göre belediye başkanı seçilir.

Yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır. Başkan vekili, yeni başkan seçilinceye veya görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkan vekili, bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi en geç onbeş gün içinde tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanır.

Kanunun 46.ncı maddesine göre belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapıncaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il

belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediyeye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır.

Kanunun 27.nci maddesine göre belediye başkanı ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

Kanunun 28.nci maddesine göre de belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.

### 3. BELEDİYE BAŞKANININ BELEDİYEYE AİT BİR ŞİRKETTE MÜDÜR OLARAK GÖREV ALMASI

5393 sayılı Belediye Kanununun 70.nci maddesinde belediyelere, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre şirket kurabilme yetkisi verilmiştir. Bu yetkiye istinaden birçok belediye tarafından çeşitli alanlarda kurulmuş belediye şirketleri bulunmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve yürütme organı olup aynı zamanda belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanlarının, belediyenin en büyük amiri olmak, belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediye tüzel kişiliği-

ni temsil etmek gibi nitelikleri sebebiyle birçok görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Bu görev ve yetkilere sahip olan belediye başkanları kendi belediyelerine ait bir belediye şirketinde müdür olarak görev alabilir mi? Bazı belediyelerde özellikle yeni seçilen belediye başkanlarının ve meclis üyelerinin kendi belediyelerine ait belediye şirketlerinde müdür olarak görevlendirildiği görülmektedir.

Bu konuda çeşitli tereddütler yaşanmakta olup bir Sayıştay Mali Denetim Raporunda belediyede meclis üyelerinin şirket müdürü olarak görevlendirilmesi bulgu konusu olarak yer almıştır.

Doğrudan belediye başkanları ile ilgili olmamakla birlikte benzer şekilde seçilen meclis üyelerinin belediye şirketinde müdür olarak görevlendirilmesi ile ilgili bir belediyenin 2017 yılı Sayıştay Mali Denetim Raporunda şu tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir:

Belediye meclis üyeleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 27 ve 28'inci maddesinde yer verilen hükümlere aykırı şekilde münhasıran kendileriyle ilgili görüşmelerin olduğu meclis toplantılarına katılarak oy kullanmış ve Belediye'ye ait olan şirkette müdürler kurulu başkanı ve şirket müdürü adı altında görev almışlardır.

5393 sayılı Kanun'un "Başkan ve meclis üyelerinin görüşmelere katılamayacağı durumlar" başlıklı 27'nci maddesinde;

*"Belediye başkanı ve meclis üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar"*

düzenlemesine yer verilmiştir. Aynı

Kanun'un "Başkan ve meclis üyelerinin yükümlülükleri" başlıklı 28'inci maddesinde ise;

*"Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren bir yıl süreyle, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz"*

düzenlemesine yer verilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi hükmü gereği meclis üyelerinin münhasıran kendileriyle ilgili konuların görüşüldüğü toplantılara katılmaları yasaklanmıştır. Kanun'un 28'inci maddesinde ise meclis üyelerinin belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyeceği, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemelere aykırı şekilde Belediye meclis üyeleri ..... ve ..... münhasıran kendilerini ilgilendiren konuların görüşüldüğü 05/07/2017 tarihli meclis toplantılarına katılmışlar ve kendileriyle ilgili alınan 135 numaralı kararda oy kullanmışlardır. Alınan bu kararla bahsi geçen meclis üyeleri 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde düzenlenen hükme aykırı şekilde sermayesinin tamamı Belediye'ye ait olan ..... Kent Hizmetleri İnş. Tur. Eğ. Tic. San. Ltd. Şti' nin müdürler kurulu başkanlığı ve şirket müdürü olarak şirketin temsilciliğini yapmak üzere görevlendirilmişlerdir. Ayrıca Belediye Meclisi tarafından alınan 09.11.2016 tarih ve 128 sayılı karar ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine uyulmaksızın ihale yapılmadan 140 personel çalıştırılmasına

dayalı hizmet alımı işi meclis üyelerinin temsilciliğini ve yöneticiliğini yapmakta olduğu ..... Kent Hizmetleri İnş. Tur. Eğ. Tic. San. Ltd. Şti. tarafından taahhüt edilerek Belediye'ye karşı yüklenmeye girilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; özetle,

Belediye meclis üyelerinin kendileriyle ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantısına katılması ve oy kullanmasıyla ilgili olarak; 5393 sayılı Belediye Kanununun 27 inci maddesinde yer verilen yasaklanmanın kişileri ya da yakınlarını ilgilendiren, oy kullanmaları sonucu kendilerine ya da maddede sayılan yakınlarına fayda sağlayan belediye iş ve işlemleri ile ilgili kararlar almalarının önüne geçilmesini amaçladığı, bulguda belirtildiği şekilde maddenin geniş yorumlanması durumunda encümene, denetim komisyonuna, ihtisas komisyonlarına ya da seçimleri takip eden ilk toplantıda başkan vekili ve katip üye seçimine ilişkin toplantılara katılımın da mümkün olamayacağı, bulguda belirtilen 05.07.2017 tarihli meclis toplantısında da belediye şirketine yönetici seçimi yapıldığı ve aynen encümene, denetim komisyonuna veya ihtisas komisyonlarına üye seçimi mantığı ile hareket edildiği, dolayısıyla adı geçen meclis üyelerinin bu seçime ilişkin toplantıya katılmalarının 5393 sayılı Kanununun 27 inci maddesine aykırılık teşkil etmemesi gerektiği belirtilmektedir.

Belediye meclis üyelerinin sermayesinin tamamı belediyeye ait olan ve belediyeye karşı yüklenme ve taahhüde giren şirkette müdürler kurulu başkanı ve şirket müdürü adı altında şirketti temsil etmeye yetkili olarak görevlendirilmeleriyle ilgili olarak; Belediyeyi tem-

silen belediye şirketinde görev almanın 5393 sayılı Kanununun 28'inci maddesinde düzenlenen yasak kapsamında olduğu yönündeki değerlendirmenin kanunun amacından uzak ve geniş bir yorum olduğu, Danıştay 1. Dairesinin 21.09.1984 gün ve Esas No: 1984/224, Karar No: 1984/209 sayılı kararında, «İl özel idaresinin ortak olduğu bir anonim şirketin genel müdürlük görevini il özel idaresine 'karşı' bir görev ya da iş olarak nitelendirmeye olanak bulunmadığı gerekçesiyle 'özel idare müdürlüğü görevinden ayrılan bir kişinin, özel idarenin ortak olduğu anonim şirketin genel müdürlük görevini üstlenmesinin 2531 sayılı Kanununun 2 inci maddesindeki yasak kapsamında bulunmadığını yönünde karar verdiği, ayrıca şirketi temsile yetkili olanların belediye ile ilgili ihalelerde 4734 Sayılı Kanun ve 2886 Sayılı Kanun gereğince ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olmadığı da düşünüldüğünde Belediye Kanunu 28 inci maddeye aykırılığın söz konusu olmadığı belirtilmektedir.

Sonuç olarak Kurum tarafından verilen cevapta; belediye meclis üyelerinin kendileriyle ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantısına katılması ve oy kullanmasıyla ilgili olarak 5393 sayılı Kanun'un 27'nci maddesiyle getirilen yasaklamanın oy kullanmaları sonucu kendilerine ya da maddede sayılan yakınlarına fayda sağlanmasını engellemeye yönelik olduğu, bulguda ise bu hükmün geniş yorumlandığı, böyle bir yorumda meclis üyelerinin encümen, ihtisas komisyonları ve denetim komisyonuna üye seçimlerine ilişkin toplantılarda da oy kullanmasının mümkün olmadığı belirtilerek adı geçen meclis üyelerinin bu seçime ilişkin toplantıya

katılmalarının 5393 sayılı Kanun'un 27 nci maddesine aykırılık teşkil etmemesi gerektiği belirtilmektedir. Ancak alınan meclis kararı kurum tarafından verilen cevapta belirtildiği şekilde encümen, ihtisas komisyonları ve denetim komisyonuna üye seçimi gibi 5393 sayılı Kanun'la belediyenin organlarının oluşumu ve işleyişine ilişkin bir karar olmayıp sadece belirtilen meclis üyelerini ilgilendirmektedir. Bu nedenle belediye meclis üyelerinin sadece kendilerini ilgilendiren bir konunun görüşüldüğü toplantıya katılıp oy kullanmaları 5393 sayılı Kanununun 27'nci maddesi hükümlerine aykırıdır.

Kurum tarafından verilen cevapta belediye meclis üyelerinin sermayesinin tamamı belediyeye ait olan ve belediyeye karşı yüklenme ve taahhüde girişen şirkette müdürler kurulu başkanı ve şirket müdürü olarak şirketi temsil etmeye yetkili görevlerde bulunmasının 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde düzenlenen belediye başkanı ve belediye meclis üyelerinin belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyeceği, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacağı yönündeki yasaklama kapsamında olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca İl Özel İdaresi müdürlüğü görevinden ayrılan bir kişinin İl Özel İdaresinin ortak olduğu bir anonim şirketin genel müdürlük görevini yapmasıyla ilgili olarak Danıştay 1. Dairesi tarafından 2531 sayılı Kanun'un 2'nci maddesindeki yasak kapsamında bulunmadığı yönünde karar verildiği emsal gösterilerek şirket müdürü ve müdürler kurulu başkanlığı yapan kişilerin belediyenin ihale ile ilgili işlerinde görev almadığı belirtilmektedir.

Belediye meclis üyelerinin şirket müdürü ve müdürler kurulu başkanlığı yaptığı ve temsile yetkili olduğu şirket, belediyeye karşı yüklenme ve taahhütte bulunmaktadır. Dolayısıyla şirketin belediyeye karşı yapmış olduğu işlemlerle ilgili karar alma yetkisi şirketi temsile yetkili şirket müdürü ve müdürler kurulu başkanına aittir. Dolayısıyla şirket müdürü ve müdürler kurulu başkanı tarafından şirket yöneticisi olarak belediyeye karşı taahhüde girmektedirler. 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesiyle getirilen yasaklama sadece belediye başkanı ve meclis üyeleriyle ilgili özel bir düzenlemedir. Kurum tarafından emsal gösterilen Danıştay kararına konu olayda ise daha önce il özel idaresinde görev yapan kişinin il özel idaresinin ortağı olduğu şirkette genel müdürlük görevini yapması söz konusu olup şirket müdürü olarak il özel idaresine karşı taahhütte bulunması söz konusu değildir. Bu husus Danıştay 1. Dairesinin ilgili kararında aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

*“İl özel idare müdürlüğü görevinin Kanununun 1 inci maddesinde sayılan görevlerden olduğunda kuşku yoktur. Ancak, 2 nci maddede getirilmiş olan yasaklama kapsamında sayılması ana koşullarından birisi, alınacak görev ve işin girilecek taahhüdün ya da yapılacak komisyonculuk veya temsilciliğin daha önce hizmetinde bulunulan daire, idare, kurum ve kuruluşta “karşı” bir görev, iş taahhüt komisyonculuk veya temsilcilik niteliğinde bulunmasıdır.*

*İl özel İdaresinin ortak olduğu bir anonim şirketin genel müdürlük görevini il özel idaresine “karşı” bir görev ya da iş olarak nitelendirmeye olanak bulunmadığı açıktır.”*

Kararda belirtilen olayda daha önce il özel idaresinde görev almaktayken genel müdürlüğünü yaptığı ve il özel idaresinin ortağı olduğu şirket tarafından il özel idaresine karşı bir görev, iş taahhüt, komisyonculuk veya temsilcilik üstlenilmemiştir. Belediye meclis üyelerinin yönetiminde bulunan şirket ise belediyeye karşı taahhütte bulunmaktadır. Bu nedenle belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren bir yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almaları 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi hükümlerine aykırıdır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 27'nci ve 28'nci maddelerinde belediye başkanları ve meclis üyelerinin, meclis görüşmelerine katılamayacakları durumlar ve yükümlülükleri ortak olarak belirlenmiştir.

Yukarıda bahsedilen Sayıştay Mali Denetim Raporunda, belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren bir yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almaları 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi hükümlerine aykırı bulunmuştur.

***Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren bir yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almaları uygun bulunmadığından, yükümlülükleri ve görüşmelere katılamayacakları durumlar ortak olarak belirlenen belediye başkanlarının da aynı gerekçelerle görevinin devamı esnasında***



## BELEDİYE BAŞKANININ BELEDİYEYE AİT BİR ŞİRKETTE MÜDÜR OLARAK GÖREV ALMASI

*ve görev süresinin bitmesinden itibaren iki yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almalarının 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi hükümlerine aykırı olacağı değerlendirilmektedir.*

### 4. SONUÇ

Belediye Kanunu ile belediyelere, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilme yetkisi verilmiş ve bu yetkiye istinaden belediyeler tarafından birçok belediye şirketi kurulmuştur.

Belediyeler tarafından kurulan bu şirketlerde belediye idaresinin başı ve yürütme organı olup aynı zamanda belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olan belediye başkanlarının, zaman zaman şirket müdürü veya yöneticisi olarak görev aldıkları görülmektedir.

Yukarıda bahsi geçen Sayıştay Mali Denetim Raporunda, belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren bir yıl süreyle be-

diyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almaları 5393 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi hükümlerine aykırı bulunmuştur.

Belediye başkanları ile meclis üyelerinin yükümlülükleri ve görüşmelere katılmayacakları durumlar Kanunda ortak olarak belirlendiğinden, belediye meclis üyeleri için getirilen kısıtlamanın belediyeye başkanları için de geçerli olacağı kuşkusuzdur.

Bu nedenle belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren bir yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almaları uygun bulunmadığından, yükümlülükleri ve görüşmelere katılmayacakları durumlar ortak olarak belirlenen belediye başkanlarının da aynı gerekçelerle görevinin devamı esnasında ve görev süresinin bitmesinden itibaren iki yıl süreyle belediyeye karşı taahhütte bulunan şirkette yönetici olarak görev almalarının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.



**Murat AKDAĞ \***

## OTURDUĞUM EV BENİ OLASI BİR DEPREMDE KORUR MU? BUNU NASIL ANLARIM?

Asrın felaketi olarak adlandırılan ve hafızlarımızda derin acılar bırakan 06 Şubat depremleri, toplumda derin travmalar oluşturdu. Deprem bölgesinde hasar tespit çalışmalarında görev aldığım süre içerisinde, evlerinde oluşan deprem sonrası hasarların depremzedeleri tedirgin ettiğini ve bizleri görünce korkularının bir nebze azaldıklarını, evinde oturabilirsin sözünü duymayı çok istediklerini gözlerinin içine baktıklarında anlıyorsun. Hal böyle olunca vatandaşın aklını kurcalayan oturduğum evim ne kadar sağlam?, yaşanacak olası bir depremde evim çöker mi? şeklinde çokça sorulara cevap bulmak için araştırmalar yapmaya başladılar. Şimdi bu sorulara cevap vermeden önce ülkemizde meydana gelen deprem sonrası, evlerimizde daha çok hangi tür hasarlar meydana gelmektedir, bu hasar tipleri hakkında kısa bilgi vermekte fayda görüyorum.

Ülkemiz bulunduğu coğrafya itibari ile sismik açıdan oldukça aktif bir kuşakta yer almaktadır. Bu durum bize maalesef deprem felaketinin ülkemizde kaçınılmaz bir afet olduğunu ve bununla birlikte

yaşamak zorunda olduğumuz gerçeğini göstermektedir. Yapılarımızın depreme karşı korumanın en iyi önlemin, uygun yapı malzemelerinin seçimi ve yönetmeliğe uygun olmasından geçtiğini bir önceki ( Nisan ayı sayısında) makalemde bahsetmiştim. Tasarım ve yapım sırasında gereken özen gösterilmemiş yapıların, depremde hasar alması veya yıkılması olasılığı daha fazladır. Ülkemizdeki mevcut yapı stokunun çok büyük bir kısmı betonarme çerçevelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla meydana gelen depremlerde bu tür yapıların, orta veya şiddetli bir deprem sonrasında birçok nedene bağlı olarak hasara uğradığını göstermiştir. Peki adına deprem dediğimiz bu doğa felaketi yapılarda ne tür hasar oluşturuyor?

Yapısal hasar, bir yapının veya yapı elemanının kullanımı sırasında standart veya tanımlanmış özelliklerini herhangi bir nedenden ötürü kısmen yitirmesi olarak tanımlanabilir. Betonarme binalarda yapısal hasar meydana getiren en önemli etken deprem olduğunu artık hepimiz maalesef yaşadığımız depremler sonrası öğrendik. Yapı deprem anında

\* İnşaat Yüksek Mühendisi

hasar alabilir ancak yıkılmamalıdır. Biz mühendislerde hesaplamaları bu durumu dikkate alınarak yapmaktadır. Şimdi yapılarda en sık hangi hasarlar meydana gelir kısaca bilgi edinelim.

### Hasar Tipleri...

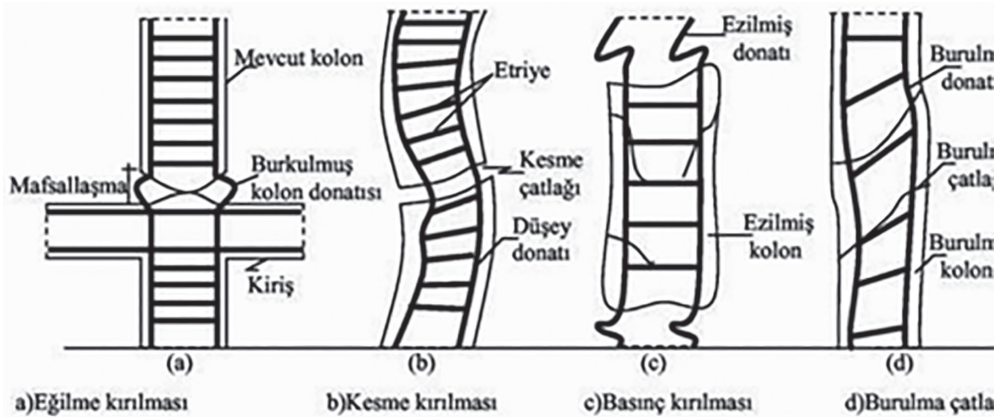


Dolgu duvar ile taşıyıcı çerçeve arasındaki sıva çatlakları

## 2. TAŞIYICI ELEMANLARDA MEYDANA GELEN HASARLAR

Yüksek şiddetli depremlerde yapıda en fazla hasar daha çok kolonlarda rastlanılmaktadır. Deprem esnasında kolonlara gelen kesme kuvvetini karşılayacak yeterli etriye ve çiroz gibi elemanların

eksikliği kolonda ani ve gevrek kırılmalar meydana getirmektedir. Bu da yapıda ağır hasarlara yol açmaktadır. Kolonun depremde performansının iyi bir davranış sergilemesi, sargı donatılarının yeterli ve yönetmeliğe uygun olmasına ve kolonun kesit büyüklüğünün yeterli olmasına bağlıdır.

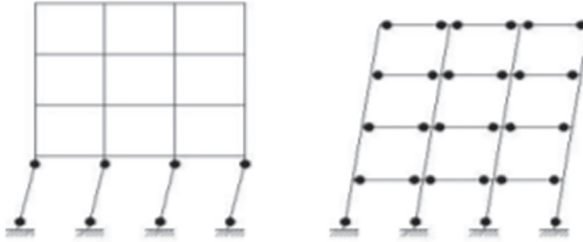




### 3-YUMUŞAK KAT DÜZENSİZLİĞİNE BAĞLI MEYDANA GELEN HASARLAR

Yumuşak kat düzensizliği ülkemizde oldukça yaygın bir durumdur. Bunun nedeni bir çok binanın özellikle alt katları dükkan, otopark olarak ticari amaçlar için kullanılmasıdır. Ülkemizde alt katlarda ticari amaçla kullanılmak istenilen dükkanlarda ara kat yüksekliği değişimi,

yapıda hem kesme kuvvetinde hem de yer değiştirme talebinde bir azalma meydana getirecektir. Buda yapının savunma mekanizmasını azaltacaktır. Ticari amaçlı kullanılmak istenilen katlarda doğru duvarlar kullanılması yerine vitrinlerin yada camekanların kullanılması, iç kısımlarda daha geniş alan oluşması için daha az, hatta hiç yapılmayan iç duvarlar, yapının düşeyde rijitliğini azaltan etkenlerdir.



Yumuşak kat ve ideal göçme mekanizması

### 4- TEMEL-ZEMİN VE SIVILAŞMAYA BAĞLI YAPILARDA MEYDANA GELEN HASARLAR

Binaların depremde hasar görmesinin, zeminden kaynaklanan bir durum olduğu ön plana çıktığı hallerde depreme karşı binanın güvende olup olmadığı, yapının statik hesaplarının önemi kadar

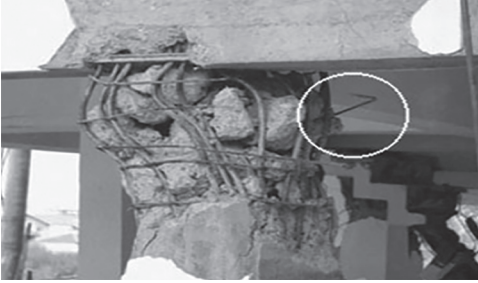
zemin durumunun da önemli olduğu bir gerçektir. Genelde toplumda zemin iyi değilse bina yapılmaz gibi bir algı oluşmuştur. Bu kişilere göre zemin sağlam ise bina yıkılmaz. Bir yapının inşasında zemin durumu çok önemli bir etkidir. Zeminin cinsine göre yapıyı tasarlamak gerekir.



Maraş merkezli depremde sıvılaşmaya bağlı fay hattının vurduğu karayolu

### 5. KALİTESİZ MALZEME KULLANIMI VE İŞÇİLİK HATASINA BAĞLI YAPIDA OLUŞAN HASARLAR

Son yıllarda ülkemizde meydana gelen depremlerde hasar alan yapılarda beton kalitesinin dolayısıyla buna bağlı dayanımın kalitesiz ve düşük olduğu, daha çok denetim eksikliğinden kaynaklı depremde yıkılan binalarda görüldü ki bir çok yapıda agrega yerine kum kullanıldığı, kalite kontrolün hiç denetlenmediği geçmiş dönemlerde deprem sonrası



90 ° yapılmış ve kanca boyu yetersiz bir etriyenin zorlanma sonucu açılan taşıyıcı

Ülkemizde deprem sonrası daha çok yukarıda bahsettiğim hasar tiplerine evlerimizde rastlamaktayız. Deprem sonrası yapılarda hasar tespiti öncelikli iş olarak yapılması gerekmektedir. Hasar durum tespitleri, hızlı bir şekilde güvenilir yöntemlerle yapıлып, elde edilen bilgiler doğrultusunda değerlendirilip sonuçlandırılmalıdır. Deprem sonrası ilk hasar tespit ve değerlendirme çalışmalarının tecrübeli mühendisler tarafından yapılması ve incelemeye konu bina hakkında verilecek kararın uygunluğu, tespiti yapan yapı mühendisinin bilgi, beceri ve deneyimi ile doğru orantılıdır. Yapılardaki hasarın iyi değerlendirilmesi, yapının performansının daha iyi anlaşılmasına ve

hasar gören yapılarda, donatı yetersizliği, taşıyıcı elemanlarda hatalı ve yetersiz yanal donatıların olduğu, düşey donatılarda standarta uygun demirlerin konmadığı, yatay donatıların yetersiz ve belirtilen aralıklarda olmayışı, sıklaştırma bölgesinde yönetmeliğe uygun olmayan yetersiz donatılar ve kanca boyları, düşey donatı bindirme boylarının hatalı veya yönetmeliğe uymadığı, projelendirme hataları gibi bir çok nedenlerin olduğu görülmüştür.



Çimento hamuru-agrega çatlağı ve betondan sıyrılan düz inşaat işçiliği

bunu sonucunda hasar durumuna uygun maliyetli bir iyileştirme metodu yapılmasına da yardım edecektir.

Şimdi esas en çok merak edilen, Oturduğum Ev Beni Olası Bir Depremde Korur mu? Bunu Nasıl Anlarım? sorularına cevap arayalım. **UNUTMA!!! Deprem öldürmez, ihmalkarlık ve hatalar sonucu kötü yapılmış binalar öldürür** sözünü hatırlayarak, bilimin ışığında alacağımız tedbirlerle deprem anında yıkım ve can kayıplarına karşı önlem almak mümkün. Gerekli tedbirleri almadan depremi, 'bu coğrafyanın kaderi' diye nitelendirmek bilimle ve yüce dinimizle de örtüşmemektedir.

1- Doğru tasarlanan ve uygulanan, sağlam ve kaliteli malzemeler kullanılarak yapılan yapıların ömrü 45-50 yıl arası belirlenmiştir. Bu sebeple oturduğunuz evin yaşı size yapınızın güvenliği hakkında bilgi verebilmektedir. Yapıda kullanılan her malzemenin bir ömrü vardır, dolayısıyla eskiyen ve ömrünü tamamlayan beton ve donatının düşük mukavemete sahip olacağı, eskimeye ve rutubete bağlı meydana gelecek hasarlar yapıda deprem anında daha büyük hasarlara sebep olacağı bilinmelidir.

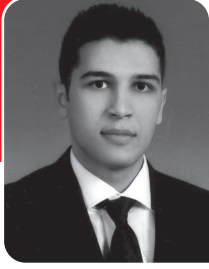
2- Oturduğumuz yapının konumu, bulunduğu zeminin yakınında veya çevresinde fay hattı geçip geçmediğini [https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/doc/diri\\_fay\\_haritalari](https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/doc/diri_fay_haritalari) internet sitesinden kolaylıkla öğrenebiliriz.

3- Yapınızın mimari ve statik projelerini, mühendislik hizmetleri veren firmalardan kontrol ettirebilirsiniz.

4- Yapınız hakkında daha detaylı bilgi sahibi olmak isterseniz, binanın performans analizini (deprem dayanım testi) yaptırabilirsiniz. Maalesef son deprem fırsata çevirmek isteyen bir takım sahte firmalar vatandaşlarımızı kandırmaktadırlar. Bu sadece ve sadece “İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) tescilli olan statik proje ofisleri” ve “üniversitelerdeki inşaat mühendisliği bölümleri” binaların deprem performans tespitlerini yapabilirler. Bunun haricindeki kişi ve kurumlar bu yetkinliğe sahip değildir. Çevre,

Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çıkarılan 6306 Sayılı Kentsel Dönüşüm Kanunu’nda, “Deprem Performansı için Deprem Yönetmeliği 2019 esas alınmalıdır” diyor. Bu durumda yalnızca (2019 Deprem Yönetmeliği Bölüm-15’e göre) bina yapılarının değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi yapılmalıdır. Statik proje ofisleri, tüm bu süreci kurgulayarak yönetirler. Performans analizini yapmak için önce yapı hakkında, taşıyıcı malzemeler hakkında bilgi veren veriler toplanır. Daha sonra alanında uzman mühendis, binanın durumuna göre belirlendiği yerlerden karot numunelerini alınır. Ancak karot alınacak yerde donatılar kesilmemeli ve karot delikleri “yüksek mukavemetli kendinden yerleşen tamir harcı” ile mutlaka doldurulmalıdır. Aksi takdirde yapılan bu işlem yapıya zarar verilmiş olacaktır. Eğer evinizde deprem dayanıklılık testi yaptırmaya karar verdiğinizde bunu mutlaka lisanslı firmalar tarafından yaptırın. Bulduğunuz yerin Belediye veya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne başvurarak teknik destek alabilirsiniz.

Unutmayalım! deprem yine olacaktır, bu gerçeğe yaşamayı bilmeliyiz. Önemli olan can kaybımızın olmaması buda bilimin ışığında alacağımız önlemler ile ancak mümkündür. Umarım yaşanan bu son deprem dönüm noktası olur. Bir daha böyle büyük acılar yaşamamak temennisiyle...



Ufuk ÜNLÜ \*

## BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE TASFİYEDEN DÖNÜLMESİ HALİNDE VERİLECEK BEYANNAMELER VE DEFTERLERİN TASDİKİ

### 1. GİRİŞ

Bilindiği üzere anonim şirket statüsündeki belediye şirketi, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle, esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle, genel kurul kararıyla, iflasına karar verilmesiyle, feshedilmek suretiyle ve kanunlarda öngörülen diğer hâllerde sona erer. Anonim şirketlerin sona ermesiyle birlikte tasfiye süreci başlar. Nitekim, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte şirketlerin tasfiye süreçlerinde önemli kolaylıklar sağlanmış ve bu kapsamda "tasfiyeden dönülmesi" kurumu ihdas edilmiştir.

Bu çalışmada, tasfiye kararı alan ancak, bu süreçte tasfiyeden vazgeçen şir-

ketlerin vermesi gereken beyannameler ve defterlerin nasıl tasdik edileceği hususları yazımız içerisinde incelenecektir.

### 2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE TASFİYEDEN DÖNÜLMESİ

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır. Ancak 6102 sayılı Kanuna göre tasfiyeden dönülmesi de mümkündür. Tasfiyeden dönülmesi, mülga Kanunda bulunmayan, fakat uygulamanın ihtiyaçları nedeniyle doktrin ve yargı tarafından benimsenip uygulanan bir hukuki müessesedir. Esasen tasfiyeden dönme, tasfiye haline giren bir şirket genel kurulunun, alacağı bir kararla, şirketi tasfiye gayesi güden bir şirket olmaktan çıkartabilip, tekrar kâr elde etme amacı güden ve varlığını devam ettiren bir şirket haline döndürmesidir.

Şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise, pay sahip-

\* Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

leri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile alınması gerekir. Esas sözleşme ile bu nisap ağırlaştırılabilir ve başkaca önlemler öngörülebilir. Tasfiyeden dönülmesine ilişkin genel kurul kararını tasfiye memuru tescil ve ilan ettirir. Daha açık bir ifadeyle, tasfiyeden dönme, şirketin sadece sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermesi halinde söz konusu olabilir. Diğer sona erme hallerinin gerçekleşmesi nedeniyle şirketin sona ermiş olması halinde tasfiyeden dönme kararı alınarak şirkete hayatıyet kazandırılmaz. Tasfiyeden dönülmesi özgü durumlar şu şekilde sıralanabilir;

(a) Tasfiyeden dönme, nihai bir karardır. Bu kararla yeni bir hukuki durum meydana gelerek, şirket normal ticarî seyrine dönmektedir.

(b) Tasfiyeden dönme kararı, şirket gayesinde değişikliğe yol açar ve tasfiye esnasında tasfiye gayesini benimsemiş olup tasfiye şirketi olarak adlandırılan şirket, bu pasif gayeden dönerek gelir elde etmeye ve ticarî faaliyetler icra etmeye yönelik aktif bir gayeye yönelir.

(c) Pay bedellerinin veya tasfiye paylarının pay sahipleri arasında dağıtımına başlanıncaya kadar tasfiyeden dönme kararı alınabilir. Bu andan sonra tasfiyeden dönme kararı alınamaz. Zira, bu andan sonra alınacak bir karar, anonim şirketler hukukunda hakim olan, hakim malvarlığının korunması ilkesine aykırılık nedeniyle üçüncü kişilerin haklarını ihlâl edici nitelik taşır.

(d) Pay sahipleri arasında yapılan cüz'i ve anlamsız bir pay bedeli veya tasfiye payı iadesi bile tasfiyeden dönmeyi imkânsızlaştırır. İfa edilmiş edimlerin geriye verilmesi de geriye dönüşü mümkün kılamaz. Buna rağmen alınan bir tasfiyeden dönme kararı batıldır. Bu takdirde, tasfiye paylarını alan pay sahiplerinin aldıklarını iade etmeleri veya etmemeleri bir şey değiştirmez.

(e) Tasfiye esnasında kâr dağıtımını yapılmış olması halinde, kâr dağıtım kararı, şirketin sona ermesinden önce alınmış olmak şartıyla tasfiyeden dönme kararı alınmasını engellemez.

(f) Tasfiyeden dönme kararı alacak genel kurul, toplantıya yönetim kurulu, denetçiler veya tasfiye memurları tarafından davet edilir. Bu gündem maddesi olağan genel kurul toplantısına davetin içinde yer alabileceği gibi, bunun için olağanüstü bir toplantı da yapılabilir.

(g) Genel kurul tasfiyeden dönme kararını nitelikli çoğunlukla almalıdır. Bunun için esas sermayenin en az yüzde altmışının oyu lazımdır. Şu kadar ki, esas sözleşme ile daha ağır yetersayı öngörülebilir.

(h) Tasfiyeden dönme kararı bir esas sözleşme değişikliği kararı değildir. Bu nedenle esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmez.

Diğer taraftan şirket, iflasın açılmasıyla sona ermiş olmasına rağmen iflas kaldırılmışsa veya iflas, konkordatonun uygulanmasıyla sona ermişse şirket devam eder. Dolayısıyla şirket, iflâsın açılması suretiyle sona ermiş olmasına rağmen

iflâs kaldırılmış veya konkordatonun uygulanmasıyla sona ermişse, şirket yine varlığını devam ettirir. Diğer bir deyişle, bu durumlar zımni birer tasfiyeden dönme hali sayılır. Tasfiyeden dönme kararı, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ile tesir icra eder. Bu tescil kurucudur. Ticaret siciline bildirim tasfiye memurlarınca yerine getirilir. Yapılacak bildirim pay sahipleri arasında pay bedelleri ve tasfiye paylarının dağıtımına henüz başlanılmadığını gösteren deliller eklenmelidir.

### 3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE TASFİYEDEN DÖNÜLMESİ HALİNDE YAPILACAK İŞLEMLER

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, kurumlar vergisi beyannamesinin, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın birinci gününden yirmi beşinci günü akşamına kadar mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verileceği hükme bağlanmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun «Tasfiye» başlıklı 17 nci maddesinin birinci fıkrasında;

“(1) Tasfiye dönemi: Her ne sebeple olursa olsun, tasfiye haline giren kurumların vergilendirilmesinde hesap dönemi yerine tasfiye dönemi geçerli olur.

a) Tasfiye, kurumun tasfiyeye girmesine ilişkin genel kurul kararının tescil edildiği tarihte başlar ve tasfiye kararının tescil edildiği tarihte sona erer. Başlangıç tarihinden aynı takvim yılı sonuna kadar olan dönem ile bu dönemden sonraki her takvim yılı ve tasfiyenin sona erdiği dönem

için ilgili takvim yılı başından tasfiyenin bitiş tarihine kadar olan dönem bağımsız bir tasfiye dönemi sayılır.

b) Tasfiyenin başladığı takvim yılı içinde sona ermesi halinde tasfiye dönemi, kurumun tasfiyeye girdiği tarihten başlar ve tasfiyenin bittiği tarihe kadar devam eder.

...

d) Tasfiyeden vazgeçilmesi halinde, kurum hakkında tasfiye hükümleri uygulanmaz. Böyle bir durumda, tasfiyeden vazgeçme kararı, bu kararın alındığı dönemin başından itibaren geçerli olur. Tasfiyeden vazgeçme kararının alındığı tarihe kadar verilen tasfiye dönemi beyannameleri, normal faaliyet beyannamelerinin yerine geçer. Tasfiyesinden vazgeçilen kurumun geçici vergiyle ilgili yükümlülükleri, tasfiyeden vazgeçilmesine ilişkin kararın alındığı tarihi kapsayan geçici vergilendirme dönemi başından itibaren başlar.

2) Tasfiye beyannameleri: Tasfiye beyannameleri, tasfiye memurları tarafından tasfiye dönemlerinin sonundan itibaren Kanunun 14. maddesinde yazılı sürelerde; tasfiyenin sona erdiği döneme ilişkin tasfiye beyannamesi ise tasfiyenin sonuçlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilir...” hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 115 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Sirküleri ile bazı vergi beyannamelerinin verilme süreleri yeni bir belirleme yapıncaya kadar uzatılmış olup, ticari, zirai veya mesleki faaliyeti nedeniyle kurumlar vergisi mükelleflerinin kurumlar vergisi beyannamelerini Nisan ayının son gününe kadar beyan edebilecekleri

ve aynı sürede ödeyebilecekleri karara bağlanmıştır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre; belirli bir tarih itibariyle tasfiyeye giren anonim şirketlerin, tasfiye öncesi kıst dönem beyannamesini tasfiye tarihini takip eden dördüncü ayın birinci gününden yirmi beşinci gün akşamına kadar, tasfiye tarihinden takvim yılı sonunu kapsayan tarihlere ilişkin tasfiye dönemi beyannamesinin ise Nisan ayı sonuna kadar verilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, anonim şirketler tarafından belirli bir tarihte tasfiyeden vazgeçilmesi halinde, tasfiyeden vazgeçme kararının alındığı dönem başı itibariyle, normal beyan dönemine geçileceğinden ilgili yıl hesap dönemi kurumlar vergisi beyannamelerinin aynı yıl Nisan ayı sonunda verilmesi gerekmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Defter tutacaklar” başlıklı 172 nci maddesinde defter tutma mecburiyeti bulunan gerçek ve tüzel kişiler sayılmış, “Hesap dönemi” başlıklı 174 üncü maddesinde, defterlerin hesap dönemi itibarıyla tutulacağı, kayıtların her hesap dönemi sonunda kapatılacağı ve ertesi dönem başında yeniden açılacağı, hesap döneminin normal olarak takvim yılı olduğu ve yeniden işe başlama veya işi bırakma hallerinde hesap dönemi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresinin hesap dönemi sayılacağı hükme bağlanmış, 220 nci maddesinde ise tasdike tabi defterler belirtilmiştir.

Ayrıca, aynı Kanunun «Tasdik Zamanı» başlıklı 221 inci maddesinde, «*Bu kanunda yazılı defterleri kullanacak olanlar,*

*bunları aşağıda yazılı zamanlarda tasdik ettirmeye mecburdurlar:*

1. *Öteden beri işe devam etmekte olanlar defterin kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda;*

2. *Hesap dönemleri Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilenler, defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda;*

3. *Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirilenler ve yeni bir mükellefiyete girenler işe başlama, sınıf değiştirme ve yeni mükellefiyete girme tarihinden önce; vergi muafiyeti kalkanlar, muafliktan çıkma tarihinden başlayarak on gün içinde;*

4. *Tasdike tabi defterlerin dolması dolayısıyla veya sair sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce.”* hükmüne yer verilmiştir.

Anılan Kanunun 222 nci maddesinde ise; “*Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığınca tesbit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde tasdiki yeniletmeye mecburdurlar*” hükmü yer almaktadır.

Bu bağlamda, tasfiyenin başladığı tarih ile aynı takvim yılı sonuna kadar olan hesap dönemi ve bu dönemden sonraki her takvim yılının ayrı bir dönem kabul edilmesi nedeniyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun uygulamasında her tasfiye dönemine ait kanuni defterlerin tasdiki zorunlu bulunmaktadır.

Bu itibarla, belirli bir tarihte girilen tasfiyeden, ilerleyen süreçte başka bir tarih itibariyle vazgeçilmesi nedeniyle



tasfiyeden vazgeçme kararının alındığı dönem başı itibarıyla, normal beyan dönemine geçilecektir. Bu nedenle tasfiyeden vazgeçilen takvim yılı dönemi için ikinci tasfiye dönemine ilişkin tasdik ettirilmiş defterlerin kullanılmaya devam olunması gerekmektedir.

#### 4. SONUÇ

Belediye şirketlerinde tasfiye, ortaklığın mal varlığının paraya çevrilmesi, alacakların tahsil edilmesi, borçların ödenmesi sonucunda elde kalan net mal varlığının tasfiye payı hükümleri uyarınca pay sahiplerine dağıtılması ve ticaret unvanının sicilden silinmesi süreçlerini içerir. Tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır ve bu işlemi yönetim kurulu adına tasfiye memurları yerine getirir.

Tasfiyeden dönme, tasfiye haline giren bir şirket genel kurulunun, alacağı bir kararla, şirketi tasfiye gayesi güden bir

şirket olmaktan çıkartabilip, tekrar kâr elde etme amacı güden ve varlığını devam ettiren bir şirket haline döndürmesidir. Belirli bir tarih itibarıyla tasfiyeye giren anonim şirketlerin, tasfiye öncesi kıst dönem beyannamesini tasfiye tarihini takip eden dördüncü ayın birinci gününden yirmi beşinci günü akşamına kadar, tasfiye tarihinden takvim yılı sonunu kapsayan tarihlere ilişkin tasfiye dönemi beyannamesinin ise Nisan ayı sonuna kadar verilmesi gerekmektedir. Belirli bir tarihte girilen tasfiyeden, ilerleyen süreçte başka bir tarih itibarıyla vazgeçilmesi nedeniyle tasfiyeden vazgeçme kararının alındığı dönem başı itibarıyla, normal beyan dönemine geçilecektir.

#### KAYNAKÇA

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

213 sayılı Vergi Usul Kanunu



# MEVZUAT FİHRİSTİ

01/04/2023- 11/05/2023 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de  
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

## KANUNLAR

- Kanun Adı** : Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Kanun Tarih ve No.** : 30/03/2023/7446
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05/04/2023- 32154
- Konusu** : 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "II- Teknik Hizmetler Sınıfı" bölümünün (a) bendinde yer alan "ve Mimar" ibaresi "**Mimar, Peyzaj Mimarı ve İç Mimar**" şeklinde değiştirilmiştir. Peyzaj Mimarı ve İç Mimar unvanları eklenmiştir.
- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ek 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir. "Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir."
- 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "Hazine Müsteşarlığının" ibaresi "Hazine ve Maliye Bakanlığının" şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan "İçişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Plânlama Teşkilatı ve Hazine müsteşarlıklarına" ibaresi "İçişleri Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığına" şeklinde değiştirilmiştir.
- "g) İl özel idareleri ile sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz."
- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 68

inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “Çevre ve Şehircilik” ibaresi “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği” şeklinde, (f) bendinde yer alan “Hazine Müsteşarlığının” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş ve üçüncü fıkrasında yer alan “Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, Maliye Bakanlığına, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına” ibaresi “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığına” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ve Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.”

- 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına “ödenekler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ilgili kanunları gereğince aktarılması uygun görülen veya tahsis edilen ödenekler” ibaresi eklenmiştir.

- Kanun Adı** : **İcra ve İflas Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 28/03/2023/7445
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05/04/2023- 32154
- Konusu** : 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa 79 uncu maddesinden sonra gelmek üzere “Konutta haciz” başlığı eklenmiştir. Haciz işlemlerinde yeni düzenlemeler yapılmış ve ev hacizlerinde bazı zorluklar getirilmiştir.
- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna 16 ncı maddesinden sonra gelmek üzere “Çocuğunun hastalığı nedeniyle kadın hükümlünün cezasının infazının ertelenmesi” maddesi eklenmiştir.
- 6325 sayılı Kanuna 18/A maddesinden sonra gelmek üzere “Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk” madde eklenmiştir.

## YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.04. 2023 – 32150
- Konusu** : 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “gazetelerin en az ikisinde” ibaresi ile (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yer alan “gazetelerin birinde” **ibareleri “bir gazete ve bir internet haber sitesinde”** olarak değiştirilmiş, ikinci fıkrasına “aracılığıyla” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.  
“(3) İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, aynı süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanır.”
- Yönetmeliğin Adı** : **İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.04. 2023 – 32150
- Konusu** : 3/1/2009 tarihli ve 27099 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “, Kamu İhale Bülteninde yayımlanmayan ilanlarda ise önce yapılmış olan ilan” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. Yönetmeliğe, Ek madde eklenmiştir.  
“Başvuruların e-şikayet ve e-itirazen şikayet olarak yapılması zorunluluğu EK MADDE 1- (1) İhalelere yönelik şikâyet ve itirazen şikâyet başvurularının, bu Yönetmeliğin elektronik ortamda yapılacak şikâyet ve itirazen şikâyet başvurularına ilişkin hükümleri esas alınarak EKAP üzerinden e-imza kullanılarak yapılması zorunludur.”
- Yönetmeliğin Adı** : **Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.04. 2023 – 32158
- Konusu** : 22/2/2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan

nan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2021” **ibaresi** “2022” olarak değiştirilmiştir.

**Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri tasnif cetvelleri**

**MADDE 5 – (Değişik:RG-12/9/2010-27697)**

(1) Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, hukuki durumları ve hizmet özelliklerine göre altı ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplar;

- a) (A) Grubu: Büyükşehir Belediyeleri,
- b) (B) Grubu: İl Belediyeleri,
- c) (C) Grubu: Büyükşehir İlçe Belediyeleri,
- ç) (D) Grubu: İlçe ve Belde Belediyeleri,
- d) (E) Grubu: Belediye Bağlı Kuruluşları,
- e) (F) Grubu: Mahalli İdare Birlikleri,

şeklinde tespit edilmiş ve Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan (**Değişik ibare:RG-9/4/2023-32158**) **2022 yılı adrese dayalı nüfus sayımında belirlenen nüfuslara uygun olarak yeniden düzenlenerek bu Yönetmeliğe eklenmiştir.** Her grup kendi nüfusuna göre alt gruplara ayrılmış; (B), (C) ve (D) gruplarındaki belediyeler; ilçe merkezi, sanayi veya ticaret ve turizm niteliklerinden birini taşıması durumunda bir üst, iki özelliğe sahip olması durumunda iki üst, üç özelliğe sahip olması durumunda üç üst nüfus grubuna çıkarılmıştır. (E) grubunda yer alan belediye bağlı kuruluşları ile (F) grubunda yer alan mahalli idare birlikleri hizmet özelliklerine göre tasnif edilmiştir

**Yönetmeliğin Adı** : **Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

**R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.04. 2023 – 32175

**Konusu** : 7/7/2012 tarihli ve 28346 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 41 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(20) Malların, tasnifleme, ambalajlama, ayıklama, depolama ve nakliye aşamalarında meydana gelen miktar kayıpları için; birinci, ikinci ve üçüncü bildirimlerdeki mal miktarlarından, EK-8’deki tabloda belirtilen oranları aşmayacak şekilde Sistem üzerinden fire beyanı yapılabil-

lır. Aynı mala ilişkin fire beyanı bir bildirimci tarafından yalnızca bir defa yapılabilir. Fire beyanı, hal rüsumu başta olmak üzere, Kanun ve ilgili diğer mevzuattan kaynaklanan yükümlülükler ile sözleşmeden doğan yükümlülükleri ortadan kaldırmaz.”

Aynı yönetmeliğin 45 ve geçici 1 inci maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.05. 2023 – 32187
- Konusu** : 14/6/2014 tarihli ve 29030 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 21 inci maddesine “(16) İmar planları hazırlanırken varsa ulaşım ana planı da dikkate alınarak, motosiklet veya motorlu bisiklet olarak nitelendirilen motokurye araçlarının park veya şarj edilebileceği, motokuryelerin kısa süreli dinlenebilecekleri alanlar; her bir araç için 1\*2 m ebadında alan ayırmak ve ulaşım trafik etüdü yapılması kaydıyla ihtiyaç duyulan dinlenme birimleri ilgili idaresince belirlenmek suretiyle, motokurye araç parkı olarak ayrılır.” fıkrası eklenmiştir.

## TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : **Tahsilat Genel Tebliğı (Seri: B Sıra No: 17)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25.2.2023 – 32115
- Konusu** : 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden 31/7/2023 tarihine kadar (bu tarih dâhil) yapılacak “borcun bulunmadığını gösterir belge talepleri” için 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliğı Seri: A Sıra No: 1’in Birinci Kısım Dördüncü Bölümünün “I. Tecil” alt başlıklı bölümünün (9) numaralı bölümünün (e) bölümünde düzenlenmiş olan “tecil edilen borç tutarının %10’u ödenmedikçe ilgili tahsil dairesine borcu bulunmadığını gösteren yazının verilmemesi” şartının aranılması uygun görülmüştür.

- Tebliğın Adı** : **Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.4.2023 – 32150
- Konusu** : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin bazı maddelerinde ihalelerin ilanlarına ilişkin değişiklik yapılmıştır. 4734 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendine göre ilan edilecek ihaleler için ihale ile işin yapılacağı yerin farklı olduğu durumlarda; ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yayımlanması ve bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması yeterli olacaktır belirtilmiştir. İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, aynı süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanır.
- Tebliğın Adı** : **Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 81) (Emanet İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul Ve Esaslar)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 08.4.2023 – 32157
- Konusu** : Kamu idarelerinin emanet kaynaklı ödemelerinin ve emanet hesaplardan yapılacak diğer işlemlerinin, kontrol düzeyi artırılarak ve birimler arası yazışmalar azaltılarak elektronik ortamda yürütülmesini sağlamaktır.
- Tebliğın Adı** : **Tahsilat Genel Tebliği (Seri: B Sıra No: 18)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.5.2023 – 32186
- Konusu** : İdari para cezaları için genel usul kanunu olan 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun bazı maddelerinin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar;
- **Kanunun Niteliği, İdari Yaptırım Kararı ve Kesinleşme,**
  - **İdari Para Cezalarının Gelir Kaydı, Ödeme Süresi ve Yeri ile Takibi,**
  - **İdari Para Cezalarında İndirim ve Taksitlendirme,**
  - **Tahsil Zamanaşımı ve Ölüm Halinin Cezaya Etkisi,**
  - **Tahsilatların Aktarılması ve İade İşlemleri Genel bütçe geliri olan idari para cezası tahsilatlarının hazine hesaplarına aktarılması,**
- hususlarında açıklamalar yapılmıştır

# YARGI KARARLARI

## YARGITAY KARARI

### ENCÜMEN KARARI İLE SATIŞI YAPILAN FAKAT TAPU KAYDI VERİLMİYEN GAYRİMENKÜL<sup>1</sup>

(...)

\_ K A R A R \_

Dava, tapu iptali ve tescil, olmazsa tazminat isteğine ilişkindir.

Davacı vekili, müvekkilinin 380 ada 8 parsel sayılı taşınmazın maliki iken imar çalışması neticesinde paydaş olan davalı Belediyenin payını, 06.09.2013 tarihli ve 8 sayılı Belediye Meclis Kararı, 20.03.2014 tarihli ve 149 sayılı **Belediye Encümen Kararıyla ve 26.03.2014 tarihli ve 164 sayılı Belediye Encümen Kararıyla satın aldığı, satış bedelinin tamamını ödemesine rağmen tapusunun vermediğini belirterek davalı adına olan tapu kaydının iptali ile davalıya ait payın davacı adına tapuya kayıt ve tesciline, bu mümkün olmazsa satış için ödenen bedel ile uğranılan zararın şimdilik 6.420,60 TL'lik kısmının davalıdan tahsiline karar verilmesini** talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, satış sözleşmesinin resmi şekle uyulmadığından geçerli olmadığını, yapılan satışla edimler arasında aşırı dengesizlik oluştuğunu ve kamu zararına sebebiyet verecek şekilde kıymet takdirinin yapıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hükmü, davalı vekili temyiz etmiştir.

Bilindiği üzere, mülga 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 70 ve 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/e maddesinde Belediye Meclisi'nin "...Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması halinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralınmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı ayrı hak tesisi..." konularında karar vereceği düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra 5393 Sayılı Yasanın 34/g maddesinde de "...Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralınmasına..." Belediye Encümeni tarafından karar verileceğini belirten hüküm uyarınca, Belediye Meclisi taşınmaz satımında Belediye Encümeni'ne

1 14. Hukuk Dairesi 2016/6218 E., 2018/6985 K. Asliye Hukuk Mahkemesi

yetki verebilir. 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun 70 ve 83. maddelerine yorum getiren gerek adli gerekse idari yargı kararlarında belediye taşınmazlarının satışına karar verme yetkisinin, belediye meclislerine ait olduğu ilkesi benimsenmiş ve yargısal uygulama istikrar kazanmış iken bu defa 13.7.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 Sayılı Yasa ile 1580 sayılı Belediye Kanunu iptal edilmiş ve 5393 Sayılı Yasanın 18/e ve 34/g maddesi hükmü ile belediyeye ait taşınmazların satışı yine belediye meclisinin kararına bağlı kılınmış, meclisin kararı doğrultusunda belediye encümeninin tasarrufa yetkili olduğu benimsenmiştir. Buna göre, belediye encümeni tarafından yapılan Belediye'ye ait taşınmaz mal satışlarının geçerli olması için, belediye meclisi tarafından Belediye Encümeni'ne yetki verilmesi gerekmektedir. Ne var ki, bu konuda alınacak meclis kararlarının hangi unsurları kapsaması gerektiği hususu önem taşımaktadır. Gerçekten, belediye meclislerinin "...Belediyenin taşınmazlarının satışına..." ya da "...Belediye başkanınca veya Belediye Encümenince uygun görülen taşınmazların satışına..." şeklindeki **genel nitelikte olan ve yetki devri anlamına gelen kararları, hukuki sonuç doğuramaz ve geçerli kabul edilemez. Öyle ise, belediye meclis kararlarına, satılacak taşınmazların ada ve parsel numaraları, mevkii ve yüzölçümleri ile tahmini rayiç bedelleri yazılmalıdır.**

Somut olayda, Belediye Encümeni'nin 20.03.2014 tarihli, 149 sayılı kararı uyarınca çekişmeli taşınmazın davacıya satışının yapılmasına, 26.03.2014 tarihli, 164 sayılı kararı ile borcu kalmadığından tapusunun verilmesine, tapuda ferağ vermek üzere Belediye Başkanı...'a yetki verilmesine karar verildiği, mahkemece, anılan encümen kararlarının ... Belediye Meclisi'nin 06.09.2013 tarihli, 8 sayılı kararına dayalı olduğunun kabul edildiği anlaşılmıştır. Anılan Belediye Meclisi kararı;

*"...Gündemin 5. maddesinde bulunan mülkiyeti Belediyemize ait gayrimenkullerin satışının yapılması için görüşülmeye geçildi;*

*Meclis Başkanı ...arkadaşlar mülkiyeti Belediyemize ait bulunan arsa- arazi- dükkanların ve hisseli parsellerin satışı talep edilmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesi e fıkrası gereğince Belediye mülkiyetinde bulunan gayrimenkullerin satışına Belediye Meclisi karar verir denilmektedir. Bunun üzerine yapılan oylamada Belediyemiz mülkiyetinde bulunan arsa-arazi-dükkan ve hisseli parsellerin satışının yapılmasına, satışın 2886 sayılı yasanın 45. maddesi uyarınca Kıymet Takdir Komisyonunun belirlediği bedel üzerinden açık arttırma ile yapılması, belirlenen satışı yapmak üzere Belediye Encümenine yetki verilmesine oybirliği ile karar verildi."* şeklindedir.

... Belediye Encümeni'nin 21.10.2014 tarihli, 499 no'lu kararında ise 26.03.2014 tarihli, 164 sayılı Encümen Kararı'nın kamu yararına uygun olmadığı tespit edildiğinden, borcu kalmadığından davacıya tapusunun verilmesine ilişkin söz konusu kararın iptaline karar verildiği anlaşılmıştır.

**Ne var ki, eldeki davada dayanak kabul edilen anılan Belediye Meclisi kararında, satışa çıkarılacak taşınmazlar tek tek sayılmamış, nitelikleri belirtilmemiştir. Kaldı ki, Belediye Meclisi kararının 2. bendinde gündemin 5. maddesine atıf yapılmakta ise de, bahsi geçen gündeme rastlanılmadığı gibi, çekişmeli taşınmazın satışının da açıkça Meclis Kararı'nda belirtilmediği görülmektedir.**



*O halde, davacıya satış kararı veren Belediye Encümeni kararları, Belediye Meclisi Kararına dayanmadığına göre, satışa ilişkin idari işlem yeterli olmadığından, yapılan satışın geçerli olduğundan bahsedilemez.*

*Bu durumda, mahkemece, davacının tapu iptali tescil talebinin reddedilmesi, ancak ikinci kademedeki tazminat talebinin değerlendirilmesi gerekirken, yanlıgılı gerekçeyle yazılı olduğu üzere hüküm kurulması doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.*

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz isteğinin kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin yatırılan harcın istek halinde yatırana iadesine, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 22.10.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

## DANIŞTAY KARARLARI

### YOLCU TAŞIMA RUHSATININ YENİLENMEMESİ<sup>1</sup>

**İstemin Özeti :** ... İdare Mahkemesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının hukuka aykırı olduğu öne sürülerek, 2577 sayılı Kanununun 49. maddesi uyarınca temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

(...)

#### TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava, ... ili ile ... ilçesi arasında minibüs ile yolcu taşımacılığı yapan davacı tarafından, dolmuş durağı ruhsatının yenilenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin ... tarih ve ... sayılı ... Belediye Başkanlığı Zabıta Müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince; dava konusu uyuşmazlıkta, ... tarih ve ... sayılı ... Valiliği İl Trafik Komisyonu kararıyla ... - ... arası yolcu taşıma faaliyetinin ... Kooperatife verildiği ve 45 araçla sınırlandırıldığı görülmüş, dosyadaki bilgi ve belgeler incelendiğinde ise davacının anılan kooperatife üyelik kaydının bulunmadığı anlaşıldığından, anılan kooperatife üyelik kaydı bulunmayan davacının ruhsatının yenilenemeyeceği sonucuna varıldığı; her ne kadar davacı tarafından, 1987 yılında aldığı bir ruhsatının bulunduğunu iddia edilmekte ise de; ... tarih ve ... sayılı ... Valiliği İl Trafik Komisyonu kararı ile, ... ilinde çalışan ticari araçların plakalarının T, D, ve M olarak tespitine ve mevcut ticari araçların 15.04.1997 tarihine kadar plakalarının değiştirilmesine karar verildiği, davacının ise komisyon kararında öngörülen süre içerisinde aracının plakasının M olarak değiştirmediği ve anılan ruhsatın yürürlükte bulunmadığı anlaşıldığından, davacının ruhsatının yenilenmesi talebiyle yaptığı başvurunun reddine

<sup>1</sup> Danıştay 8. Daire Başkanlığı 2018/6763 E., 2022/5246 K.

ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde; belediyenin, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla ulaşım, şehir içi trafik hizmetlerini yapma veya yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında olduğu, 15. maddesinin (p) bendinde; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek, durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer aldığı, aynı Kanunun 17. maddesinde; belediye meclisinin, belediyenin karar organı olduğu düzenlenmiş, 18. maddesinde; belediye meclisinin görev ve yetkilerine, 84. maddesinde ise; bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Davanın, yukarıda anılan mevzuat hükümleri ve dosya içeriğiyle birlikte değerlendirilmesinden; belediye ve mücavir alan sınırları içerisindeki her türlü toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, zaman ve güzergâhlarını, durak yerlerini belirlemenin belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer aldığı açıkça belirtilmekle birlikte, anılan yetkinin belediyenin hangi organı tarafından kullanılacağı hususuna açıkça yer verilmediğinden, bu yetkinin kim tarafından kullanılacağıın tespit edilmesi gerekmektedir.

Belediye meclisinin, belediyenin karar organı olması ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilmiş üyelerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, karar organı olan belediye meclisinin görev ve yetkilerinin, yasada tahdidi olarak sayılan görev ve yetkilerle sınırlı olmadığı, 5393 sayılı Yasa'da belediyenin görev ve yetkileri arasında sayılan diğer konularda da görevli ve yetkili olduğu anlaşılmaktadır.

***Bu durumda; belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçlarının sayılarını, zaman ve güzergâhlarını, durak yerlerini belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, şehir içi toplu taşıma araçlarının sayı ve güzergâhlarının, durak yerlerinin belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetki yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu halde, belediye başkanı adına zabıta müdürü tarafından tesis edilen dava konusu işlemde yetki yönünden hukuka aykırılık bulunmamaktadır.***

## ÖDEME EMRİ BELGESİNİN İPTALİ

**İSTEMİN KONUSU :** ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... gün ve E:..., K:... sayılı kararının, temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

### YARGILAMA SÜRECİ :

**Dava konusu istem:** ... Belediye Başkanlığı tarafından davacı şirket adına düzen-

2 Danıştay 8. Daire Başkanlığı 2018/3649 E., 2022/5206 K.

lenen 21.02.2017 tarihli 264.320,00-TL tutarındaki ödeme emrinin ve ödeme emrinin dayanağı olan ... tarih ve ... sayılı ... Belediye Encümen kararının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesi'nce verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; ödeme emrinin dayanağı olan encümen kararının hukuken kesinleşmesi beklenilmeden doğrudan tahsil aşamasına geçilip ödeme emri tanzim edilip tebliğ edildiği, kaldı ki dava konusu ödeme emrinin dayanağı olan ... tarih ve ... sayılı ... Belediyesi Encümen kararının, ... tarih ve ... sayılı ... Belediyesi Encümen Kararı ile kaldırıldığı, dolayısıyla dava konusu ödeme emrinde bu yönüyle hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle ödeme emrinin iptaline; Mahkemede daha evvel ... gün ve ... sayılı encümen kararının iptali istemiyle açılan E:... sayılı dosyasında görülen dava ile bakılmakta olan bu davanın tarafları, konusu ve sebebinin aynı olduğu anlaşıldığından, iş bu davanın Encümen kararına yönelik kısmı hakkında ise derdestlik nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesince; istinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun olduğu ve davalı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

**TEMYİZ EDENİN İDDİALARI :** Davalı idare tarafından, 09.01.2017 tarih ve 05 sayılı Belediye Encümen kararının, 27.03.2017 tarih ve 52 sayılı Encümen kararıyla kaldırıldığı, davanın konusuz kaldığı, ödeme emrinin de iptal edildiğinin açık olduğu ileri sürülmektedir.

**KARŞI TARAFIN SAVUNMASI :** Davacı tarafından savunma verilmemiştir.

**DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ :** Temyize konu kararın dava konusu ödeme emrine ilişkin kısmının onanması, encümen kararına ilişkin kısmının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

### **TÜRK MİLLETİ ADINA**

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

### **İNCELEME VE GEREKÇE:**

#### **MADDİ OLAY :**

Davacı şirketin yüklenicisi tarafından ... Belediyesi sınırları içerisinde bulunan ... Mahallesi, ... Caddesi üzerinde mutabık kalınmayan güzergahta kazı yapıldığı, kazı esnasında asfalt kesme makinesi kullanılmadığı, bu sebeple yolun aşırı derecede tahrip olduğu, bu durumun ... Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'nce tespit edilerek yaklaşık maliyet oranına göre 264.320,00-TL cezai işlem uygulanması gerektiği yönünde Belediye Başkanlığı'na ... tarih ve ... sayılı yazının yazıldığı, bu yazı üzerine ... Belediye Encümeni'nin davacı şirket adına 264.320,00-TL para cezası kesilmesine ilişkin ... tarih ve ... sayılı işlemi tesis ettiği ve akabinde 21.02.2017 tarihli ödeme emrinin düzenlenmesi üzerine hem para cezası verilmesine yönelik ... tarih ve ... sayılı Belediye Encümen kararının hem de 21.02.2017 tarihli ödeme emrinin iptali istemiyle bakılan dava açılmıştır.

### HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Temyiz konu kararın ödeme emrinin iptali istemine ilişkin kısmı yönünden incelenmesi:

Bölge idare mahkemelerinin nihai kararlarının temyizden bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bu kısmının bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

Temyize konu kararın 09.01.2017 tarih ve 05 sayılı ... Belediye Encümen kararının iptali istemine ilişkin kısmı yönünden incelenmesi:

6100 sayılı Hukuk Muhakemesi Kanunu'nun "Kesin Hüküm" başlıklı 303/1. maddesinde: "Bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükmün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunun aynı olması gerekir." hükmü yer almaktadır.

İdari işlemler yönünden de, dava konusu edilmek suretiyle işlemin yargısal denetimi sağlanmakta ve ilgililer yönünden hukuki sonuçlar doğurmakta olup, aynı işlemin, aynı kişi tarafından, aynı hukuki sebeplere bağlı olarak aynı yargı mercilerince yargısal denetiminin yaptırılması kesin hüküm nedeniyle mümkün değildir.

Olayda, ... Belediye Encümeninin ... tarih ve ... sayılı kararıyla, davacı hakkında 264.320,00-TL tutarında para cezası uygulanmasına karar verildiği, davacı tarafından 23.01.2017 tarihinde ... İdare Mahkemesi'nin E:... esasına kayden anılan işlemin iptali istemiyle dava açıldığı, akabinde 21.02.2017 tarihli ve 264.320,00-TL tutarlı ödeme emrinin düzenlenip davacıya tebliğ edilmesi üzerine ödeme emrinin iptali istemi yanında ödeme emrine dayanak olan ... tarih ve ... sayılı işlemin iptali istemiyle 01.03.2017 tarihinde E:... esasına kayden işbu davanın açıldığı, ... tarih ve ... sayılı Encümen kararının ... tarih ve ... sayılı ... Belediyesi Encümen Kararı ile iptal edilmesi nedeniyle ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği ve bu kararın temyiz edilmemesi üzerine 18.07.2017 tarihinde kesinleştiği görülmektedir.

Bakılmakta olan uyuşmazlıkta ise, İdare Mahkemesi'nce verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararlar, Mahkemede daha evvel ... gün ve ... sayılı encümen kararının iptali istemiyle açılan E:... sayılı dosyasında görülen dava ile bakılmakta olan bu davanın tarafları, konusu ve sebebinin aynı olduğu anlaşıldığından, iş bu davanın Encümen kararına yönelik kısmının esas hakkında derdestlik nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmiştir.

Bu durumda, işbu davada İdare Mahkemesi'nce karar verildiği tarih itibarıyla (05.10.2017) aynı işlemin iptali istemiyle (... tarih ve ... sayılı Belediye Encümen kararı) aynı Mahkemede daha önce açılan davada (E:...) verilen dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına dair kararın kesinleştiği (18.07.2017) anlaşıldığından, Mahkemece encümen kararının iptali istemine yönelik olarak kesin hüküm nedeniyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, anılan işlem yönünden davalı idarenin istinaf başvurusunun reddine karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

## SAYIŞTAY KARARI

### KURUM PERSONELİ İLE YÜRÜTÜLEBİLECEK İŞLER İÇİN HİZMET ALIMINI YAPILMASI<sup>1</sup>

Kurumun mevzuatla belirlenmiş asli ve sürekli görev ve hizmetleri kapsamına giren ve Kurum personeli tarafından yürütülmesi gereken *“ihalede ihtiyacın doğru bir şekilde tespiti, alımın niteliğinin doğru tespiti, teknik şartname hazırlanması, ödenek işlemlerinin doğru yapılması, ihale usulünün doğru olup olmadığının kontrol edilmesi, idari şartnamenin mevzuata uygun hazırlanmasına destek olunması, ihale işlem dosyasının eksiksiz hazırlanması, ... hakkedış belgelerinin doğru düzenlenmesi ve özellikle hakkedışlerden yapılacak kesintilerin kontrol edilmesi, ödeme emri eki belgelerinin Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliğine göre tam ve eksiksiz olup olmadığının kontrol edilmesi, İdarenin ihale süreci ile ilgili karşılaşılabileceği ihtilaflara hukuki destek sağlanması vb.”* işleri için Anayasaya ve ilgili Kanun hükümlerine aykırı olarak 4734 sayılı Kanununun 21/f bendine göre pazarlık usulü ihale ile dışarıdan hizmet alımı yapılması sonucu oluşan ... TL kamu zararı ile ilgili olarak;

Kamu zararı, 5018 sayılı Kanununun 33'üncü maddesinde ifade bulan gerçekleştirme görevinin ifasından önce meydana geldiğinden, ödeme emri belgeleri ve eklerini hazırlayan Gerçekleştirme Görevlileri; ... ile ...'nin sorumluluğunun bulunmadığına,

Yönetim Kurulu Kararının da ihtiyaç tespitine binaen mevzuatın aradığı sınırlar içerisinde bir danışmanlık hizmeti almak yönünde irade beyanı olduğundan, Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluğunun bulunmadığına,

İhalenin tüm aşamalarının ihale yetkilisi tarafından belirlendiği ve yürütüldüğü anlaşıldığından, ... TL kamu zararının, ihale ile temini mümkün olmayan bir hizmetin alınmasını öngören Harcama Yetkilisi (ihale yetkilisi) ... (Destek Hizm. Daire Başkanı)'a münferiden ödettirilmesine, oçoğluğuyla, karar verilmiştir.

#### Esas yönünden inceleme:

Temyize konu işbu Ek İlam maddesindeki tazmin hükmü, ilgili kamu idaresi bünyesinde memurlar eliyle yürütülmesi gereken işlerin dışarıdan danışmanlık hizmeti satın alınarak yerine getirilmesi sonucu kamu zararına neden olduğu gerekçesiyle verilmiştir.

#### 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 128 inci maddesinde;

“Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.”

<sup>1</sup> Sayıştay 7. Daire, 28.12.2022 tarih ve 52781 tutanak no

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 1'inci maddesinde; "İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi, İstanbul Büyük Şehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur. İSKİ personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir." Ek Madde 5'de; "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." denilmiş olup,

2560 sayılı Kanuna istinaden çıkarılmış ... Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Teşkilat Yönetmeliğinde; "İdarenin harcama birimlerinin ihtiyacı olan mal, hizmet yapımı ve danışmanlık hizmet alımlarının, harcama birimi talebinin daire kayıtlarına alınmasından itibaren sözleşmenin imzalanması aşamasına kadar olan ihale işlemlerini yürütmek" görev, yetki ve sorumluluğu Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığına verilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 55'inci maddesinde iç kontrolün tanımı: "İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür." şeklinde yapılmış ve 57'nci maddesinde iç kontrolün yapısı ve işleyişi; "Kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemleri; harcama birimleri, muhasebe ve malî hizmetler ile ön malî kontrol ve iç denetimden oluşur. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından ilgili idarelerin üst yöneticileri ile diğer yöneticileri tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınır." şeklinde tarif edilmiştir.

Aynı Kanunun 60'ıncı maddesinde malî hizmetler biriminin görevleri arasında;

"Kamu idarelerinde aşağıda sayılan görevler, malî hizmetler birimi tarafından yürütülür: ...

k) Malî kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağlamak ve danışmanlık yapmak.

n) Malî konularda üst yönetici tarafından verilen diğer görevleri yapmak ..." iş ve işlemleri sayılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, kamu tüzel kişiliği tarafından yerine getirilmesi gereken asli ve sürekli görev ve hizmetlerin bünyesinde çalışan memurlar eliyle gördürülmesi esas olup, İdarelerin kuracakları etkili bir iç kontrol sistemi ile de; gerek personel gerekse mevzuat, uygulama gibi bazı yetersizliklerin giderilmesi, uygun çalışma ortamının sağlanması ve böylece mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi amaçlanmış, üst yöneticilerin bu konuda gerekli önlemleri alması gerekli kılınmıştır.

... Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, ... tarih ve ... sayılı yazısında belirttiği üzere ilgili birimce yapılacak alımların hız ve kalitesinin yükseltilmesi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, ihale işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için ihale danışmanlık hizmetinin alınmasını gerekli görmüş, Yönetim Kurulunun uygun kararının akabinde alınacak danışmanlık hizmeti maliyetinin 4734/21/f maddesindeki limitin altında kalmasına ve işlerin aciliyetine binaen 4734 sayılı Kanunun 21/f maddesinde bahsi geçen pazarlık usulü ile ... TL (+KDV) bedelle ... Ltd. Şti.'nden hizmet alımını yapmıştır.(İKN:...)

**Anılan işin teknik şartnamesinde yüklenici firmanın sağlayacağı teknik, idari ve hukuki desteğin tanımı;**

- “2.1.İhtiyacın doğru bir şekilde tespit edilmesi,
  - 2.2.İhtiyaç konusu alımın niteliğinin doğru tespit edilmesi,
  - 2.3.Teknik şartname hazırlanması (Gerekli durumlarda uzman teknik bilirkişilerden de görüş sorulabilir.)
  - 2.4.Ödenek işlemlerinin doğru yapılması,
  - 2.5.İdarece belirlenmiş ihale usulünün doğru olup olmadığının kontrol edilmesi,
  - 2.6.İdari şartnamenin mevzuata uygun olarak hazırlanmasına destek olunması,
  - 2.7.İsteklilerde aranılacak yeterlik belgelerinin ilgili yönetmelik hükümlerine ve Kamu İhale Genel Tebliğine uygun belirlenip belirlenmediğinin kontrol edilmesi,
  - 2.8.İhale işlem dosyasının kontrol edilerek eksiksiz olmasının sağlanması,
  - 2.9.İhtiyaç olması halinde ihale dokümanında değişiklik yapılması işlemlerinin şekil ve süre şartlarına uygun gerçekleştirilmesi İçin gerekli desteğin sağlanması,
  - 2.10.İhale yetkilisince onaylanan ihale kararlarının, ihaleye teklif sunan isteklilere tebliğinden önce, mevzuata uygunluk yönünden kontrolünün yapılması,
  - 2.11.Üzerine ihale yapılan isteklinin sözleşmeye davet edilmesi işlemlerinin mevzuatta belirlenen şekil ve süre şartlarına uygun yapılması,
  - 2.12.Sözleşme hükümlerinin ihale dokümanına uygun olarak hazırlanması,
  - 2.13.Geçici ve Kesin kabul aşamalarının komisyonlarınca doğru belgeler düzenlenerek zamanında ve mevzuata uygun bir şekilde yapılması,
  - 2.14.Yapım ve hizmet alımı ihalelerinde hakediş belgelerinin doğru düzenlenmesi ve özellikle hakedişlerden yapılacak kesintilerin kontrol edilerek yapılması muhtemel fazla ve yersiz ödemelerin önlenmesi,
  - 2.15.Ödeme emri eki belgelerin Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliğine göre tanı ve eksiksiz olup olmadığına kontrol edilmesi,
  - 2.16.İdarenin ihale süreci ile ilgili olarak karşılaşılabileceği her türlü ihtilafta (şikâyet, itiraz en şikâyet, idari davalar) hukuki destek sağlanması.” şeklinde tarif edilmiştir.
- Öncelikle, yukarıda yer verilen Anayasanın 128’inci maddesi hükmü, emredici bir hüküm olup, söz konusu hüküm doğrultusunda kamu tüzel kişiliği tarafından yerine getirilmesi gereken işlerin memurlar eliyle gördürülmesi esastır. Hizmet alımı yapılan danışmanlık işinin de; Destek Hizmetleri Daire Başkanlığının asli ve sürekli görevleri kapsamına giren ve kamu görevlilerince yerine getirilmesi gereken tüm ihale-hakediş

ödeme-mali iş ve işlemlerine destek sağlamaktan ibaret olduğu ortadadır. Oysa malî kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda gerekli bilgileri sağlamak ve danışmanlık yapmak malî hizmetler biriminin görevleri arasında olduğu gibi süreç kontrolünün de iç kontrol sisteminin kurulması ile sağlanacağı muhakkaktır.

Kamu görevlilerinin yetkileri ve sorumlulukları mevzuat hükümleri ile belirlenerek kamuya ait bilgi ve belgelerin korunması sağlanırken bu görevlere ait bilgi ve belgelerin kamu görevlisi olmayan kişilerle paylaşılması risk oluşturmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre görev yapan memurlara bir takım yetkilerle birlikte bu yetkilerin kullanılması sürecinde sorumluluklar da verilmektedir. Memurlar tarafından yürütülmesi gereken asli işlerin üçüncü şahıslara gördürülmesi, onlarla paylaşılması yetki ve sorumluluk dengesini bozduğu gibi ihale konusu alımlarla ilgili rekabetçi ve güvenilir bir ortamın temini bakımından sakınca da doğurmaktadır. Zira 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre idari ve teknik şartnamelerin İdarelerce hazırlanması esas olup (bazı özellikli durumlar hariç), yine İdarece hazırlanacak yaklaşık maliyetin gizli tutulması gerekir. Kurumun gerçekleştireceği tüm ihaleler için yukarıda sayılan hizmetleri satın alması 4734 sayılı Kanunun rekabetin, saydamlığın, güvenilirliğin, gizliliğin sağlanması gibi temel ilkelerini zedelemektedir.

Diğer taraftan; 4734 sayılı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde (Değişik: 30/7/2003-4964/3 md.) hizmet tanımının içerisine; “bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, (...), tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri”n girdiği ifade edilmiş; aynı Kanunun “Danışmanlık hizmetleri başlıklı” 48’inci maddesinde de; “mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, malî, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetlerin” danışmanlık hizmet sunucularından alınacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hükümler dâhilinde İdareler danışmanlık da dâhil olmak üzere “hizmet” tanımını içerisine giren işlerini, işin gereği olarak hizmet sunucularından hizmet satın almak suretiyle elbette yerine getirebileceklerdir. Ancak, bu tip hizmet alımlarında ihale mevzuatında yazılı usul, esas ve kurallar çerçevesinde hareket edilmesi gerekir.

Şöyle ki; yukarıdaki tanımlamalarda geçen “ve benzeri” ibaresinden hizmetlerin ya da danışmanlık hizmetlerinin tahdidi olarak sayılmadığına yönelik bir sonuç çıkarılabilecek olsa da; Kamu İhale Genel Tebliğinin “4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan hizmet tanımında ismen sayılmayan işler” başlıklı 85’inci maddesinde; “4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde “Hizmet: Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır



ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri ...ifade eder” hükmüne yer verilmiştir. Anılan maddede ismen sayılmayan ve mal alımı veya yapım işi niteliği taşımayan işlerin “benzeri diğer hizmetler” kapsamında ihale yoluyla alınıp alınamayacağı; ilgili mevzuatında, alım konusunun idarenin görev alanında olup olmadığı, söz konusu işin ihale yoluyla yaptırılmasına engel olan bir düzenleme bulunup bulunmadığı hususlarının değerlendirilmesi suretiyle belirlenmesi gerekmektedir.” denilerek bu konudaki irade tam olarak ortaya konulmuştur.

Bu bağlamda danışmanlık hizmet alımına konu edilen ihale iş ve işlemleri, Kamu İhale Genel Tebliğinin işaret ettiği üzere İdarenin görev alanına giren kendi personeli eliyle yürütmesi gereken faaliyetlerdendir. Bu alım, kamu ihale mevzuatının izin verdiği bir hizmet alımı niteliğinde de değildir.

***Sonuç olarak yapılan açıklamalar çerçevesinde kamu idaresinin yapmakla yükümlü olduğu hizmetleri anayasaya ve diğer ilgili mevzuata aykırı olarak danışmanlık ihalesi kapsamında dışarıdan satın alınması ile kamu zararına sebebiyet verildiği anlaşıldığından,*** temyize konu Ek İlam hükmünün esas yönüyle mevzuatına uygun olduğu değerlendirilmiştir.

#### **Sorumluluk yönünden inceleme:**

İlamda kamu zararından danışmanlık hizmeti alınmasını öngören ve alımla ilgili tüm aşamaları yürüten Harcama Yetkilisi (ihale yetkilisi) ... (Destek Hizm. Daire Başkanı) tek başına sorumlu tutulmuştur.

Bu kez adı geçen kişi temyiz dilekçesinde; ihalenin onay aşamasından ödeme aşamasına kadar süreçlerde yer alan tüm görevlilerin muaf tutularak sadece şahsının sorumlu tutulmasının başta 5018 sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve Sayıştay Kararlarına açıkça aykırı olduğu, ihale komisyonu üyelerinin; 4734 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinin 3 ve 4'üncü paragrafı, yönetim kurulu üyelerinin ve Genel Müdürün; 2560 sayılı Kanunun 9 ve 11'inci maddeleri ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 24.02.2006 tarihli ve 2006/19 sayılı Harcama Yetkilisi ve İhale Yetkilisi Hakkında Genelgesinde belirtilen ihale yetkisinin yönetim kurulu üyelerince kullanılacağı ilkesi, gerçekleştirme görevlilerinin 5018/33'üncü maddesi ve Sayıştay Genel Kurulunun 14.06.2007 tarih ve 5189/1 sayılı Kararı çerçevesinde sorumluluklarının değerlendirilmesi gerektiğini belirterek sorumluluk itirazında bulunmuştur.

Söz konusu danışmanlık hizmeti alımı için, 16.02.2015 tarihinde Destek Hizmetleri Daire Başkanı ... tarafından Genel Müdürlük makamına;

“Genel Müdürlüğümüzün hizmetlerini yürütmek için 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılacak alımların hız ve kültesinin yükseltilmesi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, ihale işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için ihale danışmanlık hizmeti alınması gerekmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre İhale Danışmanlık hizmeti alınması hususunda karar alınmak üzere yazımızın ... Yönetim Kuruluna Havalesini arz ederim.” şeklinde bir yazı düzenlenerek Olur'a sunulmuş ve aynı tarihte Genel Müdür vekili ... tarafından danışmanlık hizmetinin alınması hususunun Yönetim Kurulunda görüşülmesine olur verilmiştir.

... tarihinde düzenlenecek Yönetim Kurulu toplantısının gündemine de bu husus “Genel Müdürlüğümüz Destek Hizmetleri Daire Başkanlığınca Genel Müdürlüğümüzün hizmetlerini yürütmek için 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılacak alımların hız ve kültesinin yükseltilmesi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, ihale işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için ihale danışmanlık hizmeti alınması gerekmektedir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre İhale Danışmanlık hizmeti alınması hususunda karar alınması yönetim kurulunda görüşülmesi hususunun gündeme alınması” şeklinde taşınmış, akabinde ... tarih ve ... sayılı Yönetim Kurulu Kararında “Genel Müdürlüğümüz Destek Hizmetleri Daire Başkanlığınca Genel Müdürlüğümüzün hizmetlerini yürütmek için 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılacak alımların hız ve kalitesinin yükseltilmesi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, ihale işlemlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için ihale danışmanlık hizmeti alınması gerekmektedir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre İhale Danışmanlık hizmeti alınması hususu yönetim kurulumuzca oy birliği ile uygun görülmüştür.” denilmiştir.

**Görüldüğü üzere;** Yönetim Kurulu gündemine ihale danışmanlık hizmeti alınması gerektiğine dair ihtiyaç tespitinde bulunan Destek Hizmetleri Daire Başkanı ... olup, ihtiyaç müzekkeresinde belirttiği ifadeler aynen Yönetim Kurulu gündemine alınarak karar olarak oylanmıştır. Yönetim Kurulu onayından sonra alıma ilişkin gerekçe raporu, yaklaşık maliyet elde edilmesi, ihale onay belgesi, teknik şartname, idari şartname, ihale komisyonu görevlendirme, ihale davet listesi, firmalara ihaleye davet tebliğ yazısı, ihale komisyon kararı, işin sözleşmesi dâhil birçok belge bizzat Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve onaylanmıştır. Yönetim Kurulu Kararında ve Genel Müdürlük Olur’unda, danışmanlık hizmetinin içeriğine ve mevzuata uygunluğuna yönelik bir belirleme yapılmadan ilgili Dairenin ihtiyaç tespitine binaen mevzuatın aradığı sınırlar dâhilinde bir danışmanlık hizmeti alınması yönünde karar alınmıştır. Bu nedenle danışmanlık hizmet alıma ilişkin ihtiyaç tespit yazısına olur vererek Yönetim Kuruluna havale eden Genel Müdürün ve ... tarih ve ... sayılı Yönetim Kurulu Kararına imza atan Yönetim Kurulu üyelerinin karar, işlem ve eylemlerinin kamu zararı ile illiyet bağı kurulamamıştır.

#### **İhale komisyonu üyelerinin sorumluluğu:**

4734 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin 3’üncü paragrafında gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneğinin, ilân veya daveti izleyen üç gün içinde ihale komisyonu üyelerine verileceği belirtilmiş ise de; 4734 sayılı Kanunun 7’nci maddesinde ve Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 19’uncü maddesinde ifade edildiği üzere; ihale komisyonu ihale yetkilisi tarafından kendisine havale edilen ihaleyi, 4734 sayılı Kanun ve bununla ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirip sonuçlandırmakla görevli bir komisyondur. **Somut olayda;** ihale komisyonunun önüne gelen ihale işlem dosyasında danışmanlık işinin dışarıdan alımına önceden karar verilmiş olup, komisyonun bu aşamada danışmanlık hizmetinin içeriği ile ilgili olarak ihtiyacın mevzuata uygun tespit edilip edilmedi-

ğine yönelik bir belirleme yapma ve ihaleyi yapmaktan imtina etme görev ve yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla alıma ilişkin işlemleri görevi gereği ihale mevzuatına uygun gerçekleştiren komisyonun, mevzuata aykırı alınmış ihtiyaç-ihale kararından kaynaklı kamu zararı ile illiyet bağı kurulamamıştır.

#### **Gerçekleştirme Görevlilerinin Sorumluluğu:**

5018 sayılı Kanunun “Giderin gerçekleştirilmesi” başlıklı 33’üncü maddesinde; bir giderin yapılması için gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmesinin şart olduğu belirtilmiş, Gerçekleştirme Görevlilerinin görevi; “harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.” şeklinde tarif edilmiş ve Gerçekleştirme Görevlilerinin, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

Somut olaydaki kamu zararı mevzuata aykırı alınmış ihtiyaç-ihale kararından kaynaklanmaktadır. İhale kararı onaylanıp kesinleştikten ve sözleşme imzalandıktan sonra işin bedelinin ödenmesinde görevi gereği gerekli belgeleri düzenleyen gerçekleştirme görevlileri bu aşamada harcama talimatına uygun hareket ettiklerinden kamu zararından sorumlu tutulması mümkün değildir. Dolayısıyla ödeme emri belgesini imzalayan gerçekleştirme görevlileri ... ile ... ’nin herhangi bir sorumlulukları bulunmamaktadır.

#### **Harcama Yetkilisi ...’un sorumluluğu:**

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Harcama yetkisi ve yetkilisi” başlıklı 31’inci maddesinde; “Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.”, “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesinde de; “Bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür. Harcama talimatlarında hizmet gerekçesi, yapılacak işin konusu ve tutarı, süresi, kullanılabilir ödeneği, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgiler yer alır. Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun ve diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur.” hükümlerine yer verilmiştir.

Buna göre somut olayda; Destek Hizmetleri Daire Başkanı ...’un gerek ödeme emri belgelerinde ve eki hakkediş raporlarında Harcama Yetkilisi olarak imzası olduğundan gerekse ihale konusu danışmanlık hizmeti alım sürecini başlatan ihtiyaç fişi, gerekçe raporu, ihale onay belgesi, sözleşme dâhil ihale işlem dosyasındaki diğer tüm belgelerde bizzat düzenleyen birim amiri olarak imzası bulunduğundan, adı geçen kişinin ihtiyaç tespiti ile başlayan ihale işlemlerinin başından sözleşmenin imzalanması ve ödemelerin yapılması dahil tüm süreçte görev yaptığı görülmüştür. Dolayısıyla dışarıdan temini mümkün olmayan danışmanlık hizmetinin Harcama Yetkilisi Destek Hizmetleri Daire Başkanı ...’un kusurlu karar, işlem ve eylemleri neticesinde alımı gerçekleştirdiğinden, kamu zararı ile adı geçen kişinin 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde doğrudan illiyet bağının mevcut olduğu anlaşılmıştır...

# TEBLİĞLER

## GENELGE VE GÖRÜŞLER



T.C.  
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI  
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/010.06.02-.6205477  
Konu : Adres Numaralama, Levhalama ve  
Güncel Tutulma

12.6/2023

GENELGE  
2023/7

DAĞITIM YERLERİNE

Bilindiği üzere, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu uyarınca adres standardına uygun şekilde adres bileşenlerinin oluşturulması ve güncel tutulmasından il özel idareleri ve belediyeler sorumlu olup Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik kapsamında sınırları içinde numaralama çalışmalarını adres standardına göre yapmak ve adresleri Ulusal Adres Veri Tabanına, standarda uygun şekilde işlemek; Ulusal Adres Veri Tabanına erişerek sorumluluk alanındaki adres kayıtlarını oluşturmak ve güncellemek; adres bileşenlerinde meydana gelen değişiklikleri, Ulusal Adres Veri Tabanına işlemek; hizmet verilen adresin Ulusal Adres Veri Tabanında olup olmadığını kontrol ederek, veri tabanında bulunmayan adresleri veri tabanına işlemek; sorumluluk alanlarını kontrol ederek numaralama ile ilgili eksiklikleri gidermek ve hataları düzeltmek; levhasız veya levhaları gerektiği gibi düzenlenmemiş yer ve binalara yeni levhaları koymak görev ve sorumluluğu bu idarelerce yürütülmektedir.

Öte yandan, Ülkemizde 06/02/2023 tarihinde merkez üssü Kahramanmaraş ili Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan iki farklı deprem meydana gelmiş olup, deprem sonrası depremzedelerin ihtiyaçlarının karşılanması ve gerek 08/02/2023 tarihli ve 6785 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca ilan edilen olağanüstü hal sonrası yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı kararnameleri gerekse afete ilişkin yasal düzenlemeler ve idari tasarruflar kapsamında **depremzedelerin hak sahipliklerinin tespiti ve temini** kapsamında kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılması ve bu kuruluşlarca esas alınması nedeniyle, Ulusal Adres Veri Tabanındaki adres bileşenlerine ilişkin güncel verinin etkin ve sürekli sağlanması gerekmektedir.

Bu itibarla, 06/02/2023 tarihinde vuku bulan depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) ve Mekânsal Adres Kayıt Sisteminde (MAKS) yer alan sözel ve mekânsal adres verisinin güncel tutulmasının numaralama ve levhalama çalışmalarının mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesiyle mümkün olduğu göz önüne alındığında, söz konusu sistemlerin güncel tutulması ve sürekliliğinin sağlanması amacıyla il özel idareleri ve belediyelerce Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik hükümlerine titizlikle uyulacak ve **güncel adres bilgisine uygun şekilde numaralama ve levhalama çalışmaları aksatılmadan UAVT ve MAKS ile eş zamanlı olarak en geç 6 (altı) ay içinde tamamlanarak en kısa sürede kamuoyuna duyurulacaktır.**

Konu hakkında gerekli duyurunun iliniz dâhilindeki il özel idareleri ve belediyelere yapılarak uygulamanın Valiliğiniz tarafından titizlikle denetim altında bulundurulmak suretiyle uygulamada herhangi bir aksaklığa mahal verilmemesi bakımından gerekli önlemlerin alınması hususunda;

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Murat KURUM  
Bakan

**T.C.**  
**ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI**  
**Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü**

Sayı: E-53773008-622.02-6274483

Konu: **Sürekli İşçilerin Başka Belediyelerde Geçici Görevlendirilmesi**

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 10.04.2023 tarihli ve E-72063583-929-132929 sayılı yazı.

Başkanlığınızda 4857 sayılı Kanuna tabi sürekli işçi kadrosunda görev yapan personelin başka bir belediyeye Kurumlar Arası Geçici Görevlendirme Yönetmeliği kapsamında geçici olarak görevlendirilip görevlendirilemeyeceğine ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 3/5/2019 tarihli ve 30763 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kurumlar Arası Geçici Görevlendirme Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde, "(1) Bu Yönetmelik, personelin kurumlar arasında geçici olarak görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

(2) Bu Yönetmelik, kurumlarda statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak çalışan personel hakkında uygulanır.

(3) Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

(4) (...) il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birlik, müessese, işletme, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar **bu Yönetmelik kapsamında geçici görevlendirme yapamaz.**" hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen hükümden de açıkça anlaşılacağı üzere belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birlik, müessese, işletme, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşların mezkûr Yönetmelik kapsamında geçici görevlendirme yapması hukuken mümkün bulunmamaktadır.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.  
Yerel Yönetimler Genel Müdürü

# PRATİK BİLGİLER

## DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2023 ve 1818123 sayılı Genelgesi ve 375 s. Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde 13.1.2023 tarih ve 6 Sıra'nolu Genelge ile yapılan değişiklik	01.01.2023 30.06.2023 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,433684
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	6,787992
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,137535
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	4.120,00 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	23.736,65 TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	21.160,69 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7/7/2021 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 30
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	% 30
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2022 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenlerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	% 30

29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2022 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	% 30
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2022 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %41,69 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	% 30
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	43.104,95 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %41,69 oranında artırılmıştır.	% 30
01.01.2023 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	19.982,83 TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 31.12.2022 tarihi itibarıyla	19.340,69 TL

## DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2023 ve 1818123 sayılı Genelgesi ve 375 s. Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde 13.1.2023 tarih ve 6 Sıra'nolu Genelge ile yapılan değişiklik

Konusu		01.01.2023 30.06.2023 Dönemi
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		985,76 TL
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	216,84 TL
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	108,42 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	4.120,00 TL
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	8.240,00 TL

## BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	31.346,68 TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	35.683,52 TL
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	44.357,20 TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	50.862,46 TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	59.536,14 TL
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	68.209,82 TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	83.388,76 TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2023 - 30.06.2023	0,433684	100.736,12 TL

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 44.357,20 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI<sup>[1]</sup>

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2023 - 30.06.2023 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	348,30 TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	396,48 TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	492,86 TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	565,14 TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	661,51 TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	757,89 TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	926,54 TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	1.119,29 TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.



## BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2023 30.06.2023 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	1.517,83 TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	1.951,58 TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	2.602,10 TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	3.252,63 TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	5.204,21 TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

## İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2023-30.06.2023
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,433684)	2.613,38 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,433684)	965,38 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

## İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2023-30.06.2023
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,433684)	6.115,76 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,433684)	5.204,21 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ<sup>1</sup>

	01.07.2022-31.12.2022 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2023-31.12.2023 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	6.471,00	10.008,00
SSK Primi (%14)	905,94	1.401,12
İşsizlik Sig. Fonu (%)	64,71	100,08
Gelir vergisi (%15)	-	-
Asgari Geçim İndirimi	-	-
Damga Vergisi (%07,59)	-	-
Kesintiler Toplamı	970,65	1.501,20
Net Asgari Ücret	5.500,35	8.506,80
	<b>İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)</b>	
Asgari Ücret	6.471,00	10.008,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	1.003,01	1.551,24
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	129,42	200,16
İşverene Toplam Maliyet	7.603,43	11.759,40

Not : 28/01/2004 tarih ve 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Gelir Vergisi ve Damga Vergisi hesaplanmamıştır.

(\*\*\*) 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (1) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanununun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanununun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı Bir İşverene bağlı olarak çalışan sigortalılar için: (Özel Sektörde), prime esas kazancının %2'sidir.

Günlük Kazanç Alt Sınır	336,60 TL
Aylık Kazanç Alt Sınır	10.008,00 TL
Günlük Kazanç Üst Sınır	2.502,00 TL
Aylık Kazanç Üst Sınır	75.060,00 TL

**PRİM İSTİSNA TUTARLARI**

Yemek Parası (Günlük)	78,90 TL
Çocuk Parası (Aylık)	200,16 TL
Aile Zammı/Yardıımı (Aylık)	1.000,80 TL

**İŞGÖREMEZLİK ÖDENEĞİ GÜNLÜK**

Yatarak Tedavilerde	166,80 TL
Ayakta Tedavilerde	222,40 TL

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı (2. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 336,60 TL'dir.

## GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:323)

30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı(2. Mük.) Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2023 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
70.000 TL'ye kadar	15%
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	20%
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	27%
1.900.00 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL) fazlası	35%
1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 621.400 TL, (ücret gelirlerinde 1.900.000 TL'den fazlasının 1.900.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	40%

## BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608. S.K. KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

<b>1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi</b> (5326 s. K. 32. Md.) hükmü kapsamında. <sup>1</sup>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere,</li> <li>Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara,</li> </ul>	1.295 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen <b> yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi</b> , belediye encümeni tarafından	en az 2.610 TL en fazla 52.834 TL

<sup>1</sup> Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

Geniş Bilgi İçin: Dergimizin Kasım-Aralık 2022 yılı 113. sayısındaki "2023 Yılında Uygulanacak Belediye İdari Para Cezaları" başlıklı makalemizi inceleyebilirsiniz.

## 3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2023 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	27,86
			B	46,92
		II.	A	75,17
			B	103,55
		III	A	169,60
			B	188,42
		IV	A	216,68
			B	235,70
			C	292,23
		V	A	358,27
B	433,91			
C	490,62			
			D	594,37
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

### 42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
42/2	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%
	42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	4.055,00 TL'den az olamaz

## 3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2023 YILI İDARİ PARA CEZALARI\*

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	18.842,00	37.319,00	56.608,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	94.372,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	3.310,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 3.310 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

\* Geniş Bilgi İçin: Dergimizin Kasım-Aralık 2022 yılı 113. sayısındaki Suat Şimşek'in "2023 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları" başlıklı makalemizi inceleyebilirsiniz.



## 4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2023 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	105.689	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	1.480,00	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	5.921,00	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	885,00	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	885,00	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	3.475,00	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	13.598,00	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	956,00	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	956,00	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	3.475,00	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	3.475,00	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	956,00	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	3.475,00	

## 4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2023 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	9.303,00	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1.683,00	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	9.303,00	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	9.303,00	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	9.303,00	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	9.303,00	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	9.303,00	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	9.303,00	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	9.303,00	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	9.303,00	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	84.553,00	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	84.553,00	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	84.553,00	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

## 2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2023 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır. 2559 S.K. Md. 7)

	KABAHAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
<b>Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri</b>			
m. 6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m. 6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	6.636 - 13.364 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.



## ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2023 YILI)\*

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	3.820
	2-İlçelerde	1.990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	2.762,00
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	1.111,00
40	4- Bağış ve yardımlar için	90.000
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	30.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	30
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinini	1.364
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	850.000

\* 2022 Yılı Bütçe Kanun 30.12.2022 tarih ve 32059 sayılı (2. Mük.) R.G. yayımlanmıştır.



## DEĞERLİ KAĞITLAR (2023 YILI)

30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	55,00
	b) Beyanname	55,00
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	110,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	501,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	356,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	83,50
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	83,50
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	166,00
7	Aile cüzdanları	445,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	624,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	624,00
11	- (Mülga: 2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	557,00
13	İş makinesi tescil belgesi	468,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	33,00
15	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	83,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	356,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	356,00

## AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
2.000-TL	01/01/2022-31/12/2022	530 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.500-TL	01/01/2021-31/12/2021	522 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği

## KAMU KONUTLARININ 2023 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:411) 31.12.2023 tarih ve 32060 (5. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	4,53 TL/m <sup>2</sup> ,
b) Kalorifersiz konutlarda	7,08 TL/m <sup>2</sup> ,
c) Kaloriferli konutlarda	9,29 TL/m <sup>2</sup> ,
<b>Kira bedeline yapılacak ilaveler</b>	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferci, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,09 TL/m <sup>2</sup>
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,06 TL/m <sup>2</sup> ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,79 TL/m <sup>2</sup> ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	3,85 TL/m <sup>2</sup> ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,96 TL/m <sup>2</sup> ,
<b>Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar</b>	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	3,71 TL/m <sup>2</sup>
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,43 TL/m <sup>2</sup>
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 294)'nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	



## DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

<b>I. Akitlerle ilgili kağıtlar</b>	
<b>A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:</b>	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12. (ek:6728/28. md.- Yürürlük:9/8/2016) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

488 sayılı Kanunun mğkerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 65 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirme oranında artırılmış ve 1/1/2022 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

## DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

15. (Ek: 6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. (Ek:6824/5. md.Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
<b>B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:</b>	
1.Tahkimnameler	(294,90 TL)
2.Sulhnameler	(294,90 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(1.658,80 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
<b>II. Kararlar ve mazbatalar</b>	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(294,90 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihi ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazdan şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
<b>III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar</b>	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(101,20 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(59,70 TL)
ac) İyda senedi	(9,30 TL)
ad) Taşıma senedi	(2,20 TL)
b) Konşimentolar	(59,70 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(101,20 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(227,30 TL)
bb) Gelir tabloları	(108,50 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(108,50 TL)
c) Barnameler	(9,30 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(44,10 TL)
e) Ordinolar	(2,20 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(44,10 TL)



## DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:67)

2023 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 30.12.2022 Tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerde gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(2,20 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(294,90 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(393,90 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(194,60 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(194,60 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(194,60 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(393,90 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(144,40 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(144,40 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(230,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(2,20 TL)

## VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2023 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 544, 30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	10.900
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	10.900-1.090,00
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.090,00 ve üzeri
MADDE 115-	<b>Tahakkuktan vazgeçme</b>	129
MADDE 153/A-	<b>Teminat tutarı</b>	440.000
MADDE 177-	<b>Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri</b>	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	890.000
	- Satış tutarı	1.270,00
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	440.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	890.000
MADDE 232-	<b>Fatura kullanma mecburiyeti</b>	4.400
MADDE 252-	<b>Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç</b>	12,80
MADDE 313-	<b>Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar</b>	4.400
MADDE 323-	<b>Şüpheli Alacak Tutarları</b>	8.900
MADDE 352-	<b>Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)</b>	
	<b><u>I inci derece usulsüzlükler</u></b>	
	1- Sermaye şirketleri	700
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	420
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	210
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	95
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	55
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	26
	<b><u>II inci derece usulsüzlükler</u></b>	
	1- Sermaye şirketleri	370
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	210
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	95
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	55
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	26
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	15	
MADDE 353-	<b>Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması</b>	

**VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2023 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR**

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	2.200
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.100,00
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	2.200
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	110.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1.100,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.100
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	26.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	1.300
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	4.200
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	480.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	5.500	
10- 127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	4.200	
MADDE 355-	<b>b) Damga Vergisinde</b>	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	9
MÜKERRER MADDE 355-	<b>Bilgi vermekten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza</b>	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1- Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	7.500
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.700
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.900
	Mükerrer 257. md. 1 fık. 8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1- Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	4.400
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	2.200
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.180
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00	
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000



## ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

### BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ<sup>1</sup>

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	13000	10900	8400	7500	6000
2. Grup	8400	6000	5000	4200	3700
3. Grup	6000	4200	3700	2600	2100
4. Grup	2600	2100	1500	1300	1090
5. Grup	1500	1300	900	890	750
6. Grup	890	750	460	420	320
7. Grup	320	260	170	150	110

### BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ<sup>2</sup>

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	16250	13625	10500	9375	7500
2. Grup	10500	7500	6250	5250	4625
3. Grup	7500	5250	4625	3250	2625
4. Grup	3250	2625	1875	1662	1362
5. Grup	1875	1625	1125	1112	937
6. Grup	1112	937	575	525	400
7. Grup	400	325	212	187	137

### İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI<sup>3</sup> (Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	6500	5450	4200	3750	3000
2. Grup	4200	3000	2500	2100	1850
3. Grup	3000	2100	1850	1300	1050
4. Grup	1300	1050	750	650	545
5. Grup	750	650	450	445	375
6. Grup	445	375	230	210	160
7. Grup	160	130	85	75	55

1 30 Aralık 2022 Cuma, 32059 (2.Mükerrer Resmî Gazete)

2 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

3 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

Kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarifeye göre hesaplanacaktır.

## 5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2023 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	1.295	1.295
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	617	617
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye)	617	617
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	13.364	67.039
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	617	617
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	617	617
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	1.295	6.636
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	617	617
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	365	365
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	89	89
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	6.636	67.039
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	617	617
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	1.295	40.189
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	1.295	67.039
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	617	617
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	3.299	3.299
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	1.295	40.189

(\* 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idari para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

Not: Daha geniş bilgi için Kasım-Aralık 2022 Dergisinde yayımlanan M. Lamih Çelik'in makalesine bakınız.

### İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

#### Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

### BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı **Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı **Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.



## 2023 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

(10 Aralık 2022 Salı ve 32059 (2.Mük.) R.G. Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No:82))

### 2021 Yılında Yapılan Takdirler Nedeniyle 2022 Yılında Mükellefiyeti Başlayanların 2023 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

2021 yılında yapılan takdirler nedeniyle bina ve arazi vergisi mükellefiyeti 2022 yılından itibaren yeniden başlamış bulunmaktadır.

(2) Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2023 yılı vergi değerleri, 2022 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan (% 122,93/2=) % 61,465 (altmış bir virgöl dört yüz altmış beş) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

### 2023 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2023 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin; 2022 yılına ait yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunacak asgari ölçüde metrekare birim değeri dikkate alınarak hesaplanacaktır.

### 1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2023 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar, 2022 yılına ait tutarın 2022 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan (% 122,93/2=) % 61,465 (altmış bir virgöl dört yüz altmış beş) oranında artırılması suretiyle 9.967.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

### 1319 Sayılı Kanunun 44 Üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt Ve Üst Sınırlarının Tespiti

9.967.000 TL ile 14.951.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
9.967.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
19.936.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 14.951.000 TL'si için 14.952 TL, fazlası için	(Binde 6)
19.936.000 TL'den fazla olanlar 19.936.000 TL'si için 44.862 TL, fazlası için	(Binde 10)

olarak tespit edilmiştir.

## HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNA EDİLEBİLMESİ İÇİN

(Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 322) 30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mükerrer) R.G.)

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir.)

### Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

### Hizmet erbabına nakit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda, bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin, yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmayan kısmı,

gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)'nde yapılmıştır.

#### **İşverenlerce hizmet erbabına nakit olarak verilen yemek bedelinde istisna**

7420 sayılı Kanunla, 1/12/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, 193 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenler tarafından hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda, yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabına nakit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

- a) İşverenler tarafından işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,
- b) Günlük yemek bedelinin 51 Türk lirasını aşmaması,
- c) Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

### **Elektrik, Doğalgaz ve Benzeri Isınma Giderleri Karşılığı Olarak Çalışanlara Yapılan Ödemelerde Gelir Vergisi İstisnası**

9/11/2022 tarihinden 30/6/2023 tarihine kadar (bu tarih dahil) çalışanlara mevcut ücretlerine ilave olarak elektrik, doğalgaz ve diğer ısınma giderlerine karşılık olmak üzere toplam aylık tutarı 1.000 Türk lirasını aşmayan ödemeler gelir vergisinden istisna edilmiştir.

**İşverenler tarafından hizmet erbabına bu şekilde yapılan ödemelerin istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için söz konusu ödemelerin;**

- a) 9/11/2022 tarihi ile 30/6/2023 tarihi (bu tarih dahil) arasında yapılması,
- b) Elektrik, doğalgaz ve diğer ısınma giderlerine karşılık olmak üzere yapılması,
- c) Aylık 1.000 Türk lirasını aşmaması,
- ç) Mevcut ücretlerine ilave olarak yapılması, şarttır.

## 5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	617 TL

## 7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	1.295 TL

## 6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.018,00 TL

## SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/ Sigorta Primleri Gen.Müd. 05.01.2023 tarihli Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlara ilişkin genelgesi)

Yemek parası		78,90 TL
Çocuk zammı	5510 s. K.4/a md.	200,16 TL
Aile zammı (yardımı)		1.000,80 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K. 4/a-b, 16/a md.	520,00 TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K. 37.md.	2.054,00 TL

5510 Sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için

## GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/B.k.k. No	Oranı	Açıklama
01/01/1981 - 29/02/1984 Tarihleri arasında	359	10%	1.Ay
01/03/1984 - 31/08/1985 Tarihleri arasında	367	3%	Diğer Aylar için Aylık
01/09/1985 - 31/05/1988 Tarihleri arasında	370	10%	1.Ay
01/06/1988 - 31/12/1988 Tarihleri arasında	372	4%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1989 - 31/12/1989 Tarihleri arasında	375	10%	1.Ay
01/01/1990 - 29/12/1993 Tarihleri arasında	378	7%	Takip Eden 5 Ay için Aylık
30/12/1993 - 07/03/1994 Tarihleri arasında	381	5%	Diğer Aylar için Aylık
08/03/1994 - 30/08/1995 Tarihleri arasında	383	10%	İlk 3 Ay
31/08/1995 - 31/01/1996 Tarihleri arasında	389	8%	Takip Eden 3 Ay için Aylık
01/02/1996 - 08/07/1998 Tarihleri arasında	391	6%	Diğer Aylar için Aylık
09/07/1998 - 19/01/2000 Tarihleri arasında	403	10%	İlk 4 Ay için Aylık
20/01/2000 - 01/12/2000 Tarihleri arasında	408	7%	Diğer Aylar için Aylık
02/12/2000 - 28/03/2001 Tarihleri arasında	411	7%	Tüm Aylar için Aylık
29/03/2001 - 30/01/2002 Tarihleri arasında	415	9%	Tüm Aylar için Aylık
31/01/2002 - 11/11/2003 Tarihleri arasında	422	12%	Tüm Aylar için Aylık
12/11/2003 - 01/01/2004 Tarihleri arasında	429	10%	Tüm Aylar için Aylık
02/01/2004 - 01/03/2005 Tarihleri arasında	5035 Sayılı Kanunun 4. maddesi	4%	Her Ay için
02/03/2005-20/04/2006 Tarihleri arasında	434	3%	Her Ay için
21/04/2006 Tarihinden İtibaren	438	2,5%	Her Ay için
19/11/2009 Tarihinden İtibaren	2009/15565 Sayılı B.K.K.	1,95%	Her Ay için
19/10/2010 Tarihinden İtibaren	2010/965 Sayılı B.K.K.	1,40%	Her Ay için
05/09/2018 Tarihinden İtibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
01/07/2019 Tarihinden İtibaren	1266 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için
02/10/2019 Tarihinden İtibaren	1592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
30/12/2019 Tarihinden İtibaren	1947 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	1,6 %	Her Ay için
21/07/2022 Tarihinden İtibaren	5801 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için

## H - CETVELİ

### 10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları\*

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
<b>I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)</b>	
<b>B. Memur ve Hizmetlilerden;</b>	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	236
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	220
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	212
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	203
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	200
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %180 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %95'i mütakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %75'i esas alınır.	
<b>II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)</b>	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	45,00
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	42,00
<b>Bu tazminattan yararlananlardan;</b>	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

\* 15.04.2022 tarih ve 31810 sayılı R.G. 7394 Sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi Ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Geçici 2 nci maddesi ile Bütçe Kanununun (H) Cetvelinin Yurt İçinde Verilecek Gündelikler dipnotunda değişiklik yapılmıştır. Değişiklik 15.04.2022-31.12.2022 tarihleri arasında uygulanacaktır.



## FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başlı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	5,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	5,60 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	<b>Belediye Nüfusu</b>	
	10.000'e kadar olanlar için	715 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	765 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	845 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	955 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	1.140 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	1.325 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	1.325 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için	1.760 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.1.2023 – 31.12.2023 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2023-31.12.2023 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.



## GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2023 YILI

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	21.000 TL
--	-----------

## HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2023 YILI)

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır..)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	110.00 TL
---	-----------

## BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2023 YILI)

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	35.000 TL
-Diğer yerlerde	22.000 TL

## ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2022 tarih ve 32059 (2. Mük.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)  
193 Sayılı Kanun'un 31. Maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	4.400
II. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	2.600
III. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	1.100

## YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27/11/2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27/11/2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47

## GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

### Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

## ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

## İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

## MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

## DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
<b>DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN</b>		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

## MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranındadır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

## DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

## KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi <b>asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.</b>
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya <b>aslen atanabilme şartlarına sahipse</b> zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

## 1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle işğal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. <b>Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.</b>	Belediye Encümeni	1.295 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesini olmadan cenaze definden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	1.295 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	1.295 TL

İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

## ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler, - Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	5.000,00
<b>17.02.2023 tarih ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.</b>	



## ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2023 YILI İÇİN<sup>1</sup>

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlarda ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	225.180,00 TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2023 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	450.360,00 TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabi ki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	30.024,00 TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılırsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	
1 Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nün 01.07.2022 tarihli Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlara ilişkin (2022/1) sayılı genelge.	

## YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
25.01.2000 - 20.12.2000 tarihleri arasında	48%	409 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000 - 30.03.2001 tarihleri arasında	36%	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001 - 01.02.2002 tarihleri arasında	72%	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002 - 11.11.2003 tarihleri arasında	60%	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003 - 03.03.2005 tarihleri arasında	36%	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005 - 27.04.2006 tarihleri arasında	30%	434 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006 - 20.11.2009 tarihleri arasında	24%	438 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009 - 20.10.2010 tarihleri arasında	19%	Seri : C Sıra No : 1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010 - 05.09.2018 tarihleri arasında	12%	Seri : C Sıra No : 2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018 - 24.10.2019 tarihleri arasında	22%	Seri : C Sıra No : 3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019 - 29.12.2019 tarihleri arasında	19%	Seri : C Sıra No : 4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019 - 20.07.2022 tarihleri arasında	15%	Seri : C Sıra No : 5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	24%	Seri : C Sıra No : 6 Tahsilat Genel Tebliği

## 2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2023 YILI)\*

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) <sup>1</sup>	2.138.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) <sup>2</sup>	6.415.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) <sup>3</sup>	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) <sup>4</sup>	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) <sup>5</sup>	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye yetkileri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

\* 2023 Yılı Bütçe Kanun 31.12.2022 Tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G. yayımlanmıştır.

## SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2023 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	1.295,00 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaiz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

## TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2023-31.12.2023)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	7.640 TL
	10.000' den fazla olan belediyeler	15.280 TL

## BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2023-31.12.2023 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	67.077,36 TL'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	67.077,36 TL'den fazla olan tutarlar için



## 2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS LAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL/m <sup>2</sup>
<b>I. SINIF YAPILAR</b>	
<b>A GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>865,00</b>
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı - geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler - çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme, oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>B GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>1.320,00</b>
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok, büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İş yeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>II. SINIF YAPILAR</b>	
<b>A GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>2.195,00</b>
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanes	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>B GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>3.200,00</b>
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler, dükkân ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları, çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri, çekek yerleri	
6. Jeoloji, botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>C GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>3.575,00</b>
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar, helikopterler, tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>III. SINIF YAPILAR</b>	
<b>A GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>4.600,00</b>
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

## 2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 – 32101)

2. Katlı garajlar	
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları, marketler ve benzeri)	
5. Basımevleri, matbaalar	
6. Soğuk hava depoları	
7. Konutlar (üç kata kadar- üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğininin 34 üncü maddesininin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları	
9. Kampingler	
10. Semt postaneleri	
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler, imalathane, dökümhane)	
12. Kreş ve gündüz bakımevleri, hobi ve oyun salonları	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>B GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>6.350,00</b>
1. Entegre tarımsal endüstri yapıları, büyük çiftlik yapıları	
2. Gençlik merkezleri, halk evleri	
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler	
4. Temel eğitim okulları	
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri	
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları	
7. Sağlık ocakları, kamu sağlık dispanserleri	
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m'ye kadar olan)	
9. 150 kişiye kadar cezaevleri	
10. Fuarlar	
11. Sergi salonları	
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m'den az yapılar)	
13. Marinalar	
14. Gece kulübü, diskotekler	
15. Misafirhaneler, pansiyonlar	
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

### IV. SINIF YAPILAR

<b>A GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>6.825,00</b>
1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)	
2. Poliklinikler	
3. Liman binaları	
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları, vergi daireleri ve benzeri)	
5. İlçe belediyeleri	
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri	
7. Kaplıcalar, şifa evleri ve benzeri termal tesisleri	
8. İbadethaneler (1500 kişiye kadar)	
9. Aqua parklar	
10. Entegre sanayi tesisleri	

## 2023 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları, spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksek okullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>B GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>8.100,00</b>
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum, spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminalleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı, eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m2 ~ 600 m2 villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
<b>C GRUBU YAPILAR</b> .....	<b>8.825,00</b>
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yüksek öğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyoaktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası - 30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası - 51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

(2) Tebliğin revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

(3) Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

## 1/1/2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR (R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 - 32101)

Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	17.353.217,820	1982	203.200,786	2004	17,726
1954	15.652.701,893	1983	176.637,744	2005	15,877
1955	13.862.533,529	1984	141.315,831	2006	14,977
1956	11.357.093,648	1985	97.417,271	2007	13,359
1957	9.935.358,931	1986	70.557,150	2008	12,542
1958	9.088.095,489	1987	54.383,560	2009	11,456
1959-1966	7.720.058,564	1988	36.155,026	2010	11,174
1967	7.003.925,780	1989	21.933,982	2011	10,373
1968	6.429.201,294	1990	13.304,277	2012	10,555
1969	6.124.415,270	1991	8.537,026	2013	10,042
1970	5.715.754,839	1992	5.126,534	2014	9,191
1971	5.142.410,530	1993	3.092,501	2015	8,568
1972	4.358.204,603	1994	1.852,819	2016	7,971
1973	3.855.289,745	1995	842,179	2017	7,241
1974	2.861.414,409	1996	466,610	2018	6,289
1975	2.281.816,880	1997	239,683	2019	5,114
1976	1.946.260,457	1998	138,891	2020	4,348
1977	1.427.602,834	1999	89,646	2021	3,500
1978	1.020.863,580	2000	54,215	2022	2,113
1979	755.852,414	2001	44,288	2022/2	1,479
1980	353.073,163	2002	26,763	2002/3	1,360
1981	244.384,018	2003	20,546	2023	1,000

## TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHAHLERİN 2023 YILINDA TATBİK OLUNACAK CEZA TUTARLARI\*

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı (TL)	01.01.2023 - 31.12.2023 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	7.755
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	15.529
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	15.529

\* Mahalli İdareler Dergisi Ocak 2023, 114. Sayısı Mustafa Yavuz'a ait "Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Mahalli İdare Şirketleri Hakkında 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları" başlıklı makalemizden alınmıştır.

## TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHAHLERİN 2023 YILINDA TATBİK OLUNACAK CEZA TUTARLARI

4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	31.096
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	31.096
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	31.096
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının yaptırılmaması	562/1-c	4.000	31.096
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65. maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"><li>• Defterlerin Türkçe tutulmaması</li><li>• Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi</li><li>• Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması</li><li>• Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi</li><li>• Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması</li></ul>	562/1-d	4.000	31.096
9	TTK'nın 66. maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	31.096
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin, sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunulması ibraz edilmemesi	562/1-f	4.000	31.096
11	Finansal tabloların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenmemesi	562/2	4.000	31.096
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirmemesi	562/13-a	20.000	60.726
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	15.181

\*\* Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2. maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümden, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atfı yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda, yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.



**1/1/2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLUK  
İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR**  
(R.G. Tarih ve Sayısı: 11.2.2023 – 32101)

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	62,950
<b>2001</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (15 Nisan - 14 Mayıs) sözleşmeleri için</b>	<b>61,565</b>
2001	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Haziran) sözleşmeleri için	55,351
<b>2001</b>	<b>4.</b>	<b>dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>53,143</b>
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	50,962
<b>2001</b>	<b>6.</b>	<b>dönemi (15 Eylül - 14 Ekim) sözleşmeleri için</b>	<b>48,424</b>
2001	7.	dönemi (15 Ekim - 14 Kasım) sözleşmeleri için	46,001
<b>2001</b>	<b>8.</b>	<b>dönemi (15 Kasım - 14 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>43,349</b>
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	41,393
<b>2002</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için</b>	<b>37,925</b>
2002	2.	dönemi (15 Ocak - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	30,782
<b>2002</b>	<b>3.</b>	<b>dönemi (15 Mayıs - 14 Temmuz) sözleşmeleri için</b>	<b>29,635</b>
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	27,910
<b>2002</b>	<b>5.</b>	<b>dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>27,097</b>
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,791
<b>2003</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>24,438</b>
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	22,829
<b>2004</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>22,005</b>
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	21,224
<b>2005</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>19,840</b>
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,364
<b>2006</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>18,558</b>
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	17,760
<b>2007</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>17,186</b>
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,718
<b>2008</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için</b>	<b>15,681</b>
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	14,871
<b>2009</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>14,418</b>
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	13,718
<b>2010</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>13,265</b>
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	12,789
<b>2011</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>12,004</b>
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	11,518
<b>2012</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için</b>	<b>10,775</b>
2012	2.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,145
<b>2012</b>	<b>3.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>7,121</b>
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,662
<b>2013</b>	<b>2.</b>	<b>dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için</b>	<b>6,636</b>
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,242
<b>2015</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>6,053</b>
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,951
<b>2016</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>5,401</b>
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,361
<b>2017</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>4,993</b>
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,996
<b>2018</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>4,415</b>
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,354
<b>2019</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>3,669</b>
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,736
<b>2020</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>3,277</b>
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,245
<b>2021</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>2,889</b>
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,832
<b>2022</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>1,999</b>
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,540
<b>2023</b>	<b>1.</b>	<b>dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için</b>	<b>1,000</b>

## MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ TUTARLARININ TESPİTİ VE İLANI\*

### OTOMOBİL, KAPTIKAÇTI, ARAZİ TAŞITLARI VE BENZERİ TAŞITLAR İLE MOTOSİKLETLER

Motor Silindir Hacmi (cm <sup>3</sup> )	Taşıt Değeri (TL)	Satır Numarası	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
			1 - 3 yaş	4 - 6 yaş	7 - 11 yaş	12 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
1- Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri							
1300 cm <sup>3</sup> ve aşağısı	114.000'i aşmayanlar	1	2.120	1.479	826	623	219
	114.000'i aşıp 199.700'ü aşmayanlar	2	2.330	1.626	907	687	242
	199.700'ü aşanlar	3	2.545	1.773	993	750	261
1301 - 1600 cm <sup>3</sup> e kadar	114.000'i aşmayanlar	4	3.693	2.769	1.606	1.135	436
	114.000'i aşıp 199.700'ü aşmayanlar	5	4.064	3.047	1.768	1.245	476
	199.700'ü aşanlar	6	4.434	3.323	1.925	1.359	520
1601 - 1800 cm <sup>3</sup> e kadar	285.800'ü aşmayanlar	7	7.178	5.613	3.299	2.013	780
	285.800'ü aşanlar	8	7.834	6.120	3.604	2.199	851
1801 - 2000 cm <sup>3</sup> e kadar	285.800'ü aşmayanlar	9	11.309	8.709	5.119	3.047	1.198
	285.800'ü aşanlar	10	12.340	9.505	5.584	3.323	1.308
2001 - 2500 cm <sup>3</sup> e kadar	356.900'ü aşmayanlar	11	16.967	12.317	7.695	4.596	1.818
	356.900'ü aşanlar	12	18.511	13.436	8.393	5.016	1.983
2501 - 3000 cm <sup>3</sup> e kadar	714.300'ü aşmayanlar	13	23.656	20.583	12.857	6.915	2.535
	714.300'ü aşanlar	14	25.810	22.451	14.027	7.545	2.766
3001 - 3500 cm <sup>3</sup> e kadar	714.300'ü aşmayanlar	15	36.030	32.421	19.528	9.748	3.570
	714.300'ü aşanlar	16	39.309	35.365	21.303	10.631	3.900
3501 - 4000 cm <sup>3</sup> e kadar	1.143.400'ü aşmayanlar	17	56.650	48.919	28.808	12.857	5.119
	1.143.400'ü aşanlar	18	61.806	53.364	31.432	14.027	5.584
4001 cm <sup>3</sup> ve yukarısı	1.357.700'ü aşmayanlar	19	92.725	69.530	41.179	18.507	7.178
	1.357.700'ü aşanlar	20	101.152	75.853	44.924	20.189	7.834
			Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
			1 - 3 yaş	4 - 6 yaş	7 - 11 yaş	12 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
2- Motosikletler							
100 - 250 cm <sup>3</sup> 'e kadar			395	295	218	134	51
251 - 650 cm <sup>3</sup> 'e kadar			817	618	395	218	134
651 - 1200 cm <sup>3</sup> 'e kadar			2.109	1.253	618	395	218
1201 cm <sup>3</sup> ve yukarısı			5.116	3.380	2.109	1.674	817

\* (Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği Seri No:55) 1/1/2018 tarihinden (bu tarih dahil) sonra kayıt ve tescil edilen

## OTOMOBİL, ARAZİ TAŞITI, KAPTIKAÇTI VE BENZERLERİ İLE MOTOSİKLETLER DIŞINDA KALAN MOTORLU KARA TAŞITLARI

Taşıt Cinsi ve Oturma Yeri / Azami Toplam Ağırlık	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)		
	1 - 6 yaş	7 - 15 yaş	16 ve yukarı yaş
<b>1) Minibüs</b>	2.535	1.674	817
<b>2) Panel van ve motorlu karavanlar (Motor Silindir Hacmi)</b>			
1900 cm <sup>3</sup> ve aşağısı	3.380	2.109	1.253
1901 cm <sup>3</sup> ve yukarısı	5.116	3.380	2.109
<b>3) Otobüs ve benzerleri (Oturma Yeri)</b>			
25 kişiye kadar	6.403	3.824	1.674
26-35 kişiye kadar	7.679	6.403	2.535
36-45 kişiye kadar	8.546	7.248	3.380
46 kişi ve yukarısı	10.252	8.546	5.116
<b>4) Kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri (Azami Toplam Ağırlık)</b>			
1.500 kg'a kadar	2.273	1.510	739
1.501-3.500 kg'a kadar	4.604	2.667	1.510
3.501-5.000 kg'a kadar	6.917	5.757	2.273
5.001-10.000 kg'a kadar	7.679	6.521	3.057
10.001-20.000 kg'a kadar	9.229	7.679	4.604
20.001 kg ve yukarısı	11.544	9.229	5.363

## UÇAK VE HELİKOPTERLER

(Türkkuşu, Türk Hava Kurumuna ait olanlar hariç)

Taşıt Cinsi ve Azami Kalkış Ağırlığı	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1-3 yaş	4-5 yaş	6-10 yaş	11 ve yukarı yaş
Uçak ve helikopterler				
1.150 kg'a kadar	42.870	34.278	25.704	20.558
1.151 - 1.800 kg'a kadar	64.317	51.439	38.577	30.859
1.801 - 3.000 kg'a kadar	85.769	68.610	51.439	41.153
3.001 - 5.000 kg'a kadar	107.221	85.769	64.317	51.439
5.001 - 10.000 kg'a kadar	128.675	102.933	77.188	61.741
10.001 - 20.000 kg'a kadar	150.125	120.091	90.055	72.024
20.001 kg. ve yukarısı	171.571	137.242	102.933	82.342

**31/12/2017 TARİHİNDEN (BU TARİH DAHİL) ÖNCE KAYIT VE TESCİL EDİLEN  
OTOMOBİL, KAPTIKAÇTI, ARAZİ TAŞITLARI VE BENZERİ TAŞITLAR, 197 SAYILI  
KANUNUN GEÇİCİ 8 İNCİ MADDESİNDE DÜZENLENEN (I/A) SAYILI TARİFE**

Motor Silindir Hacmi (cm <sup>3</sup> )	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
	1-3 yaş	4-6 yaş	7-11 yaş	12-15 yaş	16 ve yukarı yaş
Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri					
1300 cm <sup>3</sup> ve aşağısı	2.120	1.479	826	623	219
1301-1600 cm <sup>3</sup> e kadar	3.693	2.769	1.606	1.135	436
1601-1800 cm <sup>3</sup> e kadar	6.527	5.098	3.003	1.828	707
1801-2000 cm <sup>3</sup> e kadar	10.284	7.918	4.654	2.769	1.091
2001-2500 cm <sup>3</sup> e kadar	15.423	11.196	6.996	4.178	1.652
2501-3000 cm <sup>3</sup> e kadar	21.508	18.709	11.687	6.283	2.306
3001-3500 cm <sup>3</sup> e kadar	32.755	29.473	17.752	8.859	3.249
3501-4000 cm <sup>3</sup> e kadar	51.503	44.472	26.190	11.687	4.654
4001 cm <sup>3</sup> ve yukarısı	84.294	63.211	37.435	16.821	6.527



## PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)  
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
<b>1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;</b>	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iadelerinde sağlık turizm ve turizm güvenliği kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
<b>1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı;</b>	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
<b>2. Kaybedilen alımlar için ilân:</b> İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
<b>B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK</b>	
<b>1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:</b>	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

## PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)

09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

### 2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:

Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,

15.000

### C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)

1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

17.000

1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)

23.500

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde

84.000

2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.

4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.

### Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ

1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.

250.000

### D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI

1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,

1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında

25.000

1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde

100.000

2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.



## PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)  
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

### ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2. Diğer ilçelerde	1.990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	44.000
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	300.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	100.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	19.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	1.470.130
10. Yargılama Giderleri	50.000
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2. Diğer il ve ilçelerde	12.060
<b>B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI</b>	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
<b>MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR</b>	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

## PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No: 80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)  
09 Mart 2023 tarih ve 32127 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

## ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
--	-------

## KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	<b>Yıllık Oran (%)</b>
<b>1.1/1/2023 tarihinden itibaren :</b>	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31/12/2022 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,75
<b>2. 1/1/2022-31/12-2022 dönemi için</b>	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
<b>3. 1/1/2021 - 31/12/2021 dönemi için</b>	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

## 2023 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1/2/2023 - 31.01.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MA-LİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MAL VE HİZMET ALIM	Eşik Değer Üstü (13.194.664 TL Üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 13.194.664 TL ve Üzeri	İhale Tarihinden En Az 40 Gün Önce Mad:13/A-1	K.İ.K. de En Az 1 Defa
		Belli İstekliler		Son Başvuru Tarihinden En Az 14 Gün Önce Mad:13/A-2	
		Pazarlık		İhale Tarihinden En Az 25 Gün Önce Ad: 13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (13.194.664 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	863.700 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 7 Gün Önce Ad:13/B-1	1 Yerel Gazete+ İnternet Haber Sitesi
			863.700 - 1.727.489 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 14 Gün Önce	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
			1.727.489 Üzeri-13.194.664 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 21 Gün Önce 3/B-3	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (290.284.533 TL Üstü)	Açık İhaleler	290.284.533 TL Ve Üzeri	İhale Tarihinden En Az 40 Gün Önce Ad:13/A-1	K.İ.K. de En Az 1 Defa
		Belli İstekliler		Son Başvuru Tarihinden En Az 14 Gün Önce Mad:13/A-2	
		Pazarlık		İhale Tarihinden En Az 25 Gün Önce Ad: 13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (290.284.533 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	1.727.489 TL'ye Kadar	İhale Tarihinden En Az 7 Gün Önce Ad:13/B-1	1 Yerel Gazete+1 İnternet Haber Sitesi
			1.727.489 TL - 14.396.542 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 14 Gün Önce Ad:13/B-2	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
			14.396.542 TL - 290.284.533 TL Arası	İhale Tarihinden En Az 21 Gün Önce Ad:13/B-3	K.İ.K. ve 1 Adet Yerel Gazete+ 1 Adet İnternet Haber Sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	4.557.797-TL'ye kadar	27,322	K.İ.K. PAYI (MADDE 53/J/1) (%005)		2.879.202 TL
	4.557.797-TL'den	54,667	MİMAR VE MÜH. (MADDE 62/H)(HER YIL İÇİN)		1.597.917 TL
	18.231.255-TL'ye kadar		PAZARLIK /MAL-HİZMET 21/F		1.439.543 TL
	18.231.255--TL'den	82,018	DOĞRUDAN TEMİN 22/D-B.ŞEHİR		431.810 TL
	136.734.452-TL'ye kadar		Belediye şirketleri faal. alanları içindeki alımlar(3/G)		66.224.498 TL
	136.734.452--TL ve üzeri		109,37	DOĞRUDAN TEMİN 22/D-DİĞER İLLER	

4374 s.K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a) İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve bir internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s.K. 13 md.1/ (b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde), ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.